

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Várpalota Város Önkormányzata

2023-2028

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	5
Értékeink, küldetésünk	18
Célok	19
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	25
2. Stratégiai környezet bemutatása	27
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	40
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	102
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	134
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	150
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	163
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	183
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	186
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	188
1. A HEP IT részletei	189
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	189
Jövőképünk.....	195
Az intézkedési területek részletes kifejtése (<i>intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális</i>)	196
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	217
3. Megvalósítás	226
3.1 A megvalósítás előkészítése	226
3.2 A megvalósítás folyamata	226
3.3 Monitoring és visszacsatolás	229
3.4 Nyilvánosság	229
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	231
4. Elfogadás módja és dátuma	232
Csatolt melléklet	232

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Az esélyegyenlőség olyan elv, és célkitűzés, amely szerint minden embernek ugyanazokat a lehetőségeket kell kapnia, származásától, nemétől, vallásától vagy más egyéb személyes tulajdonságaitól függetlenül.

Az esélyegyenlőség elve kimondja, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát minden olyan személyes tulajdonság kapcsán, amelyre az adott személynek nincs ráhatása, és amelyek nem határozzák meg az egyén készségeit, tudását és teljesítményét. Az egyenlő bánásmód szavatolása különösen fontos a munkahelyeken, az oktatási és egészségügyi intézményekben, valamint a közszolgáltatások más színterein.

Az esélyegyenlőségi politika mindazokat a jogi és nem jogi eszközöket fogja össze, amelyeknek az élet legkülönbözőbb területein az a céljuk, hogy mindenki egyenlő eséllyel érvényesíthesse az őt megillető jogokat. Az esélyegyenlőségi szakpolitika kereteit Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvénye Szabadság és felelősség című fejezetének XV. cikke határozza meg:

- (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
- (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
- (4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
- (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékosággal élőket.

Az Országgyűlés – az Alaptörvény fenti rendelkezéseire, Magyarország nemzetközi kötelezettségeire, valamint az európai közösségi jogra tekintettel – megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt (a továbbiakban Ebktv.) mely szerint az esélyegyenlőség célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést, és elősegítse az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét. Várpalota Város Önkormányzata az Ebktv. 31. § (1) bekezdése alapján ötévente, öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, melynek időarányos megvalósulását, illetve a helyzetelemzés esetleges változásait – az Ebktv. 31. § (4) bekezdése szerint – kétévente áttekinti, és szükség esetén felülvizsgálja.

Az esélyegyenlőség biztosítása nemcsak az egyén számára előnyös és fontos, hanem a társadalom és a gazdaság számára is. Ha mindenki egyenlő esélyekkel rendelkezik, akkor az egyéni

képességek, a szorgalom és a tehetség válik a társadalmi érvényesülés, és a gazdasági előrelépés alapjává. Ez hozzájárulhat a gazdasági növekedéshez, az innovációhoz és a társadalmi fejlődéshez.

Programunk összhangban az Ebktv-vel, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum iránymutatásait figyelembe véve, Várpalota Város Önkormányzata jelen Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Az Esélyegyenlőségi Program sorra veszi és elemzi a hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását a településen – a legfrissebb statisztikai adatokra alapozva, és meghatározza az élethelyzetükhöz kapcsolódó problémákat, célokat, a célok eléréséhez szükséges feladatokat (intézkedéseket), forrásokat és határidőket a következő öt évre.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

1. ábra Thury Vár Várpalota.
Forrás: Építészfórum honlapja²

Várpalota földrajzi elhelyezkedése, környezeti adottsága

Várpalota város a Közép-Dunántúli Régió centrumában található, Veszprém vármegyében. Várpalota Város az összesen 8 települést magában foglaló, és a KSH 2022. évi adatai szerint 35.957 fős lakónépességű³ Várpalotai Járás központja. A járás további települései: Berhida, Jásd, Ősi, Öskü, Pétfürdő, Tés, Vilonya. Látható, hogy a 19.624 fős lakónépességű Várpalota mellett a többi település együttesen a járás lakosságának kevesebb mint a felét, 45,4%-ot adja. A város az ország természeti kincsekben, látnivalókban leggazdagabb középhegységének, a Bakonynak lábainál épült.

Várpalota kiemelt erőssége a földrajzi elhelyezkedéséből adódó elsőrangú közlekedési kapcsolat. A várost a közelében lévő vármegye székhelyekkel (Veszprémmel és Székesfehérvárral) négy-sávos gyorsforgalmi út köti össze, mely biztosítja bekapcsolódását a gazdasági vérkeringésbe. Várpalota a köré szerveződő 7 településből álló kistérség oktatási, kulturális és közigazgatási központja. Fekvése kedvező, mert közel egy órányi (90 kilométer) autóra fekszik a fővárostól, és mindössze 30 kilométerre Közép-Európa legnagyobb édesvízi tavától a Balatontól.

Várpalota város közigazgatási területe két nagyobb egységre tagolható a természeti környezet szempontjából. A Kelet-Bakony egysége a város északi felében határozza meg a földtani, domborzati tényezőkön túl az élővilágot is. A város déli fele a Sárrét kistájhoz tartozik.

A terület a Honfoglalás óta folyamatosan lakott. Fejlődését jelzi, hogy már a XIII. században katolikus templom állt és áll ma is Inotán, melyet Szent Márton tiszteletére szenteltek fel.

² Forrás: <https://epiteszforum.hu/varpalota-a-legfiatalabb-reformkori-varos> Letöltve: 2023.07.10.

³ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Éves településstatisztikai adatok 2022-es településszerkezetben, lekérdezés online adatbázisból Letöltve: 2023.09.24.

Várpalota egyedi, sajátos kulturális arculattal rendelkezik, közösségi élete pezsgő és változatos. Végvári hagyományaira és műemlékeire épülő turisztikai kínálata országszerte ismert, és vonzó célpontot jelent.

Várpalota gazdasági helyzete

A XIX. századra a település néhány ezer fős virágzó mezővárossá fejlődött és jelentős kézműiparral rendelkezett. A bányászat Várpalotán 1876-ban kezdődött, a komolyabb kitermelést 1886-ban kezdték el, s a XX. sz. eleje jelentős ipari fejlődést hozott a településnek.

Várpalotán 2017-ben 2.200 regisztrált gazdasági szervezetet tartottak nyilván, melyeknek száma azóta folyamatosan emelkedett. 5 év alatt közel 10%-kal gyarapodott a számuk a városban (2022-ben 2.406 gazdasági szervezet volt jelen). Számuk a 2021-es évben haladta meg először a 2.400-at, és abban az évben volt a legtöbb regisztrált vállalkozás is a településen (2.433 db).

A vendéglátóhelyek száma 2017-óta közel 10%-ot emelkedve 2022. júniusra érte el a csúcst, ekkor számuk elérte a 80-at. A legfrissebb adat 2022. végéről származik, akkor 79 vendéglátóhely működött Várpalotán.

Bányászat és ipar

Várpalota évszázados ipartörténeti múltja tekint vissza. A város a XX. század folyamán, Magyarország egyik jelentős bányászati és nehézipari központjává vált. A szénbányászat, a helyben kitermelt szénre telepített hőerőmű, a nagy volumenű áramtermelésre alapozott alumíniumkohó és a vegyipari üzemek határozták meg a helyi ipar szerkezetét. A nehézipari szakképzésnek gazdag hagyományai vannak a városban, Várpalota jelenleg is jó kapcsolatokat ápol a régió felsőoktatási intézményeivel, amelyekben a vegyipari és természettudományi képzés jut elsődleges szerephez.

A város korábban jól működő gazdasága a rendszerváltást követően, a 90-es években stagnált, majd visszaesett. Az egymásra épülő iparszerkezet alapja, a szénbányászat fokozatos leépülése miatt 1992. október elsején a bánya a mélyműveléssel felhagyott, egy-két kisebb, felszínhez közel lévő szénlencsét még kitermeltek a hőerőmű igényeinek ellátására. A térség számára ez azt jelentette, hogy a kiszolgáló társaságokkal együtt mintegy négy és félezer munkahely szűnt meg a városban és annak környékén. A bánya egyes kiszolgálóüzemei (irányítástechnika, pajzsgyártás, építőipar, szállítás stb.) még munkát biztosított az alkalmazottainak, de a tőkehiány 2004. év végére felszámolásra készítette a tulajdonosokat.

A térség ipara az ország rendszerváltása óta jelentősen visszaszorult, ez egyfajta előnnyel is járt az itt élők számára, hiszen a bányászat és a kohászat megszűnésével tisztábbá és egészségesebbé vált a környezet.

Napjainkban elmondható, hogy viszonylag nagy számban áll rendelkezésre szakképzett munkaerő, akik jelentős része a közeli vármegye székhelyekre (Székesfehérvárra és Veszprémbe) járnak dolgozni, ám lakóhely szerint a városhoz kötődnek. A város képzési intézményei megfelelő

akkreditációval és kapacitással rendelkeznek ahhoz, hogy a felmerülő munkaerő-képzési feladatokat magas szinten meg tudják oldani⁴.

Várpalota 100%-osan kiépített kommunális és ipari infrastruktúrával rendelkezik. A városban megfelelő számban állnak rendelkezésre a kulturális, kereskedelmi és szórakoztató létesítmények, minden korosztály számára.

Turizmus

Várpalota a 60-as évektől kezdve fokozatosan turistaközponttá vált. Ma is örömmel és vendégszeretően fogadja az idelátogatókat, abban a reményben, hogy mind többen keresik fel a várost és ismerkednek meg látnivalóival. A várost körülölelő Bakony sok szép kirándulóhelyet tartogat, és kiváló lehetőségeket kínál a környék a vadász- és horgászturizmus kedvelői, valamint a gyalogos és hegyszerelő túrázók számára is. A várpalotai vár ma a város legnagyobb kulturális intézményének, a Szindbád Kht-nak a Gróf Sztáray Antal Bányászati Múzeumnak, a Bányászattörténeti Gyűjteménynek, valamint 1998-tól a várudvar megnyitásával a nyári színházi és kulturális rendezvényeknek is otthont ad.

Készülő beruházások

A tervek szerint Várpalotán épül fel Európa egyik legmodernebb közepes és nagy kaliberű lőszergyára, a magyar állam és a német Rheinmetall vállalat közös beruházásaként. A Rheinmetall cégcsoport tavaly már a harmadik magyarországi vállalatát alapította. Átfogó és modern lőszerárzenál szállítására kapott megbízást a Honvédelmi Minisztériumtól, gyalogsági harcjárművekhez, harcokocsikhoz, tüzérségi eszközökhöz és ködgránátvetőkhöz használják majd fel az itt készült lőszereket. Emellett a jövőben Várpalotán tervezik az aknavetőgyár létesítését is, ahol gránátgyártását is folytatnak majd.

A gyár alapkőletételére 2022. december 15-én került sor. A termelés a tervek szerint 2024 második felében indul el. A Védelmi Ipari Park nevet viselő beruházás megvalósításának első fázisa előre láthatóan 200 új munkahelyet teremt, a beruházás mértéke meghaladja a 250 millió eurót a 150 hektáron működő hadipari komplexumban. A gyárban első ütemben gyalogsági harcjárművek, később önjáró lövegek lőszerai készülnek majd. A komplexum része lesz egy robbanóanyagot gyártó üzem is, ahol 2026-tól RDX-et⁵ állítanak elő, valamint a tervek szerint az Ipari Park területén kap helyet az ausztriai székhelyű, de magyar állami tulajdonú aknavetőket és lőszereket gyártó vállalat is. A lőszergyár a hazai igények kielégítése mellett jelentős exportot is tervez, 2027-ig a vállalatcsoport kétmilliárd eurós árbevétellel kalkulál.

Várpalotán a nehézipar és a vegyipar régóta jelen van, ezért a védelmi ipar megtelepedése gazdasági szempontból is ésszerű. Várhatóan a gyárban létrejövő 200 új munkahelyen túl a termeléshez szükséges alapanyagok előállítására és a beszállítói kapacitások emelkedése is prognosztizálható, így várhatóan az egész térség gazdaságélénkítésére jelentős hatással lesz a beruházás.

⁴ Forrás : <https://www.varpalota.hu/gazdasag/> Letöltve : 2023.07.10.

⁵ hexogén, robbanó nitrogén

A beruházás előkészítéséhez igazodva 2023 nyarán jelent meg az a kormány határozat (1257/2023. (VI. 28) mely szerint a kormány egyetért a Várpalotai Védelmi Ipari Park Komplexum fejlesztése érdekében a közműnyomvonal áthelyezésével, a közműellátás biztosítását szolgáló fejlesztések, valamint a kapcsolódó útfejlesztések (7204. számú országos közút) előkészítésével és megvalósításával, a Faller Jenő Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium korszerűsítésével, Várpalota Kálvária városrészében lévő ingatlanok közművesítésével, valamint munkásszálló kialakításával Várpalotán a „Készenléti” lakótelepen⁶. A magyar állam így a beruházási környezet kialakításához, több mint 20 milliárd forinttal járul hozzá, ezzel jelentősen támogatva a város infrastrukturális fejlődését.

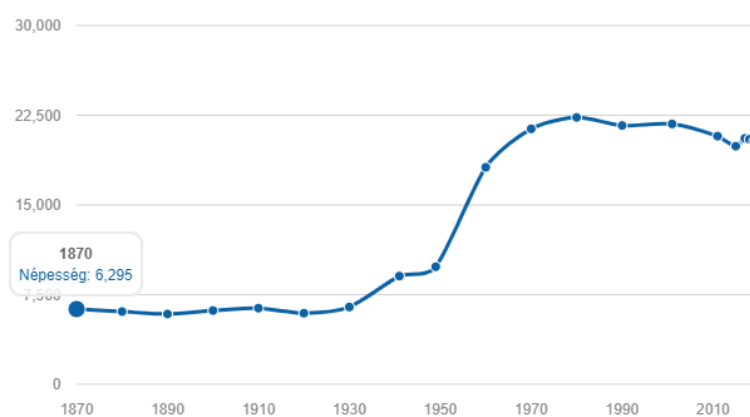
Várpalota demográfiai helyzete

A 2022-es népszámlálás adatai még nem állnak rendelkezésünkre, ezért jelen dokumentumban több városi mutatószámot is a 2011. évi népszámlálási adatok alapján mutatunk be, melyek változását a 2001. évi népszámlálási adatokhoz viszonyítjuk.

A fentiek alapján elmondható, hogy Várpalota lakónépessége 2001-ben 21.779, 2011-ben pedig 20.756 fő volt. Az elmúlt 10 évben az adatok alapján 5,9%-kal, míg az elmúlt 20 évben, több mint 10%-kal (10,3%) csökkent a város lakónépesség.

Várpalota *állandó népessége* 2022. január 1-jei adatok szerint 19.308 fő volt. Ez Veszprém vármegye népességének 17,42%-a. Népsűrűsége 249,9 fő/km². A lakások száma 8.813, a népességet figyelembe véve ez lakásonként 2,19 főt jelent. Ha a népesség azonos ütemben változna, mint a 2016-2021-es időszakban (-0,38%), akkor 2028 végére Várpalota lakossága 19.235 főre csökkenne.

Várpalota állandó népességének alakulása 1870-től 2019-ig⁷

2. ábra Várpalota állandó népességének alakulása 1870-től 2019-ig

Forrás: nepesseg.com Letöltve: 2023.07.11

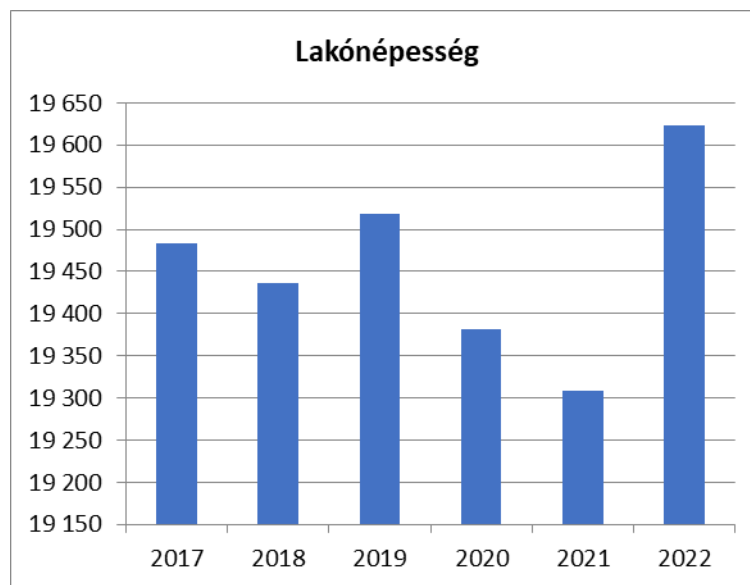
⁶ Forrás : https://hvg.hu/itthon/20230629_Tizmilliardokat_ad_a_kormany_a_varpalotai_hadiipari_komplexumra Letöltve : 2023.07.10.

⁷ Becsült érték, az adatgazda saját kalkulációja, lineáris interpolációval számolva két legközelebbi ismert népességi adatból, Forrás : <http://nepesseg.com/veszprem/varpalota> Letöltve: 2023.07.10

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	19 484	bázis év
2018	19 436	99,75%
2019	19 518	100,42%
2020	19 382	99,30%
2021	19 308	99,62%
2022	19 624	101,64%

3. ábra Várpalota lakónépessége Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A város lakónépessége az elmúlt hét év során 1,64%-kal – összesen 140 fővel – nőtt. Ami előtt 2021-ig enyhe csökkenés mutatkozott a lakosságszámában. A város állandó népessége is csökkent, az elmúlt 7 év alatt 20.690 főről 19.838 főre, ami jelentősebb 4,1%-os csökkenést jelent.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az országos adatokkal összevetve a vizsgált időszakban Várpalota lakónépessége valamivel kisebb arányban csökkent, mint az országos átlag. A város népességi adatai a 80-as és 90-es évek között meghatározóan a lélekszám stagnálását mutatták, az 1980-as csúcs 22.329 fő után egészen lassú, majd 2000-től egy erősebb csökkenés jellemzi a népességszám alakulását.

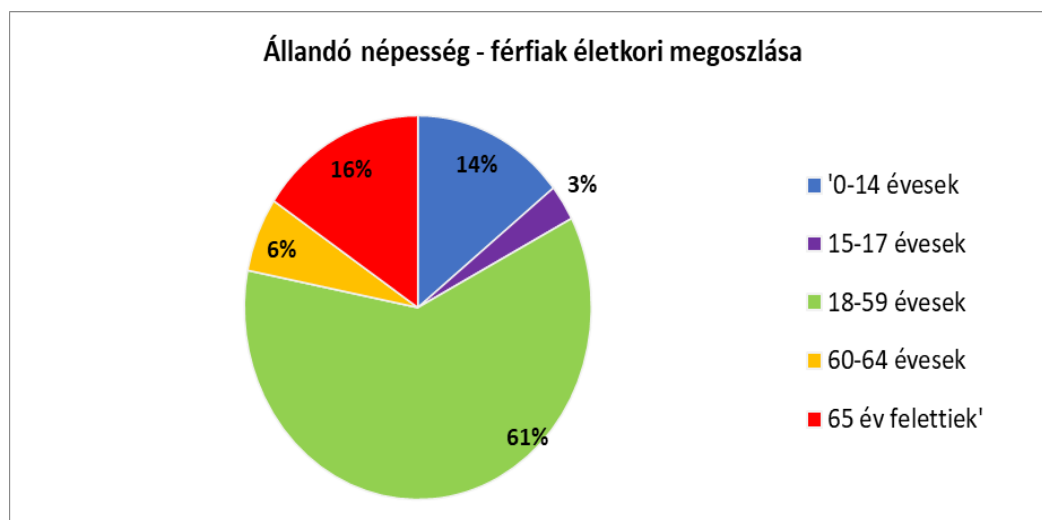
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma	9 703	10 299	20002	48,51%	51,49%
0-2 évesek			488	2,44%	
0-14 éves	1 386	1 281	2667	6,93%	6,40%
15-17 éves	295	271	566	1,47%	1,35%
18-59 éves	5 898	5 533	11431	29,49%	27,66%
60-64 éves	609	785	1394	3,04%	3,92%
65 év feletti	1 515	2 429	3944	7,57%	12,14%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

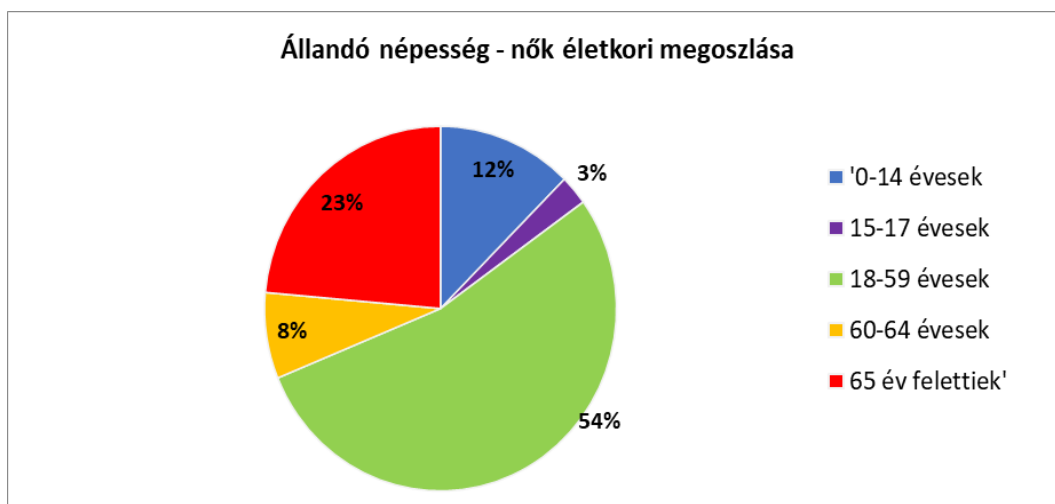
Az állandó népesség körében – az országos átlaghoz hasonlóan alakult – a nők és férfiak aránya. 2020. január 1-jén, a nők aránya 51,49% volt az állandó népességhez képest. A 65 év feletti népesség körében a férfiak aránya 7,57%, ami 2019-hez képest emelkedést mutat (ennek a korcsoportnak a férfi tagjai 56 fővel vannak többen 2020-an). A nők aránya ugyanebben a korosztályban 12,14%, a létszám adatokat tekintve itt is gyarapodás figyelhető meg, 2020-ban 71 fővel nőtt a létszámuk. A nemek arányainak változásából látható, hogy a férfiak várható élettartama jóval alacsonyabb a nőknél. Az adatokból az is kiolvasható, hogy a férfiak és nők arányában 59 éves kor után átvált az arányszám és ettől kezdve a nők vannak többségben. Emiatt fontos, hogy az idősebb férfi korosztály jobban bevonásra kerüljön az egészségügyi szűrővizsgálatokba és érdemes jelentősen növelni körükben az egészségtudatosságot.

Az állandó népességben belül az aktív kereső korban lévő férfi lakosok aránya 29,5%-ra tehető, míg a nők 27,7%-a esik ebbe a korosztályba. Az állandó népesség férfi tagjainak 61%-a van ebben a korosztályban, míg a nők esetében 54%-uk tartozik az aktív korosztályba.

3. ábra Állandó népesség – férfiak életkori megoszlása Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség egészére vetítve a 65 év felettek aránya 19,72%, míg a 14 év alattiak aránya 13,3%. Az aktív korú (18-59 éves) állandó népesség 2015 óta 1%-al csökkent, 2022-ben 11.257-en voltak ebben a korosztályban.

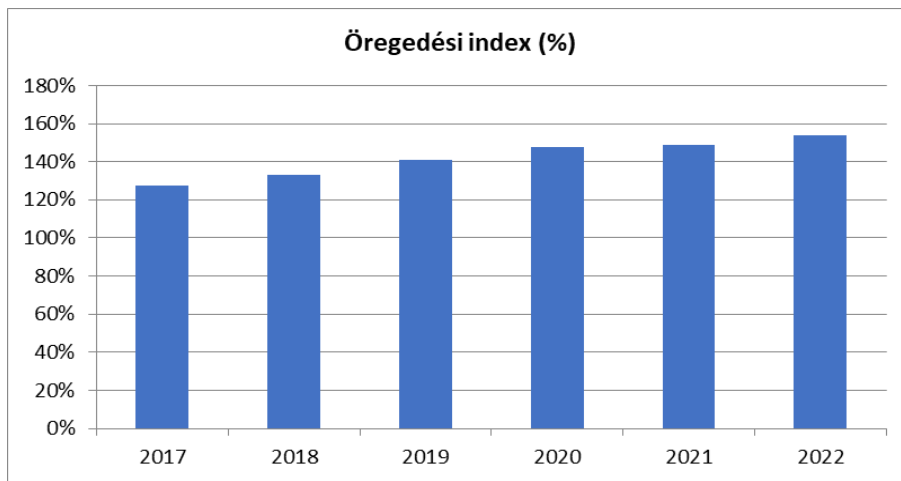
4. ábra Állandó népesség: nők életkori megoszlása Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Míg a 65 év feletti lakosok száma 2015-óta több mint 17%-kal emelkedett, addig a fiatalok körében közel 9%-os volt a lakosságszám csökkenés. Várpalotáról a fentiek szerint kijelenthető, hogy az idősödő települések közé tartozik. A csökkenő népességszám mellett, gyorsuló ütemű öregedés is jellemzi a város lakosságát. 2017-ban 128 időskorú lakos jutott száz gyermekkorúra, míg 6 évvel később (2022-ben) közel duplájára emelkedett ez az arányszám (26,4 százalékpontos emelkedéssel). A legutóbb mérésnél 100 gyermekkorúra 154 időskorú jutott Várpalotán, ami közel jelentősen meghaladta az országos átlagot. Veszprém vármegyében az idős korúak aránya meghaladja a Várpalotai értéket, a vármegyében 160,1⁸ volt 2023-ban az öregségi index.

3.1. számú táblázat – Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	3 576	2 801	127,67%
2017	3 677	2 769	132,79%
2018	3 817	2 709	140,90%
2019	3 944	2 667	147,88%
2020	3 973	2 666	149,02%
2021	4 033	2 617	154,11%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

⁸ KSH, vármegyei öregségi index 2023, https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0038.html Letöltve: 2023.07.10.

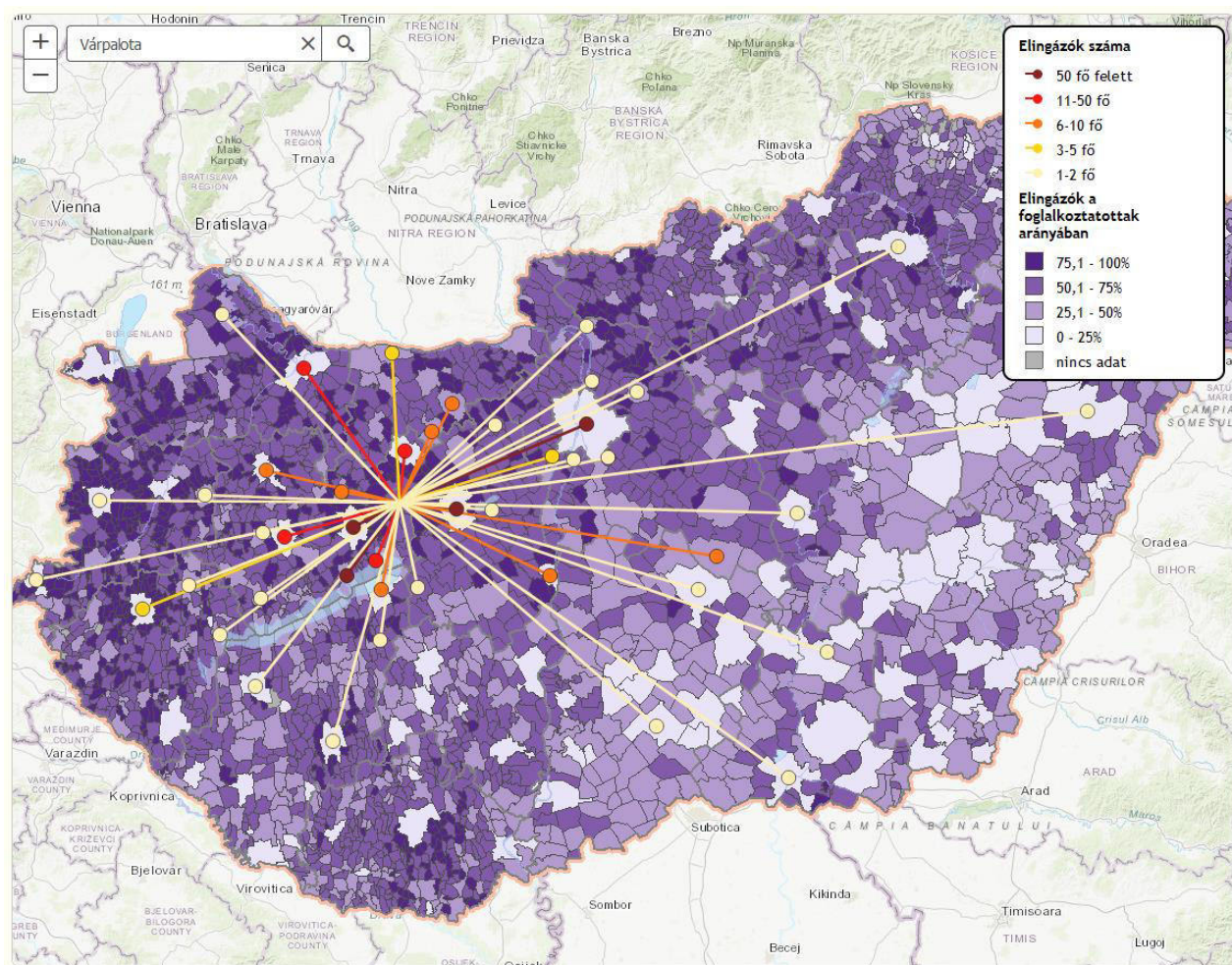
5. ábra Öregedési index alakulása Várpalotán Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Elvándorlás, ingázás

A munkalehetőségek hiánya miatt jelenleg a város munkavállalóinak zöme más településen kénytelen munkát vállalni, jelentős foglalkoztató a városban mára kevés maradt. Jelenleg a legjelentősebb foglalkoztató a Szent Donát Kórház. A helyben foglalkoztatottak döntő része a kereskedelemben, valamint kis- és középvállalkozásokban dolgozik. A vállalkozások többnyire az építőiparban, a szolgáltatóiparban, kereskedelemben, ingatlan ügyletek lebonyolításában, és gazdasági szolgáltatásokban tevékenykednek.

Az alábbi térképen látható (a 2011-es népszámlálás adatai alapján), hogy Várpalotáról más településekre elingázók aránya a foglalkoztatottak 50,9%⁹-a volt, ami nagyon jelentős ingázásnak számít. 2011-ben az összes foglalkoztatott 8.726 fő volt, amiből 4.444 fő ingázott napi gyakorisággal a munkahelyére. A legtöbbben (az ingázók 44,1%-a) Székesfehérvárra utaztak (1.961 fő), ami számukra körülbelül napi egy óra utazást jelentett. Jelentős volt a Veszprémbe ingázók száma is (850 fő), ez az ingázók 19,1%-át jelentette. A harmadik legtöbb ingázó Budapesten, míg a negyedik legtöbb Balatonfüreden dolgozott.

⁹ KSH, 2011-es népszámlálási adatok alapján, <http://webmap.lechnerkozpont.hu/webappbuilder/apps/foldgomb1708/>
Letöltve: 2023.07.10.

6. ábra Ingázók száma és aránya Forrás: Lechner Tudásközpont, 2011

Hazánkban a bejelentkezések és kijelentkezések alapján rendszeresen gyűjtött adatokból lehet kiszámolni az odavándorlási és elvándorlási arányszámokat. Az odavándorlók, illetve elvándorlók számát a település teljes népességéhez viszonyítjuk, és ezrelékben adjuk meg. Az odavándorlási és elvándorlási arányszám különbsége a belső vándorlási egyenleg, amely azt mutatja meg, hogy egy adott település népessége valamely évben hány ezrelékkal nőtt vagy csökkent a belső vándorlás következtében¹⁰.

Az alábbi táblázatból látható a belföldi el és odavándorlók száma 2015-óta. A vizsgált 7 évből 2-ben volt az elvándorlók száma, 5 évben pedig a Várpalotára vándorlók száma magasabb. Ebből is jól látszik, hogy az utóbbi években megfordult a vándorlási tendencia és mára a Várpalotát választók lettek többségben.

¹⁰ Forrás : KSH - Népszámtudományi Kutatóintézet, <https://demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/86-belső-vándorlási-arányszámok-egyenleg> Letöltve: 2023.07.10

3.2. számú táblázat – Belföldi odavándorlások és elvándorlások		
Időszak	Belföldi elvándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) (eset)	Belföldi odavándorlások száma (állandó és ideiglenes vándorlás együtt) (eset)
2015	1025	851
2016	1014	1044
2017	1184	1166
2018	1057	1106
2019	1158	1201
2020	1075	1117
2021	1117	1221

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2022-ben Várpalota állandó oda-, és elvándorlásának különbségének vetített arányszáma 2,07 ezrelék volt. A számok alapján a városnak ebben az évben – a korábbi évhez képest visszaállt a vándorlási egyenlege, az utolsó vizsgált évben is többen költöztek vissza, mint amennyien elköltöztek volna a városból. A településen látható pozitív előjelű (oda) vándorlási trend illeszkedik a Veszprém vármegyében tapasztaltakéhoz, ahol szintén az odavándorlók vannak többségben.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-0,92
2018	2,52
2019	2,21
2020	2,16
2021	5,38
2022	2,07

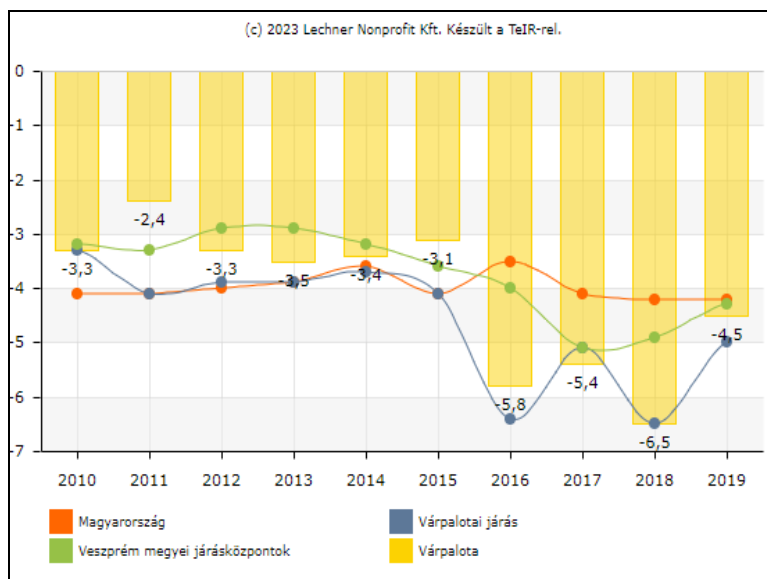
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

7. ábra Állandó oda- és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népesség alakulását – a vándorlásoktól eltekintve – a születések és halálozások száma és ezek egyenlege szabja meg. Ez az ún. természetes szaporodás, amely az élveszületések és a halálozások különbözete. A természetes szaporodás történelmi perspektívában többnyire pozitív értékű (az élveszületések száma meghaladja a halálozásokét), ezért a demográfiai terminológiában a természetes fogyás is beletartozik a természetes szaporodás fogalmkörébe, csupán az előjele negatív.¹¹

Várpalotán 2022-ben a természetes szaporodás/fogyás aránya -4,71 ezrelék volt, vagyis természetes fogyás következett be a településen, ami kicsivel kedvezőbb, mint az azt megelőző két évben mért adat. 2022-ben a természetes szaporodás aránya országosan -4,9 ezrelék volt, így csak minimális mértékben volt kedvezőbb az arányszám az országosan mért adathoz.

8. ábra Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve Forrás: TEIR

Várpalotán az állandó népesség természetes szaporodás/fogyás 2015-ig követte az országos átlagot, majd 2015-18 években a településen az országos átlagot meghaladó népességfogyás volt tapasztalható, azonban 2019-re ez a mutatószám újra közelített az országos átlaghoz. Az ábrán szereplő TEIR-ből kinyert adatokat a KSH adataival kiegészítve elmondható, hogy 2020 és 2021-években a népesség fogyása Várpalotán az országos átlag felett volt, majd 2022-ben az országos átlag alá csökkent, azonban ez a különbség már nem jelentős, 2022-ben már csak 19 ezrelék.¹²

¹¹ KSH - Népességtudományi Kutatóintézet, <https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas> Letöltve: 2023.07.11

¹² KSH, Természetes szaporodás/fogyás mutatószámának értéke 2022-ben országosan -4,9, Várpalotán 4,71 Forrás : <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/nep/nep2212.html> Letöltve: 2023.10.10.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-5,43
2018	-6,53
2019	-4,52
2020	-6,89
2021	-6,57
2022	-4,71

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

9. ábra Az élve születések és halálozások különbözetének 100 lakosra vetített száma (fő)

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A rendelkezésre álló adatok alapján Veszprém vármegyében a születéskor várható élettartam, valamint az átlagéletkor a nők és a férfiak esetében is magasabb az országos átlagnál.

5. számú táblázat - Születéskor várható élettartam				
	Születéskor várható átlagos élettartam (2021)		Átlagéletkor (2022)	
	nők (év)	férfiak (év)	nők (év)	férfiak (év)
Magyarország	77,52	70,69	45	40,6
Veszprém vármegye	78,23	71,45	46	42,1

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az 5. számú táblából látható, hogy mind a születéskor várható átlagos életkor, mind az átlagéletkor magasabb Veszprém vármegyében, mint azt országos átlag.

Képzettség

A város gazdaságát is befolyásoló mutató a lakosok iskolázottsága. A továbbiakban e mutatószám alapján jellemezzük a települést.

A 2022-es népszámlálási adatok alapján elmondható, hogy Várpalotán a 7 éves és idősebb korosztályon belül a legmagasabb iskolai végzettséget tekintve legfeljebb alpfokú végzettséggel rendelkezők (azaz a legfeljebb általános iskola 8 osztályát végzettek) aránya 17,86%, ami a Veszprém vármegyében (18,5%), és az országosan mért adat alatt van (18,5%). Ugyanezen a korcsoporton belül az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 27,9%, ami szintén leképezi az országos arányt (28,3%).

Az országos és a települési adatok közötti jelentősebb különbséget tapasztalhatunk – a megszerzett legmagasabb végzettségeket tekintve – az érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezők arányában, ami Várpalotán 25,1%, ami jóval meghaladja az országos átlagot (18,5%), kisebb mértékben, de a Veszprém vármegyei adatot is (23,2%).

Az egyetemi, főiskolai vagy egyéb oklevéllel rendelkezők aránya 2022-ben Várpalotán 12,6% volt, ami alatta marad a Veszprém vármegyei értéknek (16,2%) és az országos átlagnak (19%) is.

A lakosság képzettségi struktúráját tekintve elmondható, hogy a szakképzett lakosság nagy számban van jelen a városban, ami megmutatkozik abban, hogy a város dolgozóinak jelentős részét elsősorban ipari vállalatoknál foglalkoztatják Várpalotán, illetve a közeli nagyobb városokban, ahol szükség van szakképzett munkaerőre. A helyi munkalehetőségek azonban kevésbé igénylik magasan kvalifikált szakemberek jelenlétét a városban, és ez látszik is a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányán (ITS, 2015).

A 2022-es népszámlálási adatokból látható, hogy az előző népszámláláshoz képest csökkent a Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel rendelkezők száma, ugyanakkor nőtt az érettségivel (közel 160 ezer fővel) és az egyetem, főiskola stb. oklevéllel rendelkezők száma (közel 400 ezer fővel).

Az Önkormányzat vallja, hogy erősíteni kell a képzésben való részvétel iránti motivációt. Az élethosszig tartó tanulás gondolata, szemlélete kevésbé elterjedt a város lakosságának körében, különösen a szociális és foglalkoztatási szempontból legrosszabb helyzetű csoportok között. Az Önkormányzat ezért már 2016-tól kampányt indított, amiben hangsúlyozta az élethosszig tartó tanulás fontosságát, szükségességét, amely különösen fontos szerepet kaphat a rendszerváltást követő gazdasági átalakulás és átstrukturálódás nyomán bekövetkező, a munkaerőpiacon tapasztalható beilleszkedési zavarok, valamint a felgyorsult gazdasági változások miatt többségében elavuló szakmai ismeretekből generálódó lemaradások és nehézségek kezelésében (ITS, 2016).

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (továbbiakban: HEP) elkészítése során arra törekedtünk, hogy a településen élő, esélyegyenlőségi szempontból kiemelt öt célcsoport:

- mélyszegénységben élők és romák,
- nők,
- gyermekek,
- idősek,
- fogyatékkal élők.

esélyegyenlőségének megvalósítását előmozdítjuk, az egyenlő bánásmód feltételeit biztosítjuk.

A HEP kidolgozásánál már az első pillanattól kezdve kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy a programtervünk valós problémákon és szükségleteken alapuljon, a kidolgozásra kerülő intézkedési terv (továbbiakban: IT) adekvát válaszokat és megoldásokat adjanak a helyzetelemzésben feltárt helyi szükségletekre. Ennek érdekében a lehető legszélesebb körű szakmai partnerség kialakítására törekedtünk az esélyegyenlőségi célcsoportokkal foglalkozó állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetekkel a program kidolgozása, és annak megvalósítása során is.

Az esélyegyenlőség mindannyiunk számára fontos érték. Az esélyegyenlőség elősegíti a társadalmi igazságosságot és hozzájárul a sokszínűség és az inkluzív közösségek kialakításához. Az esélyegyenlőség eléréséhez és megőrzéséhez mindannyiunk felelőssége és elkötelezettsége szükséges.

Várpalota Város Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a város működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet, a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszassanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Váralota település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- a szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik a Veszprémi Tankerületi Központtal.

Váralota Város Önkormányzatának alapvető célja, hogy a város olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni, és közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása, összegyűjtése és rögzítése a cél, melyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris közösség erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzübeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

További cél a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

A Kormányrendelet előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők, romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékosokkal élők.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (továbbiakban: HEP IT) tartalmazza.

Jelen dokumentumban meghatározásra kerül a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségét erősítő és támogató feladatok és azon területek, amelyek fejlesztésre szorulnak.

A programterv készítése során alkalmazott alapelvek

A programterv kidolgozásának alapjául szolgáltak a rendelkezésre álló információk, a statisztikai adatok (TeIR, KSH, Helyi Intézményektől gyűjtött statisztikai adatok), korábban elkészült fejlesztési koncepciók és programok (HEP - 2022-es felülvizsgálat). Ezen információk dokumentumelemzésén túl, azok további információkkal való kiegészítése, valamint a legfrissebb statisztikai adatok¹³ kigyűjtése is indokolt volt, amelyek hozzáférhetősége sok esetben akadályokba ütközött. Az információgyűjtésben jelentős segítséggel szolgáltak a helyi intézményeket képviselő személyek, akik személyes interjúkban, helyi, intézményei adatlapok kitöltésével, valamint a WEB-es felmérésben szolgáltattak további értékes adatokat, információkat, sok esetben részt vettek a munkájukhoz kapcsolódó célcsoportokra vonatkozó fejlesztési ötletek, tervek kidolgozásában. A fenti adatokat, információkat egészítettük ki a HEP Fórumon elhangzottakkal.

Széles körű egyeztetés keretében az érintettek bevonása

Jelentős hangsúlyt fektettünk a programterv kidolgozásánál arra, hogy az érintett célcsoportokkal leginkább foglalkozó állami, egyházi és civil szervezetek képviselői befolyásolhassák a tervezési dokumentum tartalmát, elképzeléseiket, valamint a célcsoporttal kapcsolatos tudásukat a programba becsatornázhassák és az érdekeiket is megjeleníthessék. Ezt szolgálták a projekt részeként már korábban említett HEP Fórumok is.

Gyakorlatorientált megközelítés

A programterv elkészítése során törekedtünk az elméleti megfelelés mellett a gyakorlati alkalmazhatóság szem előtt tartására, annak érdekében, hogy a dokumentum a gyakorlatban is

¹³ Alapvetően törekedtünk legfrissebb statisztikai, intézményi adatok begyűjtésére (ahol elérhetőek voltak, 2020-as, 2021-es és 2022-es adatokat is felhasználtunk)

megvalósítható elemekkel rendelkezzen, és alkalmas legyen Várpalota esélyegyenlőségének támogatására.

A helyzetelemzés során alkalmazott módszerek

A célcsoportok helyzetfeltáráshoz, és a következtetések megalapozásához az alábbi módszereket és adatforrásokat használtuk:

- Statisztikai adatok: TeIR és KSH, adatbázisa, valamint helyi adatgyűjtés,
- Országos, megyei és járási szintű háttéranyagok, koncepciók,
- A korábbi Helyi Esélyegyenlőségi Program áttanulmányozása, a tapasztalatok begyűjtése,
- A megkeresett Intézmények által szolgáltatott, WEB-es felületen rögzített fejlesztési javaslatok,
- Interjúk megkérdezés az érintettek körében,
- A HEP fórumok keretében moderációs és csoportos döntéshozatali technikák alkalmazása
- Jó gyakorlatok feltérképezése.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

Célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

Alábbiakban a helyi együttműködés fejlesztésére szolgáló módszereket mutatjuk be.

WEB-es kérdőíves felmérés (fejlesztési ötletek)

A kérdőíves felmérés célja az esélyegyenlőséggel kapcsolatos – célcsoportspecifikus – fejlesztési javaslatok összegyűjtése volt a következő öt év intézkedési tervéhez. A WEB-es felmérés az Indító HEP fórumot (2023.06.15.) követően került kiküldésre negyvenhat – esélyegyenlőség biztosításában érintett – helyi szervezet vezetőjének, akiknek arra nyílt lehetőségük, hogy ezen az elektronikus felületen keresztül adhassák meg a javaslataik főbb jellemzőit (például: érintett célcsoportok, a megsegítésükre szolgáló ötlet javaslat pontos megnevezése, annak kifejtése, a megvalósításhoz kapcsolódó erőforrások, tervezett határidők stb.). E javaslatok feldolgozása, majd a szeptemberre meghirdetett HEP fórumokon történő közös megbeszélése, részletezése és az azokkal való további közös munka biztosította, hogy a város új Helyi Esélyegyenlőségi Programja magában foglalja mindazokat a tervezett intézkedéseket, amelyeket az érintett szereplők indokoltnak tartottak az esélyegyenlőség fejlesztése érdekében.

Egy szervezet több intézkedésre is tehetett javaslatot, ebben az esetben kértük, hogy intézkedésenként egy-egy kérdőívet töltsenek ki. Nem volt kötelező minden szemponthoz írni, de a közös munkát az segítette a legjobban, ha minél inkább elő vannak készítve az elképzelések. A javaslatokat (előzetes feldolgozást követően) a szeptember 20-án megvalósult fórumon a résztvevőkkel fejlesztettük tovább.¹⁴

Összességében 18 különböző – az esélyegyenlőségi témában elsődlegesen érintett – szervezet, valamint 1 magánszemély 30 problémás területet rögzített a WEB-es felületen, melyekkel kapcsolatban több esetben átfogó és részletes javaslatokat, sokszor konkrét intézkedéseket fogalmaztak meg. A visszaküldött ötleteket/javaslatokat elsődleges információforrásnak tekintjük a HEP IT-k kidolgozásában, hiszen a célcsoportok problémáit leginkább ismerő intézményektől származnak, továbbá aktuális és valós problémákra adekvát válaszokat és fejlesztési lehetőségeket is magukban foglalnak.

Fontosnak tarjuk, hogy Várpalota Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja – a hatékony megvalósíthatóság érdekében – társadalmi elfogadottságot is élvezzen. Ennek érdekében törekszünk az egyenlő hozzáférés biztosítására, valamint arra, hogy a program széles körű nyilvánosságot kapjon.

A WEB-es felmérés az alábbi kérdéseket tartalmazta:

1) A helyzet, amelyet a fejlesztési javaslat meg kíván változtatni *
Kérjük, néhány mondatban mutassa be azt a kiinduló helyzetet, amelyet a jelen fejlesztési javaslat révén meg kíván változtatni!
2) Elérendő cél *
Kérjük, röviden fogalmazza meg a fejlesztési javaslattal elérendő célt!
3) Számszerűsíthető eredmények
Kérjük, fogalmazza meg, hogy a javasolt fejlesztésének sikere milyen számszerűsíthető eredményekben mérhető, és amennyiben lehetséges, adjon meg hozzá célértéket is! A célérték teljesítésének dátumának meghatározásához a jelen tervező sablon 6. pontja ad támpontot. Tehát a szóban forgó fejlesztési javaslattal kapcsolatban az alábbi 3 információ megadásával tudunk számszerűsíthető eredményeket regisztrálni:
<ul style="list-style-type: none"> a) számszerűsítő eredmény neve (pl. érzékenyítő események száma) b) számszerűsíthető eredmény célértéke (pl. 4 darab) c) számszerűsíthető eredmény teljesítésének céldátuma (pl. 2024. június)
4/A Célcsoport *
Alapesetben egy fejlesztési javaslatnak egy (fő) célcsoportja van. Kérjük, ezt adja meg az alábbi listából kiválasztva. Amennyiben ezen a fő célcsoporton kívül másik célcsoportra is hatással lehet a javaslat, vagy az alább kiválasztott célcsoporton belül specifikálni tudja a célcsoportot (pl. gyermeküket egyedül nevelő nők) akkor azt a következő, 4/B kérdésben tudja megtenni.
<ul style="list-style-type: none"> a) mélyszegénységben élők és a romák b) gyermekek c) nők d) idősek e) fogyatékkal élők

¹⁴ A WEB-es felmérés űrlapja az alábbi linken érhető el <https://forms.gle/7Dn33xz2fE19xsYJ8>

4/B További, illetve specifikus célcsoportok
Amennyiben a 4/A kérdésben megjelölt fő célcsoporton kívül másik célcsoportra is hatással lehet a javaslata, vagy a fentebb kiválasztott célcsoporton belül specifikálni tudja a célcsoportot (pl. gyermeküket egyedül nevelő nők) akkor azt ebben a kérdésben tudja megtenni, alább, szövegesen.
5) A fejlesztés tartalma, főbb komponensei (amennyiben részekre bontható)
<i>Az összetettebb fejlesztések komponensekre bonthatók, például a szükséges szakértelem szerint. Egy egészségügyi intézkedésnek lehet többek között építési (új rendelő kialakítása), eszközbeszerzési (új eszközökkel való felszerelése), humán (egészségügyi dolgozók toborzása, felkészítése) és tájékoztatási (szemléletformálás a célcsoport körében) komponense. Kérjük, ebben a pontban részletezze, hogy milyen elemekből állhat a javasolt fejlesztése!</i>
6) A fejlesztés és bevezetés időtávja
<i>Az új HEP 2028 végéig szól. Legfeljebb eddig tarthat egy-egy intézkedés, vagyis legkésőbb 2028-ban számszerűsíthető eredményeket kell felmutatni valamennyi intézkedésben. Mindemellett, elsősorban olyan intézkedések megfogalmazására van szükség, amelyek legfeljebb két év alatt (rész) eredményt produkálnak. Ezért kérjük, hogy amennyiben hosszabb kifutású intézkedést javasol, akkor is határozzon meg 2025 végéig, vagy legkésőbb 2026 közepéig elérendő eredményeket.</i>
<i>Azokra a javaslatokra is számítunk, amelyek később (vagyis nem 2023-ban) indulnak (például azért, mert egy jelenleg megvalósítás alatt álló másik fejlesztésre épülnek).</i>

HEP Fórumok

2023. június 15-én a közös munkát előkészítő, és a társadalmi nyilvánosságot, valamint a célcsoportok ellátásában érintett szervezeteket bevonó ún. indító HEP fórumot tartottunk. Ezen az alkalmon a város alpolgármestere, valamint meghívott külső szakértők tájékoztatták a meghívottakat a HEP készítésének előzményeiről, annak fontosságáról, jelentőségéről, a program elkészítésének céljairól, és az új HEP elkészítésének folyamatáról, beleértve az előző pontban bemutatott WEB-es felmérés lehetőségét, annak elérhetőségét és alapelveit.

A HEP IT kidolgozásához 2023 szeptemberében tematikus HEP fórumot¹⁵ tartottunk, amelyre a célcsoportokhoz köthető legfontosabb közintézmények, szolgáltatók, és civil szervezetek képviselőit hívtuk meg.

A tematikus HEP fórum (2023.09.20.) délelőttjén mind az öt célcsoport helyzetét értelmezte, problémáit gyűjtötte össze a jelenlevő 17 várapalotai szakember, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság mentora, valamint az Önkormányzat aljegyzője és humánügyi referense. A délelőtti munka lezárásaként egy-egy célcsoport problémái kerültek megfogalmazásra, és a jelenlevő szakemberek közül választott szóvivők által prezentálásra. Ezt követően az összegyűjtött problémák alapján – a fórum szervezői – arra kérték a résztvevőket, hogy fogalmazzák meg a legjelentősebb problémák megoldására szolgáló javaslataikat, intézkedéseket az előre kiosztott intézkedéstervező lapokon. A csoportok egy-egy problémára dolgoztak ki javaslatokat. A félórás csoportmunka lezárásaként valamennyi csoport prezentálta az eredményeit.

A javaslatok megfogalmazásánál fontos rendező elv volt, hogy ne csak nagy horderejű és jelentős forrásigényű javaslatok kerüljenek megfogalmazásra, hanem olyanok is, amelyek egy jó ötlettel és közösségi összefogással, jelentős források bevonása nélkül kivitelezhetők, és mégis támogatón járulnak hozzá a helyi esélyegyenlőség minél szélesebb körben való megvalósításához.

¹⁵ A HEP fórumok jegyzőkönyvét a HEP melléklete tartalmazza.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmosítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

Az esélyegyenlőség iránti igény, valamint annak elősegítése annak a ténynek a felismerésén alapul, miszerint a különböző társadalmi csoportok, és azok tagjai vagyoni, családi, gazdasági helyzetük szerint jelentősen különböznek egymástól, és ez a különbség kihat mindennapjaikra: aki hátrányosabb helyzetben van, annak kisebb az esélye a továbbtanulásra, a szakképzettség elérésére, a munkához jutásra, a magasabb fizetésre, a magasabb társadalmi státusz és presztízs elérésére. A hátrányos helyzetű csoportnak az említettek eléréséhez szükséges képességeik, adottságaik adottak, ám lehetőségük, esélyük alig, vagy számottevően kevesebb van. Annak érdekében, hogy az esélyegyenlőség jobban érvényesüljön a kormány az alábbi jogszabályokat alkotta.

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 A HEP-re vonatkozó előírások és az önkormányzati működést meghatározó jogszabályok egymáshoz való viszonya

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás tekintetében az Ebktv. által előírt, hatályos HEP bemutatására van szükség. Az Ebktv. 2010. május 1-jén hatályba lépett 63/A. §-a rendelkezett a helyi esélyegyenlőségi programról. A rendelkezés értelmében a helyi önkormányzat, valamint a többcélú kistérségi társulás öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogadott el, melyet 2 évente át kellett tekinteni és szükség esetén felül kellett vizsgálni. A rendelkezést a 2011. évi CLXXIV. törvény módosította, így az esélyegyenlőségi programra vonatkozó szabályozás az Ekbtkv. 31. §-ába került át. A közszolgáltatások zömét a törvények az önkormányzati alapszintre – a községek vagy városok szintjére – utalják. A különböző helyi lehetőségekkel és igényekkel rendelkező önkormányzatoknak (községek, nagyközségek, városok, megyei jogú városok) különböző feladat-és hatáskörei vannak. A különbözőség létrejöhet mind az önként vállalt, mind a törvény által kötelezően előírt feladat és hatáskörökben. A települési önkormányzat maga határozza meg – a lakosság igényei alapján, anyagi lehetőségeitől függően –, mely feladatokat milyen mértékben és módon lát el. Azt, hogy az önkormányzat mely feladatok ellátását vállalja, befolyásolja a helyi társadalom szerkezete, a népesség összetétele, a település adottságai, fejlettsége, helyzete és egyéb más körülmények is. Mindezek korlátok közé szorítják az önkormányzat feladatválasztási szabadságát. Az önkormányzat anyagi lehetőségeinek terjedelme a feladatvállalás esetén is különösen hatással van – sokszor a lakossági igényekkel ellentétben – arra, hogy milyen eszközökkel, milyen mértékben és hogyan oldja meg a feladatot. Önkéntes feladatvállalás nem történhet a kötelező feladatok terhére. A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (2013. január 1-étől hatályba lépő) rendelkezik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait. Az MNTFS 2030 általános jövőképe *„a roma emberek egyenlőségének, befogadásának és részvételének jelentős előmozdítása, amely a különböző szakterületeken (gyermekjólét, köznevelésoktatás-képzés, foglalkoztatás, egészség, lakhatás és közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, közösségfejlesztés, kulturális és nemzetiségi jogok), valamint az említett horizontális területeken elért előrehaladásban válik valóra”* (MNTFS 2030 p. 35).

A 88/2009. (X. 29.) OGY határozattal elfogadott, 2009-2024. közötti Nemzeti Ifjúsági Stratégia alapelvei:

- a) Beágyazódás és részvétel – Az ifjúsági korosztályok tagjai és közösségeik, szervezeteik kiemelt társadalmi kohéziós erőt jelentenek a településeken, a régiókban és országos szinten, egyenrangú résztvevői, alakítói a róluk szóló döntéseknek.
- b) Szolidaritás és felelősség – Egy életképes társadalom nem mondhat le az öngondoskodásról, ugyanakkor szereplői nemcsak önmagukért, hanem nehezebb helyzetben lévő embertársaikért is felelősek.
- c) Érvényesülés és értékteremtés – Az ifjúság új értékek hordozója, teremtője, jelentős társadalmi erőforrás, érvényesülése a társadalmi értékmegújulás alapja.
- d) Szubszidiaritás és transzparencia – Az ifjúságpolitikában a döntések átláthatóak, nyilvánosak kell, hogy legyenek, és a lehető legközelebb kell, hogy megszülessenek a döntés terheit viselőkhöz.
- e) Önállóság és fejlesztés – A harmadlagos szocializációs közeg kapcsán és a reszocializációs helyzetekben a közeg szereplőinek közös felelőssége van abban, hogy az ezt kezelni képes „kritikus tömeget” elérő erőforrásokat biztosítsa.

A fenti alapelvek mellett a Nemzeti Ifjúsági Stratégia egyik legfőbb célja, *„hogy az ifjúsági korosztályok tagjai cselekvően utasítsák el a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formáját az Alkotmányban és az ENSZ Emberi Jogi Egyezményében foglaltak szellemében. Ehhez azonban elengedhetetlenül szükséges az, hogy korán megismerkedjenek azok tartalmával, jelentésével”*(NIS, 2009. p. 44).

Várpalota Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Programján keresztül is hozzájárul az ifjúsági célcsoport társadalmi felzárkóztatásához, esélyei növeléséhez, életminőségének javításához, a Nemzeti Ifjúsági Stratégiához illeszkedő módon:

- a) a fogyatékossgal élők teljes beilleszkedése a társadalomba
- b) az ifjúság bevonása az élethelyzetükre hatással lévő intézményi döntések meghozatalába;
- c) a területi különbségekből fakadó szegregáció csökkentése;
- d) a gyermeki kirekesztés és mélyszegénység megszüntetése;
- e) egészséges életfeltételek biztosítása kora gyermekkortól kezdve;
- f) a hátrányos helyzetben lévő „gyermekgenerációk” társadalmi mobilitásának elősegítése.

A 47/2007. (V. 31.) OGY határozattal elfogadott, 2007-2030. időszakra vonatkozó „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia egy generáció alatt három átfogó célt kíván elérni:

- a) Jelentősen, a jelenleginek töredékére csökkenjen gyermekek és családjaik szegénységének aránya, és ezzel egyidejűleg közeledjenek egymáshoz a gyermekek továbbtanulási esélyei, életkilátásai.
- b) Szűnjenek meg a gyermeki kirekesztés, szegregálás és mélyszegénység szélsőséges formái, csökkenjen az életesélyeket romboló devianciák előfordulása.
- c) Alapvetően alakuljon át azon intézmények és szolgáltatások működésmódja és szemlélete, amelyek ma hozzájárulnak a szegénység és kirekesztés újratermelődéséhez.

A Stratégia horizontális célokat is megfogalmaz, mint a mélyszegénység elleni küzdelem, a roma kisebbség kirekesztettségének megszüntetése, vagy a fogyatékkal élő gyermekek és családjuk helyzetének javítása. Ezek mellett kiemelt fejlesztési irányokat is megfogalmaz a dokumentum:

- a) Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása
- b) A gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások fejlesztése
- c) Lakás, lakhatás feltételeinek, minőségének, biztonságának javítása
- d) A képességek kibontakoztatását, a sikeres iskolai pályafutást segítő intézmények és szolgáltatások, szegregáció megszüntetése
- e) A gyermekes családokat célzó személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztése
- f) Egészségesebb gyermekkor biztosítása

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia kiindulópontjai, hogy az idős ember

- a) a társadalom megbecsült tagja legyen/maradjon;
- b) egészséges legyen;
- c) ne legyen magányos;
- d) biztonságban és védettségben tudjon élni.

Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja mindezen elvek mellett az Idősügyi Nemzeti Stratégia azon szempontját is érvényesíti, hogy mind a mai idősekre, mind pedig a ma még fiatalabb generáció tagjaira is fókuszál, amikor a helyzetelemzés alapján intézkedéseket tervez, illetve majdan megvalósítja, ellenőrzi, nyomon követi a beavatkozásokat.

Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja mindenben megfelel a 15/2015. (IV. 7.) OGY határozattal elfogadott, 2015-2025. közötti Országos Fogyatékosügy Program alapelveinek, valamint az abban megfogalmazott beavatkozási területeknek, tematikus céloknak, még úgy is, hogy számos terület állami kompetencia, és a Program is hangsúlyozza az érintett területek, ágazatok, intézmények közös, összehangolt fellépését. A Program alapelvei:

- a) prevenció
- b) önrendelkezés
- c) teljes és hatékony társadalmi részvétel
- d) egyetemes tervezés

- e) semmit rólunk nélkülünk
- f) hátrányos megkülönböztetés tilalma, indokolt előnyben részesítés
- g) szubszidiaritás
- h) ésszerű alkalmazkodás

Az Országos Fogyatékosügyi Program beavatkozási területei, tematikus céljai:

1. a fogyatékos emberek társadalmi befogadását támogató szakmai fejlesztések
2. egészségügy
3. korai fejlesztés, oktatás, képzés
4. foglalkoztatás
5. szociális szolgáltatások és ellátások
6. komplex rehabilitáció
7. önrendelkezés, önálló életvitel
8. fogyatékos személyek és családjaik
9. közlekedés
10. sport, kultúra, turizmus
11. többszörösen veszélyeztetett csoportok (fogyatékkal élő nők, fogyatékkal élő gyermekek, többszörös fogyatékossgal élő emberek)
12. hozzáférhetőség

Az 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal elfogadott, Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió a fenntartható fejlődés és fenntartható növekedés mellett a befogadást és társadalmi felzárkózást, valamint az esélyegyenlőség megteremtését, illetve a nemzetiségi identitás erősítését definiálja horizontális szempontokként. Az elsősorban gazdaságpolitikai fókuszú dokumentum nélkülözhetetlen erőforrásként tekint a lakosságra, és e körben megjelenik az időskorúak arányának a növekedése, az időskorral az egészségi állapot romlása, valamint az idős népesség eltartottsági rátájának a romlása.

A Konceptió megállapítja, hogy a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok egészségi állapota az átlagnál is rosszabb, és *„ezt egyrészt súlyosbítja az egyenlőtlen hozzáférés bizonyos lehetőségekhez, amelyek az egészséges életmód kialakításához és fenntartásához szükségesek. Másrészt, a családi háttér és neveltetés már a korai gyermekkortól befolyásolja az egyén egészséggel összefüggő viselkedését, sőt erőteljes hatása van a későbbi életszakaszokra jellemző egészséget támogató, vagy azt veszélyeztető magatartásformák kialakulására. Továbbá a szegénységben élők lakás és életkörülményei is fokozott egészségügyi kockázatot jelentenek”* (Nemzeti Fejlesztés 2030. 1.3.4 fejezete). A dokumentum a 2008-as pénzügyi-gazdasági világválsággal kapcsolatban felhívja a figyelmet a sérülékenyebb társadalmi csoportok veszélyeztetettségére (például mélyszegénységben, illetve annak határán élők), de azóta már egy újabb krízis, a koronavírus-járvány egészségi, mortalitási és pénzügyi hatásait is megtapasztalhattuk.

Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja magáénak vallja a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió összefoglaló társadalomstratégiai üzenetét, mely szerint *„Európai szinten társadalomstratégiaileg legfontosabb cél a társadalmi kohézió erősítése, az értékrendek pluralizmusának elfogadása és a társadalmi aktivitás növelése. Ehhez*

kapcsolódóan az európai államok egyik legnagyobb kihívása, hogy javítsák a sérülékeny társadalmi csoportoknak (gyerekek, idősek, munkanélküliek, szegények, romák) a munkaerő-piachoz, a szociális biztonsági ellátásokhoz, az alapvető szolgáltatásokhoz (egészségügy, lakhatás stb.) és az oktatáshoz való hozzáférését. A cél az, hogy az aktív társadalmi befogadás eszközeivel az állam csökkentse a gyermekszegénységet, a diszkriminációt, a gazdaságból való kiszorulást, és növelje a roma népesség integrációját” (Nemzeti Fejlesztés 2030. 1.3.15. fejezete).

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Jelen fejezetben vizsgált helyi tervek, stratégiák, koncepciók és egyéb dokumentumok:

1. Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023.
2. Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.)
3. Várpalota Város Településfejlesztési Koncepciója (2015-2030.)

Ugyanakkor az első és legfontosabb dokumentum, melyhez az újonnan készülő Helyi Esélyegyenlőségi Program kapcsolódik, a korábbi, vagyis a 2018-23 időszakra vonatkozó HEP, hiszen az esélyegyenlőségi célok megvalósítását csak úgy lehet hosszú távon fenntartani, ha szerves kapcsolat van az eltérő időszakra vonatkozó stratégiai dokumentumok között.

Annak érdekében, hogy a folytonosság biztosítható legyen, a 2023-28 évekre szóló HEP kidolgozásának folyamata az elmúlt öt évre szóló dokumentum elemzésével kezdődött, melynek során a helyi célcsoportok ellátásával foglalkozó intézmények szakértőinek segítségével áttekintettük a korábbi HEP intézkedési tábláit, és az intézkedési tervekben foglalt tevékenységek teljesülését. Az áttekintés során a megbeszélésbe bevont szakemberek az alábbi megállapításokat tették az egyes célcsoportokra vonatkozó intézkedési tervek megvalósulását illetően.

A mélyszegénységben élők és romák célcsoportjával kapcsolatban a korábbi intézkedési tervekben három probléma került megfogalmazásra:

- a) elszegényedés, és annak negatív hatásai
- b) munkanélküliség
- c) elszegényedett lakosok egészségi állapota

E problémák megoldására kialakított első két intézkedési terv célja a lakosság munkaerő-piaci helyzetének javítása, a közmunkaprogramba a munkanélküliségben érintett célszemélyeknek minél nagyobb létszámban való bevonása, illetve ezzel kapcsolatban a munkanélküliségből fakadó problémáknak (például lakhatási nehézségek, illetve a lakossági adósságállomány újratermelődése, romló egészségi állapotból fakadó nehézségek) mérséklése volt. Az intézkedés megvalósulása következtében azt várta az Önkormányzat, hogy a helyi lakosok közül többen munkalehetőséghez jutnak, azonban a világjárvány az előző ciklus elején még jó irányba alakuló tendenciát 2020-ban megfordította. A legfrissebb adatok a 2021-es év eredményeit mutatják. Ez alapján elmondható, hogy a városban újra csökkenésnek indult a regisztrált munkanélküliek száma.

A Térségi Népjóléti Gondozási Központ (továbbiakban: TNGK) aktívan közreműködött a probléma megoldásában azzal, hogy helyet biztosítottak úgy a munkaközvetítők, mint az ügyfelek számára, ezzel lehetővé téve, hogy az érintettek minél szélesebb köréhez jussanak el a releváns információk. A TNGK Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) is az álláskereső rendelkezésére állt, az intézmény munkatársai segítették a hozzájuk fordulókat például az önéletrajzuk elkészítésben és a motivációs levél megírásában, valamint az álláspályázat benyújtásában. Arra is lehetőséget biztosítottak, hogy az ügyfelek az álláskeresővel kapcsolatos telefonhívásaikat az intézményből indítsák. Ezt a szolgáltatást heti 2-3 fő vette igénybe, többek között visszatérő ügyfelei a gyermekjóléti szolgálatnak. Az Önkormányzat igyekezett a közmunka programba is minél több embert bevonni, bár a jogszabályi változások ennek a törekvésnek nem kedveztek. 2018-tól 2021-ig tartó időszakban a közfoglalkoztatási jogviszony keretében alkalmazott munkavállalók száma a felére csökkent.

Az állampolgárok egészségi állapotának javítása azért kerül be az intézkedési tervek közé, mert az elmúlt években megfigyelhető volt a lakosok körében a mozgáshiány, az egészségtelen életmód és az anyagi okokra visszavezethető egészségtelen táplálkozás. Az önkormányzat komoly vállalást tett az életminőség javítására és az elhalálozások számának csökkentésére vonatkozóan, mely vállalásának 2019-ben eleget tett, azonban a Covid fertőzés miatt a halálozások száma megemelkedett, így 2020-tól az élve születések és halálozások különbözetének mutatószáma romló tendenciát mutatott.

A fentiekén túl a település óvodái rendszeresen tartottak egészségnapokat, aminek keretében nem csak a gyermekek szemléletformálása zajlott – szülők, nagyszülők is becsatlakozhattak a programba. A rendezvények keretében nem csak egészséges ételek bemutatója és kóstoltatása zajlott, hanem az egészséges táplálkozással kapcsolatos előadásokat továbbá sportos feladatokat, például közös futást is szerveztek. A védőnői szolgálat vércukorszint mérést, látás- és hallásvizsgálatot végzett. Az óvodákban évente két alkalommal került sor az egészségnap megtartására, melynek költségeit egyrészt az intézmények alapítványai, másrészt civil vállalkozók fedezték (önkéntes hozzájárulás vagy adomány formájában).

A városban lehetőség volt ingyenes szemészeti vizsgálaton való részvételre is, illetve a kedvezőtlen jogszabályi változások előtti időben egy győri cég helybe hívásával lehetőség volt rá, hogy az arra rászoruló lakosok ortopéd cipőt készíttessenek maguknak, az állami támogatás igénybevétele mellett.

Egy elkötelezett civil szervezet, a Fitten Várpalotáért Szabadidő- és Sportegyesület (továbbiakban: Fitten Egyesület) minden évben több mozgást, a tömeg és szabadidő-sportokat népszerűsítő programot is tartott. Az egyesület célja az egészséges életmódra és a sport szeretetére való nevelés, a lakosság egészségi állapotának javítása, és a mozgásszegény életmódból fakadó betegségek megelőzése. Több programjuk az egész várost megmozgatta. Az általuk szervezett félmaraton futóverseny pedig nemzetközi szintű program volt. Ezek a rendezvények is részben pályázati forrásokból, részben önkormányzati támogatással valósultak meg.

Az Egészséges Palotáért Egyesület Várpalotán és a kistérségében folytat aktív segítő tevékenységet a környezettudatos és egészséges életmód kialakítása érdekében. Az elmúlt öt évben ez az egyesület is számos sportolásra buzdító, és az egészséges életmódot népszerűsítő

programot tartott (például Zöldülő Várpalota, Tekerj a Zöldbe címet viselő programok.) Az Egészséges Szívért Egyesület is jelentősen hozzájárult tevékenységével az intézkedési tervek megvalósításához többek között azzal, hogy rendszeresen tartott egészségügyi torna-foglalkozásokat, valamint egészségügyi előadásokat és méréseket szervezett.

E civil szervezetek által megvalósított programok nem csak a mélyszegénységben élők célcsoportját igyekeztek bevonni, hanem nemtől életkortól vagy életállapottól függetlenül a város lakosainak széles körét. A továbbiakban az egyes célcsoportok bemutatásánál már csak visszautalunk erre a széles körű egészségmegőrző tevékenységre.

A gyermekek célcsoportját illetően öt intézkedési terv született a HEP megelőző ciklusában, melyek közül az elsőnek a megvalósítása részben átfedésben van az előző pontban bemutatott egészségmegőrző tevékenységgel. A korábban említett egészségmegőrző programok egy része kifejezetten a gyerekek célcsoportját érintette.

A második intézkedési terv a szülőknek a gyermekeik ellátását segítő kedvezmények igénybevitelével kapcsolatos tájékoztatását tűzte ki célul. A visszatekintés alapján elmondható, hogy a CSSK-ban és a TNGK-ban, valamint az iskolai és óvodai munkában folyamatos volt a tájékoztatás. A célcsoport tagjai az óvodák és iskolák szülői értekezletein is információt kaptak a kedvezményes vagy ingyenes óvodai és bölcsődei étkezésről továbbá a szünidei étkezésről (ez utóbbiról a városi újságban is tájékoztatták őket). A gyermekek szünidei ellátásáról nyári táborok gondoskodtak. Évente két hét napközis tábort tartottak az Erzsébet program keretében. A TNGK Család-és Gyermejkölési Központja (továbbiakban: gyermekjóléti központ) 6 hét nyári táboroztatást szervezett ugyancsak minden évben, ahol reggel 6 órától délután fél 5-ig vigyáztak a 7-14 éves korosztályhoz tartozó gyerekekre. A táborok iránti érdeklődés folyamatosan nőtt. Az első évben 100 gyermeket táboroztattak, 2023 nyarán már 156 gyerek jelentkezett. Az ellátásért az igénybe vevőknek napdíjat (800 Ft/fő/nap) és étkezési díjat (900 Ft/fő/nap) kellett fizetni. Aki a tanév során kedvezményes étkeztetésben részesült, az a táboroztatás során is megkapta az étkezésre a kedvezményt. A tapasztalatok szerint a táborokban felülreprezentáltak voltak a BTM-es és SNI-s gyerekek. Ennek oka az lehetett, hogy sokszor nincs olyan nagyszülői vagy rokoni háttér, akikre ezeket a gyerekeket rá lehetne bízni, így e táborok megszervezése komoly segítséget jelent az érintett családoknak.

A harmadik intézkedési terv a bűnmegelőzési programok megvalósítására fókuszált. A rendőrség többször tartott a TNGK Bóbita-házában prevenciós előadást az Ovizsaru program keretében, melynek során a biztonságos közlekedés szabályait mutatták be a gyerekeknek. A rendőrök az előző pontban említett nyári táborokban is tartottak bűnmegelőzési foglalkozásokat.

A bűnmegelőzési programok – bár külön intézkedési tervben nem szerepeltek – érintették az idősek és a fogyatékkal élők célcsoportját is. A Fogyatékkal Élők Napközi Otthonába mentek ki rendőrök, és felvilágosító programot tartottak a biztonságos internet használatról, a pénzügyi visszaélésekkel és a bántalmazással kapcsolatban. A célcsoport szintjének megfelelő módon mutatták be, hogy mit tehetnek akkor, ha bajba kerülnek, illetve hol kaphatnak segítséget. Szintén e célcsoport számára a szexuális bántalmazással kapcsolatos tájékoztatást is tartottak. A Nyugdíjas Klubban az átveréses és trükkös csalásokról, valamint az illetéktelen behatolásról beszéltek. A fent

említett programok száma az elmúlt két évben csökkent, mivel a bűnmegelőzési szakember elkerült Veszprémbe, és az ő munkáját nehezen lehet pótolni.

Visszatérve a gyerekek célcsoportjának bemutatásához elmondható, hogy a negyedik intézkedési terv egy óvodai-iskolai kerekasztal létrehozásáról szólt. Az intézkedési terv nem valósult meg. A visszatekintés során kiderült, hogy a kerekasztal létrehozására a továbbiakban is szükség lenne. Egyre több az olyan gyermek, aki tanulási vagy beilleszkedési nehézséggel küzd (az elmúlt három évben 6%-kal növekedett a „kódos” gyerekek száma a várpalotai járásban). A kerekasztal létrehozására azért lenne szükség, mert az ellátó rendszerek nem minden esetben működnek megfelelően. A legnagyobb probléma az, amikor nem a megfelelő ellátóhelyre kerül a gyermek. Probléma továbbá, hogy nincs elég szakember.

A kerekasztal tagjai lehetnek az óvodák és az iskolák képviselői, a gyermekjóléti központ, gyermekjóléti szolgálat, a gyerekpszichiátria, a nevelési tanácsadó, a tanulási képességeket vizsgáló szakértői bizottság továbbá a Bartos Sándor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI (ők az utazó gyógypedagógusok). A könyvtár is szívesen részt venne benne. Részben az előző témához kapcsolódik e célcsoport esetén az ötödik intézkedési terv: a fejlődési zavarral küzdő gyerekek támogatása, illetve ezen gyerekek támogatására egy pénzügyi alap létrehozása.

A Búzavirág Gyermekekért Egyesület létrehozott egy fejlesztési alapot, amelybe szponzorok, adományozók felajánlásai kerültek. Jelenleg 600 ezer forint van az alapon, ami még nem került felhasználásra. Ennek oka, hogy a Covid világjárvány idején nem tudtak fejlesztést tartani. Az orosz-ukrán háború hatására kialakult rezsi válság miatt a működési költségek jelentősen megemelkedtek, ehhez új források bevonására lett volna szükség. A támogatás fejlesztésre szólt, és nem lehetett működési költségre fordítani, viszont a működési költségek fedezésére jelen helyzetben nincs elegendő erőforrás.

A nők célcsoportjával kapcsolatban két intézkedési terv született, mindkét terv a női munkavállalás témakörével kapcsolatos. Az első intézkedési terv a Női Információs és Szolgáltató Központ létrehozásáról szólt. A projekt az EFOP-1.2.9-17-2017-00015 kódszámú „Női Információs és Szolgáltató Központ létrehozása Várpalotán” címet viselő projekt keretében valósult meg. A központ a Várpalotai Család és Karrier Pont nevet kapta (továbbiakban: CSOK Pont). A projekt keretében 2018-21 közötti időszakban 45 együttműködő partner bevonásával számos rendezvényt szerveztek, elméleti és gyakorlati képzéseket, tréningeket valósítottak meg továbbá a munkavállalást segítő, illetve az egyéni életvezetési problémákat megoldó tanácsadási és coaching szolgáltatásokkal támogatták a célcsoport tagjait.

A második IT célja a munkahelyteremtés és az atipikus foglalkoztatási formák bevezetése. Az önkormányzat hivatala példaként szolgálhatna a település egyéb munkáltatói előtt, azonban a részmunkaidős foglalkoztatásra egyelőre a hivatal vezetősége nem adott engedélyt. A Covid idején – átmeneti jelleggel, a dolgozók egészségének megőrzése érdekében – lehetőség nyílt a távmunkavégzésre (home office), de a járvány elmúltával a hivatalban visszaállt a régi munkarend.

Az egyéb önkormányzati intézményeknél sem történt jelentősebb előrelépés az atipikus foglalkoztatás tekintetében. A jelenlegi információk alapján úgy tudjuk, hogy az önkormányzati intézmények közül csak az óvodákban van lehetőség a részmunkaidős munkavégzésre.

A Női Információs és Szolgáltató Központ létrehozására szolgáló projekt megvalósítása során azzal szembesültek a projekt résztvevői, hogy a cégek nem nagyon partnerek az atipikus foglalkoztatásban. Szintén e projekt során derült ki, hogy a Családok Átmeneti Otthonában élő anyukák számára problémát okoz, hogy nem tudnak a hagyományosnak nevezhető formában munkát vállalni – ez viszont alátámasztja azt, hogy szükség van az atipikus foglalkoztatási formáknak a városban tevékenykedő munkáltatók körében való népszerűsítésére.

A HEP IT-k megvalósulására visszatekintő megbeszélés során szóba került, hogy Várpalota közelében hamarosan új fegyvergyár létesül. Ötletként fogalmazódott meg, hogy az Önkormányzat vezetőségének már most érdemes lenne felvenni a kapcsolatot a vállalat vezetőivel, annak érdekében, hogy a tervezésben is érvényesülhessenek az esélyegyenlőségi szempontok, és már az újonnan kialakítandó munkahelyek között is lehessenek atipikus foglalkoztatási formában betölthető álláshelyek.

Az idősek célcsoportjával kapcsolatban három intézkedési tervet készített az önkormányzat. Az első intézkedési terv a 60 év feletti lakosok informatikai jártasságának javítására szolgált. 2018-ban – az országban elsőként – Várpalotán hozták létre azt a Digitális Jóléti Programot, melynek a városi könyvtár adott helyet. Három hordozható számítógéppel, két okostelefonnal egy projektorral és egy multifunkcionális nyomtatóval, valamint wi-fi eszközökkel is gyarapodott az intézmény a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium támogatásának köszönhetően. A program célja, hogy a könyvtárba betérő idősek mentori segítséggel ismerkedjenek meg az internet működésével, annak használatával, illetve a használatból fakadó veszélyekkel.

A második intézkedési terv alapján az idősek elmagányosodásának megszüntetése, illetve a szabadidő hasznos eltöltése érdekében az Önkormányzat (a TNGK tevékenységéhez igazodva) vállalta, hogy programokat szervez. A Covid világjárvány előtt számos rendezvényt tartottak az idősek klubjában, azonban a járványt követő időszak szomorú tapasztalata, hogy hiába próbált a TNGK programokat szerezni, az idősek nem tértek vissza. Jelenleg kihasználatlan a nappali intézmény, az idős férőhelyek gyakorlatilag üresek, csak a fogyatékkal élő és demens lakosok veszik igénybe a szolgáltatást. Az igénybevétel egyik akadálya az idősek közlekedési problémáinak megoldatlansága. A jövőre vonatkozó javaslat szerint fontos lenne, hogy egy ún. „idősjárat” induljon, ami a város különböző részein élő időseket összegyűjti és elviszi a nappali ellátóhelyre. A városi programok körébe sorolható, hogy a könyvtár kreatív írókört üzemeltetett, ahol az idősek verseket és történeteket írtak. A városi nyugdíjas klubok pedig kirándulásokat szerveztek, az aktívabb élet kedvelőinek.

A harmadik intézkedési terv keretén belül egy Alzheimer Café-t szeretett volna az önkormányzat létrehozni, ahol az idősek és a hozzátartozóik számára támogató csoportot is üzemeltetett volna. A tervek elkészültek, azonban a Covid, majd a háború utáni rezsiválság a megvalósítást lehetetlenné tette.

A fogyatékkal élő lakosok megsegítésére három intézkedési tervet fogalmazott meg az Önkormányzat. Az első intézkedési terv a közintézmények és középületek akadálymentesítését vállalta, a második a fogyatékkal élők foglalkoztatottságának javítását kívánta elérni, a harmadik pedig nagyobb arányban szeretne volna bevonni a fogyatékkal élőket a különféle egészségügyi vizsgálatok meghatározott körébe.

A megbeszélés során kiderült, hogy egyes, az elmúlt években végzett felújítások között van olyan, aminek a tervezésében nem érvényesülnek jól a fogyatékkal élők szükségletei. Például a belvárosban a vár közelében az autóutat kőgömbök választják el a gyalogúttól. A kivitelezés szép, azonban a vakvezető kutyák (a járdaszegély hiánya miatt) nem ismerik fel, hogy meddig tart a járda, és hol kezdődik az úttest, amin autók is közlekedhetnek, így a gazdáikat nem tudják kellő biztonsággal átvezetni az úton. A modern térelválasztók által okozott másik probléma, hogy a kutyák és a gazdáik nem mindig férnek el két gömb között, és előfordult, hogy a kutya a gazdáját a kőgömbnek nekivezette. Ezek a problémák megelőzhetőek lettek volna, ha az önkormányzat a felújítások tervezésébe a fogyatékkal élők képviselőit is bevonta volna, ezzel biztosítva, hogy az adott tervben valóban érvényesüljenek az egyes célcsoportok jogos igényei, az újonnan kialakítandó felületek a különféle fogyatékkal élő személyek számára is biztonságosan és valóban akadálymentesen igénybe vehetőek legyenek.

A másik fontos megjegyzés, hogy az akadálymentesítés általában a fizikai akadályok elhárítására koncentrál, de a szellemi akadályok mérséklése vagy megszüntetése, a könnyen érthető kommunikáció is hasonlóan fontos szempont kellene legyen az akadálymentesítő tevékenység során. Erre a jövőben célszerű figyelmet fordítani. A fogyatékkal élők foglalkoztatottságának javítását az Önkormányzat a közmunka programba való bevonással szeretne volna megoldani a korábbi években, ezt a vállalat azonban nem sikerült teljesítenie. Az előző öt év tevékenységére visszatekintő munkacsoport tagjai szerint a városban viszonylag kevés olyan munkahely van, ahol fogyatékkal élő személyeket foglalkoztatnak.

A harmadik intézkedési tervvel az Önkormányzat azt a célt szeretne volna elérni, hogy a fogyatékkal élők minél nagyobb számban vegyenek részt a különféle egészségügyi szűrővizsgálatokon. Az ellátásnak a célcsoport igényeihez való illesztése érdekében tervben volt az éritettek létszámának, és az igénybe vehető szolgáltatásoknak a feltérképezése, ami még nem történt meg. A projektidőszak alatt a Fekete Gyémánt Foglalkoztató Klub szervezett a fogyatékkal élők számára szemészeti vizsgálatot, várnymásmérést, pulzusszám mérést és testsúly vizsgálatot.

Várpalota Város 2016-os Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (a továbbiakban: ITS) anti-szegregációs programjában szegregátumként azonosított Kálvária-domb - Ady lakótelep városrész (illetve a külterületnek számító Baglyas-szőlőhegy) mellett szegregációval veszélyeztetett területként további 4 körzetet sorol fel, miközben a 2007-es KSH adatok szerint még 5 ilyen terület volt:

- a) Csernyei u – Józan szőlő által határolt terület
- b) Kismező u. – Erkel Ferenc u. – Keszi Balázs u. – Bán Aladár u. által határolt terület
- c) Dankó P. u. menti telep
- d) Péti út – Béke utca által határolt terület.

A dokumentum átfogó, a szegregáció mérséklését célzó intézkedésterv szükségességét veti fel, amely beavatkozásokkal megakadályozható a szegregációval veszélyeztetett területek szociális leszakadása és problémáik fokozódása. Ennek jegyében az ITS a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatását integrált szemlélettel közelíti meg, vagyis egyszerre igyekszik kezelni a szegregált, illetve szegregációval veszélyeztetett lakosok szociális, lakhatási, munkaerő-piaci és nevelési-oktatási integrációját.

Az elszegényedés megelőzése, illetve negatív hatásainak kivédése érdekében az egyik legfőbb intézkedéscsomag a foglalkoztatás bővítését, a célcsoport munkához való segítségét helyezi fókuszba a közmunkaprogram, további alternatív foglalkoztatási programok, képzések révén.

A lakhatási szegregáción belül az elégtelen lakhatási körülmények, illetve a veszélyeztetett lakhatási helyzetek felszámolása áll a város célkeresztjében, ennek érdekében szociális bérlakás programot működtet. A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek támogatása külön intézkedés a 2016-os ITS-ben:

- a) gyermekek átmeneti otthona;
- b) szociálisan rászorulóknak részére ingyenes táborozás lehetősége;
- c) hiányzó iskola-egészségügyi rendelő pótlása;
- d) körzethatárok átalakítása az óvodák helyhiányának megoldása érdekében.

Az ITS esélyegyenlőségi szempontból releváns rész céljai:

- a) Minőségi települési környezet, élhető város
- b) Helyi közösségek fejlesztése
- c) Lakosság életminőségének javítása, szociális szolgáltatások fejlesztése
- d) Oktatás, képzés, továbbképzés fejlesztése
- e) Foglalkoztatás bővítése
- f) Mobilitás támogatása, minőségi városi közlekedés megteremtése

Váralota Város 2015-2030. évi Településfejlesztési Konceptiójának elvei a város 2030-ra vonatkozó gazdasági, társadalmi, táji és természeti, épített környezetére, továbbá térségi szerepére vonatkozó jövőképet tükrözi, és ennek megfelelően a közösségi szemléletet, valamint a szolidaritás elvét is figyelembe veszi az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítésével, valamint az egyes esélyegyenlőségi csoportokra kiemelt figyelmet fordítva (a Településfejlesztési Konceptió a hátrányos helyzetűeket, időseket, nőket, romákat, fogyatékkal élőket sorolja fel).

A Konceptió a közösségi tervezés fontosságát hangsúlyozza, amely lehetőséget biztosít az egyes szereplők véleménynyilvánítására, mások fejlesztési elképzeléseinek megismerésére. A partnerek továbbá a megvalósításban is szerepet kaphatnak, ennek egyik hatékony eszköze a helyi közösségek működésének ösztönzése. Mindezek mellett fontos a lakosság tájékoztatása, az elért eredmények kommunikációja, a tapasztalatok visszacsatolása.

A Konceptió célrendszere esélyegyenlőségi szempontból is releváns: többek között a gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés, valamint a lakosság életminőségének javítása, „jól léte” biztosítása, a társadalom fejlesztése állnak a

fókuszban. A Helyi Esélyegyenlőségi Tervben érdemes felvázolni, hogy a Településfejlesztési Koncepció milyen társadalmi (részben gazdasági és építészeti) jövőképet vázol fel Várpalota számára, 2030-ra (2.2-es fejezet, 8-11. oldal):

- a) A város lakónépessége meghatározóan nem változik vagy kismértékben nő, az országos átlagnál magasabb a városban a születéskor várható élettartam és pozitív a város vándorlási egyenlege, lakosságvonzó képessége nő.
- b) A fiatalok családalapítási hajlandósága az országos átlagnál jobb, helyben biztosított jövőjük, lakhatási, tanulási és munkavállalási lehetőségeik, egzisztenciális biztonságban élnek. Várpalota vonzó a városban élő és az ide érkező fiatalok számára, akik helyben lehetőséget látnak tehetségük kibontakoztatására, boldogulásukat a városban képzelik el. A korábban elköltöztek szívesen térnek vissza a városba, mert biztosítva látják jövőjüket.
- c) Várpalota lakosságának egészségi állapota jó, testi és lelki kiegyensúlyozottságukat a közösségi élet, valamint a rekreációs lehetőségek széles tárháza támogatja. Az egészségügyi ellátó rendszer magas színvonalú.
- d) Várpalota megbecsüli az időseket, gondoskodik ellátásukról, pihenésükről és aktív életvitelükről.
- e) Várpalota kulturális élete, rendezvényei városon belül és túl is népszerűek, a város idegenforgalmi vonzerejét jelentősen meghatározzák.
- f) A helyi egyházak és civil szervezetek aktív közéleti tevékenységet folytatnak.
- g) A településen élők jövedelmi viszonyai jók, az egy főre jutó jövedelem eléri vagy meghaladja az országos átlagot.
- h) Várpalota nyitottan, befogadóan várja a településért tenni akaró, idetelepülő szakembereket, akik új szemléletet, friss gondolatokat hoznak a városba.
- i) Várpalota biztonságos város, az itt élők, ill. az ide érkezők személyi-, vagyon- és környezeti biztonsága az országos átlagnál jobb.
- j) A településen a gazdaságilag aktív lakosság aránya az országos átlagnál jobb, munkanélküliségi rátája az országos átlag alatti.
- k) A települési közszolgáltatások infrastruktúrája, épületállománya kiépült és fejleszhető.
- l) A közösségi lét fórumai (közterek, épületek, egyházi létesítmények) biztosítottak és fenntartásuk megoldott.
- m) Várpalota lakossága egészséges, egészségügyi határérték alatti, por- és zajmentes környezetben él.
- n) A település épített környezete közművesített, tiszta, rendezett és környezetbarát.
- o) Az alacsony intenzitású (zöldfelületi, vízközelí, kiskerti) területek létesítményei harmonikusan élnek együtt a táji környezettel.
- p) A város ingatlanpiaci kínálata rugalmasan követi az igényeket, a lakóterületek élhetőek és fenntartásuk biztosított.
- q) A közszolgáltatások mindenki számára elérhetőek, biztonságosak, magas színvonalúak.
- r) A városi gyalogos és kerékpáros hálózat összefüggő rendszert alkot, a kerékpáros hálózat a kistérségi hálózathoz kapcsolódik.
- s) A közösségi közlekedés magas színvonalú, fenntartható és mindenki számára elérhető.
- t) A Készenléti lakótelep sajátos helyzete megoldást nyert.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Várpalota Város az összesen 8 települést magában foglaló Várpalotai Járás központja. A járás további települései: Berhida, Jásd, Ősi, Öskü, Pétfürdő, Tés, Vilonya.

A járás települései Várpalota Kistérség Többcélú Társulása néven a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 87-93. §-a alapján társulási megállapodás kötöttek...

- a) térségi közszolgáltatások biztosítására, szervezésére, összehangolására, fejlesztésére;
- b) az egyes települések önkormányzatainak teljesítőképességét meghaladó önkormányzati feladat-hatáskör, valamint a közszolgáltatási rendszer közös, illetve térségi rendszerének kialakítására, szervezésére, összehangolására, működtetésére, fejlesztésére;
- c) a térség intézményrendszerének integrálására, feladatellátásának összehangolására, fejlesztésére;
- d) a feladatellátás feltétel- és forrásrendszerének koordinálására, fejlesztésére, a kistérség területének összehangolt fejlesztésére;
- e) a közösségi szolgáltatások térségi szinten történő kiegyenlített, magas színvonalú és minőségű ellátása érdekében.

A Várpalota Kistérség Többcélú Társulása a szociális alapellátásról a kistérségben a Társulással létrehozott mikro-, illetve makro térségi feladatokat ellátó intézmények útján gondoskodik. Ezen intézmények a Társulás szervezésében, annak szakmai koordinációs munkája alapján látják el tevékenységüket. Várpalota Város Önkormányzata a társulási megállapodás alapján szervezett együttműködés, és közös feladatellátás alábbi, a helyi esélyegyenlőségi program célcsoportjait érintő területein vállalt szerepet:

- a) szociális alapszolgáltatás, gyermekjóléti alapellátás, szolgáltatás a Térségi Népjóléti Gondozási Központ révén;
- b) orvosi ügyelet (házi orvosi és házi gyermekorvosi);
- c) védőnői szolgálat;
- d) munkanélküliek foglalkoztatásának megoldása érdekében közös közmunka pályázatokon való részvétel.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti, a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szerinti, a gyermekjóléti, gyermekvédelmi ellátásokról, azok igénybevételéről, valamint a fizetendő térítési díjakról rendeletet alkotó önkormányzatként a társulási megállapodást aláíró települések képviselői Várpalota Város Önkormányzatát jelölik ki. A társulási megállapodás szerint a rendelet és módosításai előkészítése során a rendeletalkotó Várpalota Város Önkormányzata köteles együttműködni a feladattal érintett többi település (Ősi, Öskü, Tés, Jásd) önkormányzatával.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A HEP helyzetelemzés részéhez alapvetően az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisában található adatokat használtuk, továbbá figyelembe vettük az önkormányzatnál rendelkezésre álló nyilvántartások adatait. Támazkodtunk az ágazati beszámolók megállapításaira, az egyes területeken dolgozó szakemberek tapasztalataira és figyelembe vettük a helyi partnerek adatszolgáltatásait.

Jelen Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzési fejezeteinek kidolgozásakor vált láthatóvá, hogy a célcsoportokról nem minden esetben állnak rendelkezésre olyan részletességű, minőségű és mennyiségű adatokra, amelyek alkalmasak lennének a mindenkori HEP intézkedései között meghatározott beavatkozások eredményességének ellenőrzésére, illetve akár alapos helyzetelemzésre, amelyre jövőbeli intézkedések építhetők. Különösen igaz ez az idősek célcsoportjára, akikkel kapcsolatban a 2023. szeptember 20-án tartott HEP műhelymunka alkalmával is elhangzott, hogy a Covid alatt, amikor a TNGK vállalta, hogy ellátja az időseket (ebédkihordás, gyógyszer vásárlás stb.), az intézmény felismerte, hogy alig van információja a városban élő idős emberekről, pedig ez a tudás minden további beavatkozás alapja. Ugyanitt hangzott el, hogy az időseken belül főleg az egyedülállók feltérképezése nagyon fontos. A TNGK tudna ellátást biztosítani a számukra, foglalkozásokat tartani, de jelen pillanatban nem tudják felvenni velük a kapcsolatot, mert nem tudják, hol és hányan élnek. Szintén adathiány tapasztalható a fogyatékkal élők célcsoportját illetően. Az ellátórendszerben csak egy szűkebb kör jelenik meg, azonban a településen élők valós számáról és problémáiról jelenleg nem rendelkezik a város elegendő adattal. Az említett műhelymunka során ismét felmerült egy városi (kistérségi/járási) szociális térkép elkészítésének az igénye, hogy látni lehessen, hol vannak a beavatkozási pontok.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Mélyszegénység alatt azt a jelenséget értjük, amikor valaki hosszú időn keresztül a relatív szegénységi küszöb alatt él, és nem látszik annak lehetősége, hogy helyzetéből önerővel – külső támogatás nélkül – képes lenne kitörni. Mélyszegénység esetén egymást erősítik a kockázati tényezők: alacsony iskolai végzettség, ami hozzájárul a munkaerő-piacról történő kiszoruláshoz, munkalehetőségek hiánya, ami az eladósodás, valamint az adósságspirál kialakulásához vezethet. Országos szinten elmondható, hogy a mélyszegénységben élők általában olyan falvakban élnek, ahonnan nehezen megoldható a közlekedés a munkalehetőségek terén jobb adottságokkal rendelkező településekre, a szolgáltatások (szociális, egészségügy, oktatás) csak részlegesen érhetőek el. A mélyszegénység további jellemzője, hogy a fenti élethelyzethez általában még lakhatási problémák is társulnak. A romák körében felülreprezentált a mélyszegénységben élők aránya, ugyanakkor a mélyszegénységben élők többsége nem roma¹⁶.

A mélyszegénység okaként fent említett dimenziók (alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, szolgáltatások hiánya, rossz lakókörülmények) együttesen hozzájárulnak a szegénység és kirekesztődés újratermelődéséhez, a generációk közötti átörökítéshez. Látható, hogy a mélyszegénység kialakulásához összetett folyamatok és hiányok vezetnek. Ezért a kezelésére, megoldására, enyhítésére sem lehet egyetlen szakmát, intézményt megjelölni. Szektorokon átívelő együttműködésekre épülő programokra van szükség, amelyek részese a szociális szakma, az oktatás, az egészségügy, a közösségi művelődés, a közösségfejlesztés, a vidékfejlesztés és gazdaságfejlesztés is¹⁷.

Szegénység, társadalmi kirekesztődés a statisztikai adatok tükrében – országos mutatók

Többféle mutató is létezik a szegénység meghatározására, a Központi Statisztikai Hivatal is alkalmazza az eljárást, melyben azt vizsgálja, hogy a jövedelemhiány, a munkanélküliség és a depriváció, azaz a megfosztottság mértéke mennyiben van együttesen jelen a mélyszegénységben élők életében. A három halmaz (dimenzió) metszetébe kerülők vannak a legnehezebb helyzetben.

1. Relatív jövedelmi szegénységben élők aránya (olyan háztartásban élők aránya, ahol a nettó jövedelem nem éri el a medián jövedelem 60%-át),
2. Súlyos anyagi deprivációban élők aránya (olyan személyek aránya, akik meghatározott 9 tétel¹⁸ közül legalább 4-ben anyagi okból hiányt szenvednek),
3. Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya (olyan háztartásban élők aránya, ahol a 18–59 éves háztartástagok a lehetséges munkaidő kevesebb mint 20%-át töltik munkával).

¹⁶ Esélyegyenlőségi módszertani útmutató – háttéranyag, „Cselekvő Közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” – 2017 Forrás:

https://www.kodolanyi.hu/konyvtar/images/tartalom/File/Kozossegszervezes/csk_utmutato_eselyegyenloseg_20170331.pdf Letöltve: 2023.07.18.

¹⁷ Forrás : <https://cskwiki.hu/melyszegenyseg-2/> Letöltve: 2023.07.18.

¹⁸ Az anyagi deprivációt mérő tételek (9 db): Anyagi okból nincs mosógépe, színes televíziója, telefonja, megfelelő fűtése, személygépkocsija, van hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátraléka, illetve nem engedheti meg kétnaponta a húsfogyasztást, az évi egy hetes üdülést, valamint a váratlan kiadások fedezését.

A statisztika azokat tekinti a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettnek, akik a három dimenzió közül legalább egyben érintettek. Mélyszegénységben élőknek pedig azokat, akik egyaránt érintettek mindhárom dimenzióban.

A legtöbb területen érintettek csoportjában van jelen legmarkánsabban a szegénység átörökítése, itt a legmagasabb annak a kockázata, hogy a rendelkezésre álló csekély jövedelem az alapvető fizikai szükségletek kielégítését sem biztosítja, ráadásul számukra a legalapvetőbb szolgáltatások sem adóttak, mint például az egészségügy, oktatás, megfelelő lakhatás, és ezek mellett a kirekesztettségtől is szenvednek.

Az Eurostat terminológiája szerint relatív jövedelmi szegénységben élőknek azok tekinthetők, akik olyan háztartásban élnek, ahol a nettó jövedelem nem éri el a nemzeti medián jövedelem 60%-át (2023-ban a nemzeti medián jövedelem értéke nettó 310.600,- forint/fő/hó volt, ennek 60%-a 189.600,- Ft).

A KSH adatai szerint a szegénységi küszöb alatt élők száma 2023-ban a teljes népesség 12,1% át tette ki. A korábbi évekhez képest ez az adat javuló tendenciát mutat, 2020-ban a népesség 12,7%-a élt a szegénységi küszöb alatt.

Mélyszegénységben élőknek azokat tekinthetjük, akiknek a nettó jövedelme még a medián jövedelem 40%-át sem éri el. A KSH 100 ezer körülre teszi a mélyszegénységben élők számát, a kutatók ezzel szemben 500-600 ezerre becsülik a számukat. A jelentős eltérésre a KSH által alkalmazott számítási módszer ad választ, a KSH ugyanis – ahogy a fentiekben bemutattuk a 3 dimenzió közül mindháromban érintetteket tekintik csak mélyszegénységben élőknek, ugyanakkor a munkaszegénység (3. dimenzió) a közfoglalkoztatottakat nem érinti. Így a mélyszegénység három fent bemutatott részindikátorából az egyik esetükben “kiesik”, ezért a KSH számítási módja alapján ők nem tekinthetők mélyszegénységben élőknek. Azonban az adatok alapján az is elmondható, hogy a közfoglalkoztatottak havi 81 ezer forintos bruttó átlagkeresete messze elmarad a mediánbér 60 százalékától¹⁹.

A kutatások szerint a mélyszegénységben élők létszáma nem emelkedett jelentősen a 2022-es év derekáig, ugyanakkor a szegénységüknek mélysége igen, ami miatt valóban kritikus helyzetben vannak. A 2022 második felében markánsan megugró, majd 2023-ban tovább emelkedő infláció miatt, várhatóan jelentősen megemelkedik a nélkülözni kénytelenek aránya, a legfrissebb előrejelzések szerint akár 2 millió fölé is emelkedhet szegénységi küszöb alatt élők száma.

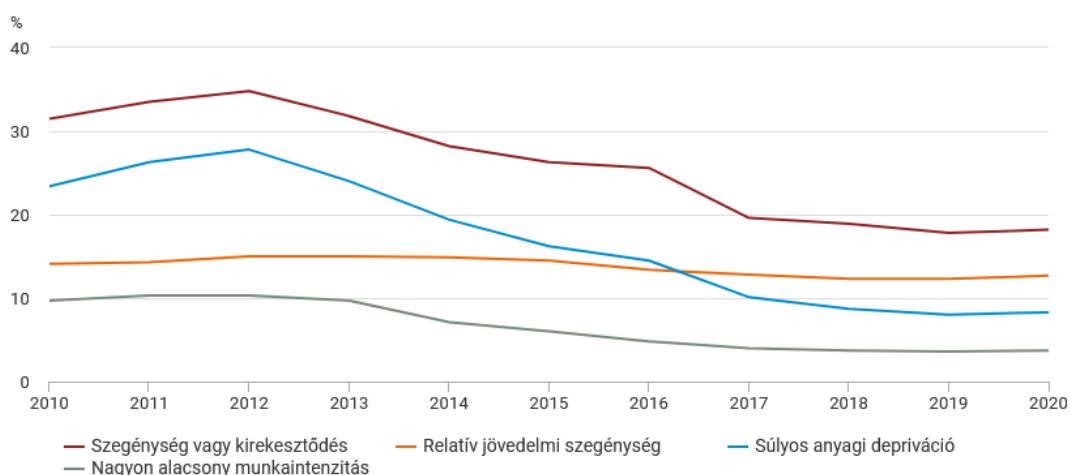
A COVID járvány hatása a szegénységben élőkre

A felmérések szerint 2020-ban a Covid19-járvány gazdasági hatásai negatívan érintették a háztartások egy részének jövedelmi és munkaerőpiaci helyzetét. Ennek következtében 2019-hez képest 51 ezer fős növekedés mellett 1 millió 752 ezer főt érintett a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata. Az érintettek aránya 0,4 százalékponttal nőtt, és a teljes népesség 18,2%-át tette ki. A pandémia következményeként 2020-ban emelkedett a munkanélküliség, ami maga

¹⁹ Forrás : <https://www.lakmusz.hu/csokkent-a-szegenyseg-de-kitorni-belole-sokkal-nehezebb-lett/> Letöltve: 2023.07.18.

után vonta, hogy - a 2019-es évhez képest - 45 ezer fővel nőtt a szegénység vagy kirekesztődés kockázata által érintett munkanélküliek száma.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya

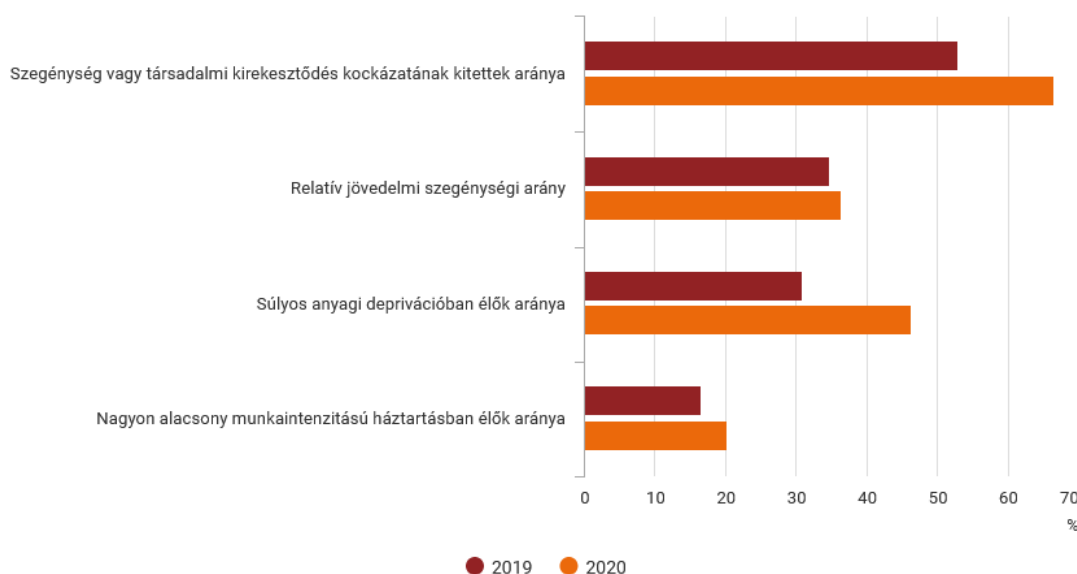
10. ábra A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html> Letöltve: 2023.07.18.

A korcsoportos bontásokat nézve a járvány a gyermekek szegénységi kockázatát növelte a legnagyobb mértékben, a szegénység által érintett 18 év alattiak aránya 2,5 százalékponttal nőtt 2019-hez képest, míg a 18–64 évesek és az idősek érintettsége lényegében nem változott, a nyugdíjasoké kismértékben csökkent.

A roma népesség életszínvonala a járvány előtt is jelentősen elmaradt az országos átlagtól, őket különösen kedvezőtlenül érintette a járványhelyzet. Ennek következtében a mérsékelt, de javuló tendencia megtorpant, és a roma népesség szegénységi mutatói a 2018. évi szintre estek vissza. 2020-ban már a roma népesség kétharmadát érintette a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázata. A súlyosan depriváltak aránya másfélszeresére nőtt, és minden ötödik személy élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban. A jövedelmi szegénység növekedése kisebb mértékű volt, de a szegénységi küszöb alatt élők aránya így is 2,9-szerese volt az országos átlagnak.

A roma népesség szegénységmutatóinak alakulása

11. ábra A roma népesség szegénységmutatóinak aránya Forrás:

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html> Letöltve: 2023.07.18.

A magyar gazdaságot 2022 folyamán energia és élelmiszerár sokk érte. Az energiahordozók drágulása, a termelői és szállítási költségek emelkedése, valamint a nyári aszály okozta termés kiesés az ártermelő ágazatok ugrásszerű áremelkedését idézte elő, ami hatására az év végére már érezhetővé vált a kiskereskedelmi fogyasztás csökkenése. A 2022. őszétől, majd 2023 elejétől jelentősen megemelkedő infláció legnagyobb mértékben a szegénységi küszöb alatt élőket sújtja, hiszen az ő fogyasztói kosaruk szinte egészét az élelmiszerfogyasztás, valamint a lakásfenntartáshoz kapcsolódó legnagyobb kiadás, a rezsiköltségek teszik ki.

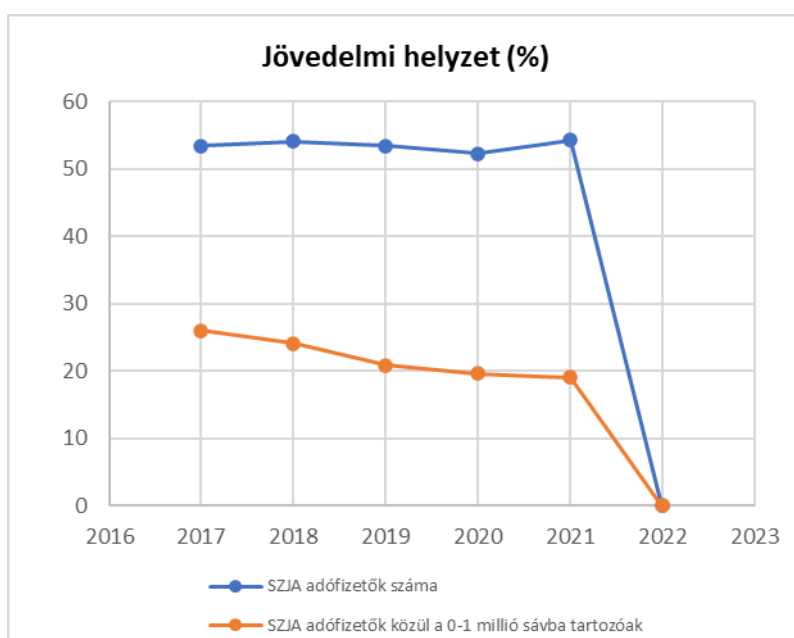
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

2021-ben tovább nőtt a háztartások jövedelme országos szinten. Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 2 millió 428 ezer forint volt, 8,5 százalékkal magasabb, mint az előző évben. Az egy főre jutó éves nettó jövedelem – 8,7 százalékos növekedés mellett – 1 millió 920 ezer forintot tett ki. A reáljövedelem-növekedés 3,4 százalékot ért el. 2015 és 2021 között a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme reálértéken 40,7 százalékkal emelkedett.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a 100 lakosra vetített személyi jövedelemadó (SZJA) fizetők aránya Várpalota állandó népességhez viszonyítva 2021-ben volt a legmagasabb, ekkor 100 lakosból több mint 54-nek olyan fizetett munkája volt, amely után SZJA-t fizettek. Az azt megelőző években 2018-ig kis mértékben, de emelkedett az SZJA-t fizetők száma, majd 2020-ig csökkent a számuk, ezt követően ismét nőtt. Az SZJA adófizetők aránya az évi 1 millió Ft alatti jövedelmi sávban 2016-óta 10%-kal csökkent, ami azt jelenti, hogy legalább ennyi adófizető jövedelme magasabb jövedelmi sávba emelkedett. A legnagyobb ugrás 2016-ról 17-re történt, majd 2018-ról 19-re.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	53,41	25,95
2018	54,08	24,04
2019	53,39	20,88
2020	52,25	19,59
2021	54,26	19,08
2022	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

12. ábra Jövedelmi helyzet Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-hez kapcsolódó TEIR adatbázisból kinyert „indikátor” táblázatokban gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést több esetben összevetjük térségi és országos adatokkal is.

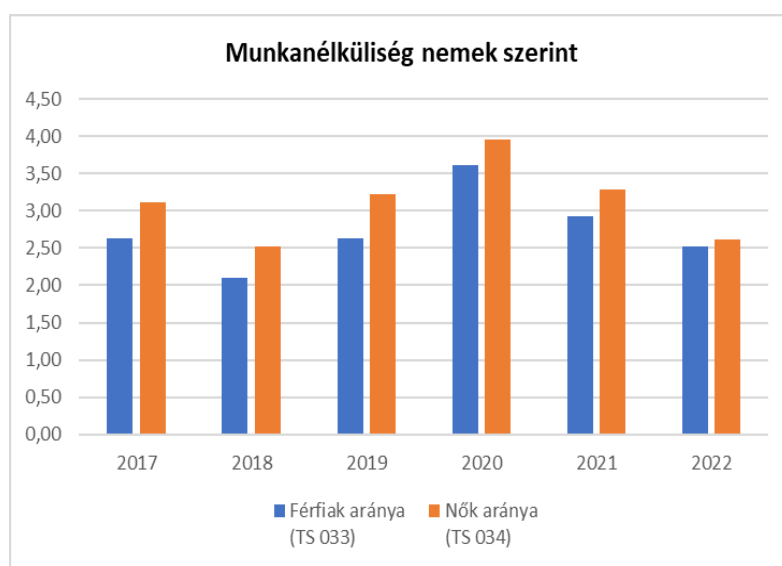
a) Foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

Az országos adatok szerint a nyilvántartott álláskeresők munkavállalási korú népességhez mért relatív rátája 2022 elején 3,6 százalékot mutatott, ami magasabb, mint a Várpalotai álláskeresők aránya, ugyanakkor kedvezőtlenebb, mint a Veszprém vármegyei átlag. A vármegyék közül 2022-ben a Veszprém vármegyei munkanélküliségi ráta volt a legalacsonyabb, az országos rátánál 1,7 százalékponttal alacsonyabb szintjével.

Várpalotán a nyilvántartott álláskeresők száma és aránya a munkaképes korú lakosságon belül 2016 és 2018 között csökkenő tendenciát mutatott, majd 2019-ben volt egy kisebb fél százalékpontos növekedés, 2020-ban pedig a 2019-es emelkedésre jött még közel 1 százalékos növekedés az álláskeresők, aktív korú népességhez vetített arányában. Majd 2021-ben és 2022-ben ismét csökkenés mutatkozott. Általánosan elmondható, hogy Várpalotán a férfiak között kisebb az álláskeresők aránya, mint a nőknél, de a különbség szinte minden évben fél százalékon belüli.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	2,63	3,12	2,88%
2018	2,10	2,52	2,31%
2019	2,63	3,23	2,93%
2020	3,62	3,95	3,79%
2021	2,93	3,29	3,11%
2022	2,52	2,61	2,57%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

13. ábra Munkanélküliség nemek szerint Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

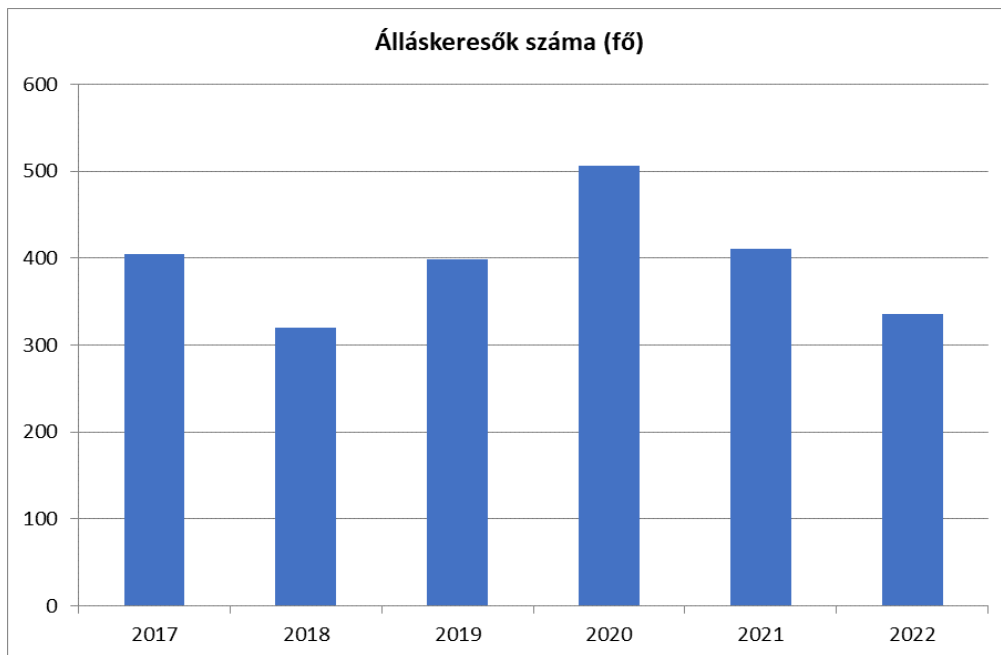
A Nyilvántartott álláskeresők korcsoportok szerinti bontásában látható, hogy 2016 óta magas volatilitással végig a 61 évnél idősebbek körében volt a legmagasabb Várpalotán a nyilvántartott álláskeresők száma a korcsoportos megoszlásban. A legkevesebben pedig a korcsoportos bontás másik, életkor szerinti alsó részén elhelyezkedők voltak. A 20 éves, vagy az alatti korcsoporthoz az álláskeresők 3,88%-a tartozott 2022-ben, ami a 2020-as csökkenéshez viszonyítva jelentősen nőtt. 2017-ig a 31-35 éves korosztály volt a legjobban foglalkoztatott korcsoport, de 2018-ban ez átfordult és a regisztrált álláskeresők közül a 21-25 év közöttiek lettek a legkisebb arányban, és számuk 2022-re további jelentős csökkenést mutatott.

Az összesített adatokból látható, hogy a Covid-járvány hatására 2019-ről 2020-ra közel 27%-ot emelkedett a nyilvántartott álláskeresők száma (399 főről 506 főre), ami jelentős növekedés a korábbi évek fokozatos csökkenést mutató tendenciához képest. Legnagyobb mértékben a 41-45 éves korosztályban nőtt a munkájukat elvesztő álláskeresők száma (52%-kal). Ennek oka lehet az is, hogy a köznevelési intézmények bezárása miatt sok szülő kénytelen volt feladni munkáját és a gyermekfelügyeletet családon belül megoldani. A korcsoport számaiból látszik, hogy a 2022-es évben ugyan csökkent az álláskeresők száma, azonban a korábbi szintre nem süllyedt vissza. 2022-ben még mindig több mint 2%-kal több álláskeresőt tartottak nyilván, mint 2018-ban.

Összességében elmondható, hogy 2022-re – a Covid enyhülése után –, az álláskeresők száma jelentősen mérséklődött és a fiatalabb korcsoportok vonatkozásában visszatért a 2019-es szintre. A 20 éves, vagy az alatti, valamint a 46-50 év közötti és annál idősebb korcsoport álláskeresőinek száma emelkedett a 2019-es értékekhez képest is. A legidősebb korcsoport adatait tekintve tehát elmondható, hogy leginkább ők azok, akik nem tudtak a pandémiás időszak enyhülésével visszamenni a munkaerőpiacra. A 2022-es évben az álláskeresők 20,3%-át (egyben életkori bontás szerint a legmagasabb arány) ez a korcsoport képezte.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	471	405	320	399	506	410
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	14,00	10,00	15,00	17,00	9,00	13,00
	%	3,46%	3,13%	3,76%	3,36%	2,20%	3,88%
21-25 év (TS 038)	Fő	34,00	24,00	31,00	45,00	24,00	19,00
	%	8,40%	7,50%	7,77%	8,89%	5,85%	5,67%
26-30 év (TS 039)	Fő	27,00	29,00	37,00	41,00	35,00	18,00
	%	6,67%	9,06%	9,27%	8,10%	8,54%	5,37%
31-35 év (TS 040)	Fő	30,00	32,00	51,00	52,00	33,00	26,00
	%	7,41%	10,00%	12,78%	10,28%	8,05%	7,76%
36-40 év (TS 041)	Fő	53,00	28,00	43,00	53,00	49,00	29,00
	%	13,09%	8,75%	10,78%	10,47%	11,95%	8,66%
41-45 év (TS 042)	Fő	46,00	33,00	42,00	64,00	56,00	42,00
	%	11,36%	10,31%	10,53%	12,65%	13,66%	12,54%
46-50 év (TS 043)	Fő	41,00	34,00	38,00	50,00	38,00	34,00
	%	10,12%	10,63%	9,52%	9,88%	9,27%	10,15%
51-55 év (TS 044)	Fő	46,00	30,00	42,00	53,00	49,00	44,00
	%	11,36%	9,38%	10,53%	10,47%	11,95%	13,13%
56-60 év (TS 045)	Fő	51,00	38,00	50,00	58,00	47,00	42,00
	%	12,59%	11,88%	12,53%	11,46%	11,46%	12,54%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	63,00	62,00	50,00	73,00	70,00	68,00
	%	15,56%	19,38%	12,53%	14,43%	17,07%	20,30%

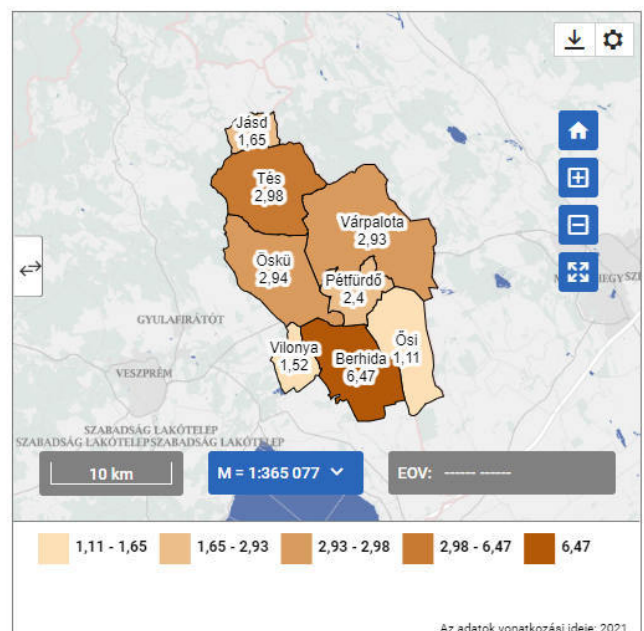
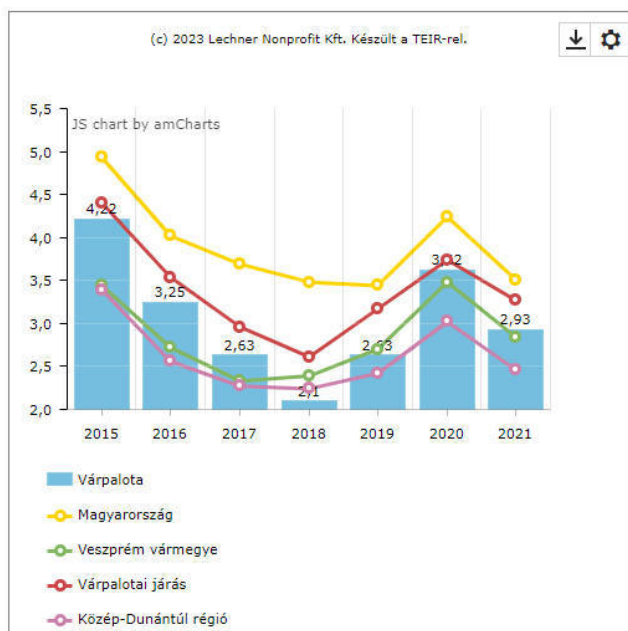
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkatügyi Hivatal

14. ábra Álláskeresők száma Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

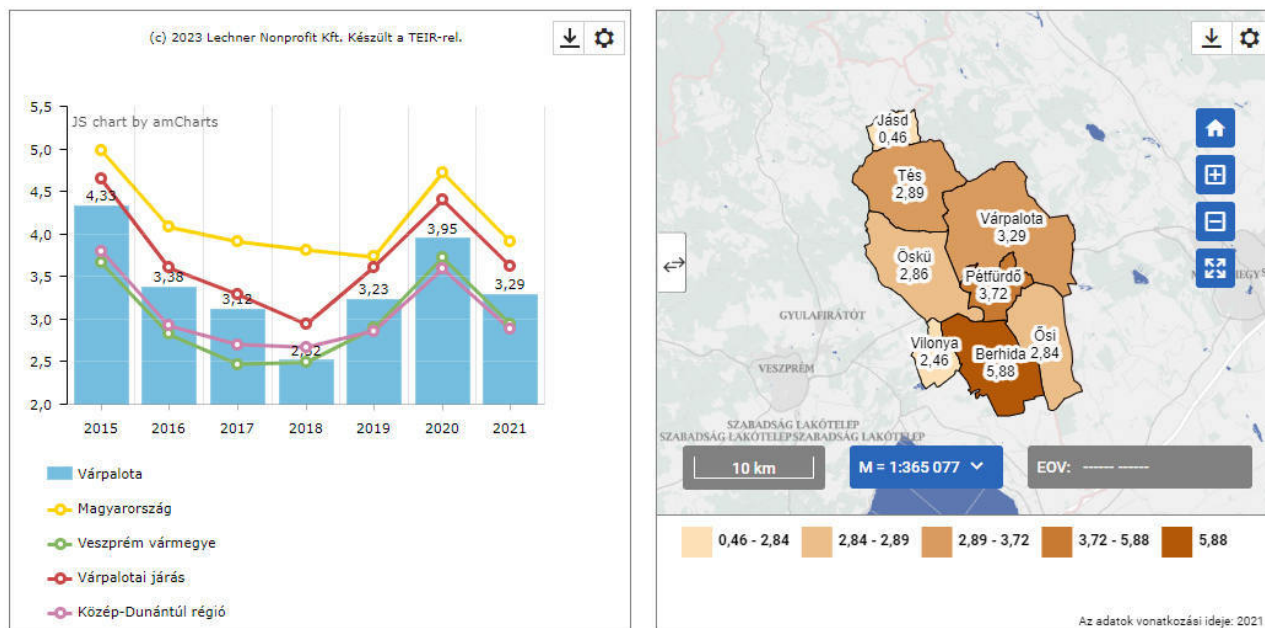
A 16 és 17. számú ábra adataiból látszik, hogy a Várpalotán elő aktív korú férfi álláskeresők aránya alacsonyabb, mint az országos és várpalotai járási átlag, de valamivel magasabb, mint a Veszprém vármegyei. A nők esetében ugyanakkor a Veszprém vármegyei álláskeresők aránya a várpalotai értékeknél kedvezőbbek, az országos átlagnál azonban alacsonyabb.

Nyilvántartott álláskereső férfiak, 100 15-64 éves férfira (fő) - TEIR mutatók

15. ábra Nyilvántartott álláskereső férfiak, 100 15-64 éves férfira kivetített száma (fő) Forrás: TEIR

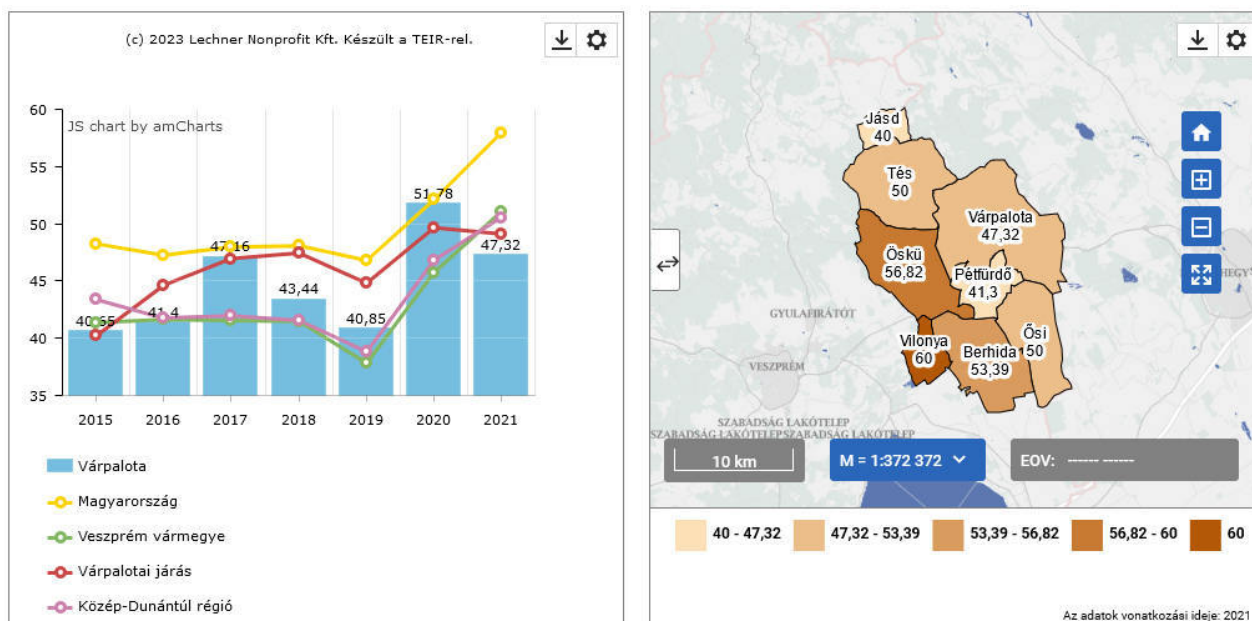
Nyilvántartott állskereső nő, 100 15-64 éves nőre (fő) - TEIR mutatók

16. ábra Nyilvántartott állskereső nők, 100 15-64 éves férfira kivetített száma (fő) Forrás: TEIR

A nyilvántartott munkanélküliek között 2015-óta két nagyobb kilengéssel, de a trendet meghatározóan nőtt a tartósan, 180 napnál régebb óta regisztrált állskereső aránya. Várpalota az elmúlt években jellemzően az országos átlagnál kedvezőbb helyzetben volt a tartós munkanélküliek arányában, két év kivételével, ugyanis 2017-ben és 2020-ban (a pandémia kezdetén) a helyi adatok alapján a tartós munkanélküliek aránya elérte az országos átlagot, Veszprém vármegye átlagát pedig jelentősen meghaladta.

180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állskereső aránya (százalék) - TEIR mutatók

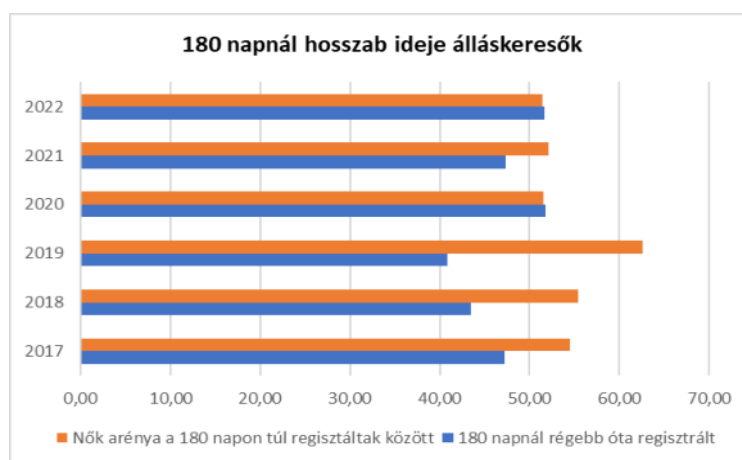

17. ábra 180 napnál régebb óta nyilvántartott állskereső aránya Forrás: TEIR

A lenti táblázatban látható, hogy Várpalota tekintetében 2019-ig különösen a nők között volt gyakori jelenség a hosszabb ideig elhúzódó álláskereső, úgy tűnik, hogy korábban a nők a munkanélkülivé válását követően nehezebben tudtak újra elhelyezkedni. Ez azonban 2022-ben kiegyenlítődött a nemek tekintetében, 2022-ben kis mértékben, de csökkent a nők aránya a férfiakhoz viszonyítva a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresőknél belül.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél belül (TS 058)
	%	%
2017	47,16	54,45
2018	43,44	55,40
2019	40,85	62,58
2020	51,78	51,53
2021	47,32	52,06
2022	51,64	51,45

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

18. ábra 180 napnál hosszabb ideje álláskeresők Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb eleme a képzettség, mivel ez határozza meg, hogy az egyének milyen munkahelyeken és pozíciókban találhatnak munkát, illetve milyen jövedelemmel számolhatnak. Emellett a képzettség szorosan kapcsolódik az egyén szakmai fejlődéséhez és karrierlehetőségeihez, és az oktatási rendszerrel, képzésekkel és továbbképzésekkel való kapcsolatát is jelenti. Ezért a képzés és oktatás terén végzett beruházások és fejlesztések kulcsszerepet játszanak a munkaerő-piaci helyzet javításában és a gazdasági növekedés előmozdításában.

A képzettség és a munkaerő-piaci helyzet közötti összefüggés figyelembevételével vállalatok és egyének is hosszú távú tervezési döntéseket hozhatnak, amelyek befolyásolják a karrierjüket és az üzleti sikerüket. Ezért fontos, hogy az oktatási intézmények és a munkaerő-piaci szereplők együttműködjenek annak érdekében, hogy a képzettségek és a munkaerő-piaci igények jobban illeszkedjenek egymáshoz, és a munkaerőpiac dinamikusan reagálhasson a változó gazdasági környezetre.

Várpalotán a következő időszak oktatási-képzési fejlesztése közül a legnagyobb a Várpalotai Védelmi Ipari Park Komplexum beruházásához kapcsolódik. A Kormány 1257/2023. (VI. 28.) Korm. Határozata a városban működő Faller Jenő Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium korszerűsítését írja elő és több mint 4,5 milliárd forint támogatást biztosít egy képzési központ kialakításához. Az új szakképzési komplexum várható átadására 2026-ban kerülhet sor. A projekt keretében a város déli részére – közel a Védelmi parkhoz – költözik a Faller Jenő Technikum. A fejlesztés célja a szakképzés megújítása, ami alapvetően kapcsolódik majd a városba újonnan települő 5 gyáregységhez. Cél a magas hozzáadott értékű szakmák megerősítése és az oktatási termékpalletta kibővítése különös tekintettel a vegyészetre, a mechatronikára és a robotikára.

Szakképzés, felsőoktatás, jövőbeli tervek

A tervek szerint Várpalotai központtal szakképzési tengely jön létre a jövőben, melyhez Veszprém és Székesfehérvár is kapcsolódik. Az alábbi intézkedések segítik, hogy a várostérségben elegendő szakképzett, idegen nyelvet beszélő és digitális tudással rendelkező munkavállaló és szellemi tőke legyen, amely képes a XXI. századi kihívásoknak megfelelni, továbbá a térség oktatási és képzési rendszere, mennyiségi és minőségi kínálatot biztosíthasson a gazdaság és egyéb ágazatok legújabb, legmodernebb képzési és szakmai elvárásoknak. Segítse a felsőoktatás és a versenyszféra szereplői közötti K+F együttműködések, valamint a technológia- és tudástranszfer szolgáltatások fejlesztését.

A tervezett intézkedések az alábbiak lennének:

- Pannon Tudásközpont (Ágazati képzőközpont) létrehozása elsődlegesen a Veszprémi Pannon Egyetem együttműködésével Várpalota központjában (benne infra és soft stratégiai és taktikai projektek).
- Faller Jenő Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium középfokú szakképzésének fejlesztése elsősorban a Pannon Egyetem és az Óbudai Egyetem, továbbá a Thury György Gimnázium közreműködésével (benne infra és soft stratégiai és taktikai projektek).
- A felsőoktatás és a gazdasági szféra közötti együttműködésen alapuló kutatás-fejlesztés területi kiszélesítése, az innováció, a kreatív ipar segítése, K+F együttműködések, valamint a Technológia- és tudástranszfer szolgáltatások fejlesztése, az alkalmazott innovációk, a digitális, automatizációs és egyéb Ipar 4.0 technológiák helyi létrehozásának további erősítése.
- „Tanulj a jövődért” és „Tudatosan a jövődért” program – A három város önkormányzata (Várpalota, Veszprém, Székesfehérvár) által koordinált programok, képzések, kampányok szervezése tanulóknak és munkavállalóknak (benne infra és soft szervezeti és pilot projektek)

- Működő partnerség kialakítása az önkormányzatok, a helyi szereplők – oktatási szolgáltatók, vállalkozói közösség, és munkavállalók, tanulók – között (infra és soft szervezeti és pilot projektek benne)
- A hátrányos helyzetű tanulók és fiatalok foglalkoztatási helyzetének javítása, felzárkóztatása, munkaerőpiaci integráció (soft és infra stratégiai és szervezeti projektek)

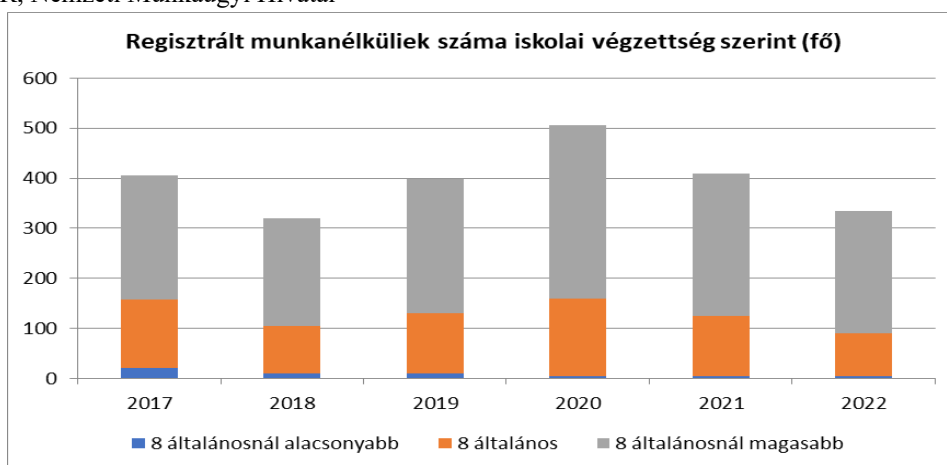
Munkaerő-piaci sikeresség

Az alábbi fejezetben az iskolai végzettség és a munkaerő-piaci sikeresség összefüggéseit mutatják be a felsorakoztatott adatok.

A Munkaügyi Hivatal adatai alapján a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki a regisztrált álláskeresők több, mint 70%-át. Ebben a csoportban az arány közel 12% ponttal nőtt 2017 óta, míg a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek körében az arány 2017-óta folyamatosan csökkent, 2022-re az érték negyedére. Ez nyilvánvalóan összefügg azzal is, hogy az iskolai végzettség nélküliek száma is jelentősen lecsökkent. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező állást keresők között is folyamatos csökkenés volt tapasztalható, az elmúlt években.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	405	21	5,19%	136	33,58%	248	61,23%
2018	320	10	3,13%	95	29,69%	215	67,19%
2019	399	9	2,26%	122	30,58%	268	67,17%
2020	506	5	0,99%	154	30,43%	347	68,58%
2021	410	5	1,22%	119	29,02%	286	69,76%
2022	335	4	1,19%	86	25,67%	245	73,13%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

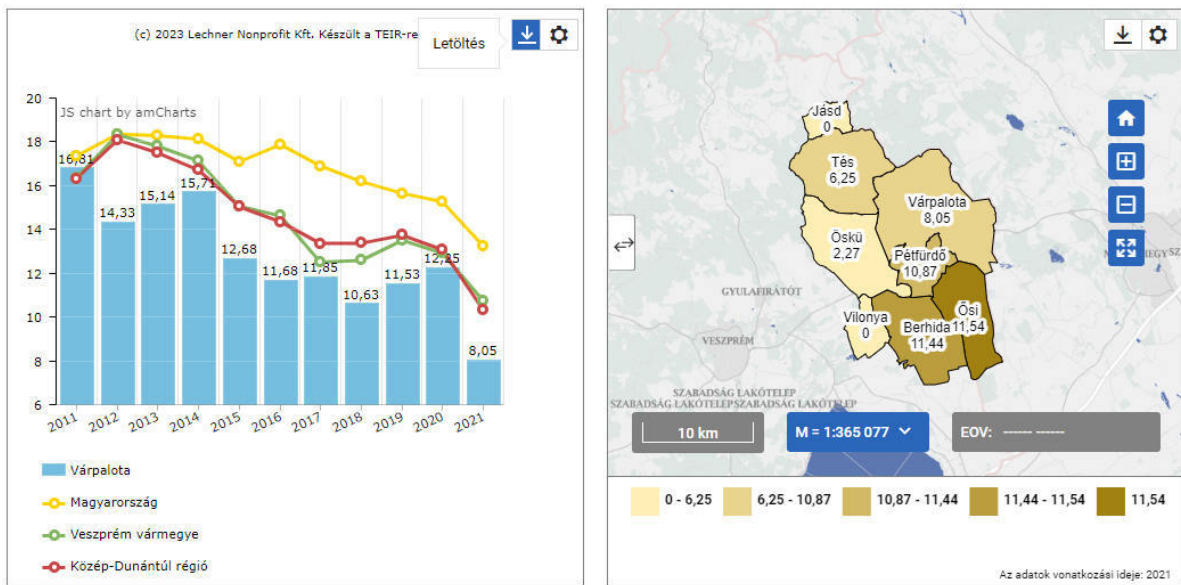

19. ábra Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint (fő)

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fiatal pályakezdők között viszonylag alacsony volt korábban is a nyilvántartott álláskereső aránya, ennek oka az oktatásban való részvétel lehet. Az álláskereső aránya Várpalota esetén 2020-ról 2021-re még markánsabban lecsökkent – ahogy az alábbi ábrán látható. A pandémia kezdeti évét közvető enyhe emelkedés után, több mint 4% pontot csökkent a pályakezdő álláskereső aránya, ami jelentősen alatta van az országos átlagnak (közel fele), és ha kevésbé jelentősen is, de Veszprém vármegye átlagának is.

25 év alatti nyilvántartott álláskereső aránya (százalék) - TEIR mutatók

20. ábra 25 év alatti nyilvántartott álláskereső száma

- c) Közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

Főszabály szerint közmunkás az lehet, aki 16. életévét betöltötte és a járási hivatalban regisztrált álláskeresőként nyilvántartásba vették (2011. évi CVI. törvény 1. §.). Közfoglalkoztatotti jogviszony legfeljebb egy évre szóló csak határozott időre létesíthető. Újabb határozott időre szóló szerződés köthető, azonban az összes közfoglalkoztatotti jogviszony időtartama együttesen nem haladhatja meg a 10 évet (2011. évi CVI. törvény 2. §.).

A fejlett országok között Magyarország költötte a legtöbb forrást közvetlen munkahelyteremtésre az utóbbi években, ami a közmunkaprogramoknak köszönhető. A program legintenzívebb szakaszában (2014-2016) a kiadások meghaladták a GDP 0,7 százalékát, míg ugyanakkor az OECD-ben a közmunkaprogramra fordított kiadások átlagosan a GDP 0,05 százaléka körül alakult (Szabó L., 2022). Hasonló nagyságrendben Indiában alkalmaztak közmunkaprogramot, ahol az éves költségvetés elérte a GDP 0,6 százalékát.

2011. évtől a közfoglalkoztatás addigi rendszerét egy új támogatási rendszer váltotta fel. Megszűnt a közmunkaprogram, a közcélú munka, valamint a közhasznú munkavégzés, helyükbe egy egységes közfoglalkoztatási program lépett.

A közfoglalkoztatással kapcsolatos szakmai vélemények megoszlanak. Számptalan kezdeti hatástanulmány és kutatás egybehangzó megállapítása szerint a közfoglalkoztatás formái alacsony hatásfokúak, drágák és nem mindig váltják be a hozzájuk fűzött reményeket. A reintegráció helyett az ellátórendszerben való ciklikus mozgást (parkoltatást) azaz a segélyezettek bennragadását segíthetik elő (Szabó A. 2013).

Egy 2016-ban végzett kutatás²⁰ ugyanakkor arra mutat rá, hogy a 2011. január 1. óta működő egységes közfoglalkoztatás rendszerének kialakítása előrelépést jelentett a korábbi, segélyezés alapú társadalompolitikai gyakorlathoz képest. A tanulmány tereptapasztalatok, valamint esettanulmányok alapján arra a következtetésre jutott, hogy a közfoglalkoztatás optimális működésének előfeltétele a kormányzati célkitűzések világos elkülönítése, illetve összhangba hozása: elsődlegesen a munkapiaci célok és a szociális célok összehangolása. A közfoglalkoztatás definíció szerinti eredeti célja a tranzitfoglalkoztatás megvalósítása, vagyis az 5-10-15 éve inaktív, és kisebb részben az átmenetileg munkanélkülivé váló rétegek át-, illetve visszavezetése az elsődleges munkaerő-piacra. Azonban, ezzel párhuzamosan több más szempont is megjelent a közfoglalkoztatás kapcsán. Ezek közül fontos a településfejlesztés, hiszen a komplex fejlesztéseket igénylő települések és járások felzárkóztatása csak egy átfogó fejlesztési megközelítéstől várható, amelynek eleme lehet a közfoglalkoztatás is. Ezen túlmenően, a közfoglalkoztatás – különösen ezeken a településeken – a segélyezést helyettesítő szociális feladatokat is ellát. A funkciók régióként, településtípusonként, illetve a közfoglalkoztatásban résztvevők tulajdonságai szerint eltérő mértékben lehetnek jelen, valamint bizonyos mértékig össze is fonódhatnak és szemben is állhatnak egymással. Hazánkban a szegénység egyik legfontosabb eleme a munkanélküli lét, vagyis azok a tartósan inaktív, munkanélküliek, akik a közfoglalkoztatás célcsoportját jelentik, a szociális rendszer rászorultjai is egyben. Látható az is, hogy ha egy adott településen nincsenek piaci munkahelyek, úgy a munkaerő-piaci integráció célja a relatíve kvalifikáltak, munkára alkalmasabb személyek ingázásához, rosszabb esetben elköltözésükhöz vezet, amelynek nyomán a település népesség megtartó képessége tovább romlik, ez pedig a településfejlesztési cél ellenében hat.

2022-ben a Magyar Államkincstár gondozásában megjelent tanulmány az alábbiak szerint összegzi a közfoglalkoztatottak legfőbb jellemzőit a 2011 és 2019 közötti vizsgálati időszakban.

„A programban összesen eltöltött idő egyénenként nagy szórást mutat. Míg az országos átlag több mint másfél év, az ország legfejlettebb járásaiban kevesebb mint egy év, a leghátrányosabb helyzetű területeken több mint három év. A közmunka nagyban segített inaktívakat bevonni a munkapiacra, mivel a közmunkások nagyjából kétharmada a közmunkát megelőzően inaktív volt. A közfoglalkoztatottak népességhez viszonyított aránya azokban a járásokban magas, ahol az elsődleges munkapiacra dolgozók aránya alacsony. Ezáltal a közmunka segített mérsékelni az ország térségei közötti foglalkoztatási különbségeket. A közmunka utáni elhelyezkedési esélyek növekedtek az idő előrehaladtával, amiben szerepet játszhat az ország dinamikus gazdasági bővülése. Míg a 2012-es közmunkások a következő évben idejük 15 százalékában dolgoztak az elsődleges munkapiacra, addig a 2018-as közmunkások

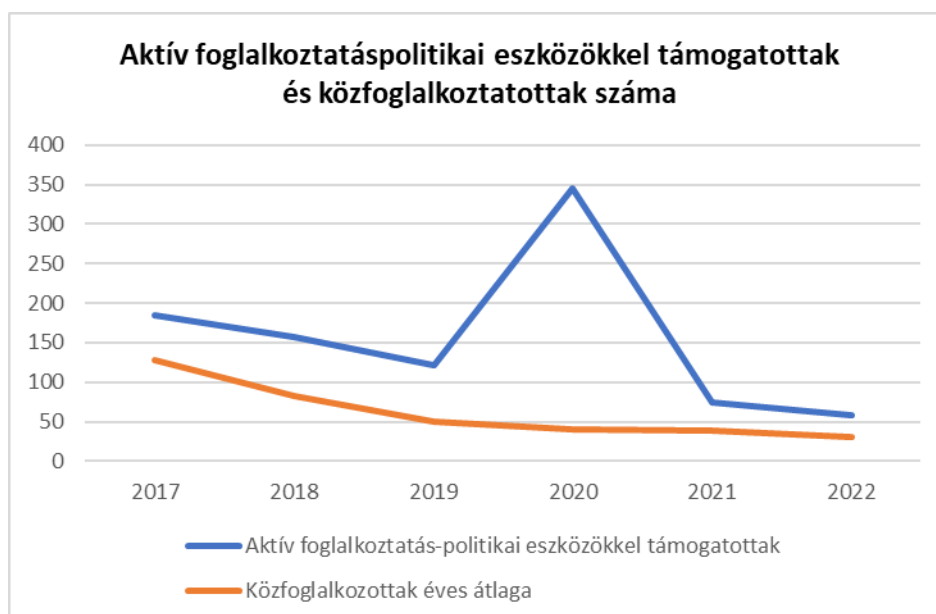
²⁰ Esettanulmányos kutatás: a gazdasági és társadalmi szervezetek bevonása a közfoglalkoztatási programokba, Századvég Politikai Iskola Alapítvány, 2016 Forrás : [Századvég szervezetek kivonat.pdf \(kormany.hu\)](#) Letöltve: 2023.09.16.

esetében ez az arány megközelítette a 25 százalékot. Azonban az ország fejlett és fejletlen területei között jelentős különbségek vannak az elhelyezkedési esélyekben is. A közmunkások többször váltanak munkahelyet az elsődleges munkapiacra és egy állásban kevesebb ideig dolgoznak, mint azok, akik nem voltak közfoglalkoztatottak.” (Szabó L. 2022. p. 5)

Várpalotán a közfoglalkoztatottak száma az elmúlt 6 évben nagyon jelentősen visszaesett. Számuk hat év alatt (2016-2022 közötti időben) kevesebb, mint ötödére csökken, a legnagyobb mértékű csökkenés 2016 és 2017 között volt tapasztalható. Az aktív foglalkoztatás-politikai eszközök közül az elmúlt időszakban a legjelentősebb a Foglalkoztatási Paktum (TOP 5.1.2) projekt volt, melynek a 2020-as kiugróan magas támogatotti létszám is köszönhető, ami magyarázhatja a lenti táblázat első oszlopának 2020-as kiugró adatát. A program – a közfoglalkoztatáshoz hasonlóan ösztönözni kívánta a munkaerőpiacról kiszorulókat az újbóli munkavállalásra és a gazdasági aktivitásuk növelésére. a program járási szintű fejlesztésként valósult meg.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	185	128
2018	157	83
2019	122	50
2020	345	40
2021	74	39
2022	59	31

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

21. ábra Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak és a közfoglalkoztatottak száma.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalászási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok

A helyzetelemzés rávilágított arra, hogy településünkön 2018-ban számos beruházás megvalósítása kezdődött meg, melyeknek nagy része mára befejeződött. A legjelentősebb beruházás a 2022. januárjában átadott uszoda építése volt. Megújult a Thury-vár környéke is. Az új belvárosi parknak része lett egy gyermekjátszóter, valamint egy felnőtt fitnesspark, de megmaradt a korábbi szánkópálya is, amelyet telente továbbra is használhatnak a gyerekek. A vár mögött egy rendezvénytér is kialakításra került, amely alkalmas nagyobb létszámú rendezvények befogadására is. Szintén felújításra került az önkormányzati tulajdonban lévő Táncsics Mihály utcai üzletsort. A város közvilágítási rendszere is teljes mértékben megújult.

Pályázati támogatással valósult meg a szociális ellátórendszer központi épületének felújítása. A beruházásnak köszönhetően az egyes, eddig külön épületben lévő intézményeket egy helyen érhetik el a kliensek. Felújításra került a fogorvosi rendelő, megépült az Inotát és Várpalotát összekötő kerékpárút, ahol a közvilágítás is bővítésre került.

A Nagybivalyos-horgásztónál jelentős turisztikai célú fejlesztés zajlott. A zeneiskola épülete is új külsőt kapott.

A Nagy Gyula Galéria átalakításával és felújításával egy megújuló közösségi tér kerül kialakításra, emellett a Krúdy Gyula Városi Könyvtár, valamint a Bán Aladár Általános Iskola felújítási munkálatai is megkezdődtek 2023-ban. A könyvtár - költözés után - megújult épületben kapott helyet, a tervezett nyitás 2023 novemberében várható.

Ahogy a korábbi fejezetben bemutattuk a város aktív munkavállalóinak jelentős része napi ingázásra kényszerül, ennek oka, hogy a közelben lévő két vármegye központban (Székesfehérvár és Veszprém) jóval több munkalehetőség van, mint helyben. Ugyanakkor a térség egyik legnagyobb beruházásának kivitelezése (Várpalotai Védelmi Ipari Park Komplexum) hamarosan elindul, ez pedig számos új munkahelyet teremt majd. A Várpalotai Közszolgáltató Nonprofit Kft Projekt igazgatójával készített interjúban elhangzott, csak a lőszergyárban legalább 200 munkahelyet létesítenek az első gyár építés ütemében, majd a további gyárak telepítésével végül 500 fő foglalkoztatásával terveznek. A gyárakhoz kapcsolódó beszállítói szegmenseknél is jelentős munkahelybővülés várható. Így sokaknak, akik ma még ingázásra kényszerülnek, helyben történő munkavégzésre nyílik lehetőség.

Szintén a korábbi fejezetben került bemutatásra a szakképzés helyi fejlesztése, amelynek legjelentősebb pillére a megújuló Faller Jenő Technikum, mely infrastruktúrájában és szakképzési palettájában is újat kínál a térségben.

Helyben/térségben működő foglalkoztatási programok

Várpalotán az utóbbi évek legjelentősebb foglalkoztatási projektje a TOP-5.1.2-15-VE1-2016-00003-as azonosítószámú (Foglalkoztatási együttműködések a Várpalotai Járásban, továbbiakban: Foglalkoztatási Paktum) projekt volt. A projekt 594 millió forintból valósult meg, és 2021 szeptember 30-án zárult. Összesen 461 főt vontak be a programba, közülük 220 fő nőt és 241 férfit. Az ügyfél célcsoportok közül a legtöbben a 25 év alatti fiatalok köréből kerültek bevonásra (122 fő), őket követte a második legnépesebb csoport a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek (95 fő), majd az alacsony iskolai végzettségűek (74 fő) csoportja. Támogatott

munkahelyre bérköltség támogatottságú konstrukcióba 314 fő bevonásra történt meg, és összesen 200 munkáltató részesült támogatásban a program során. Képzésekbe összesen 26 főt iskoláztak be, vállalkozóvá válás támogatásban 36 fő részesült, 86 fő pedig humán tanácsadási szolgáltatást kapott. A projekt megvalósításában 7 Foglalkoztatási Fórumot tartottak és 1 Partnerségi Találkozót. A lakosság informálásának két fontos csatornája volt, az egyik a Foglalkoztatási Paktum önálló internetes felülete²¹, mely ma is elérhető, a másik pedig a Paktum Hírlevelek (összesen 7 hírlevél jelent meg a projekt alatt). A program keretében Paktumiroda is nyílt a Polgármesteri Hivatal második emeletén, mely a projekt zárásával – a terveknek megfelelően – megszűnt.

Várpalota még két foglalkoztatást elősegítő GINOP-os (5.1.1. és 5.2.1) pályázatban is részt vett 2018. és 2023. között, melyeket az következő fejezetben mutatunk be részletesen.

- e) Fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Fiatalok foglalkoztatása

A Kormány fiatalok munkavállalását segítő kezdeményezése az Ifjúsági Garancia (IG) Rendszer. Az Ifjúsági Garancia Rendszerhez többek között a GINOP 5.2.1. Ifjúsági Garancia Program tartozik, amely a 25 év alatti fiatalok képzését, elhelyezkedését, vállalkozóvá válását segíti. A GINOP 5.1.1 „Út a munkaerőpiacra” kiemelt program egyik célcsoportját a 25 év feletti pályakezdő álláskeresők jelentik.

A GINOP 5.2.1 projekt 2015. január 1-jével indult. Célja segítség nyújtás a fiataloknak a munka vagy a tanulás világába (felnőttképzés) való belépéshez, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal.

A program célcsoportja a 25 év alatti (15-24 év közötti) se nem tanuló, se nem dolgozó fiatalok köre, akkor is, ha álláskeresőként vagy egyéb módon — akár szolgáltatást, közvetítést igénylőként — nyilvántartottak az állami foglalkoztatási szervnél, illetve akkor is, ha annak nyilvántartásában a projektbe vonást megelőzően még semmilyen módon nem szerepeltek.

Az „Út a munkaerőpiacra” GINOP 5.1.1 projekt 2015. október 1-jével indult el. A kiemelt projekt keretében megvalósuló munkaerő-piaci program célja egyrészt az álláskeresők és inaktívak, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének támogatása, másrészt a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítése azon közfoglalkoztatottak esetében, akik a program elvégzése után képesek munkát vállalni a versenyszférában. A munkaerő-piaci program azokra a 25-64 év közötti nyilvántartott álláskeresőkre, a szolgáltatást igénylők és közvetítést igénylők azon körére, valamint azokra a versenyszférába kiléptethető közfoglalkoztatottakra célzott, akiknek elhelyezkedése az állami foglalkoztatási szerv megítélése szerint jelen munkaerő-piaci program segítségével mozdítható elő.

²¹ A honlap elérhetősége: <https://www.varpalotaipaktum.hu/> Letöltve : 2023.08.01

A program-előkészítés során figyelmet fordítottak az inaktívakra is (azaz a felkutatáskor/jelentkezéskor az állami foglalkoztatási szerv nyilvántartásában általában még semmilyen módon nem szereplőkre).

A két projektben az alábbiakat nyújtották:

- Bérkölség támogatások
- Bértámogatás
- V.V.T. Vállalkozóvá válási támogatás (6 havi)
- Gyakornoki program
- Helyközi támogatás
- Lakhatási támogatás
- Humán szolgáltatások (mentori, közvetítés, pályatanácsadás)
- 21 különböző képesítés megszerzésére volt lehetőség.

Ezekon felül említésre méltó a GINOP 6.1.2-es EU-s foglalkoztatási projekt, melyben az alábbi támogatásokat nyújtották 2018-23 között:

- 7-8 osztályos felzárkóztató képzés
- Munkavállalói készség és kompetencia fejlesztés
- 18 különböző képesítés megszerzése.

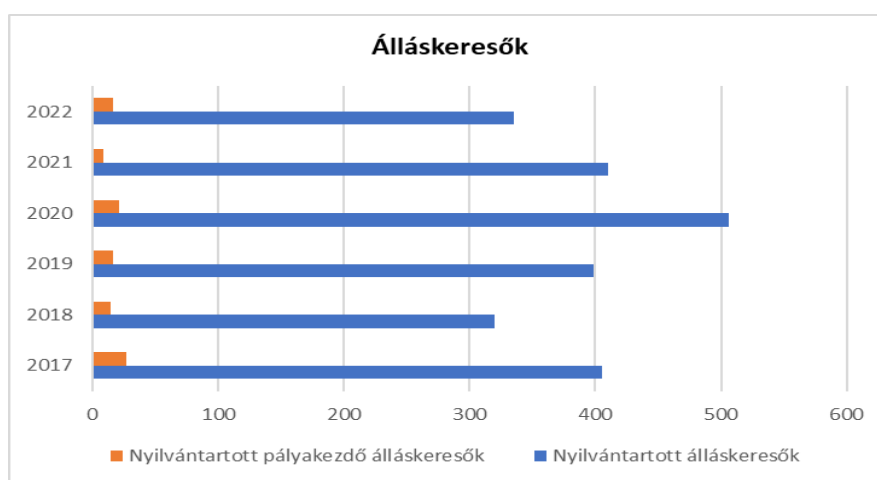
A Nemzeti Foglalkoztatási Alap keretein belül pedig az alábbi támogatásokkal/szolgáltatásokkal segíti a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat a Várpalotai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályhoz fordulókat:

- Súlyosan hátrányos helyzetűek támogatása
- Mobilitási, lakhatási támogatás
- Nyári diák munka
- Közfoglalkoztatásból a versenyszférába program
- Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás
- Humán szolgáltatások (közvetítés, munkatanácsadás, pályatanácsadás)

Várpalota a pályakezdő álláskeresők tekintetében jó tendenciát mutat, hiszen 2017-óta a Covid-járvány első hullámáig közel felére esett vissza az álláskereső fiatalok száma. A pandémia időszakában kissé megemelkedett a számuk, majd 2021-re, az elmúlt 6 év legkedvezőbb, a 6 évvel ezelőtti mérték harmadára (9 fő) csökkent a számuk. 2022-ben a nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése mellett, majdnem duplájára emelkedett a pályakezdő álláskeresők száma.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	405	27
2018	320	14
2019	399	16
2020	506	21
2021	410	9
2022	335	16

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

22. ábra Álláskeresők száma Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) Munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

Ahogy korábban bemutatásra került Várpalotán is működött a Járási Foglalkoztatási Paktum, amely a munkaerőpiac szereplőinek tevékenységét hangolta össze egy közös stratégia mentén annak érdekében, hogy a térség foglalkoztatási és gazdasági fejlesztése eredményesebben és hatékonyabban működjön. A Paktumban közreműködők alapvető érdeke volt a járásban élő emberek képzettségi szintjének emelése, a helyi lakosok megtartása azzal a céllal, hogy a járást vonzó élettérre formálja munkahelyek, lakó- és közösségi terek létrehozásával. Ehhez nyújtott támogatást a Paktum és a kapcsolódó partnerségi rendezvények, mint például a Fórum, ahol a helyi szereplők között nyílt lehetőség konstruktív párbeszédre.

A megvalósult Foglalkozási Paktum (TOP 5.1.2) projekt keretében a legnépesebb ügyfél célcsoport a 25 év alatti fiataloké volt, akik ily módon felnőttképzésekhez is csatlakozhattak (összesen 12 szakmából választva). Ezen túl a fenti fejezetben részletezésre került, hogy két GINOP-os (5.1.1, 5.2.1) projektben 21, a GINOP 6.1.2-es projektben pedig 18 különböző képzés megszerzésére volt lehetőség, a 2023-ban véget ért előző pályázati időszakban.

A fenti projekteken túl Várpalotán felnőttképzés a Pápai SZC Faller Jenő Technikumban folyik. A Thuri György Gimnázium korábban indított, de jelenleg nem indít érettségire felkészítő esti képzést az alacsonyabb iskolai végzettségűeknek.

Az Uniós pályázati források elérhetővé válásával számos – már régóta megvalósításra váró – helyi foglalkoztatási program indul majd a településen.

A felnőttképzés területén a jövőben a legnagyobb előrelépést biztosító Szakképzési Tengely program fentebb már bemutatásra került.

- g) Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A foglalkoztatottak etnikai és nemzeti hovatartozását az önkormányzat nem tartja számon, ilyen típusú adatok nem elérhetőek.

- h) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Várpalota önkormányzata mindent megtesz annak érdekében, hogy a saját fenntartású intézményeiben, valamint a városban működő további foglalkoztatónál maradéktalanul érvényesüljön az egyenlő bánásmód elve. A Hivatalba az elv csorbulása miatti megkeresés nem érkezett.

- i) Digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

A fentiekben ismertetett GINOP-os és TOP-os foglalkoztatást támogató képzések közül több is lehetőséget biztosított a digitális ismeretek megszerzésére. 2018-23 között az alábbi informatikai ismeretekhez kapcsolódó képzések voltak elérhetőek támogatott formában:

- Irodai informatikus
- Számítógépes adatrögzítő
- Logisztikus (szükséges digitális ismeretekkel)

Az elmúlt időszakban megvalósításra került TOP-5.1.2-es programban 2 fő irodai informatikus képzése valósult meg sikerrel.

A 2023. június 15-ei HEP Fórumot követő szakmai kerekasztal beszélgetésen elhangzottak szerint a fentiekben túl a Városi Könyvtárban folyamatosan segítenek az időseknek a digitális platformok használatában, kérésre e-mail címet, közösségi platformot hoznak létre számukra és annak alapvető használatát is megtanítják az érdeklődőnek. Ennek jelentősége nem elhanyagolható, hiszen az idősek jelentős részének a digitális kompetenciája hiányos, az ismeretek átadásával viszont egy újabb csatorna nyílik meg a kapcsolattartásra. Az idősebb korosztály érdeklődése a digitális alapismeretekre (e-mail levelezés, chat használat) korábban is megvolt, de számottevően emelkedett a Covid-járvány hatására. A Pandémiás lezárások idején jelentős kihívást jelentett az iskolák számára a digitális oktatásra történő kötelező átállás, akik minden eszközzel – szinte

napok alatt – teremtették meg azt az új keretrendszert, amiben digitális alapon működhetett a közoktatás.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Álláskereséssel kapcsolatos pénzübeli ellátások

Az álláskeresési segély 2011. augusztus 31-vel megszűnt, megmaradt viszont a biztosítási jogviszonyhoz kötött álláskeresési járadék és a nyugdíj előtti álláskeresési segély.

Álláskeresési járadékra az jogosult, aki:

- aki akarna dolgozni, de állami foglalkoztatási szerv segítségével sem talál megfelelő munkahelyet,
- az ellátás iránti kérelem benyújtását megelőző 3 évben legalább 360 nap munkaviszonnyal rendelkezik,

Az álláskeresési járadék folyósításának ideje alatt az álláskereső személy TB ellátásra jogosult. A járadék napi összege az Ftt. 26.§ (4) bekezdése alapján kerül meghatározásra. 2023-ban a kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeget folyósítanak, azaz napi 7.733,- forintot²². Az álláskeresési járadék folyósítási idejét úgy számolják ki, hogy 10 nap jogosultsági idő 1 nap járadékfolyósítási időnek felel meg, de a maximális folyósítási időtartam 90 nap lehet.

Nyugdíj előtti álláskeresési segélyre jogosult:

- az a természetes személy (álláskereső), aki álláskeresési járadékra jogosult (álláskereső, munkát akar vállalni, de önálló álláskeresése nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani számára), és
- a kérelem benyújtásának időpontjában az álláskeresőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és
- a kérelem benyújtásának időpontjában az álláskereső a megelőző három éven belül összesen legalább 45 napon át álláskeresési járadékban részesült, és ezen túl
- az álláskereső a kérelem benyújtásának időpontjában álláskeresési járadékra ismételtelen nem szerzett jogosultságot, és az álláskeresési járadék folyósítási időtartamát kimerítette, vagy
- a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresési járadék folyósítását az állami foglalkoztatási szerv keresőtevékenység miatt megszüntette, továbbá
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, táncművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

²² 2023. január 1-jétől a minimálbér összege havi 232.000,- Ft, napi összege 7.733,- Ft.

A 2023. január 1. napján hatályba lépett a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló 573/2022. (XII.23.) Korm. rendelet szerint a nyugdíj előtti álláskeresői segély összege a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) havi összegének 40%-a, azaz 92.800,- Ft/hó, 3.093,- Ft/nap.

A *biztosítási jogviszonyhoz nem kötött, segély típusú ellátásokat* az Szt. szabályozza. Az aktív korúak ellátása két pénzbeli ellátástípust foglal magába:

- a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, és
- az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást.

A *foglalkoztatást helyettesítő támogatásra* az az aktív korú személy jogosult, akinek az

- álláskeresői ellátásának időtartama lejárt, vagy
- álláskeresői ellátásának folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt szüntették meg, majd a keresőtevékenység megszűnt anélkül, hogy álláskeresői ellátásra jogosultságot szerzett volna, vagy
- az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött,
- rendszeres ellátása (felsorolás a „Megjegyzés” részben) megszűnt, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött.

Az ellátás feltétele a fenti két esetben, hogy az ellátást igénylő személy havi jövedelme (ha családban él, akkor a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme) ne haladja meg a 25.650,- forintot (a szociális vetítési alap 90%-át), nem rendelkezhet vagyonnal és keresőtevékenységet sem folytathat. A közfoglalkoztatás vagy egyszerűsített foglalkoztatás vagy háztartási munka – az ellátásra való jogosultság megállapítása tekintetében – nem minősül keresőtevékenységnek. Az ellátás havi összege 22.800,- Ft (a szociális vetítési alap összegének 80 százaléka).

Az *egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra* az jogosult, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján:

- egészségkárosodott személynek minősül, vagy
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV törvény (továbbiakban: Cst.) szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadási díjban – és a gyermek napközbeni ellátást más módon, például nappali ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani.

Az ellátás havi összege maximum 46.662,- Ft (a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-a).

A segélyezési rendszer átalakítása

A szociális ellátások rendszere 2015. március 1-jével jelentősen átalakult. A hatályba lépett változások nem érintették a már az átalakítás időpontjában is járási hatáskörben biztosított időskorúak járadékát, az alanyi ápolási díjat, az alanyi és normatív közgyógyellátást és az egészségügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozást. Sok tekintetben módosult azonban az aktív korúak ellátásával összefüggő szabályozás. A hatáskört gyakorló szerv a települési önkormányzat jegyzője helyett a járási hivatal lett, továbbá megszűnt az aktív korúak ellátása keretében nyújtott rendszeres szociális segély, mint ellátási forma.

Települési támogatás

A Szt. módosításával kivezetésre került a korábbi lakásfenntartási támogatás, az adósságkezelési szolgáltatás, a méltányossági közgyógyellátás és méltányossági ápolási díj. A kivezetésre kerülő támogatások helyébe lépett az önkormányzati hatáskörben biztosított úgynevezett települési támogatás. 2015. március 1-jét követően az önkormányzatok dönthetnek arról, hogy a kivezetésre került ellátások által támogatott célokra biztosítanak-e forrást. A települési támogatás formáit, jogosultsági feltételeit az önkormányzatok szabadon határozhatják meg. Az Szt. csak példálózó jelleggel sorolja fel azokat az élethelyzeteket, amelyekre az önkormányzatok települési támogatás keretében támogatást nyújthatnak:

- lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Települési támogatás a fenti célokon túl bármely más, az önkormányzatok által támogatandónak ítélt, rendeletben szabályozott élethelyzet esetén nyújtható. Az új szabályozás szerint az önkormányzat diszkrecionális jogkörébe tartozik, annak eldöntése, hogy milyen célokra, mely feltételek mellett, milyen összegű támogatást nyújt. Az önkormányzatok Szt. által szabott egyetlen kötelezettsége a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatás biztosítása.

A szabálmódosítás hatása egy 2018-as vizsgálatban (Kopasz, Gábos, 2018) azt mutatta, hogy a vizsgált támogatások igénybevétele lényegében nem változott 2014 és 2016 között országos viszonylatban. A ráfordítások szintje viszont reálértéken 30%-kal esett vissza a két időpont között. Miközben 2014-ben még 26,6 milliárd forintot fordítottak ezen célokra, addig 2016-ban már csak 18,7 milliárd forintot. A ráfordításoknak ez a szintje körülbelül 5 milliárd forintra alacsonyabb, mint amennyit a korábbi csökkenő trend alapján számítani lehetett. A kiadások csökkenése elsősorban a lakhatási támogatások ráfordításainak csökkenésével függ össze, 2016-ban 772 település²³ már nem nyújtott ilyen támogatást (Kopasz, Gábos, 2018). Az Szt. 45. § (1) bekezdés a) pontja alapján Várpalota Város Önkormányzata 2015. december 31-én megszűnő a normatív

²³ Forrás : https://www.tarki.hu/sites/default/files/2018-10/TARKI_Szocialis%20segelyezes_20180417.pdf Letöltve : 2023.07.29.

lakásfenntartási támogatások helyett települési támogatásként lakásfenntartási támogatást állapított meg.

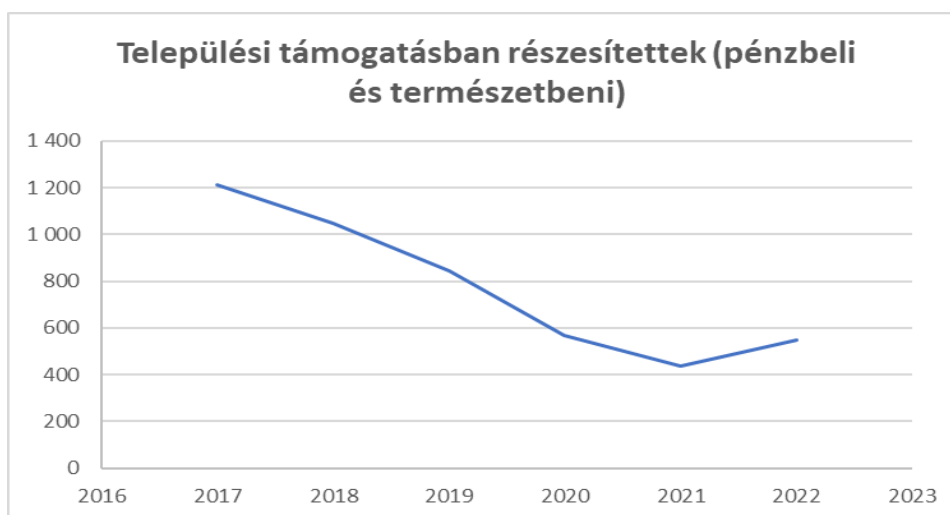
A jogszabályváltozás szükségessé tette a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 37/2013. (XII.13.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezését, egyúttal sor került a területet szabályozó települési támogatásról és egyéb szociális ellátásokról szóló 4/2015. (II.24.) – azóta többször módosított önkormányzati rendelet megalkotására és hatályba léptetésére. A változásokat követően a szabadulási segély, a gyógykezelési, valamint a gazdálkodást segítő támogatás megszűnt.

Települési Támogatás Várpalotán

Települési támogatásra Várpalota Önkormányzata 2022-ben 26.613.177,- forintot fordított, a tervezett keret 74%-át. Az év során összesen 551 fő részesült a támogatásban.

3.3. számú táblázat - Települési támogatás	
Év	Települési támogatásban részesítettek (pénzbeli és természetbeni)
	fő
2017	1 213
2018	1 046
2019	844
2020	569
2021	438
2022	551

Forrás: TeIR, KSH

23. ábra Települési támogatásban részesítettek száma Forrás: TeIR, KSH

Az elmúlt 10 évben Várpalotán is hasonlóan az országos trendekhez munkaerőpiaci expanzió zajlott, aminek hatására a munkanélküliség 3% körüli mértéket öltött a városban. A települési támogatásokról és egyéb szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelet hatálya alatt, a 2016-2022 években negyedére csökkent a támogatásban részesülők száma, és több mint a felére csökkent a támogatásokra felhasznált pénzüsszeg. Az elmúlt évek tendenciáit követve az

önkormányzat költségvetésében a szociális támogatások céljára elkülönített összeget nem kívánja a képviselő testület tovább csökkenteni, ezért a korábban jogosultsági kritériumként használt jövedelemhatárok megemeléséről hozott döntést 2023. áprilisában. A döntés hatására a legrászorultabbak nagyobb számban és mértékben tudják majd igénybe venni a lakásfenntartási-, és a gyógyszer-támogatást, valamint a temetési támogatást²⁴.

Az alábbiakban röviden összegezzük az egyes támogatási kategóriákban támogatottak számát, és a legnagyobb érdeklődésre szert tevő támogatás típusokat.

A 2022. év során a legtöbb igénylő *létfenntartási támogatásra* adta be az kérelmét, közülük 187 fő részesült támogatásban, átlagosan havi 3.000,- forintban. Az önkormányzati rendelet szerint létfenntartási támogatás adható annak, aki a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére, ha az egy főre számított jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének bizonyos százaléka alatt marad.

A második legtöbb támogatott *gyermekvállalási támogatásban* részesült (148 fő). A támogatás minden olyan gyermek után járt, akinek születésekor a lakcímnnyilvántartásba várpalotai lakóhelyet jegyeznek be és a gyámhatóság nem intézkedett családból történő kiemelésével kapcsolatban. A szülő a feltételek teljesülésekor egyszeri 30.000,- Ft összegű vásárlási utalványt kapott.

A harmadik legtöbb igénylés *lakásfenntartási támogatásra* érkezett. 2022-ben 54 új megállapodás született és összesen 61 fő kapott támogatást. A hatályos rendelet szerint lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére adható, a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez: a villanyáram-, a víz- és csatornahasználat, a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a lakbér, a közös költség, a távmelegvíz-szolgáltatás vagy a hulladékszállítás díjához.

A fenti három kategórián kívül a 2022. év során az alábbi támogatások kerültek megállapításra és folyósításra: *ápolási támogatásban* 9 fő részesült, *rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra* 38 igénylő nyújtott be kérelmet és 95 gyermekre került megállapításra támogatás, *adósságkezelési szolgáltatást* 2 főnek nyújtottak, *krízistámogatásban* 14 fő részesült, *gyógyszer-támogatásban* 18 fő. *Temetési támogatásban* 2 fő, *közköltségen történő eltemettetés* 12 fő-nél volt szükséges, melyből 10 fő hozzátartozótól visszaigényelte az önkormányzat a költségeket. A *fiatal házaspár első lakáshoz jutását segítő támogatás* iránt benyújtott pályázatok alapján 13 házaspár részesült támogatásban, itt a tervezett keret 99,5%-a került támogatásban kiosztásra, ami a felsorolt támogatási kategóriák leginkább felhasznált csoportját alkotta, és nominálisan is erre fizette ki a legtöbb támogatási összeget az önkormányzat 2022-ben, közel 6 millió forintot.

²⁴ Forrás : Előterjesztés Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének 2023. április 27-i ülésére

3.3.a táblázat - Pénzbeli és Természetbeni ellátások (2021/2022)	
Ellátást igénybevevők pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények	
Pénzbeli ellátások	Összesen (fő)
Időskorúak járadéka	havi átlagos létszám: 9 (2021. év)
Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak	74 (2021. év)
Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	140 (2021. év)
Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	110 (2021. év)
Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	250 (2021. év)
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma (fő)	136,5 (2021. év)
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők	42 (2022. év)
Természetbeni ellátás	Összesen (fő)
Közgyógyellátás A fogyatékkal élő személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.	7 fő fogyatékkal élő személy (közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők (alanyi és normatív alapon kiadott): 315 fő) (2021. év)
Adósságkezelési szolgáltatás	2 (2021. év)
Energia felhasználási támogatás	n.a.
Szociális étkeztetésben részesülők	98 (2021. év)
Házi segítségnyújtás	346 (2021. év)
Nappali ellátás Fogyatékos személyek részére	24 (2021. év)

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a központi költségvetés biztosítja, és a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt.-ben meghatározott feltételek szerint állapítja meg a jogosultságot. Az ellátásban részesítettek számának alakulását az alábbi táblázat mutatja.

	3.3.b. táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma (fő)
2017	329,5
2018	225
2019	227
2020	170
2021	190
2022	149

Forrás: TelR, KSH

A Gyvt. 2019. július 10. napjától hatályba lépett változása alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, valamint a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű jogosultsággal rendelkező jogosultak részére egy évben kétszer nyújtandó természetbeni támogatást felváltotta a pénzbeli támogatás.

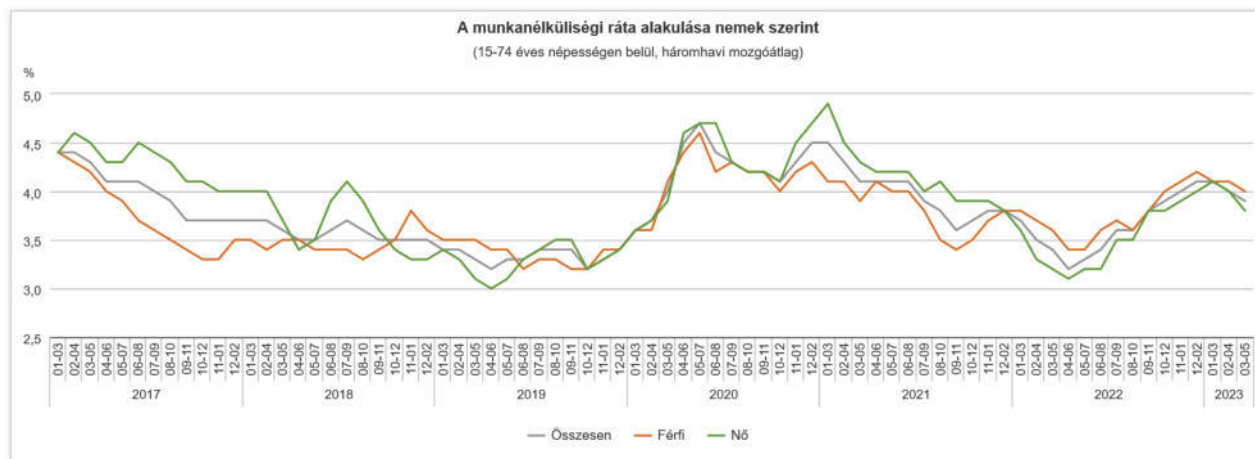
Főszabály szerint az a család kaphatja, ahol az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 165 %-át (2023-ban: 47.025,- Ft-ot) és a vagyonuk értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket²⁵.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak számának alakulása az elmúlt években folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A fenti csökkenés egyik lehetséges oka, hogy míg az öregségi nyugdíjminimum összege 1997-óra nem változott (28.500.- Ft/hó), addig a minimálbér és garantált bérminimum összege jelentősen emelkedett.

Munkanélküliség helyzete Magyarországon

A jogszabály szerint *nyilvántartott álláskereső*²⁶ az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az állami foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

A legfrissebb adatok szerint a munkanélküliek száma Magyarországon 2023 májusában 186 ezer fő, a munkanélküliségi ráta 3,8% volt.

24. ábra A munkanélküliségi ráta alakulása nemek szerint Forrás: KSH

2023. március-májusban az egy évvel korábbihoz képest emelkedést mutat. A fenti ábrán jól látszik, hogy a pandémia miatt megugrott a munkanélküliség aránya, és az iskolabezárásokkal együtt a nők munkanélkülisége is. S bár a pandémiát követően lassan javulás mutatkozott a

²⁵ Forrás : <https://csalad.hu/tamogatasok/rendszeres-gyermekvedelmi-kedvezmeny> Letöltve: 2023.08.01.

²⁶ Forrás : Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat,

http://tudastar.munka.hu/engine.aspx?page=showcontent&content=tudastar_stat_allaskereso, Letöltve: 2023.08.01.

munkaerőpiacon, a háború kitörése újra növelte a munkanélküliek arányát, ekkor már a férfiak munkanélküliségének aránya meghaladta a nőkét.

A 2023. március–májusi időszakban a 15-74 éves munkanélküliek száma 27 ezer fővel, 191 ezer főre, míg a munkanélküliségi ráta 0,5 százalékponttal, 3,9%-ra nőtt. A férfiak körében a munkanélküliek száma 104 ezer fő volt, munkanélküliségi rátájuk 0,4 százalékponttal, 4,0%-ra emelkedett. A nőknél a munkanélküliek száma 88 ezer fő volt, munkanélküliségi rátájuk 0,7 százalékponttal, 3,8%-ra növekedett. A 15-24 éves munkanélküliek száma 36 ezer fő, munkanélküliségi rátájuk 12,0% volt. Az összes munkanélküli 18,7%-a ebből a korcsoportból került ki. A 25-54 éves korosztály munkanélküliségi rátája 0,5 százalékponttal, 3,5%-ra emelkedett, míg az 55-74 éveseké nem változott, 3,1% volt.

A munkakeresés átlagos időtartama 9,7 hónap volt, a munkanélküliek 36,3%-a legalább egy éve keresett állást. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adminisztratív adatai szerint²⁷ a nyilvántartott álláskeresők létszáma 2,1%-kal, 229 ezer főre csökkent.

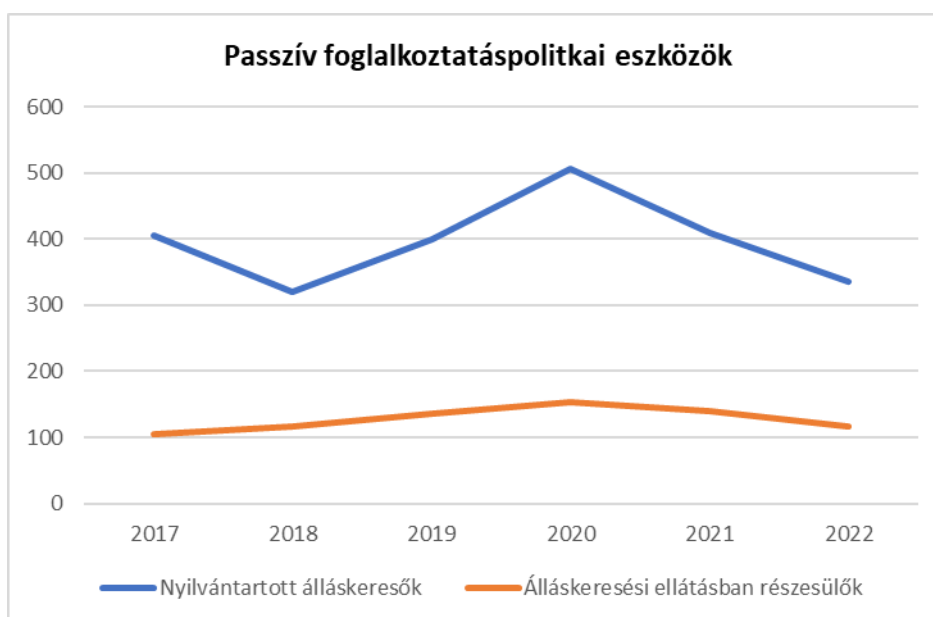
Munkanélküliség Várpalotán

A nyilvántartott álláskeresők száma az aktív korúaknál az elmúlt 6 évben jelentősen nem változott, átlagban 3% körül mozog. Az ellátásban hozzávetőlegesen a nyilvántartott álláskeresők 32-34%-a részesül, kis szórással. Az álláskeresők számát tekintve, ez magasabb, a Vármegye átlagánál, a veszprémi nyilvántartott álláskeresőknek pedig majdnem a duplája. Az ellátásban részesülők kevesebben vannak arányaiban, mint a Vármegye székhelyen.

3.3.1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség%- ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	471	3,57%	140	29,72%
2017	405	3,09%	104	25,68%
2018	320	2,46%	117	36,56%
2019	399	3,07%	136	34,09%
2020	506	3,96%	154	30,43%
2021	410	3,24%	140	34,15%
2022	335	2,58%	116	34,63%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

²⁷ Forrás <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/mun/mun2305.html> Letöltve : 2023.08.11.

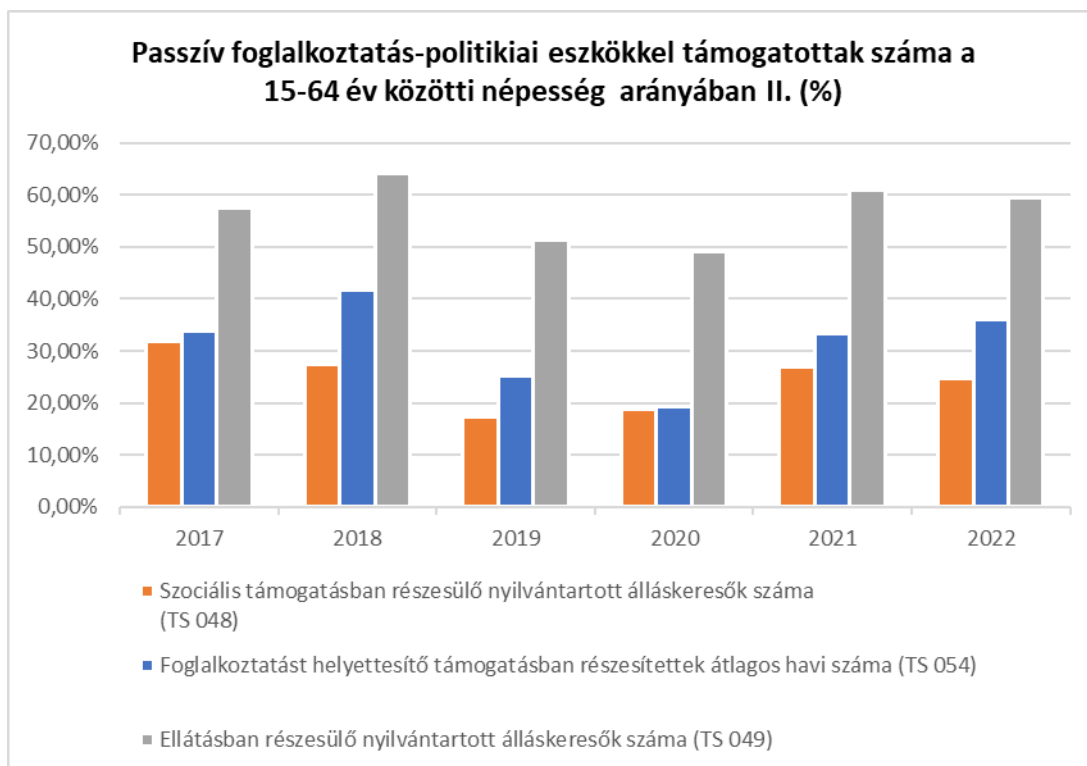

25. ábra Passzív foglalkoztatáspolitikai eszközök Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők számában 2016-tól jelentős csökkenés figyelhető meg, majd 2020-tól újabb emelkedés, 2022-ben pedig ismét csökkenés. A Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (FHT) részesülteknél is hasonló trend figyelhető meg. Az álláskeresők közel 60%-a részesült valamilyen ellátásban 2022-ben, ami kicsivel alatta maradt az egy évvel korábbi szintnek.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	147	31,21%	0	0,00%	287	60,93%
2017	129	31,85%	137	33,89%	233	57,53%
2018	88	27,50%	133	41,63%	205	64,06%
2019	69	17,29%	100	25,14%	205	51,38%
2020	95	18,77%	98	19,40%	249	49,21%
2021	110	26,83%	137	33,29%	250	60,98%
2022	83	24,78%	121	36,04%	199	59,40%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

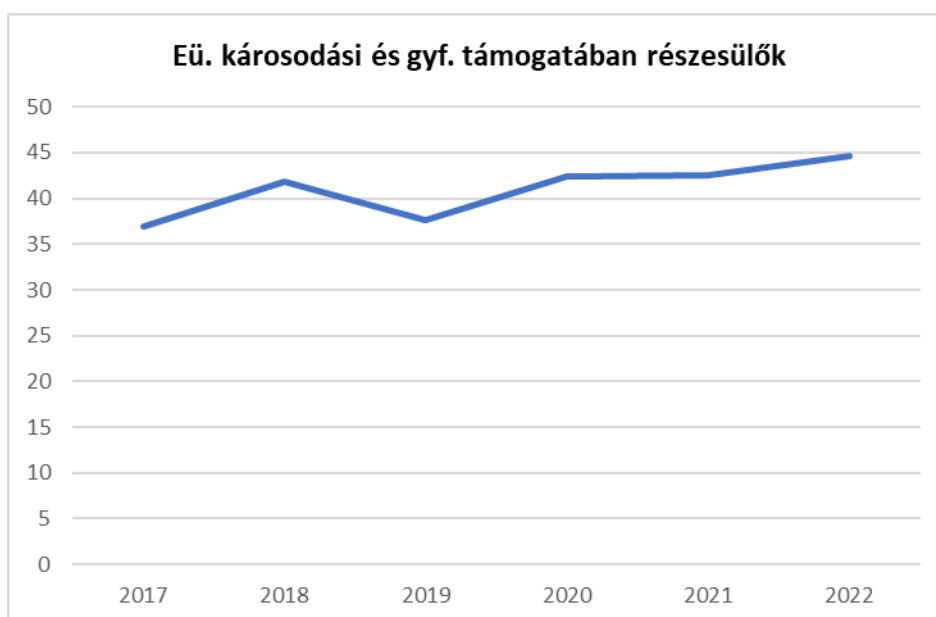

26. ábra Passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma a 15-64 év közötti népesség arányában
 Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Várpalotán az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesültek számának alakulását vizsgálva látható, hogy a 2017-től 2019-ig tartó időszakban – az aktív korúak ellátására való jogosultságok 2018. évi felülvizsgálatát követően – megközelítőleg 10%-kal emelkedett az egészségkárosodásuk miatt jogosultak száma. Ennek oka, hogy a munkaerő-piacról tartósan kiszoruló álláskeresők egészségi állapota fokozatosan romlik. Az elmúlt évben egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részülők száma kis mértékben emelkedett.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	0
2017	37
2018	42
2019	38
2020	42
2021	42
2022	45

Forrás: TeIR, KSH

27. ábra Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők száma Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, és az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és a hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Lakáspolitikai, otthonteremtési támogatás

A kormány családpolitikájának évek óta részét képezi a lakástámogatási rendszer folyamatos bővítése az otthonteremtési program és egyéb lehetőségek biztosítása.

Átfogó képet kaphatunk a Habitat for Humanity Magyarország éves jelentéseiből²⁸ a magyarországi lakhatási szegénységről. Elemzésünkben az elmúlt 3 év, éves jelentéseik adatait és kutatási eredményeit használjuk fel.

Az állam az elmúlt három évtizedben – függetlenül attól, hogy épp ki volt kormányon – közel 50-féle eszközzel, több mint 8.700 milliárd forintot költött a lakhatás támogatására. Az utóbbi években a családok otthonteremtési kedvezményére, de a lakásfelújítási támogatás is ilyen dotáció volt. Ezen támogatásoknak az egyik legfontosabb jellemzője – ahogy a korábbi szocpolkedvezménynek is –, hogy elsősorban nem a rászoruló lakhatási terheinek enyhítésére jöttek létre, hanem a gyerekvállalást akarták ösztönözni, emiatt a gazdagabb háztartásokat jobban is segítették, mint a szegényeket.

Az elmúlt évek lakáspolitikájáról általánosságban elmondható, hogy a kormánya a támogatási rendszerét nem rászorultsági alapon, hanem elsősorban családpolitikai-demográfiai célok alapján alakította ki. 2020-ban a központi állam tizenegyszer annyit költött a szociálisan nem célzott, mint

²⁸ Forrás : <https://www.habitat.hu/mivel-foglalkozunk/lakhatasi-jelentesek/> Letöltve: 2023.08.11.

a rászorultság alapján adott támogatásokra. Ennek legmeghatározóbb eszköze a 2015-ben indult Családi Otthonteremtési Támogatás (CSOK). Ez továbbra sem férhető hozzá mindenki számára, aki lakhatási szegénységben él.

A pandémiás időszak elejéig a lakhatás megfizethetőségében javulást tapasztalhattunk. Az Eurostat definíciója szerint akkor megfizethető a lakhatás, ha a háztartás a jövedelmének kevesebb mint 40 százalékát²⁹ fordítja rezsire, lakbérre és a lakáshitel törlesztésére. A magyar háztartások 2018-ban a jövedelmüknek valamivel több, mint ötödét (21,2%) költötték lakhatásra, ami az uniós átlaggal szinte teljesen megegyezik (21%). Azonban ez az érték 14,5 százalékkal kevesebb, mint amennyit 2008-ban költöttek a háztartások. A magyarországi alacsony jövedelmű háztartások, azonban már jövedelmük 45,8 százalékát voltak kénytelenek lakhatásra fordítani 2018-ban, 4,8 százalékkal többet, mint tíz évvel korábban.

Az eladósodottság mértéként tekintve 2022-ben Magyarországon az összes háztartás tizedének, a szegényebb háztartások negyedének volt rezsihátraléka. Ami még így is javulás ahhoz képest, hogy a rezsicsökkentés előtt, a 2013-as csúcson még az összlakosság negyedének volt elmaradása a rezsiköltségek terén.

A 2022-es év az állami lakáspolitikában is fordulópontot jelentett a háború okozta válsághelyzetek kiterjedtebbé válásával, a koronavírus-járványra adott válságintézkedések kifutásával (mint a hiteltörlesztési- és kilakoltatási moratórium), a költségvetési mozgástér szűkülésével, szociálisan célzott lakhatási intézkedések hiányában a lakhatási válság további elmélyülésére számíthatunk, a középosztály egyre nagyobb rétegeit is lakhatási szegénységbe sodorva.

Központi lakásfenntartási támogatás

A rendszerváltás óta eltelt három évtizedben a lakásfenntartási támogatás volt szinte az egyetlen sok éven át elérhető, kifejezetten a rászorultaknak szánt, jövedelemalapon célzott lakhatási támogatás. Ez a keresletoldali beavatkozás nemzetközileg is rendkívül elterjedt, különösen a globális neoliberális fordulat következtében visszaszoruló kínálati oldali (azaz a lakástermelést támogató) kormányzati beavatkozások kontextusában (Misétics 2018).

Magyarországon a lakásfenntartási támogatást az Szt. az önkormányzat által adható támogatási formaként nevesítette. 2004-ig ennek a támogatási formának a részleteit a helyi önkormányzatok szabhatták meg, azaz eldönthették, hogy pontosan kik jogosultak és milyen összegű támogatásra. Ez azzal járt együtt, hogy a települési önkormányzatoknak saját forrásból kellett kigazdálkodniuk a támogatásra fordítandó összeget (Monostori 2000, p. 73).

2004-ben a lakásfenntartási támogatás normatív juttatássá vált, azaz minden településen azonos feltételekkel vált elérhetővé (kötelező jelleggel), és a költségeket 90%-ban a központi költségvetés állta. A következő jelentős reformig, azaz 2015-ig a támogatott háztartások száma nőtt: a 2000-es évek második felében évente több, mint 300 ezer, a válság éveit során 4-500 ezer fő számára folyósítottak normatív lakásfenntartási támogatást (Misétics 2018, p. 22). 2000 és 2015 között

²⁹Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Housing_statistics/hu&oldid=143863#A_lak.C3.A1sok_megfizethet.C5.91s.C3.A9ge Letöltve : 2023.08.11.

folyó árakon összesen 212 milliárd forintnyi lakásfenntartási támogatás került kifizetésre³⁰. Ezt az időszakot követően 2015-ben szűnt meg a normatív lakásfenntartási támogatás, és a támogatási forma kereteinek a meghatározása sem része már a szociális törvénynek. 2015 óta tehát a helyi önkormányzatoknak nem kötelező ilyen jellegű támogatást nyújtani, a központi állam pedig nem fordít pénzt lakásfenntartási támogatásokra. A helyi önkormányzatok „települési támogatást” nyújthatnak lakosaik számára, melyet a központi költségvetés bizonyos feltételek mellett támogat. 2015-ben azonban a települési önkormányzatok 8%-a (amelyben a lakosság 40%-a él) nem volt jogosult ilyen támogatásra, és az önkormányzatok csak saját forrásból juttathatott települési támogatást a lakosainak (Misetics 2019, p. 4).

A lakhatási problémára adható válaszok

Ahhoz, hogy a válság terhét ne a háztartások viseljék, központilag támogatott, a társadalom széles rétegére célzott megfizethető bérlakásállomány bővítésére van szükség. Ahhoz, hogy érdemben lehessen bővíteni a megfizethető lakások számát, olyan új intézmények létrehozására van szükség, melyek hosszú távon, a piaci ingadozásoktól minél függetlenebb módon kezelnek és fejlesztenek lakásokat. Erre példák a lakástársaságok, lakásügynökségek vagy lakásszövetkezetek.

Az önkormányzatokat ösztönözni és támogatni kell a hasonló programok bevezetésében, a központi kormánynak pedig központi kezelésű programot kell indítania. Az önkormányzati bérlakások elosztási szempontjairól szóló keretszabályozásnak biztosítania kell, hogy a támogatott bérlakásokban valóban arra rászorulóknak lakhassanak, és a lakbérek arányosak legyenek a családok fizetési lehetőségeivel. A bővülő megfizethető bérlakásszektor hosszú távon is nonprofit formában kell megtartani, illetve általános szabályként a lakhatásra fordított közösségi költség hosszú távon szolgálja a nonprofit bérlakás szektor megerősödését – áll a Habitat javaslati között.

Szociális tüzelőanyag támogatás

2022-ben az egyetlen kifejezetten szilárd tüzelőt használó háztartásoknak szánt állami támogatás a 2011-ben indított szociális tüzelőanyag program volt, amelynek kerete 2018 óta minden évben 5 milliárd forint. Ez az összeg nagyságrendekkel marad el a lakáskorszerűsítési programok keretösszegétől, valamint a rezsicsökkentésből származó lakossági megtakarítástól.

A forrásra csak az ötezer fő alatti települések önkormányzatai pályázhatnak, háromféle tüzelőfajta egyikére (kemény- vagy lágylombos tűzifa, barnakőszén), azonban a kiszállítás költségét nem fedezi a program³¹. A kiosztás feltételeit az önkormányzatnak kell meghatároznia. A lakosságsszámmal kapcsolatos korlát miatt, ez a támogatás nem érhető el Várpalotán.

Fűtés korszerűség, légszennyezettség

Magyarországon a háztartások mintegy 10 százaléka számít energiaszegénynek, azaz nem képes megfizetni a fűtés vagy más, alapvető energiaszolgáltatások olyan szintjét, amely a tisztességes

³⁰ Becsléseink szerint ebből kb. 180 milliárd forint lehetett a központi költségvetés hozzájárulása

³¹ Belügyminisztérium 2022 januári pályázati kiírása 'A települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó támogatására Forrás:

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/f/f8/f8b/f8bdf54fbf0afd1aba70428762a3c76866695d9.pdf> Letöltve: 2023.08.11

életminőséghez szükséges. A háztartások átlagosan a lakásfenntartási költségeik közel 60 százalékát fordítják energiára.

A magyarországi lakásállomány túlnyomó része – köztük a lakóépületek ötödét kitevő, '60-as-'80-as évek között épült családi házak, az ún. „Kádár-kockák” többsége – elavult és tipikusan rossz energiahatékonyságú, ami (sokszor pazarlóan) magas energiafogyasztással és rezsiköltséggel jár. A korszerűtlen kályhák és az épületek rossz hőszigetelése az alacsony jövedelmű háztartásokra rója a legnagyobb terhet. Elmondható az is, hogy a lakossági szilárdtüzelés az egyik legfőbb oka a magyarországi légszennyezettségnek. A szállópor-kibocsátás 80 százalékáért a háztartási szilárdtüzelés felelős, míg az EU átlaga ebben a tekintetben mindössze 41 százalék.

2020-ban a legelterjedtebb fűtési módszer a gáz volt, a második helyen álló szilárdtüzelés a szegényebb rétegek energiahordozója. A legalsó jövedelmi ötödben a háztartások csaknem 40 százaléka fűt kizárólag szilárdtüzeléssel (például fával, szénnel, brikettekkel), míg a legfelső ötödben ez csak 9 százalék. A vidéki községekben a háztartások 75 százaléka használt szilárd tüzelőt³².

A fogyatékkal élő emberek lakhatása

A HEP helyzetelemzésben a fogyatékkal élők célcsoportja külön fejezetben kerül bemutatásra, ugyanakkor a lakhatással kapcsolatos sajátosságokat, problémákat generálisan itt, ebben a fejezetben elemezzük. A fogyatékkal élők lakhatási nehézségeinek bemutatása különösen fontos a célcsoportok között, hiszen ők az egyik legkiszolgáltatottabb célcsoport ezen a területen.

Ma Magyarországon a fogyatékkal élő honfitársaink nagy részének csorbult a lakhatáshoz való joga. A fogyatékkal élő emberek lakáskörülményei rosszabbak, lakásaik kisebbek a népesség átlagánál, a piaci albérleteket pedig még a népesség egészéhez mérten is nehezebben tudják megfizetni. Számuk a társadalom 5-10 százalékára tehető, az őket érintő területi, gazdasági, érdekérvényesítő és szolgáltatásbeli hátrányok egymást erősítik. Ezért szükség lenne átfogó, rendszerszintű gondolkodásra a fogyatékos emberek lakhatásáról és az akadálymentességről, ami jelen pillanatban – sok esetben – megoldásra vár (Czirfusz et al. 2020).

A 2022-es népszámlálás szerint a fogyatékkal élő népesség csaknem fele (42%-a), 112 ezer fő volt mozgáskorlátozott, több mint 50%-uk családi háztartásban élt, nagyobb részük tehát nem intézményesített környezetben. Ez viszont nem jelenti egyúttal azt is, hogy önállóan tudnak lakni. Gyakori, hogy fizikai ellátásra nem szoruló, vagy házas fogyatékkal élő emberek sem tudnak önállóvá válni, például elköltözni a szüleiktől. Sokszor még akkor sem engedhetik meg maguknak a saját háztartás vezetését, ha rendelkeznek saját lakással, hiszen nincs megfelelően akadálymentesítve, akár olyannyira nem, hogy még az otthonuk elhagyása is gondot jelenthet számukra.

A mozgáskorlátozott emberek többsége számára nincsenek, vagy csak nehezen érhetőek el a központi támogatások. Az érintettek kevesebb, mint 1 százaléka jut hozzá akadálymentességi támogatáshoz, amelynek megítélt összege igénylésenként mindössze átlagosan 196 ezer forint volt az OTP Bankhoz beérkezett igénylések adatai szerint (Czirfusz et al. 2020). Szintén nem jelent

³² Forrás : <https://www.habitat.hu/mivel-foglalkozunk/lakhatasi-jelentesek/> Letöltve: 2023.08.11.

megoldást számukra a kitagolási folyamat, ebből a mozgáskorlátozottak többsége teljesen kimarad, csak az intézményekben élők 10 százaléka tud támogatott lakhatási szolgáltatásokat nyújtó, jobb lakáskörülmények közé jutni. Ezért a szociális ellátórendszer lakhatási fókuszú reformjára is szükség van az önálló lakhatási megoldások támogatása érdekében³³.

A fentieket összefoglalóan a fogyatékkal élő személyek lakhatásának javítását az alábbiakban megfogalmazott javaslatok segíthetnék elő:

- Szükséges a sérülékeny csoportok célzott lakhatási támogatásának növelése, különösen a lakás-akadálymentesítési támogatásé, de a lakásfenntartási támogatások célzottsága is indokolt volna, mivel fogyatékos személynek lenni extra költségekkel jár.
- A mozgás- és érzékszervi fogyatékoság a társadalom előregedésével egyre többeket érint. Az akadálymentesítés így nemcsak a betegség és született állapotok miatt, hanem az idősödéssel szerzett fogyatékoságokkal való együttélés terén is kulcsfontosságú.
- Szükség lenne az önkormányzati bérlakásállomány fejlesztésére, valamint, hogy az önkormányzatok tartsák nyilván a lakásaik, illetve a területükön található oktatási- és közintézmények akadálymentességét, hogy elláthassák a lakosaikat az akadálymentességre vonatkozó információkkal, a létező bérlakáspályázatokon pedig előnyben részesíthessék a fogyatékkal élő pályázókat (Czirfusz et al. 2020).

A jövő lakáspolitikája

Az energia csak akkor lesz hosszú távon megfizethető az alacsony jövedelmű háztartások számára, ha külső segítséget kapnak lakásaik és berendezéseik energetikai korszerűsítéséhez. Erre az Európai Unió biztosítana is forrásokat, például a még ki nem írt Operatív Programok keretében.

Fontos, hogy a jövőben az állam magasabb határfokkal tudja támogatni a rászoruló háztartásokat a lakhatás területén. Éppen ezért meg kell erősíteni a helyi szociális ellátórendszereket és növelni az önkormányzatok ezirányú forrásait. Szükséges lenne újra bevezetni a normatív lakhatási támogatást, hogy a háztartások napi megélhetési problémái mérséklődjenek és könnyebben tudjanak előre tervezni.³⁴

2023 év végén a kormány döntése alapján megszűnik a nagyvárosi lakásokra vonatkozó családi otthonteremtési kedvezmény. Ezért 2024-től már nem lehet ezt a támogatási formát igényelni. Megmarad ugyanakkor a falusi CSOK, amely 2024-től a mostaninál jelentősen több támogatást biztosít majd használtlakás-vásárlásra és felújításra is a vevők számára. Ennek részletszabályai ma még nem ismertek.

A lakhatás helyi jellemzői

Várpalota területén a 2022-es adatok szerint az épített lakások száma 8.867, amely szám az elmúlt évek során jelentősen gyarapodott. A 2020 és 2022 közötti 3 évben, több mint másfélszeresével (77 új lakás épült) bővült a lakásállomány, mint az azt megelőző 4 évben (53 új lakás épült). A bővülés hátterében az otthonteremtési támogatások gyökeres megváltozása állt.

³³ Forrás: <https://www.habitat.hu/mivel-foglalkozunk/lakhatasi-jelentesek/> Letöltve: 2023.08.11.

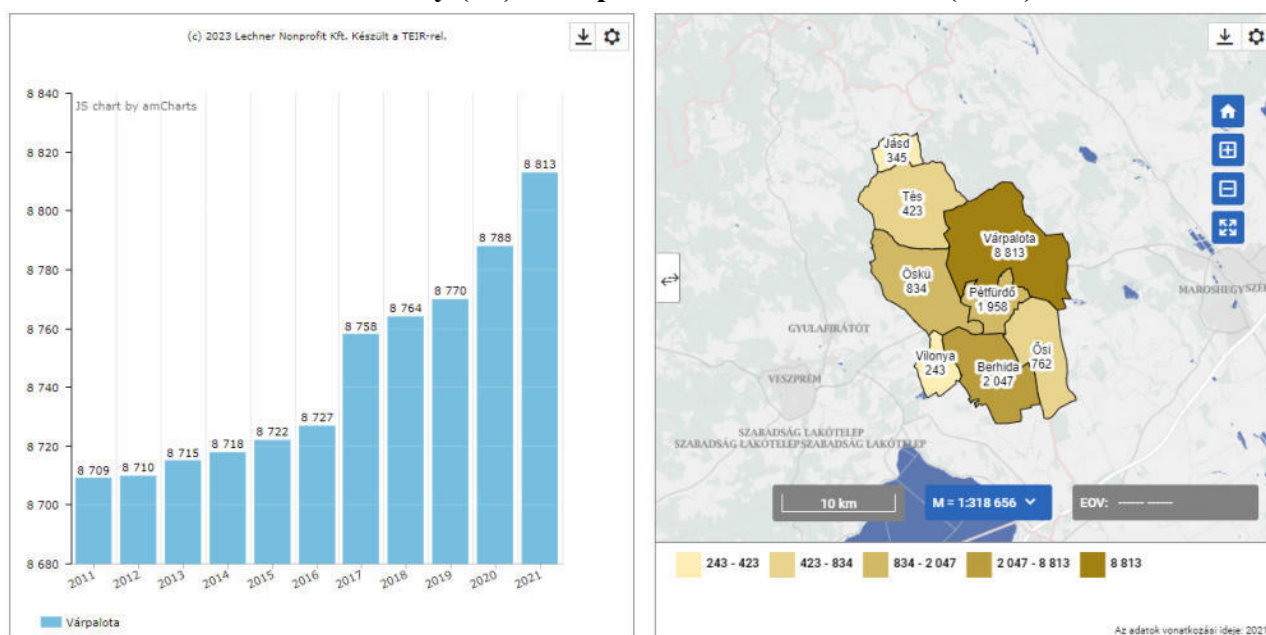
³⁴ Forrás: <https://www.habitat.hu/mivel-foglalkozunk/lakhatasi-jelentesek/> Letöltve: 2023.08.11.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	8727	5	0,57	61,77	96,99	98,02
2017	8758	31	3,54	61,60	83,31	97,85
2018	8764	6	0,68	61,56	83,41	97,97
2019	8770	11	1,25	61,46	83,28	97,83
2020	8788	18	2,05	61,35	83,15	97,77
2021	8813	25	2,84	61,17	83,01	97,74
2022	8867	34	3,83	54,51	n.a	n.a

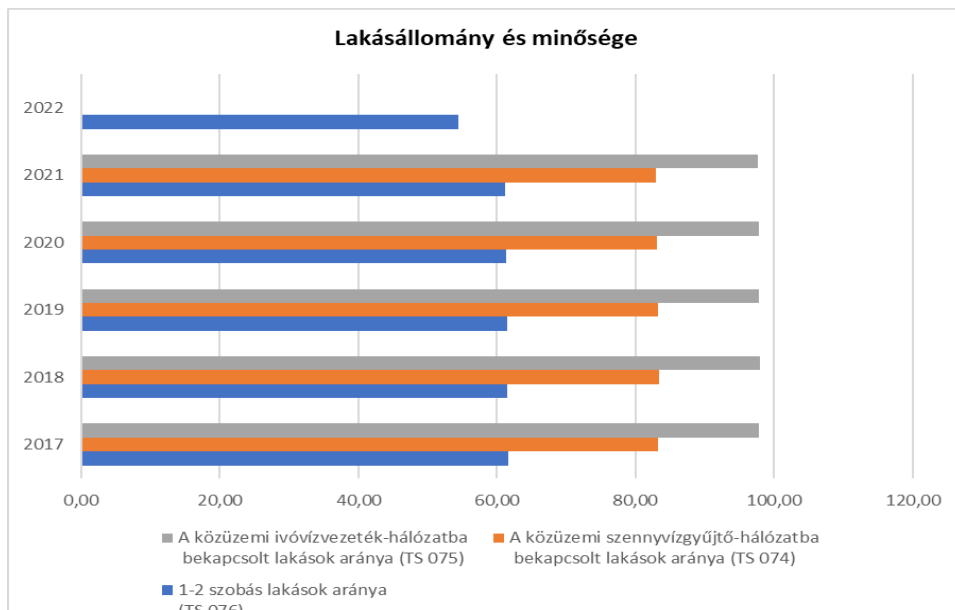
Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Lakásállomány (db) - Központi Statisztikai Hivatal (KSH)

28. ábra Lakásállomány. Forrás: KSH és TEIR

A lakások közmű ellátottsága Várpalotán közel 100 %-os, a vezetékes gáz és az elektromos ellátás is biztosított. Ezek alapján elmondható, hogy Várpalotán a lakóépületek az országos átlagnak megfelelő lakhatósági feltételeket biztosítanak a lakóknak.

29. ábra Lakásállomány és annak minősége Forrás: TEIR

Elégtelen lakhatási körülményekről, valamint veszélyeztetett lakhatási helyzetekről elsősorban a Dankó utcában, a Baglyas- és Kis-Badacsony szőlőhegy, valamint az alsó- és felsőváros mellett lévő kiskertek területén beszélhetünk.

Ahogy a TNGK vezetőjével készített interjúból kiderült, a város szinte minden területén vannak problémásabb utcák. A külterületen található Baglyas szőlőhegyen élő családok, problémái jellegzetesen inkább anyagi nehézségek. Az itt gondozott családok, többsége sokgyermekes, alacsony iskolázottságú, ebből fakadóan a munkaerőpiacon nehezebb az elhelyezkedésük.

A Dankó utcai szociális bérlakások fokozatos felszámolásával, az ott lakó sokproblémás családok elköltöztek. A 14-16. szám alatti bérlakásokban található rossz körülmények miatt felmerülnek lakhatási problémák, sok esetben vízhiánnyal kell szembe nézniük az itt élő családoknak. A poloskák végleges kiirtásával folyamatosan küzd az önkormányzat, de teljes kiirtásuk még nem történt meg. A pályázaton történő, vagy szociális alapon bérbeadott lakások minden esetben felújított állapotban kerülnek átadásra a bérlők részére. A bérlők életviteléből azonban – az önkormányzat illetékesei szerint – adódnak problémák.

A fedélnélkülek helyzete Várpalotán

A hajléktalanság ismeretlen volt a szocializmusban: aki beilleszkedett a társadalomba, annak volt munkája (Ferge 1982), akinek munkája volt, annak volt hol laknia. Aki mégis az utcán élt, az önszántából választotta ezt a sorsot — őket azonban a társadalom megvetette. A rendszerváltás után bekövetkező makrogazdasági és makrotársadalmi folyamatok következtében azonban sokan kerültek utcára, anélkül, hogy maguk választották volna ezt az utat. Elsősorban azok, akik a munkájukkal együtt a helyüket is elveszítették a munkásszállókon, s azok, akik a munkásszállók bezárásával nem tudtak hova hazamenni. Majd sorban azok, akik valamilyen oknál fogva nem tudtak alkalmazkodni az új körülményekhez: képzésük, képességük hiányában, alkalmazkodási képtelenség folyományaként. 1992 telén már látható volt az, hogy tömegeket érint a hajléktalanság (Iványi 1997). Ekkor indultak meg az első civil kezdeményezések is, indultak az első

hajléktalanszállók, átmeneti és nappali otthonok, ételosztások. A hajléktalanoknak azzal kellett szembenéznük, amely teljesen valóságosan volt a szocializmusban: a hajléktalansággal, nyomorral, a kiszolgáltatottsággal. A társadalom számára pedig mindez nyilvánvalóvá tette, hogy az állam, a társadalom nem menti meg ettől a sorstól a tagjait (Nagy 2009).

A rendszerváltással a lakásrendszer is megváltozott. Nem épültek már tanácsi lakások, s a lakások jelentősen megemelkedtek. A lakáshitelek visszafizetése reménytelenné vált sokak számára, s a fiatalok lakáshoz való jutása még inkább reménytelenné. A munkásszállók a munkahelyekkel egyszerre zárták be kapuikat. A munkásszállók világát korábban is az elidegenedés, a kilátástalanság jellemezte, azonban amikor megszűntek nagy úr támadt utánuk. Azok, akik munkát nem találtak, s ha haza sem mehettek, az albérletek bizonytalanságában találták magukat (Nagy 2009).

Strukturális és individuális okok

A hajléktalansághoz vezető okok egy része strukturális, mások individuális tényezőkre vezethetők vissza, sok esetben azonban e kettő valamilyen keverékének eredményeképp kerül az egyén az utcára (Burt et al. 2001).

A strukturális okok egy része a rendszerváltást követő gazdasági struktúra átalakításának következménye, míg mások a társadalompolitika változására vezethetők vissza. Emellett a rendszerváltást megelőző időszak egyes sajátosságainak következményei is ide sorolhatók. A tartós munkanélküliség, az illegális (fekete) munka, mint bizonytalan jövedelemforrás, a munkásszállók bezárása, a szakképzetlen (és immár felesleges) munkaerő, a romló lakáskörülmények jelentős részben strukturális okai a hajléktalanságnak. Az állami gondozásból, börtönből kikerülő egyének rehabilitációjának hiánya, a rendszerváltás előtti továbbképzések hiánya további gondot okoz. A kistőkéjű vagy kényszervállalkozók a keményedő gazdasági feltételek mellett sokszor nem tudtak lépést tartani. Az individuális tényezők között vannak a pszichiátriai betegségek és az alkoholizmus³⁵ a börtönviseltség, a rossz családi körülmények, valamint a válások. Ezt nehezíti, hogy a pszichiátriai kezelés szégyenletes, az idősothonok és pszichiátriai intézmények túltelítettek (Nagy 2009).

Várpalotán a rendszerváltást követően jelentős gazdasági leépülés következett be a szénbánya fokozatos, (6.000 főt érintő) az Inotai hőerőmű (1.200 főt érintő) végleges és a Péti Nitrogénművek (700 főt érintő időszakos bezárása miatt. A gazdasági krízis hatására, és a munkásszállók megszűnése miatt sokan az utcára kényszerültek.

Jelenleg a városban élő hajléktalanok többsége Várpalotáról és a környékről került ide. A TNGK és a Hajléktalan Szállók³⁶ szakemberei szerint a számuk nem változott jelentősen az elmúlt időben. Sokan úgy gondolhatják, mintha többen lennének az utcákon, ennek oka, hogy a nyári hónapokban napközben szinte lehetetlen a szállókra csábítani őket, és ezért egész nap a város

³⁵ Forrás: Sullivan és szerzőtársai (2000) megállapították, hogy a mentális betegségekkel rendelkező hajléktalanok komoly szociális és egészségi problémákkal rendelkeznek. A hajléktalanok jelentős hányadát érinti a skizofrénia, depresszió, bipolaritás vagy más pszichiátriai betegségek, ők veszélyeztetettebbek a többi hajléktalanoknál a diszintegrációra, a társas kapcsolatok elvesztésére.

³⁶ Magyar Vöröskereszt Várpalota Térségi Összevont Szociális Intézmény

központjában és a legfrekvenciáltabb részeken foglalnak helyet, ahol a legtöbb lakos is megfordul. A szakemberek elmondása szerint a másik ok, hogy a bejutáshoz küszöbfeltétel a józan állapot. A városban és a környező településeken két fő szociális munkás lát el utcai szociális munkát, melynek keretében folyamatosan látogatják a szállón kívül élő hajléktalanokat. A szolgálat keretében szükség esetén ruhát és élelmet biztosítanak, és próbálják behívni őket a szállásra, ami sokszor ellenállásba ütközik.

A város hajléktalanságának helyzetével kapcsolatos adatokat a településen működő Hajléktalan Szálló, a Magyar Vöröskereszt Várpalota Térségi Összevont Szociális Intézménye szolgáltatta.

Várpalotán 1998. március 15-én indult az intézményes hajléktalanellátás és a kezdetek óta a Magyar Vöröskereszt működteti. Az utcán élők számának növekedése indokoltá tette, hogy 2003-tól utcai szolgálat is működjön. Az első két évben a Vöröskereszt önerőből, majd 2005-től állami támogatásból végzi a segítő munkát. A hajléktalanoknak célsoportjuk sajátosságaira való tekintettel komplex, de egyben egyénre szabott mértékű és minőségű szolgáltatást nyújtanak. A szállón többször szerveztek programokat, ugyanakkor az utóbbi időben tapasztalt érdektelenség miatt csökkent ezek száma. A munkalehetőségek felkutatása és munkahelyszerzés támogatása is az itt dolgozó szociális munkások egyik fontos feladata, azonban a visszajelzések szerint kevesen élnek ezzel a lehetőséggel. Ennek okaként valószínűsíthető az alacsony önértékelés eredményezte bátortalanság, valamint a jelenlegi helyzetükkel való meglegedettség kényelmes érzete. Pedig a szálló fontos célja, hogy kigondozást követően integrálják a társadalomba a hajléktalan embereket és megoldódjon az ő lakhatási krízisük is. Az Önkormányzat évről-évre a szállón élők közül 2-4 főt önálló lakhatáshoz segít és a Dankó utcai szociális bérlakásba költöztet. 2023-ban nem volt erre lehetőség, de remélik, hogy a jövőben még lesz erre alkalom.

A hajléktalanellátó több helyi és regionális intézménnyel is együttműködésben áll. Az éves intézményi beszámolóban rögzítik, hogy a munkájuk során nehézséget okoz, hogy az elmúlt időszakban nagyobb számban jelentek meg pszichiátriai betegek (elsősorban a Dobai Pszichiátriai Intézet leépítésének, bezárásának köszönhetően) és idős, rossz egészségügyi állapotban lévő önellátásra segítséggel képes személyek az ellátási területen. A nehézséget az okozza, hogy az intézmény profilja nem esik egybe a náluk jelentkező rászorulóknak szükségleteivel.

A rászoruló hajléktalan személyek minden típusa megtalálja az intézményben a számára megfelelő és indokolt ellátási formát. Az egymást kiegészítő és segítő részlegekkel hatékonyabban tudják ellátni őket.

Az integrált intézmény az alábbi ellátásokat biztosítja:

- Átmeneti Szálló: 64 férőhellyel (40 férfi és 24 nő számára), férőhely kihasználtság: 100%, ellátott éves létszám 109 fő (2022-ben).
- Éjjeli menedékhely: 23 fő férfi férőhellyel (18,00-08,00 óráig), férőhely kihasználtság: 48%, ellátott éves létszám 53 fő (2022-ben.)
- Nappali melegedő: 35 férőhellyel (8,00-18,00 óráig), férőhely kihasználtság: 137%, ellátott éves létszám 103 fő (2022-ben.)
- Utcái szociális munka ellátása (egy 6 személyes mikrobusszal, két fő szakszeméllyel)

minden olyan ember számára, akik életvitelszerűen az utcán, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségekben laknak, akiknek naponta meg kell küzdeniük az éjszakai pihenésért. 2022-ben 81 főt láttak el a szolgáltatás keretében.

Az ellátottak gondozását az intézményben 18 fő végzi.

Átmeneti szálló

2022-ben 31 átmeneti szállás lakó lakhatása oldódott meg hosszabb távon. 18 fő albérletbe költözött, 7 főt rokonok, ismerősök fogadtak be, 4 fő került más szociális intézménybe, 2 fő külföldre költözött. A szolgáltatás térítés ellenében vehető igénybe.

Nappali melegedő

A szolgáltatást lakással rendelkező személyek veszik igénybe, ők az alacsony jövedelmű szegény emberek, akik az élelem és a rezsi takarítanak meg az által, hogy a szállón étkeznek, tisztálkodnak és mosnak. Sok esetben a fűtetlen lakásban lakó személyek is igénybe veszik a nappali melegedő szolgáltatását. A szolgáltatás térítésmentesen vehető igénybe.

Éjjeli Menedékhely

A szolgáltatás alapvető célja az éjszakai szállás, tisztálkodás, és napi egyszeri étkezés biztosítása.

Utcai szociális munka

A szolgáltatás célja az intézményi ellátással szemben bizalmatlan, az utcán köztereken életvitelszerűen tartózkodó személyek szociális és mentális segítése, elsősorban életmentés, integrálás céljából. A 2021. évhez képest a szolgáltatással ellátottak száma kis mértékben csökkent, ennek oka a halálozás és az ellátási területéről történő elköltözés volt.

Az intézményi munkában arra törekednek, hogy lehetőség szerint minden lakónak legyen munkája, tiszta, rendezett körülményeket teremtsen környezetében, és a személyi higiénit is tartsa fontosnak, mely a kigondozás folyamatához nélkülözhetetlen.

Az intézmény célja a kezdeti időszakhoz képest nem változott: azt szeretné elérni, hogy a hajléktalan emberek a társadalom egyenrangú, elfogadott tagjai, állampolgárai lehessenek.

Az alábbi táblázatban látható, hogy a Várpalotán élő hajléktalanok száma évről évre csökkenő tendenciát mutat. 2018 óta 25%-kal mérséklődött a számuk. A helyi hajléktalanellátó éves beszámolója szerint a csökkenés oka legtöbb esetben a halálozás, valamint az ellátotti területéről történő elköltözés.

A hajléktalanellátásban dolgozó szakemberek álláspontja szerint a hajléktalanságban élő honfitársaink intézményi támogatása mellett nélkülözhetetlen a többségi társadalom, a helyi lakosság érzékenyítése is a hajléktalanság problémájára. Az érzékenyítés és az elfogadás segít (tudatosság növelése) felszámolni a hajléktalanság körül kialakult előítéleteket és sztereotípiákat.

Az emberek jobban megérthetik a hajléktalanság okait és következményeit, és kevésbé hajlamosak lesznek a stigmatizálásra és az előítéletességre. Ha a többségi társadalom érzékeny és elfogadó hozzáállást tanúsít a hajléktalan emberekkel szemben, az erősíti a közösségi felelősségvállalást. Az érzékenyítés hatására az emberek hajlandóbbak lehetnek adományozni, önkénteskedni, vagy támogatást nyújtani a hajléktalanoknak, ami javíthatja a hajléktalanok életkörülményeit és esélyeit.

Összességében az érzékenyítés és elfogadás hozzájárul a társadalmi igazságossághoz és a hajléktalan emberekkel szembeni emberiesség megőrzéséhez. Fontos, hogy a társadalom összes tagja hozzájáruljon a hajléktalanság problémájának megoldásához, és megmutassa, hogy minden embernek joga van a tiszteletre és a segítségre.

3.4.1. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság		
év	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2018	n.a.	266 fő (intézményi és utcai ellátottak együttesen)
2019	n.a.	233 fő (intézményi és utcaiellátottak együttesen)
2020	n.a.	241 fő (intézményi és utcai ellátottak együttesen)
2021	n.a.	212 fő (intézményi és utcai ellátottak együttesen)
2022	n.a.	198 fő (intézményi és utcai ellátottak együttesen)

Forrás: önkormányzati adatok

a) Bérletlakás-állomány

Az önkormányzati tulajdonú lakások száma jelenleg összesen 34 db ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakás 1 van (ez a szociális bérletlakásállomány része). A bérletlakások többségében Várpalotán a Dankó utcában találhatóak, de néhány előfordul a város más részein is. A támogatottak köre ritkán változik, mivel a hátralékkal nem rendelkező bérlőknek előjoga van másokkal szemben. Az ő lakhatásuk ezáltal legfeljebb 10 évre megoldott. Mivel kevés az Önkormányzat tulajdonában álló bérletlakás, nehéz új bérlőknek lakáshoz jutni a városban.

A bérletlakások terén előrelépés történt, hiszen az utóbbi időben több lakás is felújításra került. A szociális lakásállomány számában nem történt jelentős változás az elmúlt években. Több szociális területen dolgozó intézményvezető is jelezte, hogy Várpalotán is egyre nagyobb probléma a lakhatás, ezért további bérletlakásokra van szükség. A jogcím nélkül használt lakások száma 1. Jelenleg üresen áll 12 lakás, ebből felújítás folyik 2 lakásban, egyéb okok miatt (pl.: még nem történt meg bérlő kijelölése, bírósági eljárás van folyamatban stb.) üresen jelenleg 1 lakás van. A jogcím nélküli lakáshasználó ellen bírósági eljárás van folyamatban.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	8 727	0	89	12	36	1	0
2017	8 758	0	90	10	35	1	0
2018	8 764	0	92	5	33	1	0
2019	8 770	0	93	0	33	1	0
2020	8 788	0	91	0	35	1	0
2021	8 813	0	92	1	34	1	0
2022	8 867	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

30. ábra Bérlakások, Szociális bérlakások és egyéb ingatlanok száma (db)

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) Szociális lakhatás

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének az Önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükről szóló 36/2010. (IX. 14.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2010. október 1-jén lépett hatályba, és utolsó módosítására 2023. március 30-án került sor. A Rendelet 2010-es hatálybalépése óta jelentős mértékben emelkedtek a jövedelmek, illetve a nyugdíjak is, amely érinti a szociális helyzet alapján rászorult személyek nettó átlagos jövedelmét is. A nettó átlagjövedelmek emelkedésének megfelelően az eredetileg megállapított és azóta is hatályban lévő jövedelmi értékhatár emelésére volt szükséges, hiszen e-nélkül már szinte egy pályázó sem lett volna jogosult szociális bérlakás bérletére, ez 2023. márciusában megtörtént.

A város közigazgatási területén lakcímmel rendelkező személyek akkor jogosultak szociális helyzetük alapján bérlakásra, ha a kérelmező és a vele együtt költöző személyek összjövedelméből számított egy főre jutó havi nettó átlagjövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát (jelenleg 85.500,- Ft), egyedül költöző személy esetében pedig a négyszeresét (114.000,- Ft). Alapfeltétel, hogy legyen rendelkezésre álló megüresedett bérlakás, továbbá, hogy az igénylő a város közigazgatási területén lakcímmel rendelkezzen. A bérleti díjakat a város 2015-óta először 2023 január 1-től emelte, és még ez év októberben tervbe van véve egy újabb emelés.

Jelenleg az alábbi bérleti díjak hatályosak (hó/négyzetméter), melyek az üzemeltetési költségelőleggel egészülnek ki:

- Szociális lakbér:
 - összkomfort: 530,- Ft
 - komfortos: 430,- Ft
 - félkomfortos: 300,- Ft

- Pályázaton történő értékesítés:
 - összkomfort: 900,- Ft
 - komfortos: 800,- Ft
 - félkomfortos: 600,- Ft

- Bérlőkijelölésű és közérdekű lakáskiutalás esetén:
 - összkomfort: 600,- Ft
 - komfortos: 500,- Ft
 - félkomfortos: 350,- Ft

- Üzemeltetési költségelőleg:
 - összkomfort: 174,- Ft
 - komfortos: 138,- Ft
 - félkomfortos: 138,- Ft

Szociális helyzete alapján Várpalotán 10 család él, akik lakhatására többségében Várpalota, Dankó utcában található lakások szolgálnak, de néhány bérlakás a város más részein helyezkedik el. A támogatottak köre ritkán változik, mivel a hátralékkal nem rendelkező bérlőknek előjoga van másokkal szemben. Az ő lakhatásuk ezáltal legfeljebb 10 évre megoldott. Mivel kevés az Önkormányzat tulajdonában álló bérlakás, nehéz új bérlőknek lakáshoz jutni a városban.

c) Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Várpalota Város Önkormányzata tulajdonában van egy 100 m² nagyságú ingatlanból kialakított 46 m² nagyságú 2 szoba, konyha, fürdő + WC és közlekedő helyiségekből álló komfortos lakás ingatlan a Kastélydomb u. 6. szám alatt, amely hivatalos megosztása, művelési ágának változása még nem történt meg.

e) Lakhatást segítő támogatások

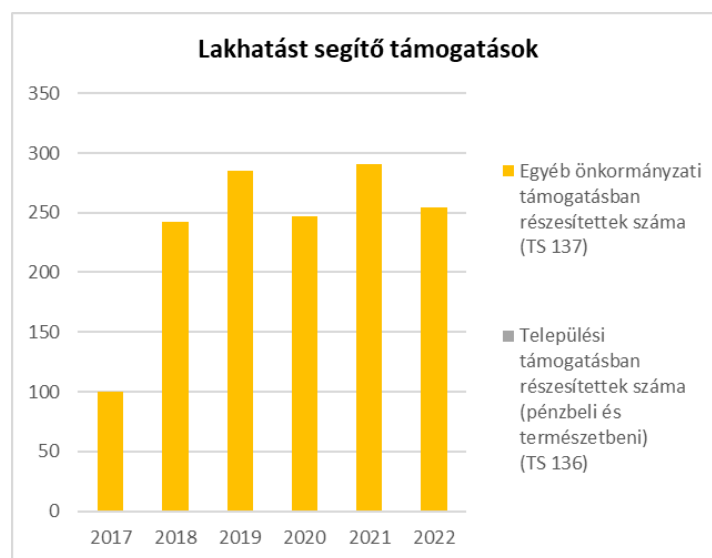
Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete az Szt. 45. § rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseken, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján települési támogatást nyújt, mely lakhatásra vonatkozó részeit, és a támogatáshoz való hozzájutás feltételrendszerét jelen dokumentum 3.3. fejezetében már ismertettük.

Lakásfenntartási támogatás

Ahogy azt korábban említettük, a települési támogatásról és az egyéb szociális ellátásokról szóló 4/2015. (II.24) önkormányzati rendelet 3-5.§-a rendelkezik a lakásfenntartási támogatásról. Az alábbi táblázatból látható, hogy 2021-ig folyamatosan csökkent a települési támogatásban részesítettek aránya.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a
2017	1213	100
2018	1046	242
2019	844	285
2020	569	247
2021	438	291
2022	551	n.a

Forrás: TEIR-KSH

31. ábra Lakhatást segítő támogatások Forrás: TEIR-KSH

f) Eladósodottság

A lakosság eladósodottságáról pontos adatok nem állnak rendelkezésre, ugyanakkor az adósságkezelő intézkedések száma az önkormányzati szociális adatokból kinyerhető. Adósságkezelési szolgáltatásban (közüzemi díj, közös költség vagy lakbérhátralék) 2022-ban 2 fő, részesült.

- g) Lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A külterületeken elhelyezkedő lakáscélú ingatlanok közműszolgáltatása alacsony színvonalú: a lakások minősége a legjobb esetben komfortos, de túlnyomórészt komfort nélküli lakásokról tudunk beszámolni. Jelenleg az elektromos ellátás az egyetlen közmű szolgáltatás, amely elérhető, minden más közműszolgáltatás hiányzik, és a tömegközlekedés is csak részben biztosított, ami azt jelenti, hogy sok esetben kilométerek választják el az utolsó buszmegállót a tényleges lakóhelytől. Ez különösen sújtja azokat a családokat, ahol a gyermekek is a külterületeken életvitelszerűen lakó szülőkkel együtt élnek.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) A telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői)

Várpalotán nincs szegregátum, csak szegregációval veszélyeztetett területek (Csákányi dűlő, Baglyas Szőlőhegy, Készenléti lakótelep, Dankó utca). Az alsóvárosi Dankó utcában az önkormányzat két emeletes házban biztosít lakásokat az itt (szociális bérlakásokban) élők számukra, s a területen külön családgondozó is tevékenykedik, akihez a lakók fordulhatnak. A közműellátottság mindegyik körzetben jónak mondható (a Dankó utcában a vízszolgáltatásban vannak fennakadások), ugyanakkor a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés helyenként korlátolt. A Baglyas Szőlőhegyről nehezen elérhetőek az oktatási és egészségügyi intézmények és egyéb közszolgáltatások, különösen télen. A TNGK rendelkezik kisbusszal, amely alkalmas a gyerekek iskolába szállítására, de a jelenlegi kapacitásoknál jóval nagyobb igény lenne rá. Sok itt élő gyermek kiesik a szünidei ingyenes étkezésből, mivel drága a buszjegy és nem megoldott a közlekedésük.

A környezet- egészségügyi jellemzők a Dankó utcában tovább javíthatóak (poloskák irtásával), ebben a lakók ambíciója és jobbító szándéka is fontos. Az emeletes házakban található lakások állapota folyamatosan javul, mivel pályázati segítséggel több lakóközösség is felújítást végzett a tömbházakon, ami leginkább az energiatakarékosságot célozta meg: külső szigetelés, vakolás, a fűtési rendszer modernizációja, vagy nyílászáró csere.

- b) A telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezetttek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya

A telepek külön életkori megoszlásáról, foglalkoztatottsági helyzetéről, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányáról nem rendelkezünk külön információval, mert őket az önkormányzat a teljes statisztikában, összevontan szerepelteti, amely a fentiekben elemzésre került.

- c) A szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Szegregációval veszélyeztetett területek a már említett külterületek, a Dankó utcai emeletes épületek és a Készenléti lakótelep, amelyek a korábbiakban már bemutatásra kerültek.

Az utóbbi időben egyre többen kényszerülnek arra, hogy a városban lévő lakásuk eladását követően a külterületen (pl.: Baglyas- és Kis-Badacsony szőlőhegy, az alsó- és felsőváros mellett lévő kiskertek) keressenek lakhatást, amely nem minden esetben felel meg az életvitelhez szükséges és elengedhetetlen feltételeknek. Az itt élők egyik legnagyobb problémája a közlekedés, sok helyen csak földutak vannak, amelyek télen, csapadékosabb időben rendkívül nehezen járhatóak.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz és szakellátáshoz való hozzáférés rendkívül fontos, hiszen a teljes lakosságot érinti azok elérhetősége és minősége, közvetlen hatást gyakorol az egyének és a társadalom jólétére.

A fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az Eütv. 5.§ (1) bekezdését, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

Várpalota Város Önkormányzat minden kötelező alapfeladatát (a fenti felsorolás szerint) ellátja, a felmerülő lakossági igények alapján további önként vállalt feladatokkal egészíti ki az ellátó rendszerét. Várpalotán az egészségügyi alapellátás körébe tartozó szolgáltatások színvonalának fejlesztése kiemelt fontosságú.

Az egészségügyi alapellátás működtetése az Egészségbiztosítási Alapból folyósított finanszírozásból történik, amelyhez az Önkormányzat további forrásokat biztosít, illetve gondoskodik az ellátáshoz szükséges ingatlanokról. Az Önkormányzat célja egy olyan

egészségügyi intézményrendszer kialakítása, amelyben a magas színvonalú szolgáltatásokhoz egyenlő eséllyel fér hozzá a város valamennyi lakója.

A településen jelenleg 3 gyermek, 10 felnőtt és 6 fogorvosi körzet működik. A családok és gyermekek támogatását évek óta 10 védőnő látja el. Várpalotán 6 gyógyszertár működik.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszer- tárak és fiókgyógysz ertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatás- ban részésítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	n.a	11	3	6	0	0,00
2017	n.a	11	3	6	227	55,33
2018	n.a	10	3	6	359	50,22
2019	n.a	10	3	6	325	24,67
2020	n.a	10	3	6	308	23,41
2021	n.a	10	3	6	315	23,47
2022	0	10	3	6	338	19,29

Forrás: TeIR, KSH

A város egészségügyi ellátásában a Szent Donát Kórház Várpalota Egészségügyi és Szolgáltató Kft., valamint a Generál Medicina Kft. által üzemeltetett szakellátás is részt vesz.

A Szent Donát kórház létrejöttével egyidőben jelentős beruházás kezdődött Várpalotán. 2006. június végére egy 3 milliárd forint értékű Rehabilitációs Centrum épült fel. Az új, közel 100 ágyas pavilon a régi kórházi épület szomszédságában épült, két szinten függőfolyosóval összekötve. Az alsó szinten 3 műtőből álló műtőblokk került kialakításra, ahol *egynapos sebészeti szakellátás* folyik, a földszinten pedig az egyéb szakellátások működnek. A Szent Donát kórházban *ápolási osztályon, krónikus belgyógyászaton és pszichiátriai rehabilitációs osztályon* ápolják azokat a főként idős betegeket, akiket a család nem tud otthonában ellátni. Szolgáltatásaikkal napjaink elöregedő társadalmának egyre sokrétűbb és égetőbb problémáján szeretnének enyhíteni.

Közgyógyellátás

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személyek részére – egészségi állapotuk megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Közgyógyellátás alanyi jogon vagy normatív alapon járhat, és a járási hivatalnál lehet kérelmezni.

Az egészségügyi ellátásnak fontos mutatója a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma. A fenti táblázatban látható, hogy Várpalotán a Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

2018-óta kisebb csökkenést mutatott, majd 2021-től emelkedett. A kiadott igazolványok száma megfelel a Vármegyében kiadott igazolványok átlagának.

Ápolási díj

Az ápolási díjban részesülők száma szintén esélyegyenlőségi szempontból fontos mutató. Az ápolási díj egészségügyi alapú szociális juttatás, amelyet az otthonában tartós gondozásra szoruló, súlyos betegségben szenvedő vagy fogyatékkal élő személy egy hozzátartozója vehet igénybe, az a személy, aki az ápolást végzi. Az ápolási díj folyósítása szempontjából három kategóriát különböztethetünk meg az ápolat személy állapotának súlyosságától függően (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt összegű ápolási díjat).

2023-ban az ellátás összege: alapösszegű ápolási díj esetén 45.665,- Ft/hó, emelt összegű díj esetén 68.500,- Ft, és a kiemelt összegű díj esetén 82.200,- Ft. A támogatás a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg. A fenti táblázatból látható, hogy az (alanyi jogon) ápolási díjban részesítettek aránya 2019-re közel felére csökkent, innen pedig – némi - stagnálást követően 19 fő/évi szintre csökkent.

- b) Prevenációs és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A Magyarország átfogó egészségvédelmi szűrőprogram 2010-2020-2030 (MÁESZ) hazánk legnagyobb humanitárius formában működő egészségvédelmi programja, amely a lakosság számára ingyenesen biztosítja a szűrővizsgálatok elvégzését a legmodernebb eszközökkel, szem előtt tartva a megelőzés fontosságát. A programokon történő részvételhez TAJ kártyára sincs szükség, ezáltal a hátrányos helyzetben élők is igénybe vehetik a program által biztosított lehetőségeket. A program 76 szakmai szervezet összefogásával, Európai Unió irányelvek alapján a Magyar Orvostársaságok és Egyesületek Szövetsége (MOTESZ) által koordinált szív és érrendszeri betegségek megelőzésének és gyógyításának Nemzeti Programjával konszenzusos együttműködésben valósul meg. A program 2010-2021 között országos szinten sikeresen teljesítette a kitűzött célokat. Országosan 2212 helyszínen valósította meg az előirányzott 8 millió szűrővizsgálatot ugyanakkor, több mint 643 000 állampolgár ingyenes részvételét tette lehetővé humanitárius formában. Az egészségvédelmi szűrőprogram 2020-2025 időszakában a gyermekekre, fiatalokra, családokra fókuszál a „Fókuszban a megelőzés Gyermekek - Fiatalok - Családok Événél” keretében. Ez a kiemelten a magyar társadalomért életre hívott Program abban segít, hogy minél több magyar állampolgár életkortól, lakhelytől és foglalkozástól függetlenül ismerje meg saját egészségi állapotának alakulását és még időben felismerje a megelőzés fontosságát.³⁷

A népegészségügyi és koragyermekkorai kötelező szűrések egy része csak a vármegyeszékhelyen érhető el. A városban működnek olyan civil szervezetek (pl. Diabetes Klub, Szív Egyesület), akik városi egészségnapokat szerveznek, illetve havi rendszerességgel a foglalkozásaikat megnyitják a városlakók részére is. Ezekben belül fontos egészségügyi méréseket végeznek (pl. vérnyomás,

³⁷ Forrás : <https://egeszsegprogram.eu/> Letöltve :2023.08.11.

vércukor, testtömeg index stb.). Tanácsokat adnak az egészséges életmóddal, étkezéssel, mozgással kapcsolatosan. Ételbemutatókat tartanak: megmutatják az egészséges ételek elkészítésének módját, miközben tájékoztatást adnak az ezekhez felhasználható alap-élelmiszerekről.

A cukorbetegéért Alapítvány Várpalota önkéntesei minden hónap második csütörtökén ingyenes vércukor és vérnyomásmérést végeznek Várpalota és kistérsége lakói számára.

c) Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A 2023. június 15-ei HEP fórumot követő szakmai kerekasztal beszélgetésen elhangzottak alapján a korai fejlesztést igénylő hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási problémával küzdő gyermekek száma folyamatosan emelkedik. A családok nagy része anyagi nehézségek miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudja igénybe venni a speciális fejlesztő foglalkozásokat. Ennek támogatásra fontos lenne rászorultsági alapon az ingyenesség, vagy a kedvezményes igénybevételi lehetőség. A megfelelő korai fejlesztés révén csökkenteni lehetne a későbbi életkorokban a beilleszkedési, tanulási zavarokat. A gyerekek fejlesztésében nyújthat fontos szerepet a Búzavirág Gyermekekért Egyesület fejlesztő háza, illetve az a leendő Tanoda program, amit évek óta szeretnének elindítani.

Több Várpalotai köznevelési intézményben jelezte, hogy a különböző fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek számának emelkedése miatt az integrált nevelésükhöz megfelelő számú pedagógusra, fejlesztőpedagógusra, logopédusra, iskolapszichológusra, pedagógiai asszisztensre, illetve gyógypedagógiai asszisztensre lenne szükség. A nagyfokú pedagógus hiány, a pedagógiai asszisztensek tekintetében pedig a normatív létszámkorlát megnehezíti a gyermekek megfelelő szakmai ellátását. A téma részletesen a 7. fejezetben kerül bemutatásra.

d) Közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Jelen információink alapján a közétkeztetésben Várpalotán is igyekeznek az egészséges táplálkozást elősegítő menü-sorokat biztosítani. Az egyik megkérdezett iskola szerint sok tanuló reggeli és tízórai nélkül érkezik iskolába, így nem, vagy nehezen terhelhetőek. Ezért fontos lenne, ha az iskolatej (ami biztosított) mellé hozzájuthatnának a gyerekek egy kiflihez/pékáruhoz is, ami az ebédig biztosítaná a megfelelő koncentráltágukat.

e) Sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportprogramokhoz való hozzáférés sokak számára adott, azonban ezek többnyire nem ingyenesek, kivéve pár civil szervezet, egyesület által nyújtott lehetőséget. A 2023. szeptember 20-ai tematikus HEP Fórumon elhangzott, hogy a hátrányos helyzetű családok többnyire nem tudják megfizetni a foglalkozásokat, így a gyermekeik számos – a városban élő gyermekek számára szervezett – sportolási lehetőséget nem tudnak igénybe venni.

A városban több – régi hagyományokkal bíró – sportegyesület teremt rendszeres testmozgásra alkalmat. A sportolás támogatásában a legnagyobb városi sport rendezvényeket (Félmaraton,

Zöldülő Várpalota, Tekerj a Zöldbe) az alábbi civilek szervezik: Fitten Várpalotáért Szabadidő- és Sportegyesület, az Egészséges Palotáért egyesület, az Egészséges Szívért egyesület.

A gyermekek számára az úszás a 2022. év elején átadott Várpalotai Tanuszodában biztosított. Az általános iskolák délutáni sportprogramjai elsősorban labdajátékokat (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás) kínálnak a tanulók számára.

Várpalota Város Önkormányzata közvetlenül nem szervez sportrendezvényeket, ugyanakkor több sportegyesületet támogat. Ezek többek között a Várpalotai Bányász Sportkör, Palotasport Kft., Thurysport Kft., Fitten Várpalotáért Sportegyesület.

f) Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások nagy részét városunkban a TNGK biztosítja. Az intézmény által nyújtott szolgáltatások a város minden lakosa számára egyenlő eséllyel hozzáférhetőek. Az intézmény a preventív és korrekatív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújt az intézmény szolgáltatásait igénybe vevők számára. Önkéntesek és segítő közösségek bevonásával támogatja őket önálló életvitelüknek és készségeiknek fejlesztésében, adott esetben megőrzésében, valamint ellátja a kliensek jogainak fokozott védelmét.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyítómegelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

Az következő oldalakon bemutatott 3.6.2. számú táblázat áttekintő jelleggel tartalmazza a városban elérhető – aktuális – személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátásokat, röviden a szolgáltató intézmények által nyújtott szolgáltatások tartalmát.

3.6.2. számú táblázat – Várpalota Város közigazgatási területén élő rászoruló személyek által igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátások - 2023

Szolgáltatás	Szolgáltatás tartalma, a segítségnyújtás főbb típusai	Szolgáltató/Intézmény	Elérhetőség
Család- és Gyermekjóléti Központ	<ul style="list-style-type: none"> - Hatósági tevékenységhez kapcsolódó feladatokat lát el, segíti a gyámhivatal, munkáját az esetleges gyermekelhelyezéseknél, - kapcsolatügyeleti szolgáltatást biztosít, - pszichológusi és jogi tanácsadást szervez. 	Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család-és Gyermekjóléti Szolgálat	8100 Várpalota, Mártírok útja 1. Telefon:06/88/470-705, 06-70-374-8440 E-mail: gyejopalota1@gmail.com
Családsegítő szolgáltatás	<ul style="list-style-type: none"> - Információnyújtás (önkormányzati támogatásokról és ellátásokról, ingyenes jogi tanácsadás elérhetőségéről, munkanélküli ellátásokról, szociális étkeztetésről), - pszichológiai tanácsadás helyben, a Szolgálat keretein belül, - hivatalos ügyek intézéséhez segítségnyújtás (hivatalos levelek/végzések értelmezése, kérelmek megfogalmazása), - tanácsadás (lakhatással, megélhetéssel, munkahely kereséssel és családi problémákkal kapcsolatban), - álláskeresők részére tanácsadás, ügyintézési segítség (munkahely kereséshez ingyenes internet használat, ügyintézési segítségnyújtás, önéletrajz megírásának segítése), - adományok közvetítése. 	Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család-és Gyermekjóléti Szolgálat	8100 Várpalota, Mártírok útja 1. Telefon: 06/88-470-890, 06/70-3321318 E-mail: cssegitopalota@gmail.com

3.6.2. számú táblázat – Várpalota Város közigazgatási területén élő rászoruló személyek által igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátások - 2023

Szolgáltatás	Szolgáltatás tartalma, a segítségnyújtás főbb típusai	Szolgáltató/Intézmény	Elérhetőség
Gyermekjóléti szolgáltatás	<ul style="list-style-type: none"> - Folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, - észlelő – és jelzőrendszert működtet, amely lehetővé teszi a gyermekeket általában veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését, - meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést, - szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat, - segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását, - felkérésre környezettanulmányt készít, - kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését, - biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket, - részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában, - nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről. - részt vesz a szociális feszültségek okainak feltárásában, megoldásokra javaslatot készít és segítséget nyújt, - krízishelyzetben segítő beavatkozást nyújt, - lehetőségek felkutatása a térségi szintű mentálhigiénés és prevenciós programok szervezésére és megvalósítására, és ezek pénzügyi, szakmai feltételeinek megteremtésre (pl. pályázatok) 	Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család-és Gyermekjóléti Szolgálat	8100 Várpalota, Mártírok útja 1. Telefon: 06/88-470-890, 06/70-3321318 E-mail: cssegitopalota@gmail.com
Étkeztetés - Szociális konyha	- Az önkormányzat az ellátást igénybe vevők részére a napi egyszeri meleg étkezés biztosításával az életminőség javítását, a rászoruló lakosság egészségügyi és fizikai állapotának szinten tartását, valamint romlásának megelőzését szeretné elérni.	Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család-és Gyermekjóléti Szolgálat	8100, Várpalota Körmeöcbánya u. 3. Telefon: 88/471-251, +3670/3320-663 E-mail: szockonyhavarpalotai@gmail.com

3.6.2. számú táblázat – Várpalota Város közigazgatási területén élő rászoruló személyek által igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátások - 2023

Szolgáltatás	Szolgáltatás tartalma, a segítségnyújtás főbb típusai	Szolgáltató/Intézmény	Elérhetőség
Házi segítségnyújtás	- A házi segítségnyújtást, az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartása érdekében, szükségleteinek megfelelően lakásán, lakókörnyezetében biztosítják.	Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család-és Gyermekejóléti Szolgálat	Cím: 8100 Várpalota, Mártírok u.1. Telefon: 88-575-442, +3670 379-4920 E-mail: hazipalota@gmail.com
Időskorúak, demenciával élők, fogyatékos személyek és pszichiátriai betegek nappali ellátása	- A Klub nappali ellátást nyújt a városban élő idős koruk miatt szociális és mentális támogatást igénylő személyeknek, fogyatékkal élő nagykorú személyeknek, pszichiátriai betegek részére, valamint demenciával élő idősök részére, - Amit kínálnak: szabadidős tevékenységek, társas kapcsolatok, családias légkör, igény szerint étkezés, kulturális programok tervezése, szervezése, vérnyomásmérés, napi testmozgás, mentális gondozás.	Fekete Gyémánt Foglalkoztató Klub	8100 Várpalota, Fekete Gyémánt u. 5. Telefon: 06-88/ 472-947, +3670/3307328 E-mail idosek.klubja1984@gmail.com
Fogyatékosok Napközi Otthona	- A Bóbita-ház Fogyatékosok Napközi Otthona, a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékkal élő személyek gondozását, foglalkoztatását és nevelését végzi.	Bóbita-ház Fogyatékosok Napközi Otthona	8100 Várpalota, Kőrmöcbánya u. 3. Telefon: 88/744-055, +3670/330-4205 E-mail: bobitahaz@freemail.hu
Idősek Otthona	- A Szépkorúak Otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek az ápolása-gondozása történik, akik napi 4 óras gondozási szükséglettel rendelkeznek, de az egészségi állapotuk rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. Az intézmény 30 férőhelyes, ápolást, gondozást nyújtó szociális otthon.	Szépkorúak Otthona Várpalota	8100 Várpalota Honvéd u. 2. Telefon: +36 30/ 661-85-13 Email: szepkoruak.vp@gmail.com
Átmeneti szállás	- Átmeneti szálláshelyükön 24 órában elérhető szállást biztosítanak az intézményt felkeresők számára (64 fő befogadására (40 férfi, 24 nő) alkalmas a szálláshely), - Lakóik számára pénz- és értékmegőrzést, postacímadást, ruházat és tisztálkodószert utánpótlást, vasalási lehetőséget, napi minimum egyszeri étkezést és ételmelegítési lehetőséget biztosítanak. A szabadidős programokon túl- lehetőség van mentálhigiénés és életviteli tanácsadásban részt venni.	Magyar Vöröskereszt Várpalota Térségi Összevont Szociális Intézménye	8100 Várpalota, Mészáros Lőrinc utca 53. Telefon: +36 88 474 134 E-mail: varpalota.szallo@voroskereszt.hu
Éjjeli menedékhely	- Éjszaka igénybe vehető térítésmentes szállást, tisztálkodási, illetve mosási-szárítási-vasalási, ruhapótlási lehetőséget, napi egyszeri étkezést, csomagmegőrzést és postacímadást, orvosi ellátást biztosít a szállás (23 fő befogadására alkalmas a szálláshely).		

3.6.2. számú táblázat – Várpalota Város közigazgatási területén élő rászoruló személyek által igénybe vehető személyes gondoskodást nyújtó alap és szakellátások - 2023

Szolgáltatás	Szolgáltatás tartalma, a segítségnyújtás főbb típusai	Szolgáltató/Intézmény	Elérhetőség
Nappali melegedő	- Térítésmentesen igénybe vehető, nappali tartózkodásra alkalmas helyiséget biztosítanak, az átmeneti szállásnál leírt szolgáltatásokkal (35 fő befogadására alkalmas).		
Utcai szociális munka	- Az intézményi ellátással szemben bizalmatlan, az utcán, közterületen, nem lakás céljára szolgáló helyiségben életvitelszerűen tartózkodó egyének, csoportok szociális és mentális segítése, elsősorban életmentés, megelőzés, integrálás céljából. Az alábbi szolgáltatási elemeket biztosítják: megkeresés, tanácsadás, gondozás, esetkezelés és szállítás.		

Forrás: saját gyűjtés

Szervesen nem kapcsolódik az alap és szakellátásokhoz az önkormányzat által működtetett Szociális Iroda, azonban fontosnak tartjuk felsorolni az általuk végzett – a szociális ellátások körébe tartozó – feladatokat. A Szociális Iroda:

- megállapítja a települési támogatásra való jogosultságot,
- biztosítja a jogszabályban előírt adatok kezelését és arról a jogosultaknak adatot szolgáltat,
- végzi a segélyezési és támogatási ügyek intézését, ennek keretében együttműködik az ügyben érintett társszervekkel,
- igazolást ad ki a támogatások igénybevételéhez,
- elrendeli a jogosulatlanul felvett juttatás visszafizetését,
- szükség szerint környezettanulmányt végez,
- közreműködik az önkormányzati tulajdonú lakások bérbeadásában, intézi a bérlakásokra benyújtott bérbevételi ajánlatok nyilvántartását, és az önkormányzati érdekekből történő bérbeadás iránti kérelmek előkészítését,
- közreműködik a fiatal házaspárok első lakáshoz jutásával kapcsolatos feladatok ellátásában; gondoskodik a pályázatok kiírásáról, vezeti az ezzel kapcsolatos nyilvántartást, kiküldi az értesítéseket, előkészíti a kapcsolódó szerződéseket, gondoskodik a jelzálogjog bejegyzésével kapcsolatos feladatok ellátásáról, előkészíti a Képviselő-testület illetékes bizottsága számára a pályázattal kapcsolatos előterjesztéseket.

g) Drogprevenciós szolgáltatások

Elsősorban a Várpalotai Rendőrkapitányság lát el drogprevenciós tevékenységet a településen. A kapitányság kezdeményezésére létrejött Komplex Drogprevenciós program végrehajtása során 2022. évben 7 bűnmegelőzési előadást tartottak 15 óra időtartamban, 156 diák részvételével.

„A szülők és a családok a Rendőrség kiemelt partnerei a kábítószer-bűnözés megelőzésében” elnevezésű programterv végrehajtása során tapasztalatként elmondható, hogy drogproblémával kapcsolatos kérdés, bejelentés szülőtől, pedagógustól vagy más személytől sem személyesen sem elektronikus formában nem érkezett – derült ki a Rendőrkapitányság 2022. évi beszámolójából.

Talán a fenti prevenciós programoknak is köszönhető, hogy 2022-ben kábítószerrel kapcsolatos – terjesztői magatartással megvalósuló – bűncselekmény nem történt Várpalotán. A Rendőrkapitányság a jövőben is tervezi a Drogprevenciós program folytatását az oktatási intézményekben évente 1 alkalommal az osztályfőnöki órák keretében.

Az önkormányzatnak az EFOP- 1.5.2.-16-2017-00010 pályázat keretében 2021. júliusában lehetősége volt egy Szexuális felvilágosító- és dohányzást megelőző kampányt megvalósítani, melyben a szenvedélybetegség témaköre is fókuszba került. A megszólított résztvevők számára szakemberek válaszoltak a felmerülő kérdésekre, nyújtottak tájékoztatást az adott témában.

Szintén 2021. júliusában a fenti projektből valósul meg a helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése elnevezésű kampány, mely központi témája a közösség egészségfejlesztése volt.

h) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nincs róla tudomásunk, ezzel kapcsolatos panasz és észrevétel nem érkezett.

i) Előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A hátrányos helyzetű esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások alapvetően pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat. Az önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmények a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesítik annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben levőket kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

A Népkonyha a hiányosan és rendszertelenül étkezők számára biztosít ingyenes meleg étkezést. A Vöröskereszt által működtetett hajléktalanszálló szociális munkásai – utcai szociális munka keretében – azokat keresi fel, akik életvitelszerűen közterületen élnek, az intézményi szolgáltatásokat nem veszik igénybe (ez leginkább tavasztól ősziig jellemző, a tél beköszöntével a hajléktalanszálló újra megtelik). Az Átmeneti Szállás célja az aktív korú, munkaképes személyek társadalmi integrációjának elősegítése, komplex, személyre szabott segítségnyújtás a részükre. Az igénybevétel szerződéskötésen alapul, és aktív részvételt kíván a kitűzött célok megvalósításában. Az alábbi táblából látható, hogy a népkonyhán kiosztott ételadagok száma a vizsgált hat évben több mint 10.000 adaggal, közel harmadával csökkent.

3.6.3. számú táblázat – Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	38 980
2017	32 120
2018	29 180
2019	30 808
2020	26 084
2021	27 140
2022	n.a

Forrás: Önkormányzati adat

Az alábbi táblázatból látható, hogy 2017-re harmadára csökkent a szociális étkezésben részesülők száma, a drasztikus csökkenés annak köszönhető, hogy felülvizsgálták az igénybe vevők rászorultságát. 2018-ban egy kisebb korrekcióval emelkedett ugyan az étkeztetésben részesülők száma, azt követően viszont fokozatosan csökkent. 2021-re újra 100 fő alá került a szociális étkezésben részesülők száma.

3.6.4. számú táblázat – Szociális étkeztetés	
Év	Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)
2015	281
2016	340
2017	99
2018	139
2019	124
2020	124
2021	98
2022	n.a

Forrás: TEIR

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) Közösségi élet szinterei, fórumai

Közösségek alatt az emberek olyan egymásba kapcsolódó hálózatait értjük, amelyek a lakóhelyük (település, szomszédság), a napi tevékenységüket legnagyobb mértékben kitöltő elfoglaltságuk (oktatási intézmények), munkájuk (munkahelyük), valamilyen életkori (idősek), demográfiai jellemzőik (nők), esetleg közös problémáikra közös válaszokat kereső (önsegítő csoportok) dimenziók mentén szerveződnek. A közösségeknek fontos szerepe van az életminőség javításában.

Várpalota önkormányzata jelentős szerepet vállal a civil szervezetek támogatásában. Elsősorban a helyi civil szervezetek számára nyújtja mindazon támogatásokat, amelyekkel saját működésüket, illetve a várpalotai polgárok számára nyújtott szolgáltatásaikat fenntarthatják.

Várpalotán több mint 120 bejegyzett civil szervezet van, ebből változó intenzitással 30-50 szervezet folytat aktív tevékenységet a településen.

A szervezetek profilja, érdeklődési köre meglehetősen széleskörű. Többféle funkciót töltenek be, számos különböző területen. Vannak közöttük rászorulókat, családokat, gyermekeket, nőket, fogyatékkal élőket támogató szervezetek, jogvédő szervezetek, nyugdíjas klubok, de van bűnmegelőzési egyesület és un. Civil Fórum is. Ezen túlmenően több szervezet is tevékenykedik a kultúra, sport, egészségügy, természetgyógyászat, hagyományőrzés és a mezőgazdaság területén is.

Az önkormányzat és a civilek fő kapcsolódási pontja a Thury-Vár Nonprofit Kft., valamint a Civil Ház, ami a várpalotai Jó Szerencsét Művelődési Központ alagsori helyiségében kapott otthont. Ezt a helyet maguk a civilek hozták rendbe, sok önkéntes munka, valamint pályázati támogatás segítségével. 2021. évtől – a Jó Szerencsét Művelődési Központ felújításáig – a Civil Ház a Felsővárosi Kvartélyházban kapott helyet. Kihasználtsága magas: kb. 40-50 szervezet rendszeresen igénybe veszi, foglalkozásaik, előadásaik színterül szolgál. A civil szervezetek használhatják a helyben telepített számítógépet, nyomtatót, fénymásológépet is, vagy az iroda egyes

szolgáltatásait is (például az iroda alkalmazottja kérésre plakátot szerkeszt, biztosítva ezzel a hátrányosabb helyzetben lévők számára is a feladataik megfelelő ellátását).

A helyi polgárőrség tagjai a rendezvények alkalmával rendszeresen együttműködnek a civilekkel és az önkormányzattal. Nagyon aktívak a nyugdíjas klubok, rendszeres összejöveteleik mellett a más egyesületekkel való együttműködési készségük is magas, ugyanakkor a COVID járvány hatására érezhetően kisebb az érdeklődés az idősebb korosztálynak felkínált programok iránt.

A közösségi élet legjelentősebb helyszínei Várpalotán a Thury-vár, a Krúdy Gyula Városi Könyvtár, valamint a Nagy Gyula Galéria. A két utóbbi felújítása, költöztetése jelenleg is zajlik, év végén - 2024 elején kerül átadásra. A Jó Szerencsét Művelődési Központ jelenleg zárva tart, ennek felújítása pályázati források bevonásával valósulhat meg. Várpalota legújabb sportlétesítménye a 2022-ben nyílt Csík Ferenc Tanuszoda.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
7	igen	21 374	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az alábbi táblázatból látszik, hogy 2022. évre jelentősen emelkedett a múzeumi kiállítások látogatottsága és a közművelődési intézmény rendezvényei utáni érdeklődés.

3.7.2. számú táblázat - Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés							
év	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2018	0	2	113 000	34 616	115 000	n.a.	50 000
2019	0	0	124 500	34 120	128 000	n.a.	50 000
2020	0	0	76 000	15 005	80 000	n.a.	20 000
2021	0	0	84 000	15 902	87 000	n.a.	20 000
2022	0	0	159 000	17 191	161 000	n.a.	50 000

Forrás: Helyi adatgyűjtés

b) Közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

Etnikai konfliktusokról nincsenek információink. A helyi közösségre a békés együttélés és inkább egymás segítése jellemző.

c) Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Településünk tagjainak elemi érdeke a szolidaritás erősítése, amely jelentősen hozzájárulhat a hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékkal élők társadalmi integrációjához, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeinek kihasználásához. Jelen dokumentumban is olyan intézkedések kidolgozására törekszünk, amely megtartja és tovább erősíti a helyi szintű társadalmi szolidaritást.

A helyi közösséget a magas szolidaritás jellemzi. Több civil szervezet a saját kereteit túllépve, kívülállóknak is gyűjt adományokat, segítséget nyújt (pl: Örök Élet alapítvány, nagycsaládosok, egyéb világi és egyházi karitatív szervezetek). A Csupaszív Nagycsaládos Egyesület Várpalota és Kistérsége kezdeményezésére évente több alkalommal szervez játék- és ruhacsere akciót, börszót.

Az év végén – mikulás nap és karácsony környékén – Várpalotán is különösen megnövekszik a civil szervezetek adományozási kedve. Gyűjtési- és adományozási akciókat-, ünnepségeket szerveznek. Többek között pl. az évek óta hagyománnyá vált Mikulás Futás keretén belül minden gyermek ajándékcsomagot kap.

Az evangélikus egyház folyamatosan toborozza az önkénteseket, akik aktívan segítenek az ápolóotthonban és a városban élő egyedülálló és idősek embereknek.

A civil szervezetek közül több rendszeresen tart ingyenes egészségnapot, melyeken egészségügyi méréseket (cukor, vérnyomás, testtömeg index, stb. is) végeznek. A Cukorbetegéért Alapítvány Várpalota önkéntesei például minden hónap második csütörtökön ingyenes vércukor és vérnyomásmérést végeznek.

Rendszeresen lehet számítani a Máltai Szeretetszolgálat és a Katolikus Karitászt segítő tevékenységére is, akik folyamatosan igénybe vehető adományraktárt is működtetnek.

Wolfsberg testvérvárosi adományai rendszeresen érkeznek a városba (pl. autónyi vitamin szállítmányok karácsony közeledtével).

d) A helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

A településen hivatalosan ukrán és roma nemzetiségű kisebbség él. Az önkormányzat itt élő nemzetiségek irányában mindig támogató hozzáállást tanúsított. Igyekezett biztosítani, hogy lehetőségük legyen bemutatni kulturális sokszínűségüket. A kultúra fontos identitásképző szereppel is rendelkezik, ezért fontos, hogy a jövőben is minden alulról érkező kezdeményezés támogatásra találjon.

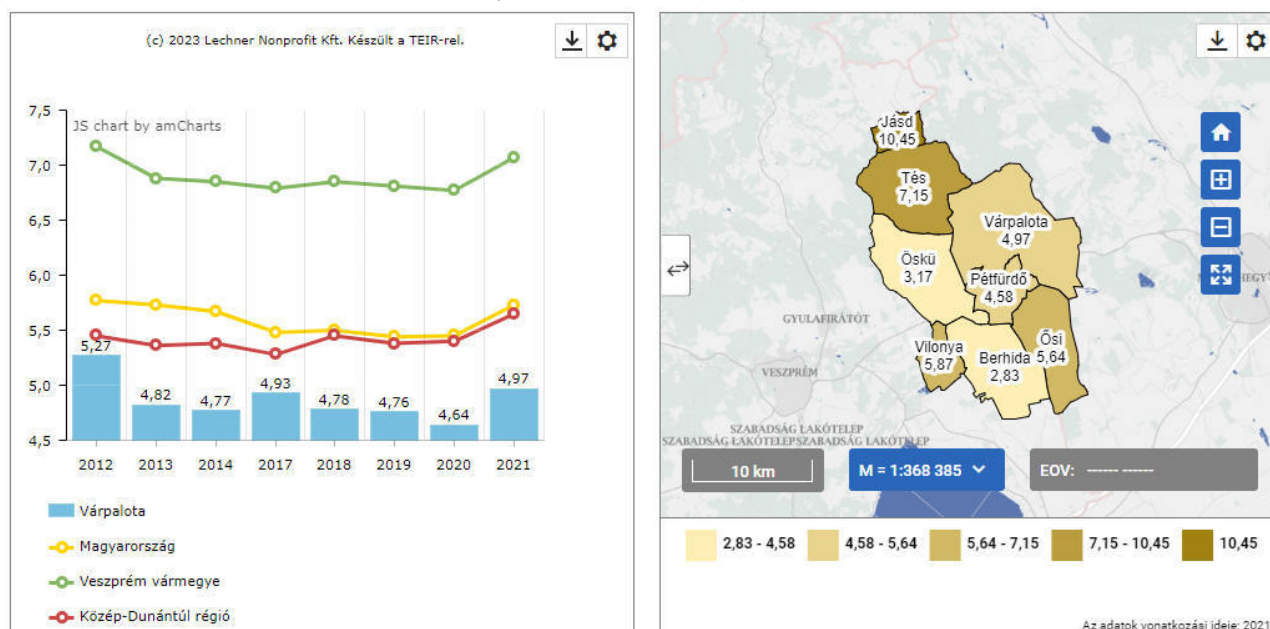
Településünknek feladata van abban, hogy élő tradícióörzés valósuljon meg, a helyi identitás részét képező hagyományok átadásra kerüljenek a felnövő generációk számára is. A helyi kulturális élet szervezésében centrális szerepet játszik a Jó Szerencsét Művelődési Központ, a Thury-vár és a Krúdy Gyula Városi Könyvtár is. A kulturális intézmények egyik célkitűzése, hogy a település és a térség szellemi, művészeti és környezeti értékeit feltárják, helyet adjanak a városi rendezvényeknek és befogadóhelyként lehetőséget biztosítsanak a helyi alkotók, és közösségi események számára. Fontos, hogy a kulturális központok minél hatékonyabban szólítsák meg a helyi közösséget és minél jobban nyissanak a fiatalok felé.

e) Helyi lakossági önszerveződések

A település lakosságához viszonyítva is jól strukturált civil társadalommal rendelkezik, pezsgő társadalmi-kulturális élete számos szervezetet hívott életre.

Várpalota Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a kiemelt civil szervezeteket évente a költségvetésben elkülönített és meghatározott keretösszeggel támogatja. A kiemelt szervezeteken kívüli civil szervezetek támogatása az „Adj egy órát Várpalotáért” program keretében történik, melyre 2023-ban 4 millió forintot biztosít az önkormányzat. A program lényege, hogy a civil szervezetek az egyéni választókerületi mandátummal rendelkező képviselőkhez fordulhatnak pénzügyi támogatásért. A támogatás az egyéni választókerületi körzetekhez tartozó intézmények és területek beruházásaira, felújításaira és karbantartásaira, továbbá a város területén működő civil szervezetek kulturális, művészeti, oktatási, sport, vallási és szociális tevékenységeinek, valamint közösségépítő rendezvényeinek támogatására fordítható.

Civil szervezet, 1000 lakosra (db) - TEIR mutatók

32. ábra 1000 lakosra jutó civil szervezetek száma Forrás: KSH-TEIR

A fenti ábrán látható, hogy a korábbi évekhez képest egyfajta növekedés tapasztalható az ezer lakosra jutó civil szervezetek számában, ugyanakkor a várpalotai civil szervezeteknek a lakosság számához viszonyított aránya valamivel a magyarországi átlag alatt, és jóval a Veszprém vármegyei átlag alatt van. Ez azt jelenti, hogy érdemes további támogatásokkal ösztönözni a

városi civileket, hiszen az alulról jövő közösségi kezdeményezéseknek hatalmas szerepe van a helyi közösségek megerősítésében.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Várpalota Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata és Várpalota Város Ukrán Nemzetiségi Önkormányzatának vezetése elégedett a városi önkormányzattal való kapcsolatával, partneri kapcsolatban vannak. Nem tudnak semmilyen diszkriminációról beszámolni. Az egyes pályázatokba együttműködő partnerként, más esetekben a szolgáltatást igénybe vevőként vonja be őket az Önkormányzat és/vagy egy-egy civil szervezetet.

Várpalota Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata ellátja a roma közösségek érdekképviselését, az esélyegyenlőség megteremtésével kapcsolatos feladatokat, a közösség kulturális autonómiájának megőrzése érdekében ellátja a működtetési és szervezési feladatokat, kapcsolatot tart a helyi civil-, egyházi és egyéb szervezetekkel. Mélyíti a városi roma lakosság azonosságtudatát, ösztönzi őket a nemzeti hovatartozásuk vállalására, ápolja az anyanyelvi oktatást és annak széleskörű használatát. Készséggel együttműködik az Önkormányzattal minden olyan területen (pl. pályázati anyagok elkészítésében) amelyek a roma közösség számára is hasznosak, a fejlődést szolgálják, illetve várhatóan segítik a hatékony integrációt.

Rendszeres programként évente nyári tábort szervez a Roma Önkormányzat, amelyen roma és nem roma rászoruló gyermekek és szüleik is részt vehetnek. Családonként egy szülő kísérheti a gyerekeket, ő térítés ellenében vesz részt a táborban, a gyerekeknek viszont ingyenesen. 2023-ban 16 gyermeknek biztosították az ingyenes tábort, ha rendelkezésre állna több forrás, akkor ennél több gyermeket is tudnának vinni, igény van a nyári programra. Emellett Kisebbségi napot és Mikulás napot is szoktak tartani, bár a pandémia óta csökkent ezen programok után az érdeklődés.

Várpalota Város Ukrán Nemzetiségi Önkormányzatának feladata a városi ukránság egyéni és kollektív jogainak, érdekeinek képviselése és védelme. Az Ukrán Nemzetiségi Önkormányzat törekszik rá, hogy megszilárdítsa és elmélyítse a városi ukrán lakosság azonosságtudatát, ösztönzi őket a nemzetiségi kisebbségi hovatartozás vállalására. Az anyanyelvi oktatás ápolása és széleskörű használata érdekében közreműködik az alábbi döntések kidolgozásában:

- kéri a helyi állami szervektől az ukrán oktatás és kultúra intézményi kiépítését, feltételeinek biztosítását,
- szervezi az ukránok körében folyó közművelődési tevékenységet, az ukrán nemzetiségi kultúra hagyományainak megőrzését és továbbfejlesztését;
- elősegíti és támogatja a városi ukránság történetének, társadalmi helyzetének és fejlődésének tudományos kutatását; támogatja a lakosság önszerveződő közösségeinek tevékenységét, együttműködik e közösségekkel.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<p>Az utóbbi években tapasztalható volt egyrészt az ingatlanárak, másrészt a lakhatási költségek megemelkedése, ami jelentős problémát okoz a rászoruló családoknál. A legveszélyeztetettebb célcsoport a gyermeküket egyedül nevelő szülők, valamint a nagycsaládosok csoportja, az ő lakhatási esélyeik bizonyos esetekben szinte kilátástalanok. A bérleményben élők jövedelmi helyzete vagy megtakarításaik hiánya nem teszi lehetővé a saját ingatlan vásárlását. Az alacsony jövedelemből megfizethető albérletet nehezen találnak, jellemző a többszöri költözés. Ugyanakkor fontos lenne az érintett családok gyermekei számára is a hosszútávú, biztonságos lakhatási lehetőség biztosítása.</p>	<p>A hátrányos helyzetű, egyszülős vagy többgyermekes családok lakhatási problémáinak enyhítése, megoldása, a szociális bérlakások színvonalának és számának növelésével, valamint a fiatalok albérleti támogatásának bevezetése.</p>
<p>A hátrányos helyzetű gyermekek az óvodai vagy iskolai külön foglalkozásokat (például: úszás, néptánc, kézilabda, foci, színház stb.) anyagiak hiányában nem tudják igénybe venni, így nincs lehetőségük arra, hogy ezekbe a programokba bekapcsolódjanak. A foglalkozásokból való kimaradásuk több területen is hátrányosan érinti ezeket a gyerekeket. Egyrészt a tehetségük felismerésében, és kibontakozásában (hiszen, ha nem tudják kipróbálni a különféle lehetőségeket, talán ki sem derül, hogy valamelyik területen tehetségesek), másrészt a szocializációjukat illetően, hiszen a különféle csoportos foglalkozásokban, olyan viselkedési mintákat sajátíthatnának el (pl. a sportban a fegyelem, a csapatszellem, kitartás, együttműködés, stb), ami a későbbiekben az életük számos területén segítheti őket a problémákkal való megküzdésben.</p>	<p>Annak lehetővé tétele, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek is be tudjanak kapcsolódni az óvodai vagy iskolai életet kísérő foglalkozásokba. Partnerség kialakítása a foglalkozást tartó szakemberekkel, adott esetben kedvezményes vagy ingyenes részvétel feltételeinek megteremtése.</p>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A társadalmi felzárkózás olyan viszonyok kialakítását kívánja meg, amelyek hosszú távon mindenki számára biztosítják a társadalmi-gazdasági részvétel alapfeltételeit. A gyermekkori hátrányok feltárása és mielőbbi leküzdése kulcsfontosságú a későbbi boldogulás szempontjából. A nehéz sorsú gyermek hátrányainak kompenzálása³⁸, esélyeinek növelése, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében a gyermekjólét és a gyermekvédelem komplex rendszere kínál többféle beavatkozási lehetőséget.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2022)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen n (TS 003)	Férfiak k (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	9 703	10 299	20002	48,51%	51,49%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			488	2,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	1 386	1 281	2667	6,93%	6,40%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	295	271	566	1,47%	1,35%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Fenti táblában látható, hogy 2022-ben a 0-17 éves korosztály Várpalota lakónépességének 16,16 %-át tette ki. 2020-ig az állandó népesség 0-2 éves korosztályában csökkent a gyermekszám, majd 2021-ben közel 10%-ot emelkedett, 2022-ben folytatódott az emelkedés, de sokkal kisebb mértékben. Az elmúlt 7 évben ugyanezen korosztály aránya a teljes állandó népességhez viszonyítva 2,5-ről 2,76%-ra emelkedett, ami pozitív elmozdulásnak mondható. Városunkban az állandó népesség körében a nemek aránya alapvetően kiegyenlített, bár a születéshez korban

³⁸ Forrás : <https://www.ksh.hu/sdg/1-22-sdg-1.html> Letöltve: 2023.08.22

közelebb még a férfiak vannak kis többségben, ez az arány az életkor előrehaladtával átbillen. Az elmúlt 7 évben a 0-14 év közötti férfiak száma 141-gyel, míg a nőké mindössze 62 fővel csökkent.

A helyi ellátórendszer települési támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek vállalásban, nevelésében, iskoláztatásában, továbbá védelmet biztosít a jelzőrendszer működtetésével, a városban működő szociális, nevelési és oktatási intézmények szoros együttműködésével.

A helyi rendszer feladata, hogy a gyermekek veszélyeztetettséget megelőzze. Ebben kiemelt szerepe van a köznevelési, a szociális, az egészségügyi, valamint a közművelődési intézményeknek és az abban dolgozó szakembereknek.

- a) Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Kiskorú gyermek veszélyeztetése

Veszélyeztetésnek nevezzük mindazt, ami árt a gyerek testi, értelmi, erkölcsi vagy érzelmi fejlődésének. Lehet veszélyeztető, ha a szülő csinál valamit, amit nem kellene, vagy nem csinál valamit, amit kellene. A testi fejlődést veszélyezteti például a verés, a lelki fejlődését pedig, ha szavakkal bántják a gyereket vagy rendszeresen megalázzák. Nem szükséges, hogy a családban direkt ártsanak a gyermeknek, az elhanyagolás is lehet veszélyeztetés. Elhanyagolásnak azt nevezzük, ha a gyerek nem kap elég figyelmet, gondoskodást, például nem viszik iskolába vagy nem veszik figyelembe, hogy beteg, indokolt esetben sem kap gyógyszeres kezelést. Nemcsak a szülő cselekedetei okozhatják a veszélyeztetést, hanem a környezet is, ahol a gyerek él (például hajléktalanság)³⁹.

Védelembe vétel

A védelembe vétel a gyermekvédelmi intézkedések közül a legenyhébb fokú intézkedés. A védelembe vételt a 149/1997 (IX.10) Korm. rendelet és a Gyvt. szabályozza. Védelembe vétel esetén a gyermeket még nem emelik ki a családjából. A folyamat során egyéni gondozási-nevelési tervet készít a kirendelt családgondozó. A gondozási terv magatartási szabályokat rögzít a szülők és a gyermekek számára is, például, hogy a szülő megadott időközönként keresse fel a nevelési tanácsadót, vagy a gyermek tegyen eleget a tankötelezettségének.

Az eljárás során a legfontosabb, hogy a szülőknek segítséget nyújtsanak ahhoz, hogy megfelelő módon gondoskodhassanak a gyerekről, ha lehetséges a családi egységet fenntartsák és erősítsék. A gyermek védelembe vétele egy összetett folyamat, amelyben a hatóságok, szociális munkások, pszichológusok, orvosok és más szakemberek működhetnek együtt. A cél az, hogy a gyermeknek egy olyan családi (vagy indokolt esetben intézményi) környezetet biztosítsanak, ahol biztonságos és jólétének megfelelő gondoskodást kap.

³⁹ Forrás : <https://tasz.hu/mit-kell-tudnom-a-gyermekvedelemrol> Letöltve: 2023.08.22

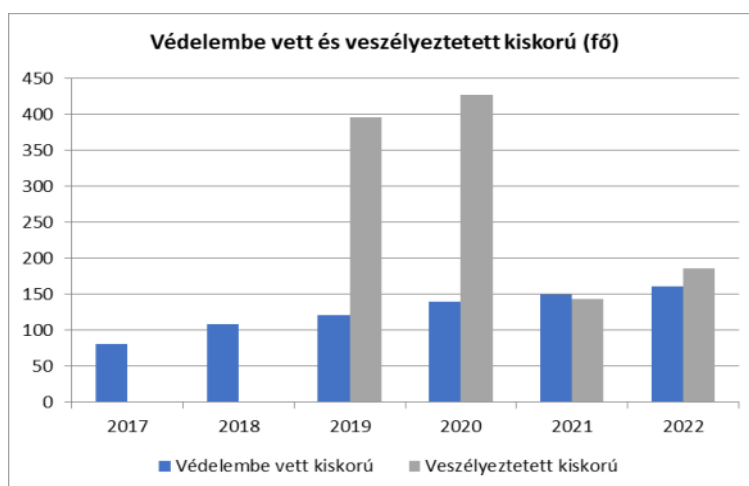
Az alábbi táblázatból látható, hogy a védelembe vett kiskorú gyermekek számában az elmúlt 6 évben markáns emelkedés következett be (a védelembe vett gyermekek száma majdnem megduplázódott). Az emelkedés aggodalomra ad okot, és többféle tényezőre vezethető vissza. Az emelkedés mögött valószínűsíthető, hogy együttesen állnak szociális és gazdasági tényezők, amelyek hatással vannak a családokra és a gyermekekre egyaránt. Az okok között lehetnek a *gazdasági nehézségek*, mivel a munkanélküliség vagy alacsony jövedelem, növelheti a családok stressz szintjét továbbá nehezítik a gyermekek megfelelő ellátását. Jelentkezhetnek *szociális problémák*, mint a családon belüli erőszak, elhanyagolás, alkohol- vagy kábítószer-problémák, illetve más szociális nehézségek is. Ugyanakkor az is elmondható, hogy az elmúlt években a társadalmi tudatosság és az iskolai, egészségügyi és szociális intézmények közötti együttműködés erősödött, ami lehetővé tette a problémák gyorsabb felismerését és a megfelelő helyen való jelzést, ezért az is feltételezhető, hogy a számok növekedése mögött a *tudatosság és a hatékonyabb jelzőrendszer* is állhat.

Az emelkedő számok arra hívják fel a figyelmet, hogy további intézkedésekre van szükség a gyermekek védelme és a családok támogatása terén, és rámutatnak a gyermekvédelmi rendszer fontosságára és az intézmények közötti együttműködésre, annak érdekében, hogy megfelelő támogatást és segítséget nyújtsanak a rászoruló gyermekeknek és családoknak.

A veszélyeztetett kiskorú gyermekek számának emelkedése mögött az állhat, hogy a védelembevétel számok járési szinten kerül a központ statisztikai nyilvántartásába. Így nemcsak a várpalotai védelembevétel, hanem Ósi, Öskü, Tés, Jásd, Berhida, Peremarton, Vilonya, Pétfürdő védelembe vettjei is szerepelhetnek a statisztikai adatokban.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	81	0
2017	81	0
2018	109	0
2019	121	395
2020	140	427
2021	150	143
2022	161	186

Forrás: TeIR, KSH Tstar

33. ábra Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorúak száma (fő)

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Gyermekek veszélyeztetettségének okai az ellátott gyermekek gondozása alapján, 2022 évben⁴⁰

Az alábbi táblázatból látható, hogy Covid-19 járvány évében kiugróan megnőtt a gyermeknevelési problémával a Család és Gyermekjóléti Szolgálathoz fordulók száma. Ezen kívül kiemelkedő volt a 2020-as évben a családon belül bántalmazások száma is. A 2022-es évben a legnagyobb problémát az anyagi, megélhetési és lakhatással összefüggő gondok okozták a szolgálathoz fordulók körében, közel 20%-kal többen keresték fel ezekkel a gondokkal az intézményt, mint egy évvel korábban. A gyermeknevelési problémával és a magatartászavarral a szolgálathoz fordulók számában is 40, illetve 50%-os növekedést hozott az év, ami különösen nagy terhelést jelent. Főleg, ha a 2016-2017-es esetszámok tükrében nézzük őket. 6 év alatt (2016-2022) a gyermeknevelési problémákkal jelentkezők száma közel három és félszeresére, az anyagi, megélhetési, lakhatással kapcsolatos problémák száma közel háromszorosára, a magatartás, teljesítményzavarral kapcsolatos problémák, a családi konfliktusok és a családon belüli bántalmazás száma közel négyszeresére nőtt. Az esetszámok megsokszorozódása jelentős kihívás elé állítja az intézményt.

4.1.1.1. Gyermekek veszélyeztetettségének okai					
	2016	2017	2020	2021	2022
Gyermeknevelési problémák	83	177	321	209	287
Szülők vagy a család életvitele	91	94	189	194	187
Anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő gondok	137	202	354	326	387
Magatartászavar, teljesítményzavar	53	77	178	120	198
Családi konfliktus	42	78	142	251	165
Családon belüli bántalmazás: fizikai, lelki	22	14	133	97	74

Forrás: Helyi adatgyűjtés

⁴⁰ Összehasonlításként a 2016-os, 2017-es, 2020-as és a 2021-es évi adatokat is szerepeltetjük

Az esetszámok emelkedése mellett arról számol be a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, hogy egyre súlyosabb problémák jelentkeznek a családok életében. A súlyosbodás okát a későn küldött jelzések, illetve az egyre emelkedő családi konfliktusokban látják. A 2022-es rendőrségi beszámoló adatai alapján 46 esetben indult eljárás hozzátartozók közötti erőszak kapcsán, míg 2021-ben 37 ilyen ügyet vizsgáltak⁴¹. Sajnálatos módon sok esetben nem akkor történik jelzés, amikor a tünetek mutatkoznak, hanem akkor, amikor már komoly krízishelyzet áll fenn. A krízis helyzetek száma is megemelkedett, ezen helyzetek azonnali intézkedést tesznek szükségessé, például a gyermekek azonnali elhelyezését, lakhatás keresését. Változatlanul sokproblémás családokkal foglalkoznak, a legjellemzőbbek a válások és élettársi kapcsolatokból adódó problémák, viták, illetve a gyermekek elhelyezése. Magas számban jelennek meg a gondozatlanság, elhanyagolás, szabálysértések, bűncselekmények elkövetése, és a nem megfelelő lakáskörülmények⁴².

Ahogy a TNGK vezetőjével készített interjúból kiderült, eddig azt látták a szolgálat szakemberei, hogy a legnagyobb probléma a családok életében az anyagi nehézségek, az elhanyagolás, a digitalizált világ okozza. Lassan megfordulni látszik a sorrend. A szolgálat szakembereinek elmondása szerint a mai gyermekek 80%-a online (legtöbb esetben telefon) függőségben szenved. Nem tudják letenni a mobilt, emelkedett a cyber bullyingos esetek száma, ahol a fiatalok egyáltalán nincsenek tisztában tetteik súlyosságával, a szakembereknek nagyon kevés megfelelő eszköze van a probléma kezelésére. A telefonfüggőséget a helyi szakemberek szerint a covid hozta. Folyamatos online jelenlét, a társas kapcsolatok beszűkülése, egy pszichés, mentális állapotukban folyamatosan romló generációt eredményezett. A gondozás folyamán ezért óriási a hangsúly az egyéni és csoportos pszichológiai megsegítésen, valamint a segítő beszélgetéseken.

Főleg az érzelmi elhanyagolás mely megfigyelhető a gondozott családoknál, melyet szintén a folyamatos online jelenlét okozhat.

Egyre több olyan család kerül a látókörükbe, ahol „lelki eredetű szegénységet” tapasztalnak. Depresszió, motivátlanság, kilátástalanság jellemzi ezeket a családokat. Ezekben az esetekben nem elsősorban az adományok vagy az anyagi segítség jelentheti a megoldást, hanem a mentális tanácsadás és a munkatársakkal folytatott, segítő beszélgetések.

Az ellátottak jellemzően szociális-, életviteli-, gyermeknevelési- vagy mentális problémákkal küzdenek. A családokban kialakuló krízishelyzetek okai között gyakran szerepel a függőség és a szegénység, valamint megjelennek a párkapcsolati problémák. A családok jellemzően a hagyományostól eltérő szerkezetűek: egyszülős családok, valamint mozaik, patchwork családok. A felnőtt korú ellátottak jellemzően még mindig alacsony iskolázottak, így a munkaerőpiacon esélytelenebb rétegből kerülnek ki, ugyanakkor megfigyelhető, hogy egyre több ellátott kerül ki a középrétegű családokból, akik jellemzően párkapcsolati és/vagy gyermeknevelési problémáik miatt kerülnek a gyermekjóléti ellátás látókörébe.

Az elmúlt évek során ugrásszerűen megnőtt a válási nehézségek miatti gyermekveszélyeztetések száma, illetve problémaként jelentek meg a magasán kvalifikált, magasabb társadalmi osztályból

⁴¹ Beszámoló Várpalota Város 2022. évi közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azokkal kapcsolatos feladatokról

⁴² Beszámoló a Térségi Népjóléti Gondozási Központ Család és Gyermekjóléti Szolgálat 2022. évi feladatokról

érkező szülők, akik erős érdekvédelemmel, ügyvédi, jogi képviselettel rendelkeznek. A Központ kliens körére jellemző a problémabelátás hiánya, a segítségnyújtás elutasítása, illetve a gyermekvédelmi rendszer ellen való „küzdelem”. Utóbbi eseteknél a szociális munka klasszikus eszköztára a legtöbb esetben nem alkalmazható mivel az együttműködés nem önkéntes alapú, delegált kliensekkel dolgoznak.⁴³

A családokkal és gyermekekkel foglalkozó helyi szakemberek összefoglalóan elmondják, hogy Várpalotán a legjelentősebb szociális probléma a bántalmazás és elhanyagolás, valamint a lakhatási nehézségek. Ez utóbbihoz kapcsolódik, és lassan egy új kategóriát képez a CSOK-os családok hitelválsága, akik a kedvezményes lehetőségekkel élve több gyermeket is bevállaltak, de időközben a kapcsolatuk meggyengült, felbomlott. A válás – a speciális szabályok miatt – az azonnali pénzvisszafizetéssel jár, ezért a házaspárok akár kényszerűségből is együtt maradnak, ami állandósult konfliktusokhoz, hosszú távon családon belüli erőszakhoz is vezethet.

b) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsághoz kapcsolódó pénzbeli és természetbeni támogatási elemek a szociálisan rászoruló gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését segítik elő.

Főszabály szerint az a család jogosult a kedvezményre, ahol az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 165 %-át (2023-ban: 47.000,- Ft-ot) és a vagyonuk értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket. Amennyiben a gyermeket egyedülálló szülő gondozza, a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy nagykorúként még tanul, akkor az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 180 %-át (51.300,- Ft-ot).

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek esetén a család többek között az alábbi támogatásokra, kedvezményekre jogosult:

- Évente kétszer, augusztus és november hónapban pénzbeli támogatás (2023-ban alkalmanként 6.000,- Ft alapösszegű támogatást, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára alkalmanként 6.500,- Ft emelt összegű támogatást folyósítanak),
- a gyermek tartására is köteles és nyugellátásban vagy a törvényben meghatározott ellátások valamelyikében részesülő családbafogadó gyám esetén havi pénzbeli ellátás, melynek összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22%-a, továbbá emellett évente kétszer, augusztus és november hónapban pótlék (2021-ben alkalmanként 8.400,- Ft),
- általános iskolás (1-8. évfolyam) gyermekek esetében ingyenes étkezés,
- középiskolás (1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő) gyermekeknél 50 % étkezési hozzájárulás,

⁴³ Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai program 2023.

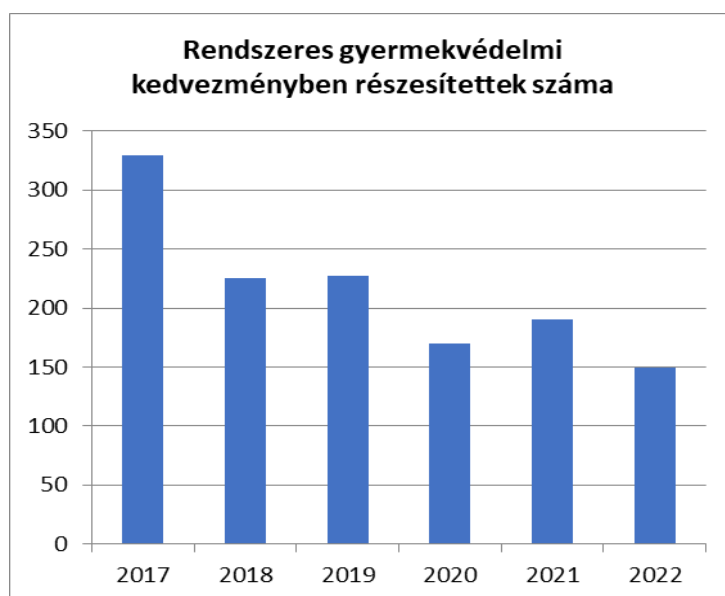
- felsőoktatásba való jelentkezésnél többletpontok, és egyéb törvényben meghatározott kedvezmények.

A kedvezményt a központi költségvetés biztosítja, és a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt.-ben meghatározott feltételek szerint állapítja meg a jogosultságot.

Az alábbi táblázatban látható, hogy a kedvezményben részesítettek száma évről-évre csökkent, ennek oka a rendkívül alacsony szinten meghatározott jövedelmi szint (ami fölött a támogatás nem állapítható meg). Hat év alatt 330-ról 149-re csökkent a kedvezményben részesített családok száma.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	0
2017	330
2018	225
2019	227
2020	170
2021	190
2022	149

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

34. ábra Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekszegénység megelőzésének érdekében a Gyermekvédelmi törvény további két ellátási formát biztosít a rászoruló gyermekek, fiatal felnőttek részére.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

A gyermektartásdíj megelőlegezése pénzbeli támogatás, amit azoknak a családoknak nyújtanak, akiknek a gyermekük különélő szülője nem fizeti meg a bíróság által megállapított tartási összeget, és a végrehajtás sem lehetséges, mert a kötelezett nem rendelkezik letiltható jövedelemmel vagy végrehajtás alá vonható vagyonnal. Ez a támogatás segít a jogosult szülőnek javítani a gyermekük életkörülményét.⁴⁴

Otthonteremtési támogatás

A támogatás olyan fiatal felnőtteknek nyújt segítséget az életkezdésükhöz, akiknek folyamatos nevelésbe vétele a nagykorúvá válással megszűnt. A támogatás Magyarország területén használható fel többféle a fiatal lakhatását elősegítő célra (lakásvásárlás, felújítás, bérleti díj fizetése stb.).

Ha a fiatal felnőtt tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, az otthonteremtési támogatást olyan szociális intézményben való elhelyezésre vagy támogatott lakhatáshoz való belépési hozzájárulásra használhatja fel, ahol megfelelő ellátást kap.

c) A gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

Az önkormányzati rendelet települési támogatásként az alábbi pénzbeli és természetbeni ellátásokat biztosítja a gyermekes családok részére.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A támogatás a pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 23/2010. (VI.29.) önkormányzati rendelet 32.§) a létfenntartást veszélyeztető élethelyzetnek áthidalására szolgált, mely lehet váratlan jövedelem kiesés, vagy az alkalmanként jelentkező többletkiadás is. Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testületének a 2015. március 1. napjától hatályos 4/2015. (II.24.) önkormányzati rendelete alapján rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a 2022. évben 95 gyermek részére került megállapításra, 38 igénylő kérelme alapján. A támogatásra fordított teljes összeg 361.000 Ft volt. 2017-ben még 270 gyermek részére biztosított az önkormányzat támogatást 1.137.000 Ft összegben. A jelentős csökkenés oka itt is a jövedelemhez kötött jogosultsági kritériumok szigorúsága.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság és a pénzbeli ellátás megállapítását kötelezően előírja a Gyvt, mely a 4. fejezet elején került bemutatásra.

⁴⁴ Forrás : <https://www.kormanyhivatal.hu/hu/hirek/valtoztak-a-gyermektartasdi-j-megelolegezesenek-szabalyai-2022-januar-1-napjatol> Letöltve: 2023.09.10.

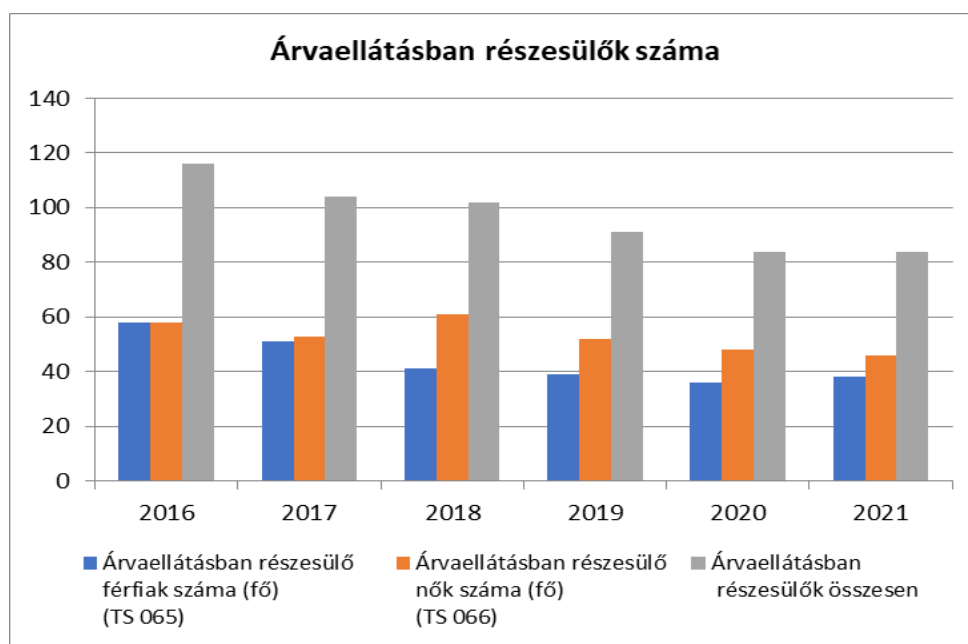
Újszülött gyermekek után járó gyermekvállalási támogatás

A gyermekvállalási támogatást a rendelet 4/2015. (II.24.) önkormányzati rendelet 18.§-a alapján a Várpalotai lakóhellyel rendelkező újszülött gyermekek szülei részére állapítják meg. A szülők az újszülött gyermek után utalvány formájában kapnak 30.000,- Ft-ot. A 2022-es év során 148 újszülött gyermek családja szerzett jogosultságot az utalványra, összesen 4.440.000,- Ft értékben.

A települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó ellátást kiegészítheti, valamint a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint további – a gyermekek jogán járó támogatásokat is megállapíthatna.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	58	58	116
2017	51	53	104
2018	41	61	102
2019	39	52	91
2020	36	48	84
2021	38	46	84
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

35. ábra Árvaellátásban részesülők száma Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az árvaellátást a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatósága folyósítja a jogosultsági feltételek teljesülése esetén így nem helyi juttatásnak számít. A 4.1.3. számú táblázatból látszik, hogy az árvaellátásban részesülők száma az elmúlt 6 évben közel 40 százalékkal csökkent.

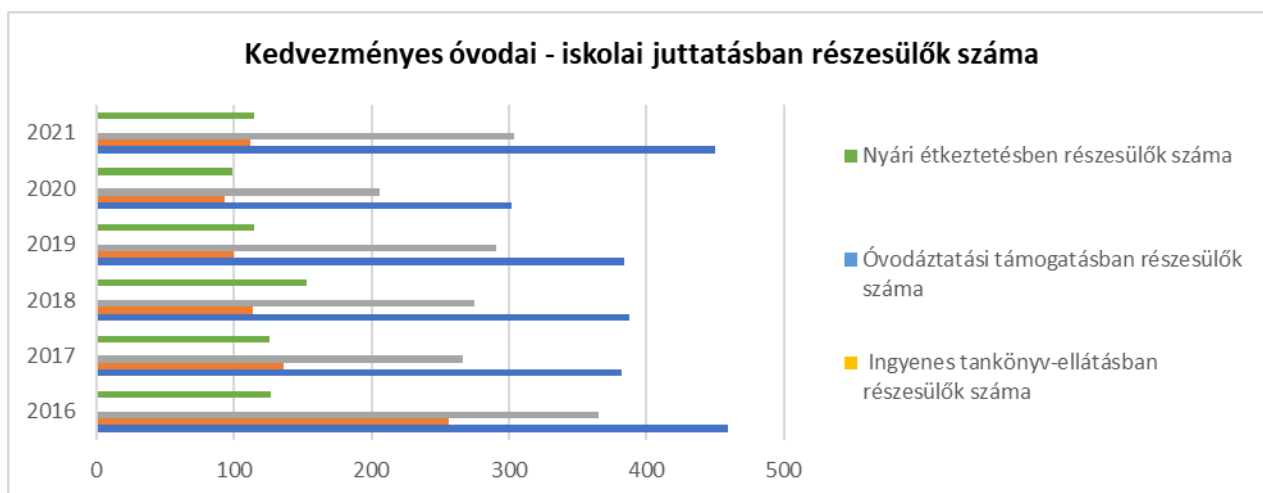
A fenti ellátások bemutatásából látszik, hogy a gyermek jogán 2 típusú helyi juttatást tart fenn az önkormányzat. Az egyikre *rászorultsági alapon* jogosult az igénylő, erre nagyon csekély összeget fordított az önkormányzat 2023-ban, és az elmúlt években jelentősen csökkent a támogatásra fordított összeg is (kevesebb mint harmadára), a másik viszont *nem rászorultsági alapon* nyújt támogatást, hiszen minden családot támogat, ahol újszülött gyermekkel bővül a család. Utóbbi települési támogatásra több mint 12-szer annyit költött az önkormányzat, mint a rászorultsági alapon megítélt támogatásra. A rászorultsági alapon nyújtott rendkívüli gyermekvédelmi támogatás érdemben nem járul hozzá a gyermekek helyzetének javulásához. 2023-ban összesen 95 gyermek után folyósított az Önkormányzat havi 3.600,- forintot.

d) Ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Várpalotán az ingyenes étkeztetésben részesülő (óvodások és általános iskolások) száma 2016-tól 2020-ig folyamatosan csökkent, majd 2021 ugrásszerűen nőtt. Ez különösen az óvodásokra volt jellemző, ott közel 150 fővel többen étkeztek ingyen mint 2020-ban. A nyári étkezésben részesülők száma 2021-ben 115 fő volt.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	459	256	365	0	0	127
2017	382	136	267	0	0	126
2018	388	114	275	0	0	153
2019	384	100	291	0	0	115
2020	302	93	206	0	0	99
2021	450	112	304	0	0	115
2022	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: Helyi adatgyűjtés

36. ábra Kedvezményes óvodai-iskolai juttatásban részesülők száma Forrás: Helyi adatgyűjtés

e) Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

A szomszédos Ukrajnában fennálló humanitárius katasztrófára tekintettel érkezett menekült személyek gyermekeinek biztosítjuk a bölcsődei, óvodai, illetve iskolai ellátást. Jogosultak az ingyenes oktatásra, ellátásra, illetve a magyar társaikkal azonos pedagógiai és szociális juttatások igénybevételére.

f) Állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői

Külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésünkre adat.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Jelenleg Várpalotán, nincs igazán szegregátumnak nevezhető településrész. A Dankó utcai szociális bérlakások fokozatos felszámolásával, az ott lakó sokproblémás családok elköltöztek. Jelenleg a Magyar Vöröskereszt Családok Átmeneti Otthona, és Munkásszálló található az utcában, illetve Önkormányzati bérlakások.

A 2023. szeptember 20-ai tematikus HEP Fórumon elhangzott, hogy a város szinte minden területén vannak problémásabb utcák. A külterületen található Baglyas szőlőhegyen élő családok problémái jellegzetesen inkább anyagi nehézségek (itt él a rászorulóknak közül a legtöbb gyermekes család). Az itt gondozott családok, többsége alacsony iskolázottságú, ebből fakadóan a munkaerőpiacon nehezebb az elhelyezkedésük. A közlekedés a szőlőhegyen különösen körülményes, az itt élő gyerekek nehezebben jutnak el az iskolába (télen különösen), a nyári ingyenes gyermekétkeztetést pedig nem tudják igénybe venni a távolság és a közösségi közlekedés hiánya okán. Ezen a helyzeten az segítené, ha „szociális iránytaxik” működnének az iskolák és a Baglyas hegy között, legalább a reggeli órákban, ami segítené az itt élő gyermekek iskolába jutását. A szállításra alkalmas autót a TNGK működtethetné egy rész munkaidős sofőrrel.

Az itteni lakások higiéniai szempontból sem ideálisak, ami a gyermekekre nézve különös kockázatot hordoz. A gyermekek számára fontos a tiszta és biztonságos környezet, mivel ez hozzájárul az érzelmi és fizikai egészségükhöz, valamint a kognitív fejlődésükhöz. Rossz higiéniai körülményekben élő gyermekeknek nehézségeik lehetnek az iskolai teljesítménnyel és az egészséges társadalmi kapcsolatok kialakításával.

Az itt élő gyermekek helyzetének javításához a támogató oktatási környezet elengedhetetlen, ezért is kiemelkedően fontos a Búzavirág Gyermekekért Egyesület által megvalósítani kívánt Tanoda támogatása. A gyermekek iskolán túli támogatása, mentorálása, fejlesztése lehetőséget ad arra, hogy kiemelkedhessenek a jelenlegi helyzetükből.

A szegregált környezetekben élő gyermekek esélyegyenlőségének előmozdítása egy komplex folyamat, amely a kormányzati politikákon, oktatási intézményeken, közösségeken és családokon is múlik. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében szükség van a hosszú távú elkötelezettségre és az együttműködésre, hogy minden gyermek az egyenlő lehetőségekkel rendelkezzen az élet minden területén.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

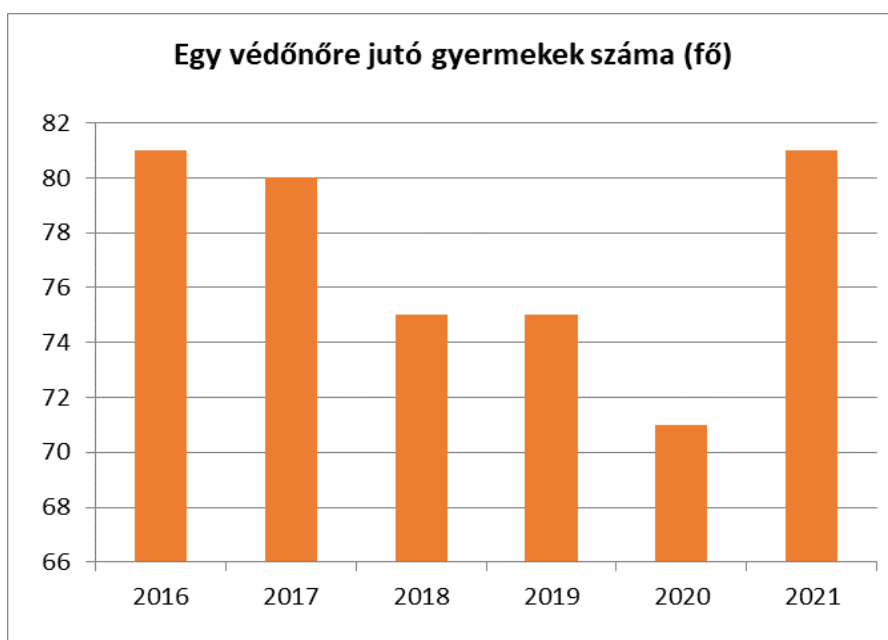
- a) A védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Várpalotán a területi védőnői ellátás a 49/2004. (V.21.) ESzCsM rendelet szerint biztosított. A gyermekek ellátása kiterjed az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekekre. A városban a védőnői körzetek száma az elmúlt 7 évben nem változott. 10 területi védőnő gondoskodik a feladatok ellátásáról. Betöltetlen státusz nincs. Közülük 1 fő az általános iskolákat látja el, 1 fő pedig ifjúsági védőnő a középiskolákban. A 10 területi védőnőből 7 fő került át a vármegyei kórházhoz, 3 fő ifjúság-egészségügyi gondozást lát el Várpalota, Jásd és Tés településeken. A 3 fő a Térségi Népjóléti Gondozási Központ állományában maradt.

Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvény alapján 2023. július 1. napjától a védőnői ellátás kikerült a települési önkormányzat által biztosítandó egészségügyi alapszolgáltatások közül. A továbbiakban a Veszprém Vármegyei Csolnoky Ferenc Kórházzal megkötött megállapodás szerint működik tovább, a szakmai tartalom változása nélkül. A védőnői ellátás állami átvétele utáni részletszabályokat az egészségügyi alapellátásról CXXIII törvény (továbbiakban: Eatv.) 23.§-a tartalmazza.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	10	564	81
2017	10	562	80
2018	10	527	75
2019	10	528	75
2020	10	500	71
2021	10	565	81
2022	10	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

37. ábra Egy védőnőre jutó gyermekek száma Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

b) A gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Jelenleg három teljes munkaidőben foglalkoztatott, területi ellátási kötelezettséggel működő gyermek háziorvosi körzet működik Várpalotán.

A gyermekorvosi körzetek területi ellátási kötelezettsége Várpalota városra terjed ki, átfogva a teljes területet (utcajegyzék alapján) illetve a teljes érintett gyermek korosztályt. A várpalotai betegeken kívül jelen vannak a körzetekben a kistérségből TAJ kártyával ide bejelentkező gyermekek is.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	11	3	2 804	0
2017	0	11	3	2 787	0
2018	0	10	3	2 769	0
2019	0	10	3	2 709	0
2020	0	10	3	2 667	0
2021	0	10	3	2 647	0
2022	0	10	3	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A körzetek elérhetősége maximális mértékben biztosított. A rendelkezések meghatározása úgy történt, hogy a rendelési idők egymást követik és így lefedik a teljes napot. Az éppen működő rendelés köteles ellátni a nem rendelő körzetek akut betegeit is, így az ellátás „szünetmentesen” biztosított.

A 4.3.2. számú táblázatban láthatjuk, hogy az ellátott gyermekek száma folyamatosan csökkent az elmúlt 6 évben, ami beillik a születésszám csökkenésének tendenciájába.

c) A 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0–7 éves korúak speciális egészségügyi ellátási igényt jelentő gyerekek ellátására adottak a technikai-, a személyi-, és a szervezési feltételek. Az ellátási igénytől függően biztosított az ún. elkülönített vizsgálat lehetősége, mely a három körzetre vonatkozóan egy külön helyiséget jelent. Ugyan ezen elv alapján megoldható a váróban és a rendeléseken történő elkülönített rendelés és ellátás is. Ehhez külön bejárat is biztosított. A körzeteknek napi kapcsolata van a fejlesztő pedagógusi hálózattal, valamint az érintett betegcsoport ellátását, felderítését végző Családsegítő Központtal.

A Fogászati Rendelőben TB által finanszírozott iskola fogászati szakrendelés működik. A szakrendelés hivatott ellátni az óvodás-, és iskoláskorú gyermekek fogászati ellátását. Az óvodások és az iskolások (beleértve a középiskolásokat is) a rendelőintézeti fogászati helyiségben esnek át szűrővizsgálaton, évente kétszer.

Korai fejlesztés

A 2023. június 15-én tartott HEP Fórumot követő szakmai kerekasztal beszélgetésen elhangzott, hogy a gyermekek körében egyre nagyobb számban fordul elő sajátos nevelési igény, beilleszkedési és nevelési, tanulási, magatartási zavar. A megfelelő korai fejlesztés révén csökkenteni lehetne a későbbi életkorokban a beilleszkedési, tanulási zavarokat. Várpalotán 2022/2023-as tanévben az óvodáskorúak körében 3,1% sajátos nevelési igényű (továbbiakban: SNI), 0,3 % autizmus kóddal, 20% beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (továbbiak: BTMN) kóddal rendelkezik, az általános iskolások körében 17,57% SNI kóddal, 2,78% autizmussal, 15,17% BTMN kóddal rendelkezik, míg a középiskolások körében 21% BTMN, 16,6% SNI kóddal rendelkezik. Összeségében tehát elmondható, hogy az óvodáskorúak 23,37%-a, az általános iskolások 35%-a míg a középiskolások 16,7%-a érintett fejlődési zavarral. Mindezek a számok a diagnosztizált gyermekeket jelentik. Azok száma, akik még a vizsgálatra várakoznak, folyamatban lévő diagnosztikában érintettek nem mérhetőek számokkal, így a statisztikai számokban még nem jelentkeznek, ennek ellenére is láthatóan magas az érintett gyermekek, családok száma, amely szám évről évre egyre növekszik. A magán és az államilag finanszírozott (diagnosztikai és fejlesztői) ellátásokra hosszú várakozási idők, és leterheltség jellemző, illetve a szolgáltatások gyakran csak utazással érhetőek el, amelyek nagy anyagi és pszichés terhet rónak a gyermeket nevelő családra.

Jelenleg Várpalota város támogatásával nyithatott meg és üzemel a Búzavirág Gyermekekért Egyesület fejlesztő háza. A város a megnyitás óta kedvező bérleti díjjal járul hozzá az intézmény

működéshez. A fejlesztőház célja, hogy olyan szakemberek számára biztosítsanak helyet a fejlesztő foglalkozások megtartásához, melyek hiányoznak a térségből. A rezsiváltság hatására sajnos az egyesület nehéz helyzetbe került a fenntartással kapcsolatban. A fejlesztőház pályázati forrásokból gazdagon felszerelt fejlesztő eszközökkel rendelkezik. A ház a város egyik lakótelepén található, ahol tapasztalják a csellengő, céltalanul időt töltő gyermekek jelenlétét. A gyermekfelügyeletet a szülők a munkaerőpiaci részvételük miatt (alacsony iskolázottság, gyári munkás réteg) egyre nehezebben oldják meg. A gyermekek iskolai lemorzsolódása a csellengés, gondoskodó szülői jelenlét hiányában is egyre növekvő tendenciát mutat. A Fejlesztőház célja továbbra is a helyben élők számára elérhető fejlesztések, szolgáltatások biztosítása, amely keretében Tanoda programot szeretnének indítani legkésőbb két éven belül. A Tanoda programmal kapcsolatos terveket a következő „d” pontban részletesen bemutatjuk.

Várpalotán 1963-óta működik a Bartos Sándor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI, ahol a tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autista és súlyosan-halmozottan sérült gyermekeket nevelnek. Tizenkét tanulói és négy óvodai csoportban egész napos ellátást biztosítanak a több mint százharminc várpalotai és a környékről bejáró gyermek számára.

Kiemelt feladatuknak tekintik a hátránykompenzáló, felzárkóztató oktatás mellett a tehetséggondozást is. Kiemelkedő eredményként számolhatnak be arról, hogy nyolcadik osztályos tanulók szinte száz százalékosan tovább tanulnak a környékbeli szakképző intézményekben.

d) Gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

A gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások rendszerét Gyvt. szabályozza. A joganyag tartalmazza az ellátásokra vonatkozóan alapvető szabályokat, ellátási formákat, valamint a működtetésre vonatkozó kötelezettségeket. A jogszabály a gyermekek védelmének rendszerét négy fő kategóriába sorolja: pénzbeli és természetbeni ellátások, gyermekjóléti alapellátások, gyermekvédelmi szakellátások, hatósági intézkedések.

A *gyermekjóléti alapellátások* részei: a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátásai, a gyermekek átmeneti gondozása és a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai⁴⁵.

A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében a 2016. évtől átstrukturálódott az eddigi alapszolgáltatási rendszer és *integrált szervezeti egységek* gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról. Két új intézményi forma jött létre: a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ.

A Család- és Gyermekjóléti Központ Gyvt. 39. §, a 40./A§ (2) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosítja a:

- kapcsolattartási ügyeletet,

⁴⁵ Forrás : <https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszer> Letöltve: 2023.08.24.

- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,
- jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,
- családkonzultációt, családi döntéshozó konferenciát;
- óvodai-és iskolai szociális segítő tevékenységét
- a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, valamint
- elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan észlelő- és jelzőrendszert működtet, amely lehetővé teszi a gyermekeket általában veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerését.

A pandémiás időszakban az online oktatás hatására közintézményekből nem igazán érkeztek jelzések. Az észlelő és jelzőrendszer működtetése a Covid időszak után is nehezen áll vissza. Elmondható, hogy jelzőrendszer tagjaival (egészségügyi szolgáltatók, személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat, közoktatási intézmények, rendőrség, pártfogó felügyelői szolgálat, önkormányzat, állampolgárok) rendszeres, ugyanakkor fejlesztendő együttműködést sikerült kialakítani. A jelzőrendszeri tagok által küldött jelzések száma az utóbbi évben megszorodott, 2022-ben 100 jelzéssel több érkezett a szolgálathoz, mint egy évvel korábban. A tavalyi évben látható jelentős emelkedés csak a Covid időszak radikális csökkenése miatt kiugró, de ha megnézzük a korábbi éveket is, akkor láthatjuk, hogy a jelzések száma visszaállt a korábbi szintre.

Ez is bizonyítja a jelzőrendszer intenzív használatát. A szakemberek több alkalommal tartottak jelzőrendszeri értekezletet a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében.

A jelzőrendszeri értekezleteket a Térségi Népjóléti Gondozási Központ szervezi és koordinálja. Elmondható, hogy a törvényben előírt 6 alkalom minden évben megtartásra kerül. A 2022-es évben ennél többször, 13 alkalommal hívták össze a jelzőrendszeri tagokat, hogy a rendszer intenzívebb használatára bátorítsák őket, hiszen az időben történő jelzés, sokszor súlyos következményeket előzhet meg és lehetővé teszi a gyorsabb beavatkozást.

4.3.3. számú táblázat – A Szolgálathoz érkezett jelzések száma						
Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jelzések száma	248	210	247	172	168	273

Forrás: KSH-TEIR

Biztos Kezdet Gyerekház nem működik Várpalotán és ma még Tanoda sem. Ugyanakkor utóbbi létrehozására jelentős ambíciói vannak a Búzavirág Gyermekért Egyesületnek és ha a megfelelő forrás is rendelkezésre áll majd, akkor 2024-2025-ös tanévtől elindítják a Tanodát.

A Tanoda program már a kezdetekben (a kilencvenes évek végétől) azzal a céllal jött létre, hogy segítse azokat a tanulókat, akik számára önmagában sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz, a továbbtanuláshoz. Amelyik szülő megteheti, külön szolgáltatást vásárol gyermekének, de sok tanuló esetében erre nincs lehetőség, sikertelen az iskolában, a kudarcok lemorzsolódáshoz, alacsony iskolai végzettséghez vezetnek. A nehézségek jelentős része megfelelő pedagógiai, szociális támogatással, a hátrányok

kompenzálását célzó fejlesztésekkel kiküszöbölhető – az induló Tanoda ezt kívánja elősegíteni. A Tanoda, mint az inkluzív nevelés szemlélete mentén kialakított és alkalmazott extrakurrikuláris pedagógiai tevékenységek rendszere, hozzájárul ahhoz, hogy az alap- és középfokú köznevelési intézményekben tanuló, különböző társadalmi helyzetű, kulturális hovatartozású és egyéni adottságú tanulók tanulmányaikban sikeresen haladjanak előre az iskolában és ezen keresztül megvalósuljon társadalmi mobilitásuk.

A Fejlesztőházban már a – Tanoda program beindítása előtt – 2023/2024-es tanévben szülőcsoport, és gyermek csoport indul, havi egy-egy alkalommal. A szülőcsoportok célja a fejlődési zavarok, azokkal foglalkozó szakemberek és intézményrendszer bemutatása, helyben prezentálása, illetve lehetőség biztosítása a szülők irányított ventillálására, a problémamegoldó készségük fejlesztése, valamint közösség építésre. A gyermekcsoportok során havi egy alkalommal egy-egy fejlesztő tevékenység kerül bemutatásra. A gyermekeket interaktív előadásokra invitálják, amelynek célja a helyi közösség formálása, a fejlesztőház megnyitása a gyermekek számára.

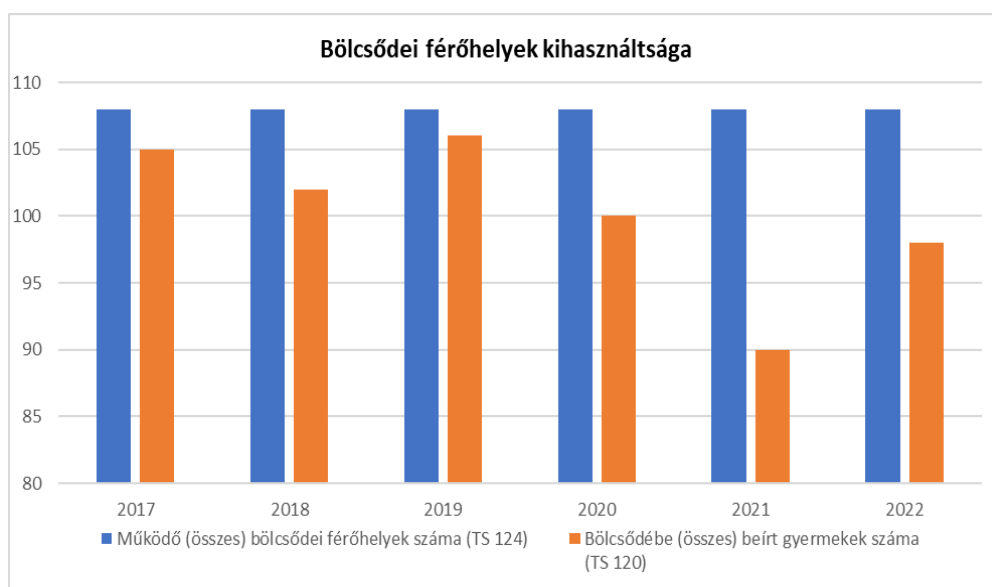
A városban a családokat és gyermekeket számos gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatás segíti szociális körülményeik javításában, amely a Gyermekjóléti Szolgálat esetében információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából, családok átmeneti otthonából, átmeneti nevelésből és eseti gondozásból áll.

e) Gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás egyik fontos intézménye, mely a családban élő gyermekeknek (0-3 éves kor között) nyújt napközbeni ellátásként a gyermekek életkorának megfelelő személyes gondoskodást, nappali felügyeletet, nevelést, foglalkoztatást és étkezést.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	108	105
2018	108	100
2019	108	106
2020	108	100
2021	108	90
2022	108	98

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

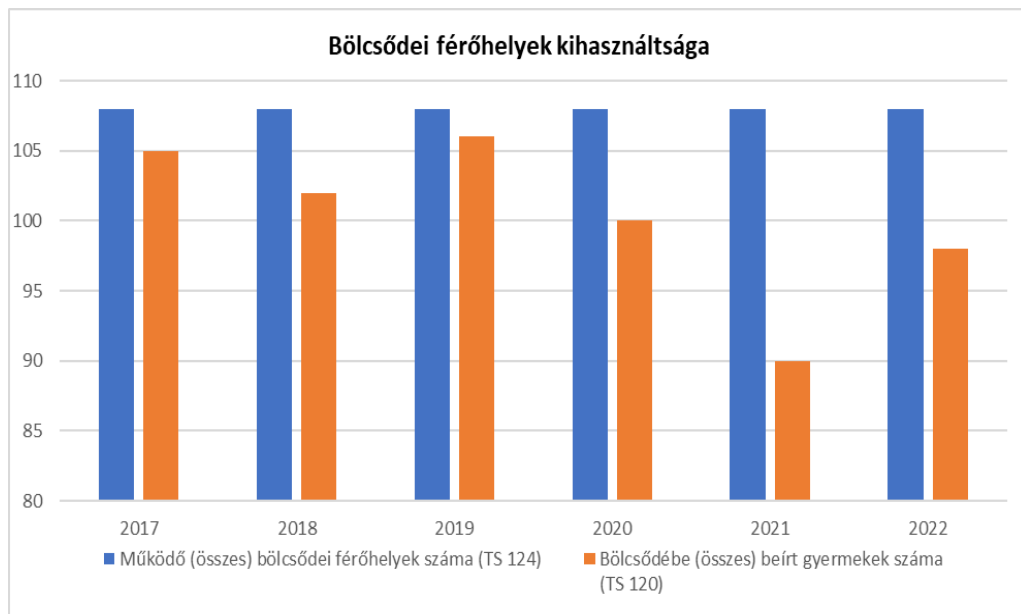

38. ábra Bölcsődei férőhelyek és a beírt gyermekek száma
 Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Várpalotán célul tűzték ki a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását a napközbeni ellátásokhoz való hozzáférés területén a bölcsődében. A város bölcsődei évek óta teljes férőhelyszám kihasználással működnek, sőt az utóbbi időben várólisták alakultak ki a bölcsődei férőhelyekre, ezért fontos, hogy mielőbb megfelelő számú férőhely váljon elérhetővé a városban. Az alábbi, 4.3.3.b) táblázatban a „Bölcsődébe beírt gyermekek száma” megtevesztő lehet, hiszen az adatok azt mutatják, hogy 10 férőhely betöltetlenül van, de ez a valóságban nincs így. A táblázat ezen részébe az adatfelvétel napján bölcsődében lévők kerültek be, mint beírt gyermekek (az éppen betegek nincsenek a táblázatban), és nem azok, akik valójában évközben oda járnak. A 2023. szeptember 20-ai tematikus HEP Fórumon jelen lévő szakemberek azt erősítették meg, hogy a bölcsődei férőhelyek száma jelenleg kevés a települési igények kielégítéséhez.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beírt gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	108	105
2018	0	0	0	0	0	0	108	102
2019	0	0	0	0	0	0	108	106
2020	0	0	0	0	0	0	108	100
2021	0	0	0	0	0	0	108	90
2022	0	0	0	0	0	0	108	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

39. ábra Bölcsődei férőhelyek kihasználtsága Forrás: TeIR, KSH Tstar

Várpalotán két önkormányzati fenntartásban lévő, gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsőde működik:

- Rigató Bölcsőde – Várpalota, Mátyás király u. 19. és
- Várpalotai Szivárvány Óvoda és Bölcsőde - Várpalota, Körnöcbánya u. 3. szám alatt.

f) Gyermekvédelem

A gyermekek védelme az a köztevékenység, amely a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermekek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. Ez a tevékenység a Család- és Gyermekjóléti Központ kiemelt feladata, melyhez kapcsolódik a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, mely a prevenció munkája első számú eszköze.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Várpalota városában egy lakásotthon található, ahol jelenleg 11 fő állami gondoskodásban lévő, 12-18 éves korú fiatal gondoznak. Az otthon fenntartója a Veszprém Vármegyei Önkormányzat. A várpalotai otthonban elhelyezett kiskorúak és fiatal felnőttek száma 8-11 fő között változik. 2015. júliusától a Vöröskereszt üzemeltetésében Családok Átmeneti Otthona is működik Várpalotán. Az épület 40 fő befogadására alkalmas, valamennyi családnak külön lakrészt biztosítanak.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések, melyek a gyámhivatalok hatáskörébe tartoznak az alábbiak:

- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- védelembe vétel,
- családba fogadás,
- ideiglenes hatályú elhelyezés,
- nevelésbe vétel,
- nevelési felügyelet elrendelése,
- utógondozói ellátás elrendelése,
- megelőző pártfogás elrendelése.

g) Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A Vöröskereszt Átmeneti Otthona lakhatást biztosít a krízisbe kerülő – otthontalanná vált – családok számára.

A helyi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2022-ben 145 esetben nyújtott kríziskezelést, és 14 fő részesült krízistámogatásban, mindösszesen összesen 330.700,- Ft értékben. A települési támogatások közül ezt a típust, csak rendkívüli élethelyzetekben adja az önkormányzat, a Család és Gyermekjóléti Szolgálat vizsgálatát követően.

Jogi szolgáltatást a Révész Jogsegély Szolgálat végez a városban, de alapvetően a krízisproblémákban a Család és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai segítenek.

h) Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat fontos feladatuként kezeli a szabadidős tevékenységek és közösségi programok szervezését, valamint a prevenciós tevékenységeket. Minden évben nyári tábort szerveznek. A rászoruló gyermekek az elmúlt évben a nyári szünidőben (2022. július 4. és augusztus 12. között) igénybe vehették a napközis tábort, ahol az étkezés mellett gondoskodtak a szabadidejük tartalmas eltöltéséről is. A nyári napközis tábort összesen 131 gyermek vette igénybe. Ezen felül 2022-ben az Erzsébet táborral elnyert pályázat keretében, kétszer egy hétig további 20-25 gyermek táborozhatott.

A városban mindenki számára hozzáférhető (sport és egyéb egészségfejlesztő és szabadidős) programokat általában a civil szervezetek (Várpalotai Bányász Sportkör, Fitten Várpalotáért Sportegyesület) biztosítanak, melyeket erőforrásaihoz mérten támogat Várpalota Város Önkormányzata.

i) Gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)

A gyermekétkeztetés a tanév során valamennyi oktatási-nevelési intézményben megoldott. Várpalota Város Önkormányzata – élve a központi költségvetés által biztosított lehetőséggel – a Család és Gyermekjóléti Szolgálattal együttműködve megszervezte a rászoruló gyermekek

szünidei étkeztetését. Ennek keretében 2022-ben a tavaszi, nyári és téli szünet 55 napján 92 gyermek számára biztosította a Fekete Gyémánt Étteremben napi egyszeri meleg étel helyben történő elfogyasztását. Sajnálatos módon azonban a külterületeken és a város szélén (Baglyas-Szőlőhegy, Készenléti lakótelep) élő hátrányos helyzetű gyermekek nem tudnak részt venni a központban megoldott nyári ingyenes étkeztetésben, mert a buszjegy árát sok esetben nem tudják kifizetni, egyéb lehetőségük pedig nincs az oda és vissza utazásra. Ezt a problémát vagy a gyermekek szünidei utaztatásával, vagy az ebéd kiszállításával lenne szükséges megoldani, hiszen sok esetben ez lenne az egyetlen tartalmas étkezésük a szünidő alatt a leginkább rászoruló gyerekeknek.

- j) Eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

Az eltérő kultúrájú vagy hátrányos helyzetű és a nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok programjai integráltan működnek. Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk az óvodai programokon való részvételre szülői hozzájárulás mellett. Példaként korábban már említettük, hogy a Roma Nemzetiségi Önkormányzat minden évben szervez gyermektábort, amelyen roma és nem roma gyermekek is részt vesznek elősegítve ezzel is különböző kultúrák közötti megértést, az integrációt.

- k) Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor tudomásunk szerint nem történt.

- l) Előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásai, szervező- és gondozó munkája, valamint a Búzavirág Egyesület gyermek és családi programjai mind a pozitív diszkriminációt szolgálják. A Tanoda program beindítása jelentős hátránykompenzációt biztosít majd a rászoruló gyerekeknek. Ezen felül korábban már bemutatásra kerültek a központi költségvetésből folyósított pénzügyi ellátások, valamint a helyi önkormányzat által biztosított települési támogatások, mint hátránykompenzáló szolgáltatások.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei

A Gyvt. 6.§. (2a) bekezdése kimondja, hogy a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

A Gyvt. 67/ A. § (1) és (2) bekezdése szerint:

- *Hátrányos helyzetű* (HH) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) jogosult gyermek, nagykorúvá vált gyermek vagy fiatal felnőtt, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll: a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, alacsony foglalkoztatottságú, vagy a gyermek elégtelen lakókörnyezetben, illetve lakáskörülmények között élő gyermek vagy fiatal felnőtt.
- *Halmozottan hátrányos helyzetű* (HHH) az, aki esetében a HH-ként meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll, továbbá a családjából kiemelt, szakellátást nyújtó intézményekben elhelyezett, nevelésbe vett gyermek, valamint az utógondozói ellátásban részesülő, tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A táblázat adatai szerint az óvodába beíratott gyermekek számához viszonyítva a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma 2016-2017 között megduplázódott, majd 2021-ig folyamatosan és jelentősen csökkent. Az általános iskolába beíratott gyermekek számához viszonyítva a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma jelentősen csökkent 2016 óta (közel harmadára). Ennek oka az lehet, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre egyre kevesebb család jogosult, így a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának vizsgálatát sem kérhetik a települési önkormányzat jegyzőjétől.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	659	17	2,58
2017	660	35	5,30
2018	651	28	4,30
2019	643	22	3,42
2020	629	11	1,75
2021	648	10	1,54
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen biztosított az óvodáskorú gyermekek elhelyezése, nincs jelentős szabad kapacitás ugyan, de a lakosság szám kismértékű csökkenése nem valószínűsít jelentős többletigényt a jövőben.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	1 660	160	9,64
2017	1 611	139	8,63
2018	1 604	85	5,30
2019	1 581	83	5,25
2020	n.a.	62	3,99
2021	1603	60	3,95
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Városunkban a diagnózissal rendelkező sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók száma egyre magasabb. Azok száma, akik még a vizsgálatra várakoznak, folyamatban lévő diagnosztikában érintettek nem mérhetőek számokkal, így a statisztikában még nem jelentkeznek, ennek ellenére is láthatóan magas az érintett gyermekek, családok száma, amely szám évről évre egyre növekszik. A diagnosztikai rendszer leterhelt, hosszú várakozási idők jellemzőek. Ahogy korábban írtuk (4.3.b fejezetben), a Búzavirág Gyermekekért Egyesület fejlesztőházának célja, hogy olyan szakemberek számára biztosítsunk helyszínt, amelyek hiányzanak a térségből. A 2023/2024-es tanévben szülőcsoport és gyermekcsoport indul, havi egy alkalommal a Fejlesztőházban.

A TNGK Család-és Gyermejkölési Központ képviselője a 2023. szeptember 20-ai interjúban elmondta, hogy nagyon fontos és jól célzott segítség lenne a gyermekek támogatásában az intézményben nyújtott ingyenes pszichológusi szolgáltatás időkeretének kibővítése. 2018-ban az óvodai és iskolai szociális munka bevezetést követően egyre nagyobb igény mutatkozott a szolgáltatás iránt. A pszichológiai szolgáltatás magán ellátásban való biztosítása nagy anyagi nyomást helyez a családokra, átlag kereset mellett nagyon nehezen finanszírozható, gyakran a gyermek eljutása ezért toródik ki időben. Tapasztalataik alapján a jelzést követően hamar diagnosztizált, lokalizált problémák 4-6 ülés után lezárhatóak, megoldhatóak vagy más szolgáltatásba irányíthatóak. A klienskör bővülése, illetve a gyermekek körében egyre korábbi életkorban is jelentkező szorongásos tünetek, eltérő fejlődési ütemek miatt egyre nagyobb igény mutatkozik a szolgáltatásra.

Várpalota önkormányzati fenntartású összevont óvodájában (7 telephelyen, 638 férőhelyen) 2022. december 31-jei állapot szerint 509 tipikusan fejlődő+19 SNI-s gyermeket láttak el (2017-hez képest 70 fővel csökkent a beíratott gyerekek száma, az SNI-s gyerekek száma viszont 5 fővel nőtt). A Szivárvány óvoda 120+5 fő (2017-hez képest 1 helyett 5 SNI-s gyermek), az Iciri-piciri tagóvoda 16+1 fő, a Dúdoló óvoda 68+4 fő (2017-hez képest 1 helyett 4 SNI-s gyermek), a Rákóczi telepi óvoda 50 +0 fő, a Lurkó kuckó óvoda 76+3 fő, a Cseperedő tagóvoda 44+0 fő, a Kölyökvár óvoda 135+6 fő gyermeket látott el. Az Evangélikus Óvodába 76 fő tipikusan fejlődő gyerek járt, SNI-s gyerekük nem volt.

A 4.4.a) táblából látható, hogy 2017-ben volt a legmagasabb a Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül, és a szakközépiskolások és a szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulókon belül is. Előbbiek 3,31%-a volt HH-s vagy HHH-s tanuló, utóbbiak közel 5%-a. Az utóbbi 3, illetve 2 évben már nem voltak hátrányos helyzetű tanulók a középiskolákban. Ennek oka lehet az, hogy csökkent a szegény és hátrányos helyzetű családok száma, ami egyfelől látszik a statisztikából, ugyanakkor a középiskolákból való eltűnésüket nem magyarázza meg teljesen.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	4	1,12	19	4,49	5	2,39
2017	12	3,31	19	4,83	3	1,82
2018	8	2,35	4	1,11	2	0,93
2019	0	0,00	1	0,28	1	0,44
2020	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2021	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2022	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megállapítottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma 2017-ben megugrott (72-ről 128-ra), ezt követően 2019-ig ezen a szinten maradt (kis szórással), majd kiugróan megemelkedett (19 fővel). 2022-ben az előző évihez képest újra megemelkedett (8%-kal) a nagykorúvá vált HH-s gyermekek száma.

Feltételezhetően a másik ok az, hogy a hátrányos helyzetű vagy szegényebb családokból származó tanulók kiszorultak a középiskolából és a felsőbb oktatási intézményekből. Az oktatási rendszernek és az iskoláknak olyan intézkedést kell tenniük, hogy megelőzzék a kiszorulást, és támogassák ezeket a tanulókat az iskolában maradásban és a sikeres továbbtanulásban. Ez magában foglalhatja az iskolai felzárkóztató programokat, pszichológiai segítségnyújtást, mentorálást és egyéb szükséges intézkedéseket.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	72	27
2017	128	6
2018	123	3
2019	142	1
2020	124	0
2021	123	0
2022	133	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

40. ábra Hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai – 2022.		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	7	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	3	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	638	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	26	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	5,30	16,30
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	53	12
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	53	12
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	26	0
Kisegítő személyzet	17	0

Forrás: TEIR-KSH

41. ábra Óvodai dolgozók – betöltött és hiányzó létszám Forrás: TEIR-KSH

A 4.4.1-es táblázatban látható, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is hiányzik 12 óvodapedagógus a rendszerből. Az alábbi 4.4.2 számú táblában pedig az látszik, hogy a gyermekek száma 2020-ról 2021-re 19 fővel emelkedett az óvodákban. A gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma pedig jelentősen – közel egyharmadával – nőtt, ugyanakkor az óvodákban dolgozó gyógypedagógusok nincsenek az óvodákban, a Bartos iskolából, úgynevezett utazó gyógypedagógus segíti a részoruló gyerekeket.

A 4.4.2-es számú táblázat adatai alapján elmondható, hogy Várpalotán 2016-2021 között az óvodai férőhelyek száma kis mértékben (740-ről 752-re) emelkedett. A beíratott gyermekek száma viszont – ugyanebben az időszakban 629 és 660 fő között ingadozott (2017-től 2020-ig folyamatosan csökkent, majd 2021-ben újra emelkedett). Jelenleg 4 üres csoport van az óvodákban városi szinten. Így nincs szükség férőhelybővítésre. Láthatjuk azt is, hogy a Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma (az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül) több mint a kétszeresére emelkedett 2016-óta, akkor 12 fő kapott speciális oktatást, 2021-ben már 29 óvodás korú gyermek.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoporthoz tartozók száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoporthoz jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	n.a.	31	740	9	659	2	12	21
2017	n.a.	31	744	9	660	2	16	21
2018	n.a.	31	743	9	651	2	18	21
2019	n.a.	31	719	9	643	2	18	21
2020	n.a.	31	743	9	629	2	20	20
2021	n.a.	31	752	9	648	2	29	21
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Ennek a nagyfokú növekedésnek az okai az alábbiak lehetnek:

– *Növekvő tudatosság és diagnosztika*

Az utóbbi években növekedett a figyelem az oktatási és fejlesztési szükségletek iránt, különösen a gyermekeknél. A korábbi évtizedekhez képest jobban megértjük a tanulási és fejlődési nehézségeket, amelyekkel egyes gyermekek szembesülhetnek. Ez eredményezheti a korai diagnosztizálást és az igényekhez igazított oktatási lehetőségek növekedését.

– *Szülők és pedagógusok jobb tájékozottsága*

A szülők és az oktatási szakemberek is egyre jobban megértik a gyermekek egyedi szükségleteit és az elérhető támogatási lehetőségeket. Ennek eredményeként több szülő és pedagógus keresi a gyógypedagógiai szolgáltatásokat azért, hogy a gyermekeik vagy tanítványaik a lehető legjobban fejlődhessenek.

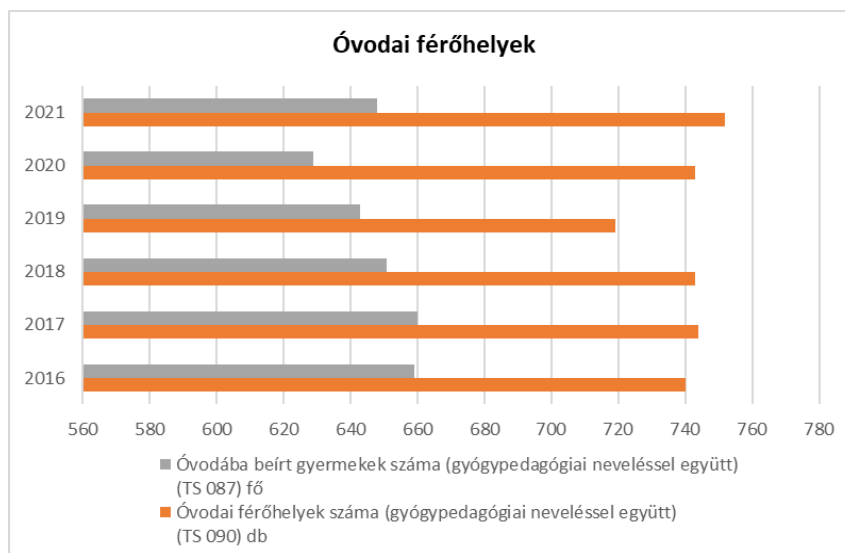
– *Jobb hozzáférés a szolgáltatásokhoz*

Az oktatási rendszerek fejlődésével és az esélyegyenlőség elvárásával egyre több gyermeknek nyílik lehetősége a gyógypedagógiai szolgáltatásokhoz való hozzáférésre.

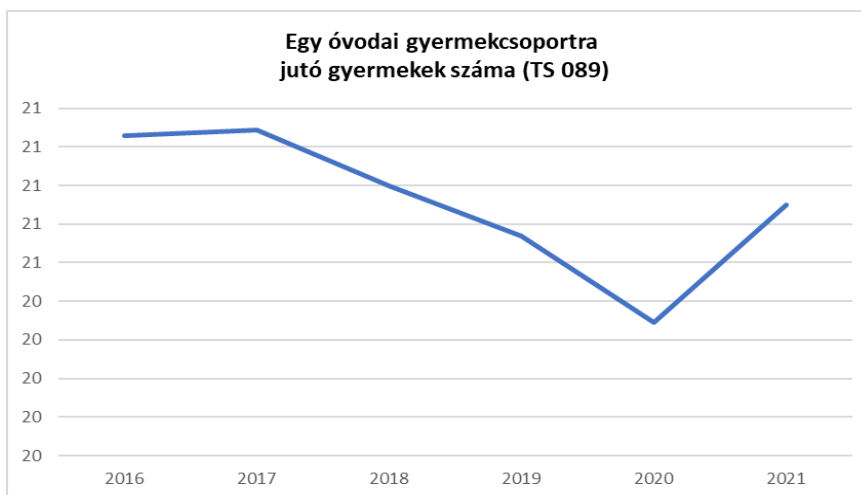
– *Növekvő igények és komplexebb nehézségek*

A modern társadalmi és környezeti változások miatt egyre több gyermek él együtt olyan fejlődési és tanulási nehézségekkel, amelyek gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Fontos hangsúlyozni, hogy az emelkedő szám pozitív irányba mutathat, hiszen a gyógypedagógiai szolgáltatások célja a gyermekek támogatása és fejlődésük elősegítése, és ezzel hozzájárul a társadalmi inklúzióhoz és az esélyegyenlőség megteremtéséhez. Ezek a szolgáltatások hozzásegítik a felzárkóztatásra szoruló gyermekeket abban, hogy kibontakoztathassák a legjobb képességeiket. Amennyiben elérhetők a szolgáltatások a gyerekek számára, de több helyen is leírtuk, hogy kevés a gyógypedagógus ezen a területen, szóval ez itt most csak egy szépen hangzó elv.

42. ábra Óvodai férőhelyek száma. Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

43. ábra Egy óvodai csoportra jutó gyermekek száma Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Várpalotán évente több, mint 1500 gyermek tanul a város általános iskoláiban. A Veszprémi Tankerületi Központ⁴⁶ által fenntartott általános iskolákban a tanulók létszáma 2022. december 31-én: 1 371 fő (2017-ben a tanulók összlétszáma 1 194 fő volt, öt év alatt közel 200 fővel emelkedett a létszámuk)

- Bán Aladár Általános Iskola 362 fő
- Bán Aladár Általános Iskola Rákóczi Telepi Tagiskolája 186 fő

⁴⁶ Várpalota iskolái a Veszprémi Tankerületi Központoz tartoznak.

- Várkerti Általános Iskola 398 fő
- Várkerti Általános Iskola Vásárhelyi András Tagiskolája 159 fő
- Várkerti Általános Iskola Inotai Tagiskolája 164 fő
- Nepomuki Szent János Római Katolikus Általános Iskola: 156 tanuló (2017-ben a tanulók létszáma 247 fő volt, öt év alatt közel 100 fővel csökkent a létszámuk)
- Bartos Sándor Óvoda, Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola (sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása): 139 fő, ebből 37 óvodás és 102 általános iskolás.

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	8	86	8	19,30	12,17
2017	8	85	8	18,95	11,98
2018	7	82	8	19,56	13,22
2019	8	82	8	19,29	13,84
2020	8	73	7	21,27	12,04
2021	8	72	7	21,08	12,32
2022	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat jól mutatja, hogy az általános iskolai osztályok száma 2020/2021-es tanévre lecsökkent, míg a 2015/2016-os tanévben 86 osztály volt, 2020/2021-es évben már csak 72. Ehhez képest az egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma emelkedett, 2015/2016-os tanévben 19 tanuló, míg 2020/2021-es tanévben 21 tanuló jutott egy általános iskolai osztályra. Az is jól látható a táblázatból, hogy Várpalotára más településről bejáró tanulók száma – ha csak kis mértékben is, de – emelkedett, míg 2015/2016-os tanévben az össz tanulók létszámának 12,17%-át tették ki, addig a 2020/2021-es tanévben már 12,32%-át. A bejáró tanulók száma a 2018/19-es évben volt a legmagasabb, ekkor a tanulók közel 14%-a járt be más településről.

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	180
2017	203
2018	191
2019	187
2020	191
2021	200
2022	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A korábbi, 4.4.5. számú táblázatból egy öröndetes trend rajzolódik ki, mivel a 8. évfolyamot eredményesen befejezők száma folyamatosan emelkedett az elmúlt hat évben. Mindez úgy, hogy az általános iskolában járó tanulók száma jelentősen csökkent (2016-óta 14 osztálynyi gyermek tűnt el a város általános iskolákból)

44. ábra A 8. évfolyamos sikeresen elvégzők száma Forrás: TeIR, KSH Tstar

A középfokú oktatást 3 gimnáziumi feladathely, 2 szakközépiskola, illetve 2 szakiskola biztosítja. Várpalotán felsőfokú oktatási intézmény nem működik. A középiskolákban a 2022. évben a tanulók létszáma a következőképpen alakult:

- Képesség- és Tehetségfejlesztő Magán Általános Iskola, Középiskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium: 296 fő (90 ált. isk. + 114 gimnázium + 51 szakiskola). Ide tartozik a jársdi általános iskola, mely 41 fős létszámmal működik.
- Pápai Szakképzési Centrum Faller Jenő Szakképző Iskolája és Kollégiuma: 885 fő (2017-ben a tanulók létszáma 646 fő volt)
 - Ebből nappali képzésre: 703 fő járt
 - esti tagozatra (felnőttképzés): 171 fő járt
 - dobbantó + műhelyiskolába: 11 fő járt
- Thuri György Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola: 262 tanuló (gimnáziumi), valamint 276 hallgató vesz részt alapfokú művészetoktatásban.

c) Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetésről és jogellenes elkülönítésről nem érkeztek jelzések, a szakemberek igyekeznek jól kezelni és kompenzálni a felmerülő problémákat. Tudomásunk szerint az intézmények között és azokon belül sincsenek szegregációs jelenségek.

d) Az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

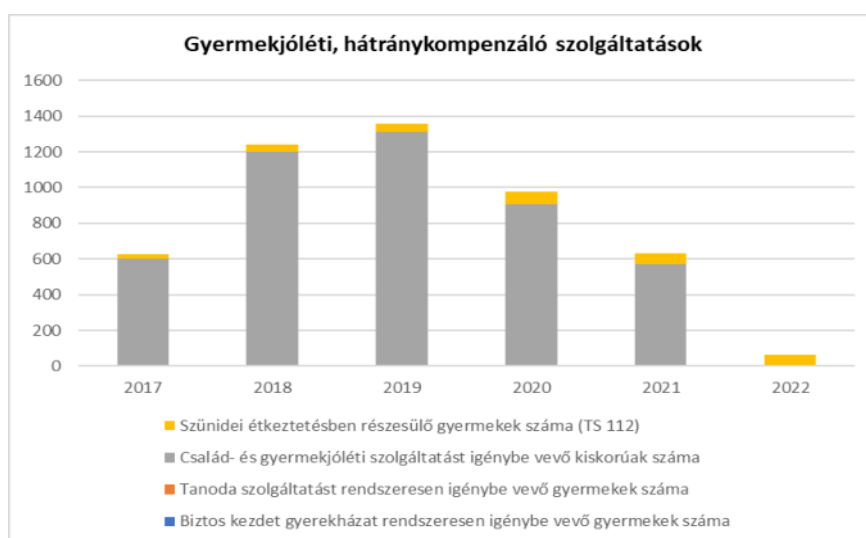
Az országos kompetencia méréseken a város két legnépesebb általános iskolája az országos átlag körüli, vagy annál kicsivel magasabb értéket mutatnak. A hátrányos helyzetű gyermekek teljesítményéről nem minden intézményben állnak rendelkezésre adatok. Fontos lenne, hogy az intézmények bevezessenek egy rendszeresített eljárásrendet az eredmények monitorozására és kiértékelésére, hogy a szerzett tapasztalatokra építve javulhasson az oktatás színvonala.

e) Előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

A város intézményeiben igénybe vehető hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához. A fentiekben igyekeztünk bemutatni ezeket a hátránykompenzáló szolgáltatásokat és pénzbeli juttatásokat. Az alábbi táblázatban bemutatásra kerül még egy hátránykompenzáló szolgáltatás, mely a rászoruló gyerekek szünidei étkezését mutatja be. Látható, hogy évről-évre emelkedik az étkezésben részesülő gyermekek száma.

4.4.6. számú táblázat - Gyermejkölési, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermejkölési szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	0	0	602	25
2018	0	0	1 198	45
2019	0	0	1 310	49
2020	0	0	907	69
2021	0	0	571	58
2022	0	0	n.a	65

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

45. ábra Gyermejkölési hátránykompenzáló adatok.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A köznevelési intézményekben jelen lévő SNI-s és BTMN-nel küzdő gyerekek növekvő száma miatt az eddiginél is nagyobb problémát okoz a Tanoda, valamint a szükséges számú fejlesztő szakemberek (különösen pszichológus, logopédus, gyógypedagógus) hiánya.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<p>A korai fejlesztést igénylő hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyerekek száma folyamatosan emelkedik. Ugyanakkor a speciális igényű óvodás és iskolás korú gyerekek integrált neveléséhez nincs megfelelő számú szakember. A családok nagy része anyagi okok miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudja igénybe venni a gyerekek megfelelő fejlődéséhez szükséges speciális fejlesztő foglalkozásokat.</p> <p>Az intézményekben dolgozó pedagógusok nem rendelkeznek azzal a speciális szaktudással, amit az érintett gyerekek sokszínű célcsoportjának fejlesztése igényel, ezért további szakemberek bevonására, foglalkoztatására van szükség.</p> <p>A gyerekek ellátásával, fejlesztésével kapcsolatban a város óvodáiban, iskoláiban és szociális intézményeiben az alábbi szakemberekből van hiány: pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, fejlesztő terapeuta, óvodai, iskolai pszichológus (jelenleg mindössze 1 fő van Várpalotán), fejlesztőpedagógus, logopédus.</p>	<p>Az SNI-s és BTMN-es gyermekek megfelelő fejlődésük, felzárkóztatásuk érdekében az integrált nevelés keretei között is megkaphassák a megfelelő odafigyelést, fejlesztést, egyéni bánásmódot.</p> <p>Megfelelő számú szakember biztosítása a település intézményeiben.</p> <p>A megfelelő korai fejlesztés révén a beilleszkedési és tanulási nehézségek csökkentése.</p> <p>Ennek támogatására fontos lenne rászorultsági alapon az ingyenesség, kedvezményes igénybevételi lehetőség.</p>
<p>A gyermekek körében egyre nagyobb számban fordul elő sajátos nevelési igény, beilleszkedési és nevelési, tanulási, magatartási zavar. Az iskola utáni gyermekfelügyeletet a szülők a munkaerőpiaci részvételük miatt (alacsonyan iskolázott, gyári munkás réteg) egyre nehezebben oldják meg. A gyermekek iskolai lemorzsolódása a csellengés, gondoskodói szülői jelenlét hiányában is egyre növekvő tendenciát mutat.</p>	<p>Az országos Tanoda Program azzal a céllal jött létre, hogy segítse azokat a tanulókat, akik számára önmagában sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz, a továbbtanuláshoz.</p> <p>Jelenlegi célunk, hogy működő Tanodát hozzunk létre Várpalotán.</p>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A települési adatok alapján elmondható, hogy Várpalota 19.575 lakója közül 9.395 volt a férfiak és 10.180 a nők száma a 2022. évi népszámlálás időpontjában, így a településen lakó ezer férfira 1084 nő jutott.

Ez az arány azonban korévenként, korcsoportonként változik. A születéskori és 18 éves korig tartó, még természetesnek tűnő fiútöbblet tulajdonképpen megmarad ötven éves korig, ezt követően azonban a nők többségbe kerülnek. Nyolcvan éves kortól a lakosságon belül már kétszer annyi nő él, mint férfi. Mindez a férfiak magasabb halandóságának a következménye.

A nemek megoszlása a foglalkoztatottság tekintetében nem követi a lakónépesség arányait. A különbség országszerte jellemző, és okai között olyan is szerepel, mely sajnálatos módon az esélyegyenlőségi szempontok meg nem tartásából fakad.

Tény, hogy az országos adatok alapján a nők gazdasági aktivitása alacsonyabb a férfiakénál, és e különbségnek csak egyik vékonyka szelete a női élethelyzetből, az anyaságból fakadó inaktivitás (GYES, GYED, GYET). Gyakori jelenség, hogy a nők háttérbe szorulnak a munkavállalást illetően, valamint gyakran a női bérek mértéke elmaradást mutat a férfiak béréhez képest, annak ellenére, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12.§-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál, különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát is, amely rögzíti, egyben tiltja, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerüljön hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetés az Ebktv. rendelkezéseivel összhangban számos egyéb jogszabállyal ellentétben áll, beleértve az Alkotmányt és a Munka Törvénykönyvét is. A hátrányos megkülönböztetés felszámolása nélkül nem jöhet létre igazságos és inkluzív társadalom, ahol mindenki esélyt kap a fejlődésre és képességei teljes kibontakoztatására. Manapság a nők túlnyomó többsége dolgozik, aktívan hozzájárulva a család megélhetéséhez szükséges források megszerzéséhez, hiszen – a jelenlegi gazdasági helyzetben – mindkét szülő keresete szinte nélkülözhetetlen a mindennapi kiadások fedezéséhez. A nők számára az egyik legnagyobb kihívást a munkahelyi és a családi feladatok ellátásának összeegyeztetése jelenti. Jelenleg még a legtöbb foglalkoztatónál nagy problémát jelent a munkahelyi rugalmasság biztosításának hiánya. A helyzet a pandémia hatására bizonyos szektorokban javult, ugyanakkor a részmunkaidős foglalkoztatásra még mindig kevés munkáltató biztosít lehetőséget. A munkahelyi feladatok, a háztartási munkák és a gyermekek ellátásán túl a legtöbb esetben az idősebb hozzátartozók gondozása is a nőkre hárul, ami további terheket ró rájuk. Ezért nagyon fontos a családon belüli

gondoskodás igazságosabb megosztása, valamint a munkahelyi rugalmasság és támogatás növelése, hogy a nők és a férfiak egyaránt képesek legyenek összeegyeztetni a családi kötelezettségeiket és a munkahelyi elvárásokat, anélkül, hogy az hátrányosan érintené az egyik vagy a másik területet.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

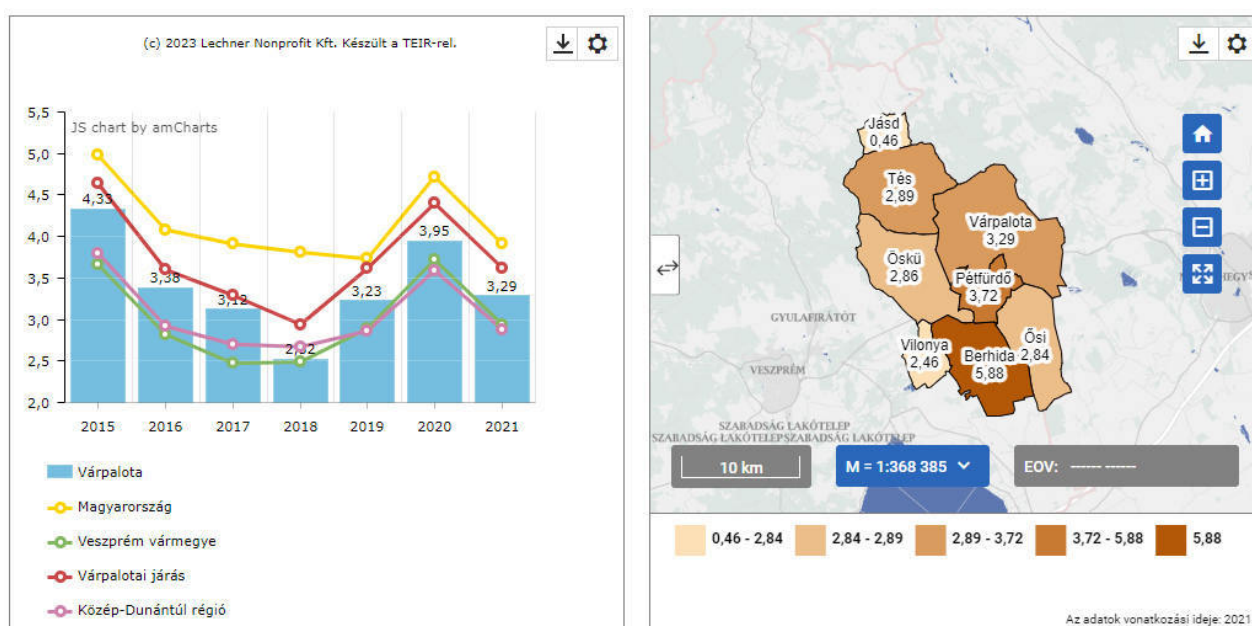
a) Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Várpalotán az állandó népesség körében a nők férfiakhoz viszonyított aránya megegyezik az országos átlaggal, és az elmúlt években nem változott.

Az alábbi ábrából látható, hogy a regisztrált álláskereső nők aránya 1 százalékkal csökkent 2015 és 2021 között, a város 3,29%-os aránya, 0,6 százalékkal kedvezőbb az országos átlagnál ugyanakkor 0,3%-kal kedvezőtlenebb a Veszprém vármegyeinél. Ugyanakkor a lenti diagram azt is megmutatja, hogy a munkanélküliség milyen mértékben követte a gazdasági változásokat, és az ábrán megjelenik a Covid-19 vírus miatti fokozódó női munkanélküliség is (az oktatás-nevelési intézmények bezárása miatt számos olyan szülő – jellemzően édesanya – kényszerült a munkahelyének feladására, aki családi, baráti vagy rokoni kapcsolatok hiányában nem tudta másként megoldani a kiskorú gyermekeinek az ellátását).

A következő két ábrával kapcsolatban elmondható továbbá, hogy a vizsgált hat évben a Várpalotán nyilvántartott női álláskeresők aránya jóval kedvezőbb volt az országos átlagnál, ugyanakkor valamivel kedvezőtlenebb a vármegyei és a régiós adatoknál.

Nyilvántartott álláskereső nő, 100 15-64 éves nőre (fő)

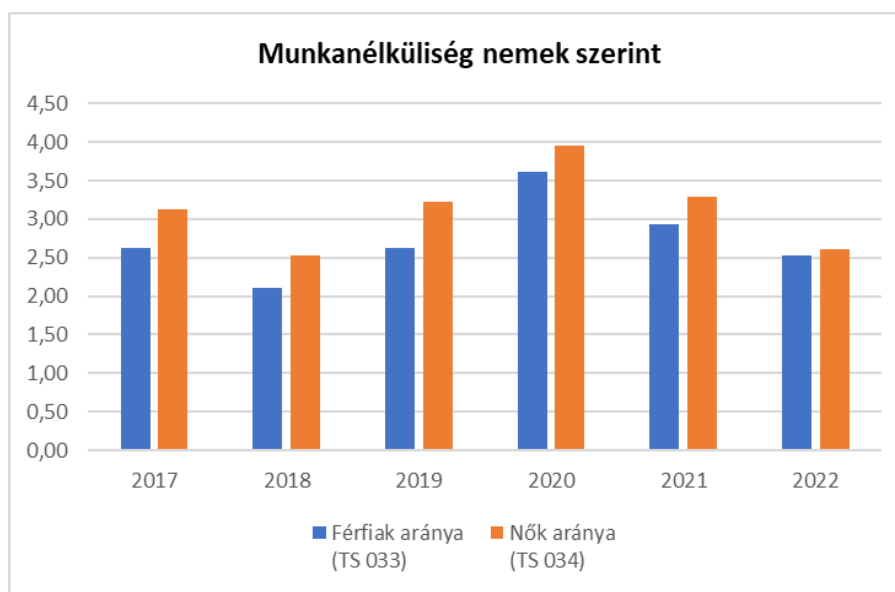
46. ábra Nyilvántartott álláskereső nők száma. Forrás: TEIR-KSH

A fent leírtakat kiegészíti az az információ, hogy az elmúlt hét évben a nyilvántartott álláskeresők között arányaiban többségben voltak a nők. Ebben az időszakban – ahogy már korábban

említettük – a legmagasabb 2020-ban, a pandémia első évében volt a munkanélküliségi ráta, ekkor a női álláskeresők aránya megközelítette a 4%-ot.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	3,25	3,38	3,32
2017	2,63	3,12	2,88
2018	2,1	2,52	2,31
2019	2,63	3,23	2,93
2020	3,62	3,95	3,79
2021	2,93	3,29	3,11
2022	2,52	2,61	2,57

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

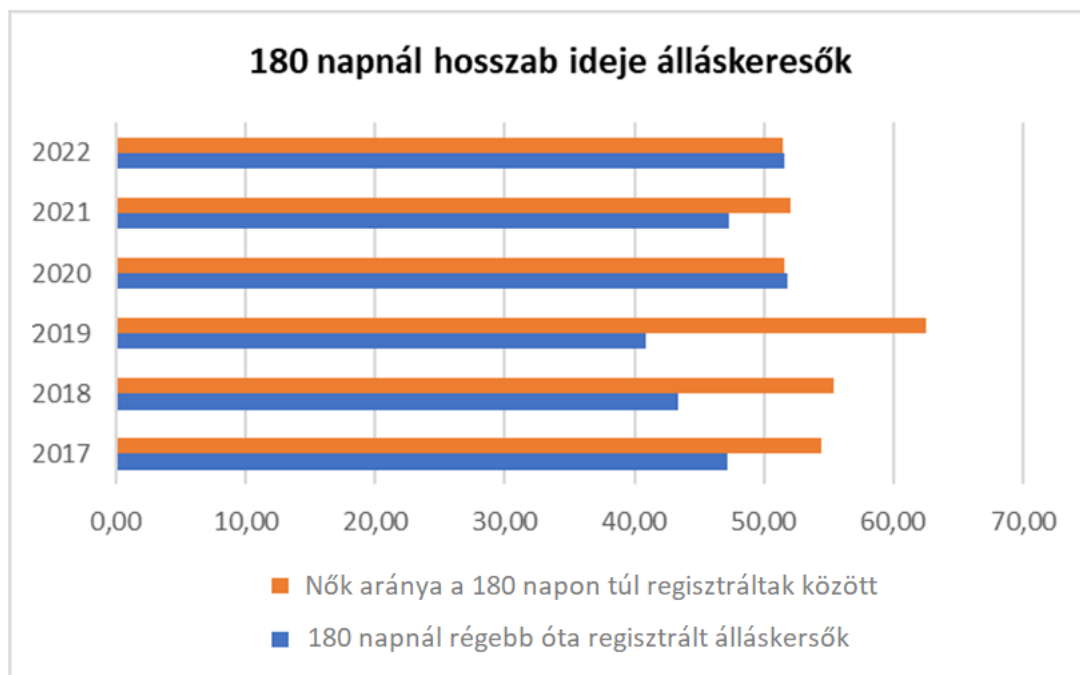

47. ábra A munkanélküliség alakulása nemek szerint Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya 2016-óta változatosan alakult. Várpalota tekintetében 2019-ig különösen a nők között volt gyakori jelenség a hosszabb ideig elhúzódó álláskeresés, úgy tűnik, hogy korábban a nők a munkanélkülivé válását követően nehezebben tudtak újra elhelyezkedni. Ez azonban 2020-ban kiegyenlítődtött a nemek között, ezt követően pedig stagnálás látható.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	41,4	52,82
2017	47,16	54,45
2018	43,44	55,4
2019	40,85	62,58
2020	51,78	51,53
2021	47,32	52,06
2022	51,64	51,45

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

48. ábra 180 napnál hosszabb ideje állást keresők aránya Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők körében tapasztalható magasabb arányú tartós munkanélküliség számos tényezőre vezethető vissza, és fontos hangsúlyozni, hogy az okok összetettek és különböző társadalmi, gazdasági és kulturális tényezők együttes hatásának eredménye lehet. Ezek között szerepelhetnek az alábbi okok:

Családi kötelezettségek: A nők gyakran kerülnek gondozó szerepbe a családban, például a gyermeknevelés vagy időskori gondozás miatt. A hosszabb időre való munkaerőpiaci kiesés lehetősége azért jelenthet problémát, mert a nőknek nehezebb lehet visszatérni a munkaerőpiacra a hosszabb szünet után. Egyrészt az esetleges hosszabb idejű távollét során a korábbi munkával kapcsolatos tudásuk, ismeretük megkophat, másrészt napjainkban olyan intenzív technológiai és tudástartalmi változások zajlanak, melyek folyamatos fejlődést kívánnak meg a dolgozóktól, és

ebből a folyamatos tanulási folyamatból is kiveshetnek a nők a munka világából való tartós távollétük idején.

Hiányzó rugalmasság: A munkahelyek sokszor nem nyújtanak megfelelő rugalmasságot a családi és munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetéséhez, ami különösen anyák esetében okozhat problémát. Bár a jogszabályi változások már számos lehetőséget nyújtanak a különféle atipikus foglalkoztatási formákat illetően, a legtöbb munkáltató még idegenkedik attól, hogy egy újfajta munkaszervezési módot alakítson ki (pl: lehetővé tegye az osztott munkahelyen, akár részmunkaidőben zajló női foglalkoztatást).

Munkaerőpiaci változások: Ahogy a családi kötelezettségek kapcsán már utaltunk rá, a munkaerőpiac folyamatosan változik, és olykor a nőknek – hosszabb távollét után – nehezebb lehet visszatérni a munkaerőpiacra, ha a korábbi tapasztalataikat és készségeiket elavultnak érzik vagy azok már valóban nem megfelelőek a visszatérésük idején elvárt követelmények teljesítéséhez.

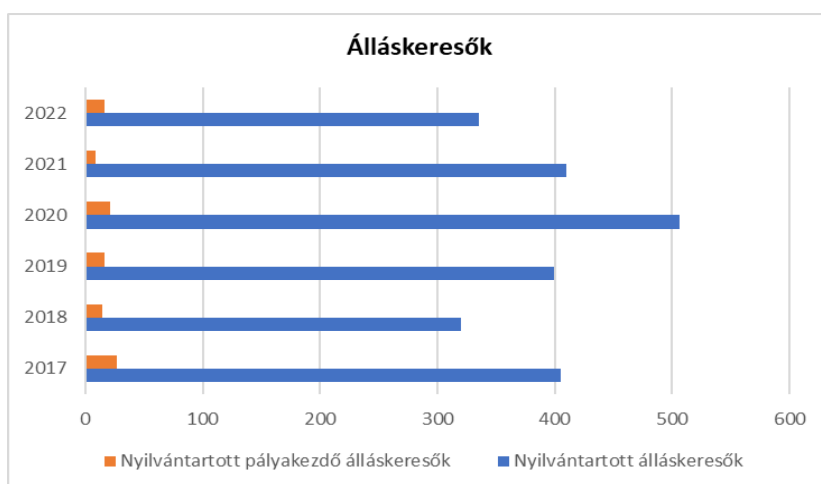
Önbizalomhiány: A fentiekből fakadóan a hosszabb otthon töltött idő önbizalomhiányhoz vezethet, mivel a nők úgy érezhetik, hogy elvesztették a kapcsolatot a munkahelyi környezettel vagy túlságosan megváltoztak a korábbi munkáltatónál a munkavégzés feltételei (munkaköri feladatok, munkatársak, szakmai tudás, stb.), így azt feltételezhetik, hogy már nem rendelkeznek a munka elvégzéséhez szükséges és elégséges tudással, ismerettel és képességekkel.

Ezek a tényezők gyakran összefonódnak és egymást erősítik, ami magyarázatot adhat a nők tartós munkanélküliségének magasabb arányára. Fontos, hogy a munkaerőpiac és a munkahelyek alkalmazkodjanak a változó igényekhez, és támogató környezetet teremtsenek a nők számára, hogy sikeresen visszatérhessenek a munka világába akár hosszabb ideig tartó kiesés után is.

A fiatal pályakezdők között alacsony a nyilvántartott munkanélküliek aránya. 2021-ben különösen alacsony volt, ekkor az állástalan pályakezdők aránya a nyilvántartott álláskeresők között mindössze 2%-volt. A tavalyi évben a nyilvántartott álláskeresők számában jelentős csökkenés volt látható, ugyanakkor a pályakezdő álláskeresők száma megduplázódott.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	471	26
2017	405	27
2018	320	14
2019	399	16
2020	506	21
2021	410	9
2022	335	16

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

49. ábra Álláskeresők aránya Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) Nők részvétele a foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Várpalotán az elmúlt időszak legjelentősebb, kifejezetten a női célcsoportnak szóló munkaerőpiaci programja az EFOP-1.2.9-17-2017-000015 azonosító számú „Női Információs és Szolgáltató Központ létrehozása Várpalotán” címet viselő projekt volt. A program a Széchenyi 2020 program keretében valósult meg a Várpalotai Polgármesteri Hivatal és a Fiatal Családosok Klubjának Egyesülete konzorciumi együttműködésében. A projekt a térségben élő nők családi, társadalmi és munkaerőpiaci szerepeinek összeegyeztetését segítette elő, a nők foglalkoztathatóságát, atipikus munkavégzését népszerűsítette városunkban. A projekt 2018. május 01. – 2021. május 28. között valósult meg.

A Várpalotai Polgármesteri Hivatal és a Fiatal Családosok Klubja 200 millió forintos európai uniós támogatás segítségével valósította meg a programot, működtetve a várpalotai Család és KarrierPont-ot az Újlaky utca 18. szám alatt. Az iroda a működése során a térségben élő nők családi, társadalmi és munkaerőpiaci szerepeinek segítésén és javításán dolgozott.

A Család és KarrierPont rendezvényein az atipikus foglalkoztatási formák megismertetése és elterjesztése mellett a munkaerő-megtartás, vállalati kommunikáció és az emberekkel való bánásmód témáira fektettek kiemelt hangsúlyt. Az Anyatejes Világnapon, valamint a Láthatatlan munka Világnapján tartott megemlékezések a nők munkájának, társadalmi szerepvállalásának jelentőségét méltatták, hozzájárulva ezzel a társadalmi és gazdasági sztereotípiák leépítéséhez.

A projekttel együttműködési megállapodást aláírók ingyenes jogi, mentálhigiénés, pszichológiai, valamint HR tanácsadást vehettek igénybe. A program keretében tanácsadáson, illetve szakemberek által vezetett coaching szolgáltatásban több, mint 600 nő részesült.

Az érdeklődők többfajta képzésen bővíthették ismereteiket. A legsikeresebb képzések az alábbiak voltak: munka és magánélet összehangolása, konfliktuskezelés, munkaerő-piaci reintegráció, angol és német nyelvi képzések, számítástechnikai képzés, valamint papírfonás, mézeskalács és bonbon készítés workshopok – ezeken több, mint 500-an vettek részt.

A képzéseken, rendezvényeken, tanácsadásokon résztvevők több, mint 50 alkalommal vették igénybe a Család és KarrierPont gyermekfelügyeleti szolgáltatását. Az atipikus foglalkoztatás és a

családbarát munkahelyek népszerűsítése során 20 munkaadóval sikerült együttműködési megállapodást kötni. A munkaerő-piaci integráló programokba közel 300 fő hátrányos helyzetű személy bevonása történt meg, valamint a különböző fejlesztések eredményeképpen a projekt végére 27 főnek sikerült visszatérnie a munkaerő-piacra.⁴⁷

A *Segítő szolgáltatások nyújtására* (ingyenes jogi, mentálhigiénés, pszichológiai, valamint HR tanácsadás, egyéb.) mindösszesen 623 bevonás valósult meg, melyből 421 fő részére nyújtottak konkrét segítő szolgáltatást, amiben a *nők aránya 77,4%-a* volt.

Képzésen, fejlesztésen, felkészítésen 543 fő részesült, itt a *nők aránya 76,4%* volt.

A másik jelentős – foglalkoztatást elősegítő program a TOP-5.1.2-15-VE1-2016-00003 azonosító számú „*Foglalkoztatási Együttműködések a Várpalotai járásban*” című projekt volt. A fejlesztés közvetlen célja a képzési és foglalkoztatási programok támogatása, a foglalkoztatás helyi szintű bővítése, valamint az álláskeresők munkához juttatása. Ezzel a projekttel kapcsolatban a nemekre vonatkozóan nem végeztek adatgyűjtést. A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban 461 fő vett részt.

c) Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Várpalotán és a környékbeli településeken is nehezebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nőként elhelyezkedni, mint magasabb kvalifikációval. Ugyanakkor az utóbbi években (2018-2021 között) egyharmadával csökkent az általános iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők és 72%-kal az általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma, ami azt jelenti, hogy a turbulens munkaerőpiaci környezetben a legalacsonyabb végzettséggel rendelkezők is nagyobb számban találtak munkát, mint a korábbi években.

d) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A munka világában általánosan megfigyelhető, hogy a nők hátrányos megkülönböztetésnek vannak kitéve. Az egyenlő munkáért egyenlő bér elvével ellentétben áll az az adat, mely szerint a férfiak átlagjövedelme azonos munkakörben gyakran magasabb, mint a női munkavállalóké. Ezen kívül számos olyan munkakör vagy pozíció létezik (jellemzően ilyenek a vezető beosztással kapcsolatos munkakörök), amelyhez nők is ideális jelöltek lehetnének, mégis gyakran előnyben részesítik a férfi munkavállalókat az állások betöltésekor.

A még a családalapítás előtt álló fiatal nők, a kisgyermekes anyák és az 50 év feletti nők a munkahelykeresés során sokszor szembesülhetnek a korosztályi és női mivoltukból fakadó diszkriminációval. A fent bemutatott EFOP projekt egyik célja az aktív korú nők munkaerő-piaci helyzetének javítása mellett a kisgyermekes anyák társadalmi presztízsének, mentálhigiénés állapotának és önbecsülésének javítása volt.

⁴⁷ Bővebb információ a programról itt olvasható: <https://www.varpalota.hu/csalad-es-karrierpont-varpalotan-efop-1-2-9-17-2017-00015/> Letöltve: 2023.08.11

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Atipikus foglalkoztatás

A nők munkaerő-piaci és családi feladatainak összeegyeztetését nagy mértékben segítik az atipikus foglalkoztatási lehetőségek.

Jelenleg az Önkormányzat nem támogatja ezt a foglalkoztatási formát, pedig számos előnnyel járhatna, néhány pontban összegyűjtöttük ezeket.

Az atipikus foglalkoztatási lehetőségek bővítése az önkormányzati intézményekben rendkívül fontos lehet a nők munkavállalásának elősegítésében. Az ilyen intézkedések számos pozitív hatással járhatnak a nők és a társadalom egészének szempontjából.

- Az atipikus foglalkoztatási lehetőségek, mint például a részmunkaidő, a rugalmas munkaidő, a távmunka vagy a projekt alapú munka, lehetővé teszik a nőknek, hogy könnyebben összeegyeztethessék a családi és a munkahelyi kötelezettségeiket. Ez növelheti a munkaerőpiacra való visszatérést azoknál a nőknél, akik korábban azért döntöttek a munkahelyi kihívások elkerülése mellett, mert nehezen tudták összeegyeztetni a családi élettel.
- Az önkormányzati intézmények jó példaként szolgálhatnak a munkaadók számára. Ha az önkormányzat aktívan támogatja az atipikus foglalkoztatási formákat, más vállalatok is átvehetik és bevezethetik a saját szervezeti struktúrájukban. Ez hozzájárulhat a munkaerőpiaci változásokhoz és a nők foglalkoztatásának növekedéséhez.
- Az atipikus foglalkoztatás elősegítheti a nők gazdasági függetlenségét és pénzügyi stabilitását. Az olyan lehetőségek, mint a részmunkaidő vagy a távmunka, lehetővé teszik, hogy a nők pénzügyi helyzete javuljon, így a családok anyagi biztonságérzete növekedhet.
- Az atipikus munkavégzés lehetővé tétele növeli a munkavállalói elkötelezettséget, lojalitást, valamint hozzájárul a vállalat jó hírnevének öregbítéséhez. A munkaerőpiacon keresettek azok a cégek (többen akarnak hozzájuk jelentkezni, azaz ezek a cégek vonzóbbak a kvalifikált munkavállalók számára), ahol az atipikus foglalkoztatási formák valóban működnek. A megfelelő munkáltatói márka (brand) egyfajta versenyelőnyt jelent a toborzás/kiválasztás folyamatában.

Az atipikus foglalkoztatási lehetőségek bővítése tehát nemcsak a nőknek, hanem a foglalkoztatóknak és végső soron az egész társadalom számára is előnyös lehet. Az önkormányzati intézmények fontos szerepet játszhatnak ebben a folyamatban, és az ilyen intézkedéseknek a nők munkavállalásának elősegítésére irányuló célkitűzések részeivé kell válniuk a munkaerőpiaci egyenlőség előmozdítása érdekében.

Jelenleg atipikus foglalkoztatást az Önkormányzat tulajdonában álló Várpalotai Közszolgáltató Nonprofit Kft. biztosít az adminisztrációban dolgozóknak. A rugalmas munkaidőbeosztásban a kötött törzsidőn kívül, melyet az irodában kell ledolgozni, lehetőség van az otthoni munkavégzésre is a fennmaradó óraszámban.

Gyermekek napközbeni ellátása

A munka és a gyermeknevelés összehangolásában kulcsfontosságú szerepet játszik a helyi bölcsődei ellátás. Azoknak a szülőknek, akiknek nincs hozzáférésük bölcsődéhez, rendkívül nehéz a munka világába visszatérni, különösen is, ha hiányoznak a nagyszülői vagy más családi-baráti kapcsolatok, melyek segítséget jelenthetnek a kisgyermek ellátásában, vagy a munkába járás, az utazás és a gyermekfelügyelet összeegyeztetésében.

A település bölcsődéiben azoknak a gyermeknek tudnak az életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást és étkezést nyújtani, akiknek napközbeni ellátását a szülei, gondozói a munkavégzésük, képzésben való részvételük, betegségük, illetve egyéb okok miatt nem tudják biztosítani.

A városban működő két bölcsőde férőhelyei telítettek, többszörös a túljelentkezés, várólista van. A Ringató Bölcsődében csoportbővítésre került sor az idén. Az önkormányzat által üzemeltetett bölcsődéken kívül nem áll rendelkezésre más ilyen típusú ellátás. Az intézmények nyitvatartási ideje átlagosan (05.30-16.30 óra), amely megpróbál igazodni a szülők munkaidejéhez.

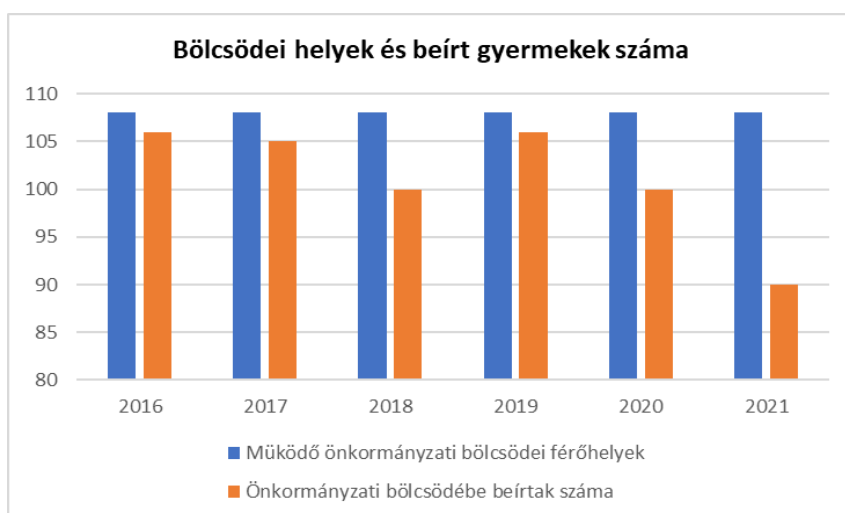
5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	10	564	81
2017	10	562	80
2018	10	527	75
2019	10	528	75
2020	10	500	71
2021	10	565	81
2022	9,5	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az alábbi táblázatban látható, hogy az utolsó vizsgált évben jelentősen nőtt az 1-3 éves korú gyermekek száma a településen, ugyanakkor a bölcsődei férőhelyek száma nem változott. Az adatokból úgy látszik, mintha a férőhelyek számánál jóval kevesebb gyermeket iratnának be a bölcsődébe, de ez megtévesztő, mivel az adatfelvétel napján bölcsődében lévők kerültek a táblázatba, mint beiratott gyermekek és nem a teljes nevelési év során oda járó gyermekek. A 2023. szeptember 20-án megtartott tematikus HEP Fórumon részt vevő szakemberek szerint a valóságban évek óta az egyik legnagyobb probléma a kisgyermek ellátásban a férőhelyek hiánya. A bölcsődei férőhelyek bővítésére mindenképp szükség lesz a jövőben, így nagyobb számban tudnak munkát vállalni az édesanyák is.

5.2.2. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma			
Év	0-3 év közötti gyermekek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	Fő	db	Fő
2016	564	108	106
2017	562	108	105
2018	527	108	100
2019	528	108	106
2020	500	108	100
2021	565	108	90
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

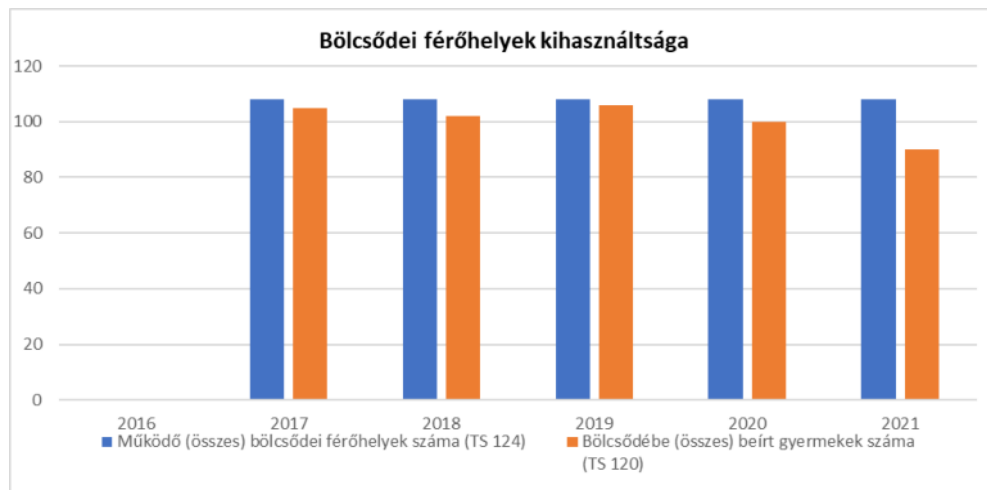

50. ábra A bölcsődei férőhelyek, és a bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	108	105
2018	0	0	0	0	0	0	108	102
2019	0	0	0	0	0	0	108	106
2020	0	0	0	0	0	0	108	100
2021	0	0	0	0	0	0	108	90
2022	0	0	0	0	0	0	108	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

51. ábra Bölcsődei férőhelyek kihasználtsága Forrás: TeIR, KSH Tstar

A védőnőkkel és a bölcsődékkal kapcsolatos adatok a gyermekekkel foglalkozó fejezetben részletesen elemzésre kerültek.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, az anya- és gyermekgondozás elsősorban a védőnői munka során kerül előtérbe. 2015-ben a 100 éves védőnői szolgáltatást hungarikummá nyilvánították, az indoklás szerint „az európai ellátórendszerekben nincs ennyire komplex, a lakosság szinte teljes spektrumát érintő preventív ellátás”, mint a magyar védőnői rendszer.

A védőnők kulcsszerepet töltenek be a magzat-, a gyermek- és az anyavédelem területén, elsődleges feladatuk ebben az időszakban a csecsemők és gyermekek egészséges fizikai, mentális és szociális fejlődéséhez szükséges környezeti feltételek megteremtése, az ezt akadályozó tényezők felismerése, betegség vagy környezeti veszélyeztettség esetén pedig fokozott gondozás és látogatás. Különösen fontos, hogy kiemelt figyelmet fordítsanak a szociálisan nehéz helyzetben lévő gyermekekre és anyákra⁴⁸. A leendő szülőknek nyújtott tanácsadást a védőnői szolgálat látja el Várpalotán, ahogyan a csecsemőknek és gyermekeknek nyújtott tanácsadást is. Szükség esetén jelzéssel élnek a Család és Gyermejkölési Szolgálat felé, és a családgondozókkal közösen keresnek megoldásokat a veszélyeztettség megelőzésére, megszüntetésére.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Az Egyesült Nemzetek Szövetsége (ENSZ) 1993-ban elfogadott Nők elleni erőszak megszüntetéséről szóló (48/104.) nyilatkozatában megfogalmazott definíció alapján: A nők elleni erőszak bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos cselekmény, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést, kárt vagy sérelmet okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában.⁴⁹ A nyilatkozat a családon belüli (közte a tetteges, lelki és szexuális), illetve azon kívüli erőszakot és bántalmazást is e kategóriába sorolja. A nők elleni

⁴⁸ Forrás : <https://egeszsegvonal.gov.hu/ellatorendszer/vedonoi-szolgalat.html> Letöltve : 2023.09.18

⁴⁹ Forrás: [N9409505.pdf \(un.org\)](https://www.un.org/News/Press/docs/2002/02020001.htm) Letöltve : 2023.09.18

erőszakos cselekmények megelőzése érdekében kötelezi továbbá a részes államokat igazgatási, polgári- és büntetőjogi szankciók megalkotására. Az ENSZ 2010-ben a részes államok számára jogalkotási kézikönyvet adott ki a nők elleni erőszak felszámolása érdekében, melyben jogalkotási és eljárási ajánlásokat fogalmazott meg⁵⁰.

A családon belüli erőszak elleni fellépés kiemelt feladata a rendőrség bűnmegelőzési tevékenységének. Ezen tevékenység sikere nem képzelhető el a hatósági, szociális, illetve gyermekvédelmi szférában dolgozó szervezetek rendszeres, gyors, kölcsönösségen alapuló információcseréje és a szociális jelzőrendszer megfelelő működése nélkül.

A Városi Rendőrkapitányság elmúlt évi beszámolója szerint 2022-ben 46 esetben indult eljárás hozzátartozók közötti erőszak kapcsán, míg 2021-ben 37 hasonló ügyet vizsgáltak. Az ügyekkel kapcsolatban összefoglalóan megállapították, hogy a kapcsolati erőszak és a testi sértés esetében a fiatalok férfi elkövetők száma magas. A bűncselekmények bekövetkezésében legtöbb esetben az alkoholos befolyásoltság játszott szerepet.

A nők ellen irányuló kapcsolati erőszak olyan viselkedésformákat jelent, amelyek során egy partner vagy volt partner fizikai, érzelmi vagy szexuális erőszakot alkalmaz egy nővel szemben a kapcsolatban vagy annak megszakadása után. Ez a jelenség súlyos pszichológiai és fizikai következményekkel járhat a nők számára, beleértve az alacsony önértékelést, depressziót, poszttraumás stressz szindrómát (PTSD) és ezek következtében súlyos sérüléseket vagy akár halált is.

Az ilyen erőszaknak sok formája lehet, például verbális megalázás, fenyegetések, lelki terror, szexuális zaklatás vagy erőszakos cselekedetek elkövetése. Az erőszakos cselekedetek hátterében gyakran a hatalom, a dominancia demonstrálása és/vagy a nő felett gyakorolt erős kontroll áll. Ezekben a helyzetekben a segítségnyújtás és támogatás és a bántalmazott nők védelme rendkívül fontos. Nagy szerepe van ebben a folyamatban a társadalmi szemléletformálásnak, szemléletformáláson értve egyrészt az erőszak elítélését, és az erőszakmentes kapcsolatok népszerűsítését, másrészt a bajba jutott nők ösztönzését arra, hogy merjenek segítséget kérni. Jogi és társadalmi intézkedések hatékonyabb kialakítása is szükséges a nők ellen irányuló kapcsolati erőszak visszaszorításához és megelőzéséhez.

A rendőrkapitányságon vizsgált ügyekben a családon belüli erőszakok zömét az egy háztartásban élők sérelmére követték el. A Várpalotai Járási Hivatal Gyámügyi Osztály, illetve a Térségi Népjóléti Gondozási Központ részére 25 adatlapot⁵¹ küldtek meg (2017-ben még mindössze 7 adatlap került kiküldésre) míg a rendőrség 21 jelzést kapott a gyermekek veszélyeztetettségével kapcsolatban⁵².

A családon belüli erőszakkal kapcsolatban kiemelt figyelmet fordított a Rendőrség az ideiglenes megelőző távoltartás intézkedés alkalmazása lehetőségének vizsgálatára, illetve az intézkedés alkalmazására. Ideiglenes megelőző távoltartást 3 esetben rendelt el a Várpalotai

⁵⁰ Forrás: <https://patent.org.hu/n%C5%91k-elleni-er%C5%91szak> Letöltve : 2023.09.11.

⁵¹ Az adatlapon rögzítik a bejelentéssel kapcsolatos információkat, ha kiskorú is érintett a cselekményben, akkor a veszélyeztetés tényállását is

⁵² Forrás: 2022-es Rendőrségi beszámoló

Rendőrkapitányság. Az áldozatvédelemmel kapcsolatban a sértettek részére 2022-ben⁵³ 88 esetben nyújtottak segítséget, állítottak ki igazolást⁵⁴. A növekedés pozitívaként elmondható, hogy az áldozatok egyre több figyelmet kapnak, az áldozatsegítő központ létesítésével több lehetősége van a sértetteknek a jogaik érvényesítésére, a kárenyhítés módjára, a jogi- és lelki segítségnyújtás igénybevételére.

A kiemelten védendő csoportok hatékonyabb elérése érdekében a Rendőrkapitányság továbbra is működteti a Járási Közbiztonsági Egyeztető Fórum keretében az Ifjúságvédelmi Munkacsoportot. Az Ifjúságvédelem terén dolgozó szervezetek, intézmények, hivatalok 2022-ben is szoros együttműködésről számoltak be.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Krízishelyzetben a családokat és gyermekeket számos gyermekjóléti- és gyermekvédelmi szolgáltatás segíti, amely a Gyermekjóléti Szolgálat esetében információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből, szociális válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozásából áll. Ahogy korábban már említettük, 2015. júliustól a Vöröskereszt üzemeltetésében Családok Átmeneti Otthona is működik Várpalotán. Az épület 40 fő befogadására alkalmas, valamennyi családnak külön lakrészt biztosítanak. Az otthon lakhatást biztosít krízishelyzetbe kerülő otthontalanná vált családok számára az ország egész területéről.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Városunkban a nők aktívan részt vesznek a helyi közéletben. Mint ahogy az 5.6 számú táblázatban is látszik, jelenleg (a 2019. évi választások óta) a 12 fős képviselőtestületben a nők létszáma 6 fő, így a nemek aránya kiegyenlített. Mindemellett a város polgármesteri tisztségét is egy hölgy tölti be.

Várpalotán a közszférában – közoktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátásban – lényegesen magasabb a nők aránya, mint a férfiaké. A Várpalota Város Polgármesteri Hivatalának dolgozói létszáma 48 fő, ebből 40 nő, akik közül 2 vezető beosztású.

⁵³ Áldozatok részére 2017-ben 22, 2021-ben 37 igazolás került kiállításra.

⁵⁴ Az áldozati státusz igazolása szolgáltatás akkor jelent segítséget, ha valamely hatóság vagy más szerv az általa nyújtott ellátás, szolgáltatás vagy támogatás igénybevételét attól teszi függővé, hogy az ellátást, szolgáltatást vagy támogatást igénylő személy áldozat-e, továbbá ha ez egyéb okból szükséges. Az Áldozatsegítő Szolgálat e tény igazolására az áldozat kérelmére vagy hivatalból hatósági bizonyítványt állíthat ki. Forrás: <https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat> Letöltve : 2023.09.25.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2018	7	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	7	5	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	6	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	6	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	6	6	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A Várpalotai Írisz Nőegyesület 2003-óta, azaz idén lesz 20 éve, hogy segíti a női esélyegyenlőség előmozdítását. Ennek érdekében jogi tanácsadást nyújt, előadásokat és szabadidős programokat szervez elsődlegesen a helyi közösség nő tagjai számára.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A hazai statisztikai adatok, elemzések figyelembevételével a jövőbeni nőket érintő programok, kezdeményezések között mindenképpen előtérbe kell helyezni azokat, amelyek a családi élet és a munkavállalás fokozottabb összehangolását, a nemektől független egyenlő mértékű gazdasági és szociális védelem megteremtését támogatják. Ezen túl fontos a nők részvételének elősegítése azokon a területeken, ahol az jelenleg még alacsony.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Elégtelen számú bölcsődei férőhely áll rendelkezésre a településen. A férőhely hiány azoknak a szülőknek okoz jelentős problémát, akik - már a kisgyermekük mellett - a havi kiadások/költségek fedezéséhez idő előtt kénytelenek visszatérni a munkaerőpiaca. A bölcsődei férőhelyek hiánya növelheti a szülők stresszszintjét, mivel a gyermeknevelés és a munka egyensúlyozása nehézségeket okozhat. Azok a családok, akik nem férnek hozzá bölcsődei ellátáshoz, hátrányos helyzetbe kerülhetnek. Ez további eltávolodást eredményezhet a gazdagabb és a szegényebb családok között, és csökkentheti az esélyegyenlőséget.	Az igényeknek megfelelő számú bölcsődei férőhely biztosítása
A nők bántalmazása és a családon belüli	A családon belüli erőszak időben való

<p>erőszak tabu téma a társadalomban, emiatt - még ha egy szűkebb körben ki is derül a probléma - sem az áldozatok, sem az erőszakos cselekedetről tudomást szerzők nem jelzik a tényt a hatóságoknak. Ez egy olyan valósan jelenlévő probléma, melynek kezelése rendkívüli körülményt igényel.</p> <p>A fő probléma az, hogy az erőszakos cselekedetek elkövetése nem, vagy csak későn, például akkor derül ki, ha ennek már külsérelmi nyomai is vannak, annak ellenére, hogy az erőszakos cselekedeteket gyakran többen is észlelik (pl: barátok, rokonok, ismerősök, szomszédok stb.)</p> <p>A családon belüli erőszak - még ha nem is irányul közvetlenül a gyerekre - mégis kihat rá. A Gyermekjóléti Szolgálat kap ugyan jelzéseket, azonban a törvényi előírásoknak megfelelő eljárásrend jogi útra tereli a folyamatot. A rendőrségi eljárást, és az ezzel kapcsolatos kellemetlenségeket nem szívesen vállalják fel a nők - több esetben visszavonják a korábban tett jelzésüket.</p> <p>További nehézség ebben a helyzetben, hogy ha a Szakszolgálathoz érkezik jelzés, maga a Pedagógiai Szakszolgálat is elindíthatja a törvényi folyamatot, azonban ezzel azt veszélyezteti, hogy a szülő többé nem viszi el a gyereket a gyermek számára fontos terápiás kezelésre.</p>	<p>felismerése, a megtörtént esetek hatékonyabb feltárása, a jelzőrendszer működésének fejlesztése.</p> <p>A bántalmazott nők és gyerekek tájékoztatása és támogatása.</p>
<p>A gyermeket nevelő nők egy része azért nem tud munkát vállalni - amennyiben a munkaideje az oktatási-nevelési intézmények nyitvatartását meghaladja - mert nem tudja a gyermeke felügyeletét megoldani. Tipikusan jellemző probléma ez az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, több műszakban dolgozó és/vagy a gyermeküket egyedül nevelő családanyák esetében. A munkaerőpiacról ily módon kiszoruló nők számára nem csak a gyermekek felügyelete jelent problémát, hanem - a bevételük hiánya miatt - a gyerekek fizikai, biológiai és szellemi szükségleteinek kielégítése is. A gyerekek kielégítetlen szükségletei hosszú távon hozzájárulhatnak a gyerekek tanulmányi</p>	<p>Az atipikus foglalkoztatás népszerűsítése a településen tevékenykedő munkáltatók körében. Az atipikus munkahelyek számának növekedése.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatás növekedése következtében elérendő távolabbi cél:</p> <p>A nők munkaerőpiacra való visszasegítése, számukra jövedelemszerző tevékenység biztosítása.</p> <p>A családanyák magánéleti és munkahelyi kötelezettségeinek összehangolásának támogatása.</p>

eredményének romlásához, az alacsonyabb iskolai végzettség megszerzéséhez, végső soron a jövedelemszerző tevékenység hiányából fakadó problémák halmozódásához.

Az atipikus foglalkoztatási formák hiányának egy másik vetülete, hogy a dolgozó nők számára mindennapos nehézséget jelent a családanyai és a munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetése. A szerepkonfliktusból és túlterheltségből fakadóan előfordulhat, hogy a nők nagy valószínűséggel egyik területen sem tudnak a feléjük irányuló elvárásoknak megfelelni, ami további problémákat generálhat (pl: családi és munkahelyi konfliktusok, alulteljesítés, nagyfokú stressz, esetlegesen mentális problémák kialakulása).

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A 81/2009. (X. 2.) országgyűlési határozattal elfogadott Idősügyi Nemzeti Stratégia arra hívja fel a figyelmet, hogy az idős szónak nincs az életévek számával meghatározott, egységesen elfogadott definíciója, ugyanakkor számos, a helyi esélyegyenlőségi programok kontextusában alkalmazott gyakorlat, továbbá az ezek mögötti nemzetközi konszenzus alapján a 65. életévüket betöltött személyek korcsoportjába tartozó személyeket tekinthetjük időseknek. Magyarországon fő szabály szerint, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. § (1) bekezdés g) pontja alapján öregségi (teljes) nyugdíjra az jogosult, aki a 65. életévét betöltötte.

A nemzetközi Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD, Organisation for Economic Cooperation and Development) idős népesség alatt a 65 év felettieket érti, és ehhez szorosan kapcsolódó definíciójában a munkaképes korú népesség felső korhatárát 64 évnél húzta meg.⁵⁵

Szémán Zsuzsa egy tanulmányában így fogalmaz: *„Az öregedés és az időskor definíciói nemcsak tudományterületenként, szervezetenként térnek el jelentősen egymástól, de adott területen belül is változik a fogalom. Ezt az ambivalens képet bonyolítja a hivatalos dokumentumokban található sokszínű megközelítés, amelyek eltérően határozzák meg az idősebb, az idős, az agg fogalmát. Kialakult egy munkaerő-piaci öregség értelmezés is, amely az időskor határát az életciklus korai időszakára teszi. Ez a lefelé tolódó „öregkor” összefügg a korai kivonulás kultúrájával, továbbá az idősebb munkaerő kevésbé piacképes tudásával és rossz egészségi állapotával. Magyarországon e két faktor alapvető szerepet játszik a piaci munkaadók diszkriminatív viselkedésében és ezek hatására a társadalom értelmezésében is megjelent a munkaerő-piaci öreg fogalma, amely szerint a munkavállaló már 45 évesen is öreg lehet, de 50 éves kora után mindenképpen időseknek számít. Külföldi példák alapján bizonyított, hogy ez a lefelé tolódás a korai kilépés tartóssága esetén következik be és befolyásolja a szociális szereplők magatartását. Ugyanakkor magyar kutatások azt is bizonyították, hogy a munkaerő-piaci öregedéssel szemben egy ettől elvonatkoztatott általános idős kép is él a társadalomban, amely az élettartam növekedésével együtt egyre inkább 70 év utánra tolja ki az időskor kezdetét. Ez az „általános idős” kép közelít a WHO definíciójához, amely a 60–74 évest öregedőnek, a 75 év fölöttit öregnek tekinti.”* (Szémán 2008. p. 13.)

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Várpalota városában az általános demográfiai helyzetről szóló fejezetben bemutatott csökkenő lakosságszám mellett évről évre nő a 65 éves és e feletti állandó lakosok száma, és ezáltal a populáción belüli arányuk is, miközben a 0-14 évesek száma csökken. A 6.1. táblázat mutatja e két korcsoport létszámát Várpalotán 2016-2021. között, valamint ugyanezen évekre vonatkozóan az

⁵⁵ Forrás: <https://data.oecd.org/pop/elderly-population.htm#indicator-chart> Letöltve: 2023.08.18.

öregedési indexet (amely mutató a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó 65 évesek és annál idősebbek arányáról tájékoztat).

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	3 526	2 820	125,04%
2017	3 576	2 801	127,67%
2018	3 677	2 769	132,79%
2019	3 817	2 709	140,90%
2020	3 944	2 667	147,88%
2021	3 973	2 666	149,02%
2022	4 033	2 617	154,11%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Országos szinten az öregedési index 2001-ben 91,3%, 2012-ben 116,4%, 2023. január 01-i adat szerint pedig 141,5% volt.⁵⁶ A legfrissebb települési szintű adatok 2022-ből állnak rendelkezésre: a 6.1-es táblázatban is látható Várpalota 154,11%-os öregségi indexe. Mindemellett fontos látni, hogy a 65 éves és e feletti korosztály létszámának helyi növekedése sem az elmúlt években kezdődött, és nem is csak várpalotai, vagy kizárólag magyarországi jellemző. (Bácskay 2017, pp. 33-34) Hazánkban a 60 év feletti aránya az 1980-as években lépte át a 10%-ot a népesség teljes arányán belül, míg a 70 évesek és annál idősebbek rátája a '90-es években haladta meg az egytizedet. Azóta mindkét korcsoport aránya monoton nő (KSH 2017, p. 1).⁵⁷

A legutóbbi népszámlálás előzetes adatai alapján 2022-ben közel 2 millió időszerű (65 éves és annál idősebb) élt Magyarországon. Ez azt jelenti, hogy a népességen belüli arányuk az előző, 2011. évi népszámlálás óta országosan 3,9 százalékponttal, 20,8%-ra emelkedett. Szintén a legutóbbi népszámlálás előzetes adatai alapján Várpalotán a 65 év feletti lakosok népességen belüli aránya 22,0%, vagyis az országos átlag feletti.⁵⁸ Veszprém vármegyében a 65 éves és annál idősebb lakosok aránya ennél magasabb: 22,3%, míg az országban Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a legalacsonyabb (18,1%) és Zala megyében a legmagasabb (24,6%) az idősök aránya.⁵⁹

A 65 évesek és annál idősebbek aránya, a népességen belül, településenként 2022-ben⁶⁰

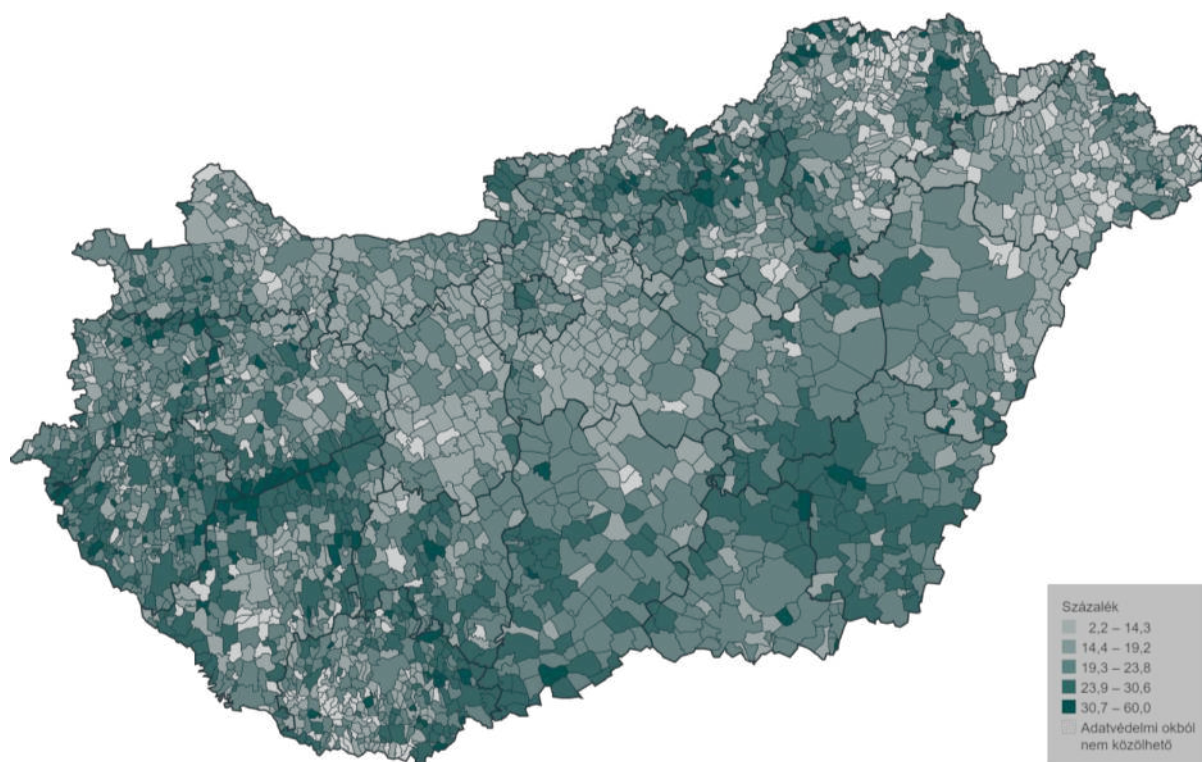
⁵⁶ Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0038.html

⁵⁷ Ezüstkör – Időszerűk Magyarországon, 2016, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2017., 1. oldal.

⁵⁸ Forrás: Népszámlálás 2022 – Előzetes adatok: A népesség és a lakások főbb jellemzői Letöltve: 2023.09.25.

⁵⁹ Forrás: https://nepzamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/#/16 Letöltve: 2023.09.25.

⁶⁰ Forrás: <https://nepzamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes-adatok-2/kiadvany/> Letöltve: 2023.09.25.

53. ábra A 65 évesek és annál idősebbek aránya, a népességben belül, településenként 2022-ben. Forrás: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes-adatok-2/kiadvany/> Letöltve: 2023.09.25.

2022-ben, Magyarországon a születéskor várható élettartam férfiak esetében 61,5 év, a nőknél 64,1 év. 65 évesen és egészségesen várható átlagos élettartam a férfiak körében ez további 6,7 év, a nők esetében 7,6 év. Ez utóbbi adatok a Közép-Dunántúlra vetítve, férfiak esetében +7,2 év, nők esetében további 7,5 év. Vagyis a férfiak körében a regionális adat kedvezőbb az országos várható életkorhoz képest, míg a nőknél mindössze 0,1 év a különbség.⁶¹

A Központi Statisztikai Hivatal közzéteszi a vélt egészségi állapot mutatóját különböző korcsoportokban, 3 kategóriában: (a) nagyon jó vagy jó; (b) kielégítő; (c) rossz vagy nagyon rossz vélt egészségi állapot. 2021-es, országos adatok alapján, egészen 54 éves korig a nagyon jó vagy jó állapot van túlsúlyban, 50,2%-kal. Az 55-64 valamint a 65-74 évesek korosztályában a kielégítő egészségi állapotban lévő emberek vannak a legtöbben (45,9% és 49,5%), míg 75 év felett – nem meglepő módon – a rossz vagy nagyon rossz egészségi állapotú emberek vannak többségben (53,9%).⁶² Egy másik kimutatás alapján minden hetedik 65-74 éves lakos (17,5%) él együtt valamilyen súlyos korlátozottsággal, míg a 75 év felettek esetében majdnem kétszeres ez az arány: 31,1%.⁶³ Mindezek miatt is fontos az idősek számára a megfelelő szolgáltatások kialakítása mellett a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása is, például városrendnoki személyszállítás bevezetésével.

⁶¹ Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0041.html Letöltve: 2023.09.25. és https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0053.html Letöltve: 2023.09.25.

⁶² Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0034.html Letöltve: 2023.09.20.

⁶³ Forrás: https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0036.html Letöltve: 2023.09.20.

A 6.1-es táblázatban szereplő 65 éves, és annál idősebb korosztály létszámához képest majdnem harmadával többen részesülnek nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban, de a számuk csökkenő tendenciát mutat (6.1.1. tábla).

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	2 094	3 406	5 500
2017	2 041	3 376	5 417
2018	1 992	3 387	5 379
2019	2 006	3 324	5 330
2020	1 944	3 286	5 230
2021	1 903	3 224	5 127
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 6.1.1-es és a 6.1.2-es táblázatok adataihoz szorosan kapcsolódik az az országos tendencia, hogy az ellátottak népességén belüli aránya már legalább egy évtizede csökken.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	152	4	1 545	2 808	5	131	0
2017	139	4	1 530	2 829	5	110	10
2018	139	4	1 497	2 864	7	94	12
2019	131	3	1 549	2 843	6	81	5
2020	129	2	1 510	2 827	3	76	8
2021	140	2	1 452	2 786	8	72	9
2022	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	10

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2023. januári, országos adatok alapján a korbetöltött öregségi nyugdíjasok aránya 75,5%, az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők aránya 1,9% (Várpalotán 1,8%), az életkoron alapuló ellátásra jogosultak aránya 1,4% (Várpalotán 3,1%).⁶⁴ A Központi Statisztikai Hivatalnak a

⁶⁴ Forrás: <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/a-nyugdijban-es-egyeb-ellatasban-reszesulok-megoszlása-az-ellatas-tipusa-szerint-2023-január> Letöltve: 2023.09.25.

Magyar Államkincstár adatain alapuló elemzése szerint „az ellátotti arány alakulásában meghatározó az egyes területek korstruktúrája. Az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése könnyebb a társadalmilag-gazdaságilag fejlettebb területeken élők számára a kedvezőbb munkaerő-piaci viszonyok és jobb általános egészségi állapotuk miatt. Az öregségi nyugdíjasok aránya az ellátottak közül Budapesten volt a legmagasabb (89%), továbbá Győr-Moson-Sopron, Pest, Fejér és Veszprém vármegyében alakult még 84% körül, ugyanakkor Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében volt a legalacsonyabb (75%).”⁶⁵

2023 januárjában az öregségi nyugdíj átlagos összege Budapesten volt a legmagasabb: 248 415 forint. Ez az országos átlagot 40 ezer forinttal haladta meg. Szintén az országos átlagnál nagyobb összegű ellátást folyósítottak még Fejér, Pest, Komárom-Esztergom és Veszprém vármegyében, miközben Bács-Kiskun, Békés és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 190 ezer forintnál kevesebbet. A várpalotai járásban az öregségi nyugdíj átlagos összege ugyanebben az időben 211 619,- forint volt.⁶⁶

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Munkaerő-piaci szempontból az 50 év felettiak már idősnek számítanak: nehezebben találnak új állást. A 6.2-es táblázatban szereplő várpalotai álláskeresők korcsoportonkénti bontása nem mutat egyértelmű összefüggést az életkor, valamint az új munkahely megtalálásának nehézsége között: a 41-45 év közötti álláskereső nők és férfiak száma a vizsgált időszakon belül több vizsgált évben is meghaladta néhány idősebb kohorsz nyilvántartott álláskereső tagjainak számát. A legidősebb korosztály aránya 2022-ben lépte át először a 20%-os határt.

Országosan nézve az 1.349.900 fős 55-64 éves korosztály foglalkoztatási rátája 49,8% volt 2016-ban, miközben 43,3%-uk saját jogú nyugdíjas (Bácskay 2017 2017 p. 35.) Regionális bontásban Várpalotát is magában foglaló Közép-Dunántúlon e korosztály foglalkoztatási rátája 48,9%, és ezzel közelíti az országos átlagot, továbbá a hét régióból a negyedik helyet foglalja el azon a listán, amelyet Közép-Magyarország 55,4%-kal vezet.

⁶⁵ Forrás: <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/a-nyugdijban-es-egyeb-ellatasban-reszesulok-aranya-a-nepessegen-belul-es-megoszlasuk-varmegyenkent-2023-januar> Letöltve: 2023.09.25.

⁶⁶ Forrás: <https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/az-oregsegi-nyugdij-egyfore-juto-atlagos-osszege-teljes-ellatas-szerint-jarasonkent-2023-januar> Letöltve: 2023.09.25.

6.2.1. számú táblázat – 41 év feletti nyilvántartott álláskereső Várpalotán (a 3.2.2. táblázatból)								
	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	471	405	320	399	506	410	335
41-45 év (TS 042)	Fő	46	46	33	42	64	56	42
	%	9,77%	11,36%	10,31%	10,53%	12,65%	13,66%	12,54%
46-50 év (TS 043)	Fő	58	41	34	38	50	38	34
	%	12,31%	10,12%	10,63%	9,52%	9,88%	9,27%	10,15%
51-55 év (TS 044)	Fő	59	46	30	42	53	49	44
	%	12,53%	11,36%	9,38%	10,53%	10,47%	11,95%	13,13%
56-60 év (TS 045)	Fő	77	51	38	50	58	47	42
	%	16,35%	12,59%	11,88%	12,53%	11,46%	11,46%	12,54%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	63	63	62	50	73	70	68
	%	13,38%	15,56%	19,38%	12,53%	14,43%	17,07%	20,30%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) Tevékeny idősor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

A Város részt vett a Foglalkoztatási együttműködések a Várpalotai Járásban című, TOP-5.1.2-VE1-2016-00003 azonosítójú pályázati projekt megvalósításában, amelynek egyik célcsoportja az idős, de munkaerő-piaci szempontból aktív lakosság. Érdemes megvizsgálni a projekt eredményei folytatásának lehetőségét a pályázat lezárása után, és továbbvinni azokat a megoldásokat, amelyek fenntartják, vagy akár növelik az idős lakosság foglalkoztatási rátáját.

A 2023. szeptember 20-án tartott HEP műhelymunkán felmerült az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésének igénye Várpalotán és a város környéki foglalkoztatók körében, elsősorban a gyermekes anyák munkaerő-piaci részvételének megkönnyítése érdekében. Ugyanakkor hasonló programok és megoldások az idős, de munkaerő-piaci szempontból aktív lakosok foglalkoztatására is kedvező hatással lehetnek.

c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Várpalota Város Önkormányzata nem rendelkezik adatokkal az idősek munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetésével kapcsolatban. Ugyanakkor országos viszonylatban elmondható, hogy a legtöbb életkor alapján tapasztalnak hátrányos megkülönböztetést a munkaerőpiacon, akár álláskeresőkor, akár elbocsátás alkalmával. A munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetéseknek az életkori szempontja annyira domináns, hogy a női és férfi lakosságot együttevően nem csak az idősek (55-64 évesek) esetén ez a leggyakoribb diszkrimináció, hanem szinte a teljes, munkaerő-piaci szempontból aktív korcsoportban (19-64 évesek) is (KSH 2017., p. 39.).

6.2.2. számú táblázat – Munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetést megélők aránya korcsoportok szerint					
	A hátrányos megkülönböztetés oka	Álláskeresőknél tapasztalt hátrányos megkülönböztetés		Elbocsátásnál tapasztalt hátrányos megkülönböztetés	
		19-64	55-64	19-64	55-64
		éves			
1.	Életkor	4,4	8,2	1,7	4,3
2.	Iskolai végzettség	3,4	2,8	1,5	1,3
3.	Származás	2,3	1,5	1,2	0,8
4.	Egészségi állapot	2,0	3,8	1,2	2,4
5.	Családi körülmények	2,5	1,2	1,4	0,5
6.	Neme	1,2	0,9	0,5	0,4
7.	Egyéb ok	0,4	0,3	0,3	0,3

Forrás: Ezüstkor – Időskorúak Magyarországon, 2016, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2017., 39. oldal

Regionális bontásban a Közép-Dunántúl régióban élő 55-64 éves polgárok közül csak két régióban tapasztalnak több hátrányos megkülönböztetést az álláskeresőknél, míg elbocsátások alkalmával ebben a térségben a leggyakoribb az idősekkel szembeni diszkrimináció (KSH 2017., p. 40.).

6.2.3. számú táblázat – Életkoruk miatt hátrányos munkaerő-piaci megkülönböztetést megélők aránya					
	Régió	Álláskeresőknél tapasztalt hátrányos megkülönböztetés		Elbocsátásnál tapasztalt hátrányos megkülönböztetés	
		19-64	55-64	19-64	55-64
		éves			
1.	Közép-Magyarország	4,8	9,5	2,1	4,9
2.	Közép-Dunántúl	4,2	9,2	2,2	6,3
3.	Nyugat-Dunántúl	2,3	3,2	0,7	1,3
4.	Dél-Dunántúl	5,4	7,0	1,5	3,1
5.	Észak-Magyarország	5,2	10,0	1,9	3,1
6.	Észak-Alföld	3,8	7,6	1,3	5,0
7.	Dél-Alföld	4,3	8,1	1,7	5,0

Forrás: Ezüstkor – Időskorúak Magyarországon, 2016, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2017., 40. oldal

A munkaerőpiacon tapasztalható hátrányos megkülönböztetés befejezett iskolai végzettség alapján történő megbontásáról szintén országos szintű adatok állnak rendelkezésre. Ezekből az látszik, hogy az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők (vagyis az alapfokú, valamint a szakiskolát, szakmunkásképző iskolát végzettek) vannak leginkább kitéve hátrányos

megkülönböztetésnek. Az 55-64 évesek korcsoportjában a szakmával rendelkezők inkább veszélyeztetettek, mint a 8 általános iskolát végzettek személyek (KSH 2017., p. 40.). Mindez azért is érdemel külön figyelmet, mert alacsonyabb iskolai végzettség mellett a kisebb jövedelem, rosszabb anyagi helyzet hátrányos megkülönböztetéssel (például nehezebb álláskeresési esélyekkel kombinálva) növeli az elszegényedés lehetőségének esélyét is.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

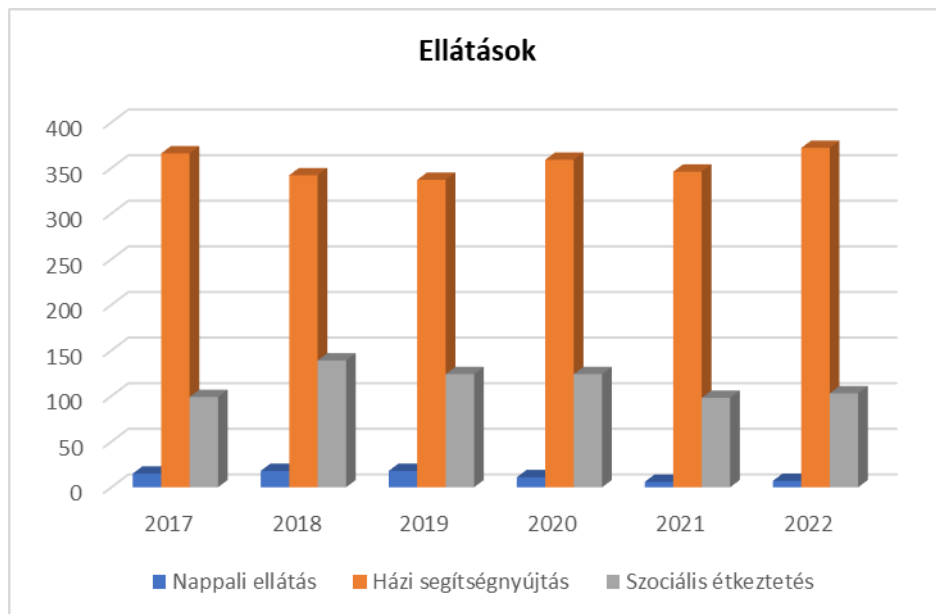
Az idősek ellátása terén Várpalota két legjelentősebb intézménye a „Fekete Gyémánt” Foglalkoztató Klub, amely a Térségi Népjólét Gondozási Központ szervezeti egysége, valamint a Szépkorúak Otthona. A városban élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások körében, 2022-ben 9 fő részesült idősek és demensek közösségi ellátásában.

A 2023. szeptember 20-án tartott HEP műhelymunka szakértő résztvevői szerint az idős lakosok egészségügyi és szociális ellátása tekintetében Várpalotán alapvetően megfelelőek a szolgáltatások, de hosszú várólistákkal lehet találkozni, és vannak, akiket a rokonaik emiatt elvisznek más városba. Ez azért sem szerencsés, mert így a családra marad az idős hozzátartozó gondozásának a terhe, miközben gyakran nem megfelelő a családi kapcsolat, illetve sokszor rendkívül nagy terhet jelent ez a fajta gondoskodás, és ez hátrányosan hathat a családi kapcsolatokra is. A házi segítségnyújtás is alapvetően jól működik: nem is egy szolgáltató van a városban.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	3 526	14	355	340
2017	3 576	15	366	99
2018	3 677	18	342	139
2019	3 817	18	337	124
2020	3 944	11	359	124
2021	3 973	6	346	98
2022	4 033	7	372	103

Forrás: TeIR, KSH Tstar

52. ábra Ellátások. Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 6.3.1. számú táblázatban is látható, hogy a Várpalotán nappali ellátásban részesülők száma évről évre enyhe csökkenést mutat. A helyi szakemberek azt tapasztalják, hogy a demens idősök ellátási lehetőségeiről keveset tudnak a helyiek, de az is jellemző, hogy a család nem tudja megoldani az idős hozzátartozó napi utaztatását az ellátás igénybevételéhez. E témában is hasznos lenne egy fajta „városgondnoki” személyszállítási szolgáltatás működtetése az idősök mellett gyerekek, külterületen élők intézményekbe, ellátások igénybevételére való utaztatásához.

A Térségi Népjóléti Gondozási Központ jelzése alapján Várpalotán és a járásban is nehézségekbe ütközik a mozgásukban korlátozott idős lakók (és a fogyatékkal élők) egy részének a helyváltoztatás, utazás, és ezáltal a személyes jelenlétet igénylő szolgáltatásokhoz való hozzáférés. A TNGK ezeken belül is elsősorban az egészségügyi ellátáshoz (házi orvosok, szakrendelések) való hozzáférés javítását szorgalmazza, de ehhez kapcsolódóan a házi segítségnyújtás is fejlesztése is megvalósulhat.⁶⁷

A helyi szakemberek a 2023. szeptember 20-i HEP műhelymunka alkalmával felhívták a figyelmet arra, hogy főleg az idősök esetében nem megfelelő az orvos-beteg kapcsolat. A Covid során bevezetett online és „telefonos” rendelések túlsúlya miatt az idősök alig jutnak el orvoshoz, vagy receptet sem tudnak felírni, mert minden online történik, és ennek a követésére nincs mindenkinek lehetősége. Ismert várpalotai probléma, hogy az idős lakosok többségének nincs ügyfélkapu-hozzáférése, így az egészségügyi vizsgálatok eredményeit nem tudja ily módon megismerni (e probléma, illetve a megoldása összefügg az idősök informatikai jártasságának kérdésével is). Egyre inkább elvész a személyes kapcsolat az orvos és a beteg között (tapasztalatok szerint lassan adminisztrátorokkal tartják a kapcsolatot a betegek), miközben az idős korban egyre romló egészségi állapot, a gyakran előforduló krónikus betegségek az életkor előrehaladtával ezt még inkább indokolná. A szakrendelésekre való bejutás hosszú várakozási idejének (várólisták) országos jelensége Várpalotán is megfigyelhető.

⁶⁷ A Helyi Esélyegyenlőségi program 2023.09.20-i műhelymunka alkalmával elhangzott felvetés.

Várpalota Város Önkormányzata adatai alapján a hajléktalanok száma csökkenő tendenciát mutat: 2022-ben 198 fő hajléktalan (intézményi és utcai ellátottak) volt, szemben a 2018-as 266 fővel, ugyanakkor korosztályi bontás nem áll rendelkezésre, hogy megtudjuk, közülük hányan vannak 65 év felett.

b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az elmúlt években 45-50 olyan program volt Várpalotán, amely az idősebb korosztály kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést szolgálta (6.4.1. táblázat). A COVID-19 járvány legsúlyosabb éveiben (2020. és 2021.) minden típusú rendezvényből kevesebb volt megtartva, így természetesen az idősebbek is kevesebb helyi eseményből választhattak.

6.4.1. táblázat – Az időseket célzó programok a településen	
év	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2018	45
2019	50
2020	12
2021	38
2022	50

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A 2023. szeptember 20-i HEP műhelymunka résztvevői jelezték, hogy a Tési domb irányába nem megfelelő a jelenlegi buszmenetrend. A legutóbbi menetrend módosítás sem teljesen megfelelő, mert a lakónegyedből közösségi közlekedéssel például a kórházba nem tudnak bemenni, vagy onnan nem tudnak hazatérni a lakók, miközben ezen a területen sok az idős ember, hasonlóképpen Inota gyártelep, vagy Baglyas területén, ahonnan csak autóval lehet bemenni Várpalotára, miközben az utóbbi területen sok hátrányos helyzetű gyermek is él.

b) Idősek informatikai jártassága

A Központi Statisztikai Hivatal 2017-ben közzétett adataiból országos szinten az látszik, hogy az 55-64 évesek 29%-a, a 65-74 évesek 60%-a még soha nem használt internetet. Ez az adat az Európai Unióban 25 illetve 45%. A központi Statisztikai Hivatal 2016-os adatai alapján az internetet legalább egyszer, valamikor, de semmiképpen sem rendszeresen használók aránya is Magyarországon kedvezőtlenebb az EU-átlagnál: Az 55-64 éveseknek 71%-a, a 65-74 éveseknek csak 40%-a használt már életében internetet (KSH 2017., p. 149.).

6.4.2. táblázat – Az internetet használók aránya korcsoportok szerint (%)				
Korcsoport (éves)	Internetet			
	még soha nem használt		valamikor már használt	
	Magyarország	EU	Magyarország	EU
16-24	1	1	99	98
25-34	4	3	96	97
35-44	7	5	93	94
45-54	16	12	84	88
55-64	29	25	71	75
65-74	60	45	40	55
Összesen	19	14	81	85

Forrás: Ezüstkör – Időskorúak Magyarországon, 2016, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2017., 149. oldal

Az internethasználat funkcióit nézve az látszik, hogy egészségügyi céllal, információkeresésre, illetve polgári és politikai közéletben való részvétel céljával valamennyi korcsoport közül (16 évesektől kezdve) a 65-74 évesek használják az internetet a legnagyobb arányban. Kreativitás és szórakozás céljára való használatban azonban ez a korosztály képviselteti magát a legalacsonyabb arányban (KSH 2017., p. 152.).

A Krúdy Gyula Városi Könyvtár tagja a magyar Digitális Jólét Program Pontok hálózatának, melynek keretében számítógép- és internethasználati tanfolyamokat is szerveztek külön az 50-65 év közötti, valamint a 65 év feletti érdeklődők számára alapszintű internet-használati készség megszerzése, valamint a munkaerőpiacról kilépett és nyugdíjkorhatárt elérő idősök alapszintű digitális írástudása elsajátításának érdekében. A Digitális Jólét Program, mint közpolitikai akció-sorozat 2022. július végén megszűnt, ugyanakkor érdemes felmérni az igényeket, és a lehetőségeket, a kapacitást újabb, akár rendszeres foglalkozások szervezése céljából. A megfelelő eszközökkel rendelkező érdeklődők esetén online kurzusok is tarthatók.

A Miniszterelnöki Kabinetiroda Digitális Megújulás Operatív Program Plusz Irányító Hatósága 2023. szeptember 11-én hirdette meg az Alapszintű állampolgári digitális kompetencia fejlesztése című, DIMOP Plusz-4.2.3-23 kódszámú pályázatot, amelynek keretében országosan lesznek elérhetők informatikai képzések. A Digitális Megújulás Operatív Program Plusz 2027 végéig közel 200 ezer ember informatikai jártasságát fogja fejleszteni, ezért érdemes Várpalotáról figyelemmel kísérni ennek a programnak az alakulását.

d) A generációk közötti programok

A 2022-ben zárult nemzeti Digitális Jólét Programon belül szervezett Kézai Simon Program szerint a magyar családok (legfőképpen az idősebb generáció tagjai) birtokában lévő régi fényképek egy része mások számára is érdekes, illetve fontos, vagy akár történelmi jelentőségű is lehet. A program legfőbb célja ezen emlékek megőrzése, ennek érdekében az ország 25 pontján lehetett legfeljebb 100 fotót digitalizáltatni, hogy a magyar családok képesek legyenek virtuálisan is összekapcsolódni a közös, vizuális családi emlékeik által. A DJP zárásakor a program felületére⁶⁸ több mint 40 000 digitalizált fotó került fel, amelyek 80%-a publikus, vagyis bárki

⁶⁸ Forrás : <https://kezai.hu/>. Letöltve : 2023.09.25.

számára kereshető és megtekinthető.⁶⁹ A 2024-2029-es HEP kidolgozása idején a „Várpalota” szóra rákeresve 4 fotó volt publikusan megtekinthető, amelyek közül 3 a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum tulajdona.

Ez a program ugyanezzel a céllal, a Krúdy Gyula Könyvtár szervezésében akár helyi szinten is folytatható lenne, vagy akár módosítható, továbbfejleszthető: alapvetően, de nem kizárólag az idősebb várpalotai lakosokat megcélozva érdemes felkérni a helyieket, hogy vigyenek, küldjenek, digitalizáljanak olyan fotókat, amelyek Várpalota szempontjából helytörténeti jelentőségűek, és a beküldők hozzájárulnak az ilyen célú felhasználáshoz és közzétételhez. Azon túl, hogy ez a program aktivizálhatja az idősebb korosztály tagjait, és a náluk lévő képi emlékek a helyi fiatalok számára szintén érdekesek lehetnek, helytörténeti jellege alapján is illene a Krúdy Gyula Könyvtár eseményei közé.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Nem áll rendelkezésre adat, hogy Várpalota Város területén elkövetett bűncselekmények között mekkora arányban fordulnak elő idős személyek sérelmére elkövetett esetek, de bűnmegelőzési programok voltak korábban, amelyek folytatásra érdemesek. A 2023. szeptember 20-n tartott HEP műhelymunkán megjelent szakemberek felhívták a figyelmet arra, hogy az idősek körében az áldozattá válás problémát jelent a városban is. Az idősek nehezebben, vagy nem veszik észre, hogy ki akarják használni őket. Miközben nem csak csalások, hanem fizikai erőszak áldozatai is nagyobb eséllyel lehetnek, mint más célcsoportok tagjai.

Érdemes megfontolni az előző Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedéseinek továbbvitelét a jelenlegi, friss helyzetelemzés információi, illetve e programok eddigi tapasztalatai felhasználásával. A 2018-2023-as HEP kapcsolódó intézkedései:

- a) Idősek részére számítógépes tanfolyam indítása
- b) Rendezvények szervezése idősek részére
- c) Idősek és hozzátartozóik számára támogató csoport szervezése

A fentiek mellett az egészségmegőrzési, foglalkoztatási, bűnmegelőzési és közlekedési (a szolgáltatások személyes igénybevételét lehetővé tevő) programok megtervezése, bevezetése és működtetése merülhet fel. (Részletek a következő, 6.5-ös fejezetben.)

⁶⁹ Digitális Jólét Program záró kiadvány, 39. oldal (forrás: https://digitalisjoletprogram.hu/hu/kiadvanyaink/download/djp_zaro_kiadvany%20online.pdf/hu) Letöltve: 2023.09.07.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<p>Az idősebb korosztályba tartozók létszámának és arányának a népességen belüli növekedése, vagyis az elöregedés országos jelensége Várpalotán is megfigyelhető.</p> <p>Az elmagányosodás, valamint a hasznosság érzésének csökkenése jelentős problémát jelent az idős korosztálynak. Vannak közöttük olyanok, akik tevékenyek tudnának maradni, mentálisan viszont leépülhetnek, ha nincs mit csinálniuk, a hasznos tudásuk pedig elvész.</p>	<p>Aktív időskor, a hasznosság érzésének biztosítása közösségi programok, és az idősek tartalmas foglalkoztatása, programokba történő bevonása által.</p> <p>Annak biztosítása, hogy az idős lakosok által képviselt ismeretek, tapasztalatok nem vesszenek el, hanem hasznosuljanak. Valamilyen meglévő helyi igényre, szükségletre válaszul elfoglaltság szervezése az idősek számára, miközben aktivitásuk hasznos segítség a közösségnek, az önkormányzatnak.</p>
<p>Az idős lakosok, köztük a például a demensek ellátása nehezen megoldott, főleg, ha hozzátartozóiknak nincs lehetőségük megfelelően gondoskodni az idős rokonról.</p> <p>Az idős lakosok egészségi állapota gyorsuló ütemben romlik, és egyre több lakosnak egészségi szempontból rendszeres odafigyelésre, kontrolra, szűrésre van szükség.</p>	<p>Várpalota idős lakói jó egészségi állapotának fenntartása rendszeres egészségügyi szűrések szervezésével.</p>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A történelem során eltérő korokban és eltérő helyeken újra és újra előkerült a testi és szellemi hiányokkal, fejlődési rendellenességgel született, vagy valamilyen egészségkárosodás miatt megváltozott készség vagy képességkészlettel rendelkező emberekkel való foglalkozás kérdésköre. Míg a korábbi évszázadokban a fogyatékossgra elsősorban orvosi problémaként tekintettek, és gyógyítással, vagy rehabilitációval próbáltak az egyes személyeken segíteni, addig a 20. század második felében megjelent egy újfajta megközelítés, ami a fogyatékossgban nem elsősorban bizonyos képességek hiányát látja, hanem a fogyatékossggal élők társadalmi részvételben való akadályozottságát. Eszerint a megközelítés szerint a fogyatékossg már nem csupán egyéni, hanem kollektív, társadalmi felelősség is (Tausz et al. 2015), hiszen a sérült emberek olyan teljes jogú tagjai a társadalomnak, akik a többségi társadalom tagjainak gondoskodására szorulnak.

A fogyatékkal élőkkel kapcsolatos szemléletváltást jellemzi az is, hogy korábban a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos döntésekbe a célcsoport tagjait nem, vagy csak kisebb mértékben vonták be. Azonban az Országos Fogyatékosügyi Program II.5. pontja megfogalmazza a „Semmit rólunk nélkülünk!” szabályt, ami magában foglalja azt, hogy a fogyatékkal élőket be kell vonni minden olyan tervezési és végrehajtási folyamatba, ami az ő életüket, ellátásukat érinti, és lehetőséget kell biztosítani számukra arra, hogy vagy saját maguk, vagy a képviselőjük útján véleményt nyilvánítsanak azokkal kapcsolatban.

A fogyatékossg, a valamiben való akadályoztatottság számos területen jelentkezhet. A hétköznapi életben elterjedt felfogás szerint fogyatékos személy: aki

- érzékszervi (különösen látás- és hallásbéli) és/vagy
- mozgásszervi és/vagy
- testi teljességét és/vagy
- értelmi képességeit

jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékossggal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1. cikke a hétköznapi meghatározásnál pontosabb definíciót nyújt. Eszerint: „fogyatékossggal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”.

Magyarország az Alaptörvényben foglaltak szerint külön intézkedésekkel védi a fogyatékkal élőköt (XV. cikk (1) bekezdés), továbbá egyéb jogszabályaival (pl: Ebktv., Szt.) is igyekszik biztosítani a fogyatékkal élők számára a mindennapi életvitelhez szükséges erőforrásokat és támogatásokat. Részben a jogszabályoknak, részben a globalizációnak, és a nemzetközi jó gyakorlatok megismerésének köszönhetően az elmúlt évek, évtizedek során több szinten és több területen is jelentős változás történt, mely a fogyatékkal élők problémáinak megértését, a másságuk elfogadását, végső soron a társadalomba való integrálódását segítette elő, ennek ellenére még mindig sok esetben találkozhatunk olyan, a célcsoport tagjai felé irányuló előítéletekkel, melyek jelentős befolyást gyakorolnak a mindennapi életbe való bekapcsolódásuk, valamint a munkavállalásuk mértékére és minőségére.

Az Szt. 94/F.§ (2) bekezdése kimondja, hogy „a fogyatékos személyek jogainak érvényesülése érdekében figyelemmel kell lenni különösen

- a) az akadálymentes környezet biztosítására,
- b) az információkhoz, az ellátottat érintő legfontosabb adatokhoz való hozzáférés biztosítására,
- c) a képességek, készségek fejlesztésére, illetve az állapotfenntartás vagy -javítás lehetőségeinek megteremtésére,
- d) az önrendelkezés elvére, a fogyatékos személy életvitelével kapcsolatos döntéseinek tiszteletben tartására,
- e) társadalmi integrációjukhoz való jogra, más személyekkel történő kapcsolat létesítésére, kapcsolattartásra, valamint intézmények, szolgáltatások igénybevételére, elérésére”.

A 2022-es népszámlálás adatai alapján hazánkban a fogyatékkal élők száma 270.003 fő volt, ami az összlakosság 2,95 %-át tette ki.

Az Országos Fogyatékosügyi Programról (2015-2025) szóló 15/2015 (IV.7.) OGY határozat (továbbiakban: Országos Fogyatékosügyi Program) azt írja, hogy „nemzetközi vizsgálatokra épülő szakértői becslések ... azt mutatják, hogy a lakosság átlagosan 10%-a él valamilyen fogyatékosággal” (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. 1. pont). Pontos települési adatunk nincsen, de a népszámlálási adatokat és a szakértői becsléseket figyelembe véve feltételezhető, hogy Várpalotán a fogyatékkal élő lakosok becsült létszáma 550-2000 fő körül lehet.

Mivel a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, demográfiai összetételükre jellemző az idős korúak magas száma: 42%-uk 65 év feletti, és mindössze csak 28%-uk fiatalabb 45 évesnél. Ez az arányszám nem tartalmazza a krónikus betegségekkel, és más súlyos egészségügyi problémákkal küzdők adatait. A népszámlálási adatok alapján tartós betegséggel a népesség 18,7%-a küzd.

A fogyatékosok társadalmi rétegének túlnyomó részét a mozgássérültek alkotják. A korábban hivatkozott népszámlálás kategóriái szerint megállapítható, hogy a fogyatékos személyek közül legnagyobb arányt a mozgássérültek képviselik (41,6%). Az értelmi fogyatékosok aránya 15%, a vakok és gyengénlátóké pedig 15,9%. Hallásbéli fogyatékosággal a lakosok 11,3%-a rendelkezik. A korábbi népszámlálások nem mérték, de a jelenlegi adatok alapján elmondható, hogy A

fogyatékossgal élő népesség 5,9%-át az autizmus spektrum zavarral rendelkezők adják, akiknek közel háromnegyede 25 év alatti fiatal.

A településen lakó fogyatékkal élő munkavállalási korú lakosok számára utalhat a *megváltozott munkaképességű személyek* különböző *ellátásait*, valamint a *nappali ellátást* igénybe vevők száma.

A megváltozott munkaképességű személyek számára a következő ellátások folyósíthatók: *rehabilitációs ellátás*, ami a foglalkoztatásra, rehabilitációra javasolt személyek jövedelempótló ellátása és *rokkantsági ellátás*, azaz a foglalkoztatásra, rehabilitációra nem javasolt személyek jövedelempótló ellátása.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira az a személy jogosult, aki

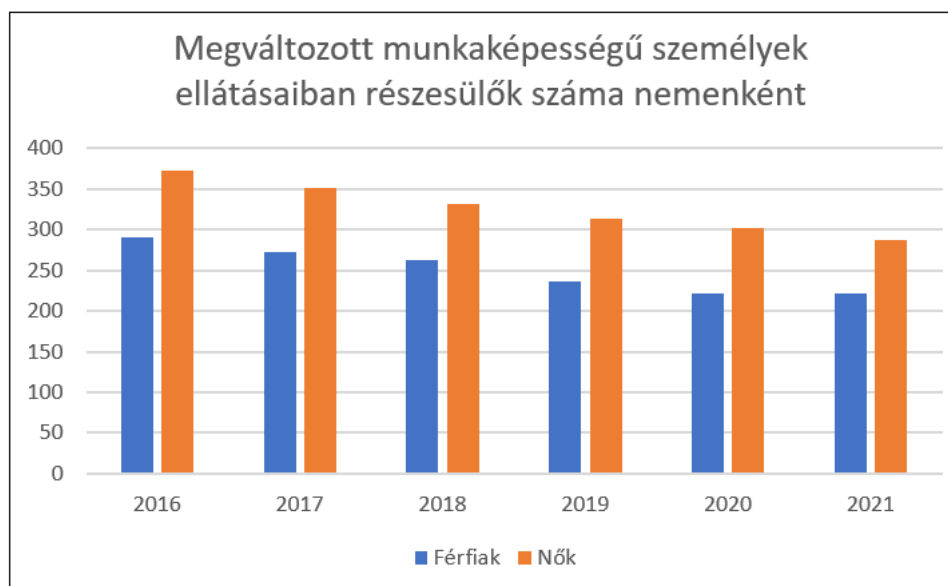
- a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltötte
- és akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű
- és aki a kérelem benyújtását megelőző
- 5 éven belül legalább 1095 napon át,
- 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy
- 15 éven belül legalább 3650 napon át biztosított volt;
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül (Ruminé és Schmidtné, 2017).

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	290	373	663
2017	272	351	623
2018	263	331	594
2019	236	313	549
2020	221	302	523
2021	221	287	508
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázat alapján elmondható, hogy a megváltozott munkaképességűek számra az elmúlt 5 év során folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Arányaiban több nő, mint férfi számára folyósítanak ellátást.

54. ábra Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként
Forrás: Helyi adatgyűjtés

A másik mutató, melynek segítségével bizonyos módon képet kaphatunk a fogyatékkal élőkéről, a nappali ellátást igénybe vevők száma.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	24
2017	23
2018	23
2019	24
2020	24
2021	24
2022	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

A fentiek alapján elmondható, hogy a fogyatékkal élők nappali ellátását évente átlagosan 24 fő veszi igénybe. Ellátásukról a Térségi Népjóléti Gondozási Központ Bóbita-ház Fogyatékosok Napközi Otthona (Továbbiakban Bóbita-ház) foglalkozik.

A Bóbita-ház, a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékkal élő személyek gondozását, foglalkoztatását és nevelését végzi. Az intézmény célja, hogy fejlessze, valamint a lehetőségekhez képest rehabilitálja a saját otthonukban élő, különböző fokban sérült értelmi fogyatékos, mozgáskorlátozott, illetve halmozottan sérült fiatalokat.

E tevékenysége körében egyéni fejlesztő programokra épülő gyógypedagógiai foglalkozásokat tart, szabadidős programokat szervez, az életvitelre, életvezetésre vonatkozó tanácsadást nyújt. Szükség esetén segíti az egészségügyi alapellátásokhoz, szakellátásokhoz való hozzájutást, a

hivatalos ügyek intézését, adott esetben támogatja a munkakeresést és munkavállalást. Igény esetén lehetőséget biztosít akár napi háromszori étkezésre, a személyi tisztálkodásra és a ruházat tisztítására, rendben tartására. Az intézmény az itt felsorolt tevékenységek kiegészítéseként alkalmanként egyéb szolgáltatásokat is szervez, például kirándulást, tanulmányi utat, úszásoktatást, lovasterápiát, gyógymasszázst, fodrászt, hangterápiát, vagy más, az ellátottak igényeinek megfelelő egyéb szolgáltatást.

Megjegyzendő, hogy az intézmény ellátási területe nem csak a város, hanem annak tágabb környezete, a járás, így a táblázat járási szintű adatokat tartalmaz.⁷⁰

a) Fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékossgal élők foglalkoztatásának kérdéskörével kapcsolatban a helyi adatgyűjtés során viszonylag kevés információt tudtunk szerezni arról, hogy a különféle típusú foglalkoztatási formákban milyen intézménytípusban hány személy vesz részt. A helyi adatgyűjtés eredményeit az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

7.1.3. számú táblázat - Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma	n.a.	n.a.	n.a.
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma	3 fő	8 fő	n.a.
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma		n.a.	n.a.	n.a.
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma		n.a.	6 fő	n.a.
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma		n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az ezen a területen jelentkező adathiány mindenképpen azt jelzi, hogy az Önkormányzat a fogyatékkal élők foglalkoztatásával kapcsolatos témakört a korábbi években nem tartotta fókuszban. Azonban ez nem csak az Önkormányzatról és annak intézményeiről mondható el, hanem a település egyéb munkáltatóiról is. Erre a települési szintű adathiányra való tekintettel megfogalmazódik egy olyan adatbázis létrehozásának igénye, amiben úgy a fogyatékkal élők, mint a számukra munkalehetőséget biztosítani tudó munkáltatók adatai együttesen fellelhetőek.

⁷⁰ Forrás: TNGK Bóbita-ház [Fogyatékosok Napközi Otthona \(gondozasikozpontvarpalota.hu\)](http://Fogyatekosok.Napkozi.Otthona(gondozasikozpontvarpalota.hu)) Letöltve: 2023.07.16.

A fogyatékkal élő és/vagy megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásától a munkáltatók többsége még tart. Gyakran ennek oka az információhiány, és a félelem egyrészt attól, hogy a munkáltató nem tudja a munkavégzéshez szükséges feltételeket biztosítani, másrészt attól, hogy a munkavállaló a rá bízott munkát nem tudja megfelelő színvonalon elvégezni. A félelmek egy része valóban jogos, hiszen például egy kerekesszékes munkavállaló számára is biztosítani kell a munkavégzéshez szükséges megfelelő környezetet (többek között az akadálymentes közlekedést, mosdóhasználatot stb.). Azonban számos félelem inkább csak előítéleteken és téves információkon alapul. A munkáltatóknak – és nem csak a munkáltatóknak, hanem a társadalom valamennyi tagjának – szüksége lenne egyfajta szemléletformálásra, melynek során megtapasztalhatnák, hogy mit jelent a mindennapokban fogyatékkal élőnek lenni. Milyen nehézségekkel szembesül a mindennapi életben az, aki nem lát, vagy nem hall, esetleg a mozgásában korlátozott, vagy a fogyatékaossága sajátosságai miatt másként érzékeli a világot. Ez a fajta megismerés az alapja annak, hogy jobban el tudjuk fogadni a másságukat, az elfogadás pedig lehetővé teszi, hogy meglássuk a bennük rejlő értékeket, és azokat erőforrásként használva abban támogassuk őket, hogy a társadalom hasznos építőköveivé válhassanak a jelenleg még inkább elszigetelten vagy magányosan (esetleg szűk családi körben) élő embertársaink.

Fontosnak tartjuk, hogy az Önkormányzat jó példával járjon élen a település lakói és munkáltatói előtt, ezért a szemléletformáló programok megtartását első körben az önkormányzatnál, és annak intézményeinél kezdjük.

A fogyatékkal élők munkaerő-piaci elhelyezkedése nem csak a fogyatékaosságuk és az esetleges kísérő betegségeik, valamint a munkáltatókban élő sztereotípiák és előítéletek miatt ütközik nehézségbe. További sajátosság, hogy az iskolai végzettségük összességében alacsonyabb, mint a népesség egészé. A 2022. évi népességszámlálási adatok szerint a fogyatékos személyek 26 %-a nem fejezte be az általános iskolát (2001-ben ez az arány 32% volt, 2011-ben 26%). Befejezettlen vagy legfeljebb alapfokú iskolázottsággal 41,7%-uk rendelkezik (2001-ben 39%, 2011-ben 50%). Ez az arány a nem fogyatékos személyek iskolai végzettségének arányától messze elmarad. Szakképesítéssel, illetve érettségivel 41,3%-uk rendelkezik (2001-ben 25%, 2011-ben 38%), míg egyetemi, főiskolai végzettsége a fogyatékos személyek 11,2%-ának van (2001-ben 5%, 2011-ben 9%). A számok alapján elmondható, hogy egyfajta pozitív változás figyelhető meg a két népszámlálás között eltelt időszakban, de a fogyatékkal élők iskolázottságának szintje továbbra is jelentősen elmarad a teljes lakónépesség körében mért értéktől.

Megjegyzendő továbbá, hogy a fogyatékkal élő személyek a számukra akár megélhetést is biztosító iskolai végzettség megszerzése során számos nehézségbe ütköznek. A korai fejlesztés és az óvodai-iskolai szocializáció meghatározó jelentőséggel bír a későbbi tanulás, majd a munkavégzés, végső soron az önálló élet kialakítása és a társadalmi integráció tekintetében. „A fenti célok elérése érdekében ezért hangsúlyosan szem előtt kell tartani az inkluzív oktatás feltételeinek megteremtését, ami a tudásalapú társadalom fejlesztése mellett a szemléletformálás egyik leghatékonyabb, személyes élményeken alapuló eszköze is” (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. 3. pont), azonban e feltételek megteremtéséhez szükséges információs bázis, ismeretanyag, továbbá a szakmai és anyagi erőforrások még nem állnak az Önkormányzat rendelkezésére.

b) Munkavállalást segítő lehetőségek

Államigazgatási oldalról a Veszprém Megyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály, mint rehabilitációs hatóság feladatai közé tartozik

- a munkavállalást segítő lehetőségek biztosítása
- a megváltozott munkaképességű személyek egészségi állapotának, képességeinek és készségeinek, illetve szükségleteinek megfelelő rehabilitációs munka közvetítése és
- a munkahely-megtartás támogatása.

Önkormányzati oldalról Várpalota városában a Területi Népjóléti Gondozási Központ azzal segíti a fogyatékkal élők munkavállalását, hogy rendszeresen lehetőséget biztosít a munkáltatók és a munkaerő-közvetítő cégek számára, hogy az intézményben szervezett programok keretében tájékoztatást nyújtsanak az aktuálisan elérhető álláslehetőségekről, továbbá az ügyfeleket is tájékoztassák e lehetőség igénybevételéről. Az intézmény alkalmas biztosít az ügyfelek számára a telefonos kapcsolatfelvételre is. E tevékenység azonban nem célcsoport specifikus, nem kifejezetten a fogyatékkal élőket szólítja meg. A szolgáltatás a település valamennyi lakosa számára elérhető. Nincs adatunk azzal kapcsolatban, hogy a szolgáltatást igénybe vevő lakosok között milyen arányban jelentek meg a fogyatékkal élő személyek.

A fogyatékkal élők mindennapi életében, így a munkavállalásukat támogató lehetőségek estében is nagy jelentőséggel bírhatnak a helyi egyházi és civil szervezetek, akik tevékenységükkel hatékonyan és célzottan tudják támogatni az arra rászoruló személyeket. A fogyatékkal élőkre ugyanúgy igaz, mint a társadalom egyéb tagjaira, hogy eredményes munkavégzésre képesek, amennyiben megtalálják a kompetenciakészletüknek megfelelő munkakört, és azt a befogadó munkakörnyezetet, ami számukra lehetővé teszi a munkatársak körébe való integrálódást. A korábban már említett előítéletek jelenléte miatt elmondható, hogy az integráció akkor lehet igazán sikeres, ha mindkét felet (a munkáltatót, és annak munkavállalóit, valamint a fogyatékkal élő személyt is) ösztönzik és felkészítik a munkavállalásra. Egyes szakirodalmak említik, hogy e tevékenységben kiemelkedő szerepe lehet azoknak a szervezeteknek, melyet maguk a fogyatékkal élők hoznak létre (László 2016).

Várpalota város honlapján⁷¹ az alábbi – jelen célcsoporttal kapcsolatban álló – civil szervezetek szerepelnek.

- Adj esélyt alapítvány
- Autista Világ Alapítvány
- Mozgássérültek Várpalotai Egyesülete
- Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesületének Várpalotai Csoportja
- Egy Mosolyért Közalapítvány

A városban a legnagyobb létszámú hívővel rendelkező római katolikus és a református egyházakon kívül a Hit Gyülekezete, a Magyar Pünkösdi Egyház és a Jehova tanúi vannak jelen. Tevékenységükről az Önkormányzat nem rendelkezik információval.

⁷¹ Forrás: [Civil szervezetek – Várpalota város hivatalos oldala \(varpalota.hu\)](http://civilszervezetek-varpalota.hu) Letöltve: 2023.07.16.

c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Mivel konkrét adat nem áll rendelkezésünkre a Várpalotán dolgozó, fogyatékkal élő munkavállalókkal kapcsolatban, ezért csak más területen szerzett korábbi tapasztalatunkra alapozva mondhatjuk el, hogy a fogyatékkal élők foglalkoztatása során hátrányos megkülönböztetéshez vezethet, hogy ha a munkáltatók nem kellően felkészültek a fogyatékkal élők foglalkoztatására. Olykor nehézséget jelent, hogy nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel és elegendő toleranciával a sérült személyek alkalmazásával kapcsolatban. Előfordul, hogy ugyanazokat az elvárásokat támasztják feléjük és ugyanolyan teherbírást és munkavégzést várnak el tőlük, mint az ép munkavállalóktól, mivel nem veszik figyelembe a sajátos igényeiket, szükségleteiket. Továbbá előfordul az is, hogy a munkavégzés megfelelő elvégzéséhez szükséges alapvető feltételek vagy eszközök is hiányoznak (pl: egy autizmusban élő személy tájékozódását segítő infó grafika), ami miatt adott esetben hátrányos helyzetbe kerülhet egy-egy munkavállaló.

d) Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Az Országgyűlés az önkormányzatokat továbbá az egyes településeken érdekvédelmi és/vagy a fogyatékkal élők számára szolgáltatást nyújtó szervezeteket és a munkáltatókat felkéri arra, hogy tegyenek meg mindent a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban megfogalmazott országos célok megvalósításáért (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. 3.a. pont). A fogyatékkal élők önálló életvitelét támogató, a helyi intézkedések, szolgáltatások és programok megalkotásakor érvényesítendő célokkal kapcsolatban az Országos Fogyatékosügyi Program az alábbiakat fogalmazza meg.

- Mivel a fogyatékos emberek önálló akarattal rendelkező, autonóm személyek, ezért az ellátórendszernek nem arra kell törekednie, hogy a problémáikat helyettük teljeskörűen megoldja, hanem arra, hogy képessé tegye őket arra, hogy saját döntéseket hozzanak, a döntésüknek megfelelő cselekedeteiket saját maguk vihessék végbe, emberi méltóságuk megőrzése mellett (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. II.2. pont).
- „Növelni kell a fogyatékos személyek számára nappali ellátást biztosító intézmények kapacitását, továbbá erősíteni kell az alapszolgáltatások közötti - különösen a támogató szolgálattal való - együttműködést a hálózatszerű működés erősítése érdekében. Kiemelt helyet kell kapniuk a személyi segítség különböző formáinak is, amelyek az önrendelkező, független, önálló életvitel elérését segítik. Ehhez biztosítani kell szociális szakemberek képzését is (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.5.1. pont).
- A fogyatékos gyermeket vagy felnőttet nevelő, ápoló hozzátartozók kiégésének megelőzése, illetve társadalmi és munkaerő-piaci (re)integrációjának érdekében fontos célkitűzés a fogyatékos személy otthonában nyújtott időszakos felügyeletet és segítségnyújtást biztosító szolgáltatások fejlesztése, bővítése (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.5.1. pont).
- A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, ezért ágazatközi együttműködések útján szükséges áttekinteni az időskorú fogyatékos személyek ápolásával, gondozásával kapcsolatos stratégiai feladatokat” (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.5.1. pont).
- „Az erről szóló kormányzati stratégia alapján folytatni szükséges a fogyatékos személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltását, hangsúlyt

fektetve a kiváltással érintett személyek és intézmények felkészítésére, tájékoztatására, támogatására, egyebek mellett a kiváltást támogató mentorhálózat bővítése útján (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.7.2. pont).

- Ezzel párhuzamosan fontos fejlesztési irány a támogatott lakhatás elterjesztését szolgáló fejlesztések indítása, a kapcsolódó jó gyakorlatok felhasználásával, tapasztalati szakértők bevonásával (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.7.2. pont).
- Az otthonmaradás elősegítése érdekében bővíteni szükséges az önálló életvitelt elősegítő szociális alapszolgáltatások, és a lakóhelyhez közeli szolgáltatások körét. Át kell tekinteni a lakások és a lakókörnyezet akadálymentesítésének támogatási rendszerét, az esetleges alternatív megoldások – egyebek mellett a fogyatékos felnőttek által igénybe vehető szociális bérlakások vagy az önálló tulajdonú speciális előtakarékosági formák – számbavétele mellett” (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.7.2. pont).
- „A fogyatékos, megváltozott munkaképességű személyek önálló életvitelének és munkaerő-piaci integrációjának elősegítése érdekében fejleszteni szükséges a szállító szolgálatok országos hálózatát, ezen belül át kell tekinteni a speciális személyszállítási megoldások fejlesztésének, támogatásának lehetőségeit” (Országos Fogyatékosügyi Program, 2015. III.9. pont).

Várpalotán, a fogyatékkal élők önálló életvitelét támogató helyi szolgáltatásokkal kapcsolatban az alábbi adatokat sikerült összegyűjteni. A városban a Körnöcbánya utcában működik a TNGK Bóbita-háza, ahol a fogyatékos személyek részére nappali ellátást, gondoskodást és fejlesztő foglalkoztatást biztosítanak, továbbá az Intézmény az alábbi táblázatban szereplő ellátásokat nyújtotta az elmúlt öt évben. (A táblázatban foglalt adatokkal kapcsolatban megjegyzendő, hogy a dőlt betűs részek a járási szintű igénybevétel adatait tartalmazzák, az álló betűvel írtak pedig települési szintűeket.)

7.1.4. számú táblázat – TNGK Bóbita-ház szolgáltatásait igénybe vevők száma					
	2018	2019	2020	2021	2022
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás	-	-	-	-	-
étkeztetés	<i>33 174</i> <i>adag</i>	<i>35 265</i> <i>adag</i>	<i>37 297</i> <i>adag</i>	<i>33 127</i> <i>adag</i>	<i>31 496</i> <i>adag</i>
házi segítségnyújtás	<i>52 fő</i>	<i>56 fő</i>	<i>62 fő</i>	<i>63 fő</i>	<i>68 fő</i>
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	-	-	-	-	-
családsegítés	<i>2431 fő</i>	<i>2733 fő</i>	<i>2075 fő</i>	<i>1475 fő</i>	<i>1126 fő</i>
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére	-	-	-	-	-
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére	13 fő	14 fő	14 fő	13 fő	15 fő
közösségi ellátás idősek és demensek részére	18 fő	18 fő	11 fő	6 fő	9 fő
támogató szolgáltatás	-	-	-	-	-
nappali ellátás	23 fő	23 fő	24 fő	24 fő	24 fő

Forrás: Helyi adatgyűjtés

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékos személyek számára a szociális transferek kiemelt jelentőséggel bírnak. A 7.1. fejezetben korábban említést tettünk a megváltozott munkaképességűek egyes ellátási formáiról, melyeken túl a fogyatékkal élők számára a további ellátások érhetők el.

Az Szt. törvényben foglalt szabályozás szerint az állam és az önkormányzatok alap- és szakellátás keretében gondoskodnak – többek között – az arra rászoruló fogyatékkal élő személyek személyes ellátásáról.

Az *alapellátás* keretében biztosítandó – többek között – az étkeztetés (Szt. 62.§), a házi segítségnyújtás (Szt. 63§), a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (Szt. 65.§), a támogató szolgáltatás (Szt. 65/C) és a nappali ellátás (Szt. 65/F).

A *szakosított ellátás* az ápolást-gondozás nyújtó intézmények közül a fogyatékos személyek otthonában (Szt. 67.§, 69-70.§), és rehabilitációs intézményben (Szt. 72-74.§), továbbá átmeneti elhelyezést biztosító intézmény (pl: fogyatékkal élők gondozóháza) (Szt. 80.§), vagy lakóotthon (Szt. 85.§) keretein belül valósulhat meg. A szakosított ellátások közé tartozik a támogatott lakhatás is (Szt. 75.§).

Mindkét ellátási forma igénybevétele esetén alapvető kérdés a minőségi ellátásokkal kapcsolatos megfelelő, az adott fogyatékosághoz igazodó, akadálymentes, közérthető tájékoztatás, valamint a szolgáltatások akadálymentes igénybevételének kialakítása.

A fent említett ellátásokkal kapcsolatban az alábbi információkat sikerült összegyűjteni a HEP helyzetelemző részének készítésekor.

Házi segítségnyújtást a TNGK végez, azonban jelzőrendszeres házi segítségnyújtást az intézmény nem tud biztosítani a rászorulók részére.

Támogató szolgáltatást a Máltai Szeretetszolgálat Várpalotai Csoportja, valamint a Magyar Vöröskereszt Fogyatékkal Élők Veszprémi Támogató Szolgálat nyújt. Fő tevékenységi köreik közé tartozik a fogyatékkal élők, mint például a fogyatékos gyermekek oktatási intézménybe való szállítása. E szolgáltatók részt vállalnak a célcsoport saját otthonában történő ellátásával kapcsolatos feladatokból is.

A fogyatékkal élők nappali ellátásával a korábban említett TNGK Bóbita-háza foglalkozik, ahol a nappali ellátáson túl a fogyatékkal élők részére fejlesztő foglalkozásokat is biztosítanak. Megjegyzendő, hogy az intézmény ellátási területe nem csak a város, hanem annak tágabb környezete, a járás.

A *szakosított ellátási formák* közül az alábbi ellátási formák jelenleg nem érhetők el Várpalotán:

- Rehabilitációs intézmény (Szt. 74.§ (1))
- Támogatott lakhatás (Szt. 75.§)
- Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény – fogyatékos személyek gondozóháza (Szt. 80.§)

- Lakóotthon (Szt. 85/A §)
- Fogyatékos személyek otthona (Szt. 67. és 69-70. §)

Az SZT 68.§ (2) szerinti Idősek otthona ellátást, ami azon 18 év feletti önmagáról gondoskodni nemképes személyek számára nyújt szolgáltatást, akinek az ellátása más intézményben nem oldható meg, a TNGK szervezeti egységeként működő „Fekete Gyémánt” Foglalkoztató Klub (továbbiakban: Fekete Gyémánt) biztosítja.

Az alap és szakellátás mellett a fogyatékkal élők számára az alábbiakban bemutatott pénzbeli ellátási formák nyújthatók.

A vakok személyi járadéka, ami egy kifutóban lévő támogatási forma (ezt az ellátási formát 2001. július 01-jétől már nem állapítják meg). A járadék havi összege 2023. január 01-jétől 24.597,- forint. A járadékot a nyugellátások évenkénti rendszeres emelésére vonatkozó szabályok szerint emelik. A vakok személyi járadékában részesülő személy a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet alapján utazási kedvezményre jogosult. A kedvezmény 1 fő kísérőt is megillet.

A fogyatékosági támogatás a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII.9.) Kormányrendelet alapján a súlyosan fogyatékos személyek számára havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás.

A támogatás havi összege 2023. január 1-jétől

- 32.222,-Ft, ha a súlyosan fogyatékos személy hallási fogyatékos - függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől, vagy hiánytól -, illetve akkor is ilyen összegű a fogyatékosági támogatás havonta, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékosága van és önkiszolgálási képessége nem hiányzik;
- 39.660,-Ft, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékosága van és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

A fogyatékosági támogatás összege évenként a nyugellátások évenkénti rendszeres emelésére vonatkozó szabályai szerint, azzal megegyező mértékben emelésre kerül.

Nem jogosult a fogyatékosági támogatásra az, aki vakok személyi járadékában, vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül, továbbá aki után magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak, mindaddig, míg ezekről az ellátásokról le nem mond. A lemondást követően a fogyatékosági támogatás megállapítható részére⁷².

Rokkantsági járadékra a rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII.27.) MT rendelet 1.§-a szerint az a személy jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 70%-os vagy azt meghaladó egészségkárosodást szenvedett, és nyugellátást, baleseti nyugellátást és megváltozott munkaképességű személyek számára megállapított ellátást nem állapítottak meg a számára. A rokkantsági járadék megállapításának nem akadálya, ha a kérelmező fogyatékosági

⁷² Forrás: [Fogyatékosági támogatás - Magyar Államkincstár \(gov.hu\)](https://www.gov.hu) Letöltve: 2023.07.17

támogatásban részesül vagy ha a kérelmező számára saját jogon családi pótlékot folyósítanak vagy ha a kérelmező munkaviszonyban, vagy egyéb munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll.

A rokkantsági járadék fix összegű ellátás, melynek összege a nyugdíjemeléstről szóló kormányrendeletek alapján emelkedik. Havi összege 2023. január 1-től 53.830,- Ft.⁷³

A súlyosan mozgáskorlátozott személyek a mozgássérültek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI.29.) Kormányrendelet 6.§-a értelmében *gépkocsi szerzési és átalakítási támogatásra* (együtt un. *közlekedési kedvezményre*) válhatnak jogosulttá.

A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet 2.§-a alapján parkolási igazolványra az jogosult, aki a vonatkozó jogszabályok értelmében vaknak, látási-, értelmi- vagy mozgásszervi fogyatékosnak, illetve autistának minősül.

A pénzbeli ellátások mellett az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Szt. 70.§ (2) bekezdése alapján a fogyatékos kiskorúak esetében az ápolással, gondozással párhuzamosan biztosítani kell a korai fejlesztést és gondozást, vagy a fejlesztő nevelést ellátó területileg illetékes pedagógiai szakszolgálati intézménnyel való együttműködést, továbbá az iskolai tanulmányok folytatásának segítését.

Szt. 64§ (9) bekezdése (Családsegítés című fejezet) azt írja: A Gyvt. 40/A. § (7) bekezdése alapján kijelölt család- és gyermekjóléti központ fogyatékoságügyi tanácsadást biztosít. A fogyatékoságügyi tanácsadás keretében a gyermekjóléti központ elősegíti a fogyatékossgal élő emberek és családtagjaik információkhoz, szolgáltatásokhoz való akadálymentes hozzáférést, valamint az egyenlő esélyű hozzáférés megvalósulását.

A központi támogatások mellett fontos szerepe van a helyi ellátások biztosításának is. Mint ahogy azt a 3.3 fejezetben is bemutattuk az Szt. 45.§ (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátásokat (un. települési támogatást) folyósíthat az Szt-ben szereplő pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként. A támogatások folyósításának szabályait önkormányzati rendeletbe foglalja. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez (korábban lakásfenntartási támogatás),
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére (korábban: méltányossági ápolási díj),
- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez (korábban méltányossági közgyógyellátás),
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére korábban adósságkezelési szolgáltatás) nyújtható.

⁷³ Forrás: [Rokkantsági járadék - Magyar Államkincstár \(gov.hu\)](https://www.gov.hu) Letöltve: 2023.07.10

7.2.1. számú táblázat – Fogyatékkal élő személyek pénzbeli ellátása Várpalotán 2022. évben.	
1993. évi III. tv. (Szt.) alapján pénzbeli ellátás	Fogyatékkal élő személyek száma
Időskorúak járadéka	n.a.
Aktív korúak ellátása	n.a.
Rendszeres szociális segély	n.a.
Lakásfenntartási támogatás	61 fő
Ápolási támogatás	9 fő
Temetési támogatás	2 fő
Átmeneti segély	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

7.2.2 számú táblázat – Természetbeni ellátások adatai Várpalotán 2022. évben	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékossgal élő személyekre kérdezzük, akik az önkormányzat javaslatára rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	n.a.
Közgyógyellátási támogatás	7 fő
Adósságkezelési szolgáltatás	2 fő
Energia felhasználási támogatás	n.a.

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Mint ahogy azt a 3.3. fejezetben részletesen bemutattuk, Várpalotán 2022. évben összesen 551 fő részesült települési támogatásban.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Szintén a népszámlálás adatai alapján elmondható, hogy „akadályozó tényezőt megnevezők leginkább a mindennapi életben és a közlekedésben érzik hátráltatva magukat. Mindkét esetben a válaszadók több mint fele jelölte meg ezeket a kategóriákat” (Könczei, szerk, 2015. p.11). Ez az adat arra hívja fel a figyelmet, hogy szükség van a mindennapi élet helyszíneinek (posta, bankok, boltok, hivatalok, egészségügyi és egyéb ellátó intézmények stb.) valamint a közlekedés tereinek (járdák, átkelőhelyek, vasúti- és autóbusszmegállók stb.) akadálymentesítésére.

Jelen tanulmány 2.1 fejezetében bemutattuk, a településen található önkormányzati- és közintézmények, egészségügyi- és oktatási továbbá kulturális és művelődési intézmények akadálymentesítettségének (a jelenlegit megelőző HEP ciklus lezárásakor) állapotát.

a) Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A fogyatékkal élők csoportjai közül a mozgássérültek számára az egészségügyi ellátások igénybevétele a Szent Donát Kórházban a fizikai akadálymentesítés következtében megoldott, azonban az egyéb fogyatékkal élők (pl: látás, vagy hallássérültek, autizmusban érintettek, értelmi

fogyatékkal élők) számára az akadálymentes környezet kialakítása további intézkedéseket igényel. Az egyéb egészségügyi- és rehabilitációs ellátó intézmények esetén is általánosságban elmondható, hogy az akadálymentesítés csak részben megoldott.

b) Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat hivatalának épületével kapcsolatban is az mondható el, hogy az akadálymentesítés csak részben valósult meg. A fogyatékkal élők számára a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést az Önkormányzat úgy igyekezett megoldani, hogy a szolgáltatásokat az épület földszintjére vitték le, mivel az épület alsó szintje akadálymentesített. Abban az esetben, ha olyan ügyet kell intéznie a fogyatékkal élő lakosnak, melynek ügyintézője az emeleti irodában foglal helyet, az ügyintéző az épület alsó szintjén fogadja őt.

Az önkormányzat tulajdonában lévő egyéb épületek (pl: orvosi rendelők) és egyéb közintézmények esetén is elmondható, hogy az akadálymentesítés (annak jelenlegi állapota, mértéke és minősége miatt) még fejlesztendő területnek minősül.

c) Közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A lakóépületek és egyéb szolgáltató épületek akadálymentesítettségével kapcsolatban is igaz a megállapítás, hogy a nagyobb bevásárlóközpontok és a mindennapi élet szempontjából jelentősebb helyszínek (pl: posta) illetve a Belvárosi Patika kivételével az épületek még további fejlesztési lehetőségeket rejtnek magukban, úgy a fizikai, mint az információs és kommunikációs akadálymentesítés területét illetően.

d) Munkahelyek akadálymentesítettsége

A városban működő munkáltatók akadálymentesítésével kapcsolatban viszonylag szűk körben rendelkezünk adatokkal, ezek alapján a munkahelyek akadálymentesítettségének jelenlegi állapotával kapcsolatban nem tehetünk értékelő megállapításokat.

e) Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közterületek akadálymentesítésével kapcsolatban is hasonló megállapítás tehető, mint a közintézmények esetében. Találkozhatunk a fizikai akadálymentesítésre való törekvésekkel (pl: járdák esetén a járdák széleinek „letörése”, mely megkönnyíti a kerekesszékesek, valamint a babakocsit tolók közlekedését), azonban ezek megléte is kevés ahhoz, hogy Várpalota városa könnyen élhető város legyen a fogyatékkal élők számára. A 2023. június 15-én tartott HEP Fórumot követő szakmai kerekasztal beszélgetésen elhangzott, hogy a városban jellemzően hiányoznak a látássérültek számára veszélyt vagy haladási irányt jelző taktilis jelzések, a gyalogátkelők forgalmát irányító közlekedési lámpák nem adnak hangjelzést, a tömegközlekedésben még nem vált általánosan jellemzővé a következő megálló hangos bemondása, vagy kivetítón való jelzése, illetve az alacsony padlós buszok üzemeltetése sem.

f) Fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye stb.)

A fogyatékkal élő gyermekek nappali ellátásáról a korábban bemutatott Bóbita-ház, az idősebb korú fogyatékkal élőkről pedig a korábban is említett „Fekete Gyémánt” Foglalkoztató Klub gondoskodik.

A Fekete Gyémánt által biztosított nappali ellátást olyan, a saját otthonukban élő, nagykorú, ugyanakkor az egészségi állapotuk vagy az életkoruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló személyek vehetik igénybe, akik önmaguk ellátására képesek. A klub életébe tehát bekapcsolódhatnak a 18. életévüket betöltött fogyatékkal élő vagy pszichiátriai betegek, valamint a demenciával küzdő idősök is. (Jelenleg fogyatékosok és demensek számára 5-5, idősök számára 10 és a pszichiátriai betegek számára 20 férőhelyet tartanak fent.)

A klub a szociális és mentális segítségnyújtáson túl kulturális és szabadidős programokat, valamint ismeretterjesztő és egészségmegőrző előadásokat szervez, továbbá lehetőséget nyújt a népi hagyományok ápolására. Az egészségügyi ellátás keretében lehetőség van vérnyomásmérésre. A Fekete Gyémánt igény esetén segítséget nyújt a szakrendelésekre való bejelentkezéshez (időpont kérés) és szükség a rendelőbe való kíséretre. A klub tagjainak napi étkezést is biztosítanak, ami viszont (a jövedelem függvényében) térítésköteles.

A fogyatékkal élők szállításáról a Máltai Szeretetszolgálat Várpalotai Csoportja, valamint a Magyar Vöröskereszt Fogyatékkal élők Veszprémi támogató szolgálata nyújt. Ezen a ponton szeretnénk visszautalni jelen dokumentum 2.1. fejezetének a 2018-23 évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását bemutató szakaszára, melyben megfogalmaztuk, hogy az idősök esetében a szolgáltatások igénybevételének egyik akadály a idősök közlekedési problémáinak megoldatlansága. Hasonló a helyzet a fogyatékkal élők esetén is, ezért megfontolandó a 2.1. pontban említett „idősjárat” beindítása, azzal a kiegészítéssel, hogy annak szolgáltatásait ne csak az idősök, hanem a fogyatékkal élők is vehessék igénybe.

g) Előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesületének helyi csoportja több rendezvény keretében is (például a Civil napokon, gyermekprogramokon, iskolákban tanóra keretében stb.) igyekszik a gyermekek és az érdeklődő felnőtt korosztály szemléletmódját formálni a látás hiányából adódó nehézségekkel kapcsolatban. A rendezvények egyik fontos eleme, a látássérültekkel való kapcsolatteremtés és a segítségnyújtás különböző formáinak bemutatása azok számára, akik korábban még nem találkoztak hasonló nehézségekkel küzdő embertársaikkal.

Ahogy azt az előző ciklusban érvényes HEP-ben is bemutattuk, a korábbi években a Várpalota Város Várpalotáért Közalapítványa pályázatok útján, illetve céltámogatások formájában pénzügyi támogatást nyújtott a városban működő, sporttevékenységet folytató közösségek (sportegyesületek, sportkörök, sportklubok, csapatok, szakkörök) és egyének, valamint a város kulturális életét szervező, a közművelődési ellátást nyújtó intézményeinek, egyesületeinek, közösségeinek számára. A közalapítvány 2021. évben megszűnt.

Az "Egy Mosolyért" Közalapítvány célja és feladata a város szociális és gyermekjóléti intézményeinek (Ápoló Otthon, Ringató Bölcsőde, Családsegítő Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Fekete Gyémánt Idősek Klubja, Fogyatékosok Napközi Otthona, Házi Segítségnyújtás, Szociális Konyha, Támogató Szolgálat, Kistérségi Népjóléti Gondozási Központ, Védőnői Szolgálat) támogatása és fejlesztése, valamint a város szociálisan hátrányos helyzetű lakosainak segítése, ezzel is hozzájárulva a hátránykompenzáló szolgáltatások hatékonyabb működéséhez.

Összefoglalóan a jelen alfejezetben összegyűjtött információk arra hívják fel a figyelmet, hogy Várpalota városában az az akadálymentesítés még kevésbé jól megoldott terület. A fogyatékkal élők számára az esélyegyenlőség biztosítása érdekében fontos lenne, hogy az Önkormányzat pontos képet kaphasson a célcsoport valós igényeivel és szükségleteivel kapcsolatban, ezért az érintett fogyatékosági ágak képviselőivel célszerű lenne párbeszédet kezdeményezni.

Ténynek tekinthető, hogy a fizikai akadálymentesítés nem minden esetben kivitelezhető. Egyrészt az esetleges átépítési munkálatok költségesek lehetnek, melyhez az anyagi erőforrások nem állnak az Önkormányzat rendelkezésére, másrészt pedig bizonyos épületek esetén előfordulhat, hogy maga az épület kialakítása vagy felépítése nehezíti meg (vagy éppen lehetetlenné teszi) a fizikai akadálymentesítés megvalósítását.

Az infokommunikációs akadálymentesítés kevésbé költségigényes megoldásokkal is megvalósítható, azonban az önkormányzat eddig kevésbé fordított figyelmet erre a területre.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

2022. novemberétől minden hónap harmadik szerdáján elérhető a Gondos Panni Szociális Központban a fogyatékosügyi tanácsadás. A Központ a nappali ellátó intézményeken keresztül próbálja elérni a célcsoport tagjait, az intézményeken belüli hirdetésekkel, plakátok kihelyezésével.

A tanácsadás során a fogyatékkal élők információhoz juthatnak az ellátásokról, a számukra elérhető intézményekről, a munkaerő-piaci lehetőségekről, a rendelkezésükre álló sport-, kulturális- és szabadidős tevékenységekről, az akadálymentesített rendezvényekről, eseményekről, kompetens szakemberekről, valamint a segéd- és kényelmi eszközök eléréséről, továbbá a fogyatékossgal élők érdekvédelmi csoportok elérhetőségeiről.

Jelenleg a tanácsadói tevékenység átszervezés alatt áll. A nappali ellátó intézmények mellett tervezik az oktatási intézményekkel való kapcsolatfelvételt, hogy szélesebb körben érhessek el a fogyatékkal élők célcsoportját. A tevékenységük kibővítését is tervezik. A fent bemutatott tanácsadói szolgáltatást az alábbi tevékenységgel tervezik kibővíteni:

- közreműködés a hivatalos ügyek intézésében
- az életvezetési és szociális készségek megőrzésének továbbá amennyiben lehetséges, annak magasabb szintre emelésének ösztönzése
- igény szerint sorstársi és hozzátartozói csoportok szervezése, működtetése
- szemléletformáló programok biztosítása a többségi társadalom tagjainak számára

- pszichológiai, gyógypedagógiai tanácsadás nyújtása

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Mint ahogy korábban írtuk, a Várpalotán lakó, fogyatékkal élő személyek számáról, valamint fogyatékossguk típusáról és annak mértékéről jelenleg nem rendelkezünk pontos adatokkal, azonban arányukra – mint ahogy azt 7.1. A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái címet viselő fejezetben bemutattuk – az országos statisztikák segítségével következtethetünk. Ezen adatok alapján a várpalotai lakosok között a fogyatékkal élők száma feltételezhetően 550-2000 fő között mozoghat. A becsléseket pontosíthatjuk az egyes fogyatékossgai támogatásban (pl: vakok személyi járadéka, fogyatékossgai támogatás, stb), vagy az egyéb szociális ellátásban részesülők adatainak figyelembevételével. Szintén az országos statisztikák alapján feltételezhetjük, hogy a fogyatékkal élőknek csak egy része fiatalkorú, viszont arányuk a bölcsődei, óvodai és iskolai ellátás területén folyamatosan növekszik.

A gyerekek célcsoportjával kapcsolatos helyzetelemző rész 4.3. fejezet c.) alfejezetében bemutattuk, hogy a fogyatékossgot megállapító diagnózissal rendelkező, ugyanakkor a köznevelési vagy közoktatási intézménybe felvehető, azaz integráltan nevelhető gyerekek száma folyamatosan emelkedik.

A helyi adatgyűjtés alapján Várpalotán a 2022/23-as tanévben

7.5. számú táblázat – Diagnózissal rendelkező gyermekek aránya a várpalotai oktatási intézményben a 2022/23-as tanévben			
	SNI	BTMN	autizmus
óvoda	3,1%	20%	0,3 %
általános iskola	17,6%	15,2%	2,8%
középiskola	16,6%	21%	n.a

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A fenti táblázat adatai alapján elmondható, hogy összességében az óvodáskorúak 23,3%-a, az általános iskolások 35,6%-a míg a középiskolások több, mint 37%-a rendelkezik a mindennapi életét, és az iskolai tanulmányainak elvégzését megnehezítő fejlődési rendellenességgel.

A fenti adatgyűjtés azoknak a diagnosztizált gyermekeknek a számát mutatja, akiknek a diagnózisa az adott oktatási intézmények számára ismert, azonban ez az adat még nem végleges, hiszen több olyan gyermek is van a városban, akinek a diagnózisa folyamatban van. Az érintett gyermekek számának, és az oktatási intézményben való megjelenésük arányának növekedése diagnosztizálható a következő években.

Ahogy a 2023. szeptember 20-ai tematikus HEP Fórumon elhangzott e gyermekek oktatása, fejlesztése külön szakértelmet kíván, azonban a gyógypedagógus hiány miatt a gyerekek gyakran nem kapják meg az állapotuknak és a szükségleteiknek megfelelő segítséget.

Az autista gyerekek oktatását és nevelését integráltan végző intézményekben az autista gyermekek jelenléte többletfeladatot ró a pedagógusokra, akik megfelelő gyógypedagógiai ismeretek

hiányában kevésbé tudnak hatékony segítséget nyújtani az arra rászorulóknak. A fejlesztő foglalkozások szakemberek hiányában nem, vagy nem kellő gyakorisággal valósulnak meg, emiatt a gyerekek hátrányos helyzetbe kerülnek a tanulás, majd a későbbi munkavállalás terén. A szakemberhiány egy olyan országos viszonylatban is megjelenő rendszerszintű probléma, melynek megoldása feltehetően részben túlmutat a helyi esélyegyenlőségi program keretein.

A szakemberhiány enyhítésének egyik lehetséges módja, a Búzavirág Gyermekekért Egyesület Tanoda programjának anyagi támogatása. A Búzavirág fejlesztőház egyik célja, hogy olyan szakemberek tevékenysége számára biztosítson helyszínt, akik még hiányoznak a térségből. Az egyesület pályázati forrásokból jól felszerelt intézményi háttérrel rendelkezik, a város a kedvező bérleti díj biztosításával hozzájárul annak üzemeltetéséhez, viszont a háborús helyzet következtében kialakult rezsiválság miatt az intézmény fenntartása jelenleg nehézségekbe ütközik.

A hiányzó szakemberek pótlásának másik lehetséges módja, hogy az érintett oktatási vagy nevelési intézmények kapcsolatot építenek ki az ellátóterület szakembereit képző felsőoktatási intézményekkel (pl: mentálhigiénés, gyógypedagógus, szociálpedagógus, pszichológus, szociális munkás esetleg pedagógus, óvodapedagógus, tanító vagy csecsemő- és kisgyermeknevelő, stb. képzést nyújtó intézményekkel), azért, hogy az ott tanuló hallgatók számára szakmai gyakorlati helyet biztosíthassanak azokban az intézményekben, ahol sajátos nevelési igényű gyermekeket oktatnak, nevelnek. A szakmai gyakorlatos együttműködésnek nem csak az a hozadéka, hogy egy-egy hallgató átmenetileg plusz létszámot jelent a gyermeket ellátó személyi állományban, hanem azt is, hogy friss szemléletet, és újfajta tudást ültethet el az adott intézményben, amit jó esetben az intézmény dolgozói is átvehetnek, és a saját napi munkavégzésükbe beépíthetnek, ezzel könnyítve meg hosszú távon is a saját munkájukat.

A nem integrálható gyerekek ellátása állami feladat. Várpalotán ezt a – ahogy azt a 4.3.c) fejezetben bemutattuk – a TNGK Bóbita-háza és a Bartos Sándor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI végzi.

A fogyatékkal élők problémái nem csak az óvodákban és az iskolákban jelennek meg. Az életkor előrehaladtával egyre több személynél jelennek meg az időskori látás-, hallás- és mozgásszervi, valamint bizonyos egészségügyi problémák, ennek hatására az idősödő generációk tagjai között arányaiban növekszik az ellátásra szoruló fogyatékkal élők száma. A helyi adatszolgáltatók elmondása szerint az idősellátásban és a hajléktalan ellátásban is megjelennek a fogyatékkal élő személyek, egyrészt a családi kapcsolataik megszűnése (pl: korábban az őket gondozó szülők elhalálása), másrészt a családi kapcsolataik kifáradása (az ápolást-gondozást végző családtag túlterhelődése) miatt, így az ellátórendszer arányaiban egyre nagyobb teher nehezedik. Hogy ez pontosan mekkora terhet jelent, és milyen nagyságú csoport számára, egyelőre nem ismert az Önkormányzat előtt.

Az oktatásból kikerülő fogyatékkal élő fiatalok számára működő nappali ellátó és foglalkoztató intézmény létrehozása nyújthatna kellő támogatást, vagy a meglévő nappali intézmény kapacitásbővítése.

A szülői vagy családi kapcsolatait elveszítő fogyatékkal élők számára a támogatott lakhatás jelenthetné a biztonságos környezetet. A felnőtt korú fogyatékos személyek külső munkaerő-piaci

elhelyezkedésének megsegítésére további akkreditált munkahelyek létrehozása lenne a megoldás. Jelenleg az Önkormányzat látókörében egy olyan intézmény van, a Mozgássérültek Várpalotai Egyesülete által a Felsőmajorban működtetett intézmény, ami rehabilitációs munkahelyet biztosít az érintettek számára.

Fontos lenne Várpalotán létrehozni egy olyan krízis szállást, amelyet azok a fogyatékkal élő személyek vehetnének igénybe, akiknek sürgős elhelyezésre van szükségük, például szüleik váratlan kórházi ellátása vagy elutazása miatt.

A fentiekben életkori sajátosságokhoz kötődően vizsgáltuk a fogyatékkal élőket társadalmi szinten érintő problémákat, azonban ismertté váltak előttünk olyan területek is, melyek az adott személyek életkorától függetlenül jelenthetnek nehézséget az egyes emberek számára.

Az első ilyen terület a bűnmegelőzés és a bűncselekmények áldozatává válás témakörét érinti. A fogyatékkal élők célcsoportja (az idősekhez hasonlóan) különösen is veszélyeztetett a csalásra, átverésre épülő bűncselekmények esetén. Egyes fogyatékosági ágak sajátossága, hogy nem, vagy csak kevésbé tudják érzékelni, vagy adott esetben kivédeni a feljük irányuló támadásokat. Annak érdekében, hogy e célcsoport, valamint a település egyéb lakosainak – beleértve a többi célcsoport tagjait is – objektív biztonsága és a szubjektív biztonságérzete javuljon, szükség lenne a településen egy, a helyi közösségi élet szereplőinek (pl: rendőrség, önkormányzat, a helyi intézmények, a gazdasági élet helyi szereplői, civil szervezetek és a lakosság) összefogásán alapuló közösségi bűnmegelőzési rendszer kiépítésére és üzemeltetésére.

A másik életkortól függetlenül megjelenő probléma az egyes személyek egészségi állapotával kapcsolatos, hiszen a fogyatékkal élő személyek közül többen akár a fogyatékoságukból fakadó sajátosságaik, akár a hozzá kapcsolódó társult betegségek vagy egészségügyi problémák miatt nem, vagy csak korlátozottan tudnak hozzáférni bizonyos szolgáltatásokhoz, nem tudnak részt venni a számukra fontos szűrővizsgálatokon, vagy nem tudják megoldani saját maguk számára egyes gyógyászati segédeszközök beszerzését, gyógyászati segédeszközök helybe hozatalát. További probléma, hogy nem tudják igénybe venni a szociális alapú meleg étkeztetést sem. A helyzet megoldása érdekében megfontolandó egy étel- és személyszállításra egyaránt alkalmas jármű beszerzése és hozzá a megfelelő munkaerő biztosítása.

E fejezetet összefoglalóan elmondható, hogy a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban több olyan terület is van, ami beavatkozást tesz szükségessé. Azonban e beavatkozások első lépése a helyzet még pontosabb, számadatokkal alátámasztott feltárása kell legyen. Mivel jelenleg még nincsenek minden egyes területet korrekten leíró számadataink arról, hogy a településen pontosan hányan és milyen típusú fogyatékosággal élnek, nem tudjuk meghatározni a szükséges beavatkozások volumenét. A nagyságrend meghatározásának hiánya megnehezíti, hogy pontosan meghatározzuk, az egyes problémák megoldásához milyen mértékű erőforrások bevonása szükséges.

Ahhoz, hogy az erőforrások allokációja megfelelő lehessen, az első lépés mindenképpen az kell legyen, hogy az Önkormányzat – a szociális, az oktatási és nevelési, valamint az egészségügyi intézmények, a kormányhivatal és a rendőrség, továbbá a helyi egyházi és civil szervezetek, valamint a város jelentősebb létszámú munkavállalót foglalkoztató munkaadóinak bevonásával – készít egy ún. „fogyatékosügyi térképet”, melynek kialakítása során felméri, beazonosítja, az

elkészült dokumentumban pedig részletesen bemutatja a célcsoport nagyságát, annak differenciáltságából fakadó sajátosságait és a célcsoport tagjait érintő problémákat, illetve a folyamat eredményeként születő adatok tükrében felülvizsgálhatja a jelen dokumentumban megfogalmazott intézkedések tartalmát és megvalósításának ütemezését.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<p>A különböző típusú fogyatékkal élő személyek speciális élethelyzetével kapcsolatban elsősorban az őket ellátó intézmények rendelkeznek kellő információval. Azonban a fogyatékkal élők a mindennapjaik során nem csak velük állnak kapcsolatban, hanem a város lakosaival, a lakosokat kiszolgáló vagy ellátó intézményekkel, valamint - jelenleg még minimálisnak nevezhető létszámban - a városban található munkáltatókkal. E kapcsolatokat negatív irányban befolyásolják a társadalomban élő sztereotípiák és előítéletek, megnehezítve ezzel a fogyatékkal élők megértését, elfogadását, a közösségi életben való részvételét, társadalmi és munkaerő-piaci integrációját, azaz esélyegyenlőség megvalósulását.</p>	<p>Szemléletformáló alkalmak és események tartása. Tájékoztatás és informálás. Sztereotípiák és előítéletek redukálása. Fogyatékkal élők iránti elfogadásnívó emelése. Fogyatékkal élő munkavállalók elhelyezkedési esélyeinek növelése.</p>

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) A 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma)

A civil szervezetek és tevékenységük a „3.7. Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása” pontban részletesen bemutatásra került. A település lakói közel 120 egyesületet és alapítványt hoztak létre, amelyek keretet adnak a társadalmi életnek. Jelentős szervező erőt képeznek a rászorulóknak, a gyerekek, idősek és fogyatékkal élők segítségével, támogatásában. A település civil szervezetei összehozzák és integrálják a település lakosait a kultúra, népművészet, sport, az oktatás és a fiatalok tehetséggondozása területén. Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete elismeri és anyagilag is támogatja a településen működő polgárok önszervező közösségei által kifejtett azon tevékenységeket, amelynek során segítséget nyújtanak az önkormányzati feladatok megvalósításához, különösen a település fejlesztése, szépítése, a kultúra és a hagyományok ápolása terén, elősegítve a lakosság művelődését, oktatását, sportolását, a szabadidő tartalmas eltöltését, az életminőség javítását. A HEP Fórumokra több egyházi, civil és érdekvédelmi szervezetet is meghívtunk, hogy széles körű együttműködésben születhessen meg az Intézkedési Terv.

Az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt civil szervezetek:

8.1. számú táblázat – Az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt civil szervezetek Várpalotán	
Célcsoport	Civil szervezet neve
Mélyszegénységben élők és romák	Örök Élet Alapítvány - adományosztás, rászorulóknak támogatása
	Révész Jogvédő Alapítvány - a rászorulóknak ingyenes jogi segítséget nyújt
	Teréz Anya Gyermekeket és Hátrányos Helyzetű Személyeket Támogató Alapítvány
	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület - rászorulóknak támogatása
	Magyar Vöröskereszt Várpalota Területi Szervezete - rászorulóknak támogatása
Gyermekek	Gyerekipalota Alapítvány
	Csupaszív Nagycsaládos Egyesület Várpalota és Kistérsége - nagycsaládosok összefogása, támogatása
	Adj esélyt Alapítvány
	Együtt a Gyermekekért 2000 Alapítvány - nevelőmunka támogatása
	Gyermek Sportjáért Egyesület - rendszeres sportolás támogatása
	Inotai Iskolásokért Alapítvány
	Kölyökvár Óvodáért Alapítvány
	Nebuló Alapítvány

	Várkerti Iskolásokért Alapítvány
	Várpalota Ifjúsága Egyesület - ifjúsági közösségek számára információnyújtás és tanácsadás
	Bán Aladár Általános Iskoláért Alapítvány
Nők	Várpalotai Írisz Nőegyesület
Idősek	Faller Jenő Nyugdíjas Klub
	Gábor Áron Nyugállományúak Klubja
	Inotai Közösségi Ház Nyugdíjas Klubja
	Kohó Nyugdíjas Klub
	Magyar Vöröskereszt Várpalota Területi Szervezet Rákóczi Telepi Nyugdíjas Klub
	Péti Nyugdíjas Klub
	Thuri György Nyugdíjas Klub
	Városháza Nyugdíjas Klub
	Városi Nyugdíjas Klub
Fogyatékkal élők	Adj Esélyt Alapítvány
	Autista Világ Alapítvány
	Mozgássérültek Várpalotai Egyesülete
	Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesületének Várpalotai Csoportja
Vegyes célcsoport	Egy Mosolyért Közalapítvány
	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Közép-Dunántúli Régió Pétfürdői Csoport
	Panelkuckó Alapítvány - egészséges életmódra nevelés, a kultúrával való ismerkedés
	Várpalota és Kistérsége Bűnmegelőzési Egyesület
	Várpalota és Kistérsége Civilek Szövetsége (Civil Fórum)
	Várpalotai Önkéntes Tűzoltó és Polgári Védelmi Kutató, Mentő Egyesület
	Várpalotai Polgárőrség
	Inotai Polgárőr Egyesület
	Thury-vár vitézei Hagyományőrző- és Sportegyesület
	Várpalotai Bányász Sportkör (VBSK)
	"A cukorbetegkéért Alapítvány" Várpalota
	Rákóczi telepi Baráti Kör Egyesület - hagyományőrzés
	Városszépítő- és Védő Egyesület

Forrás: Helyi adatgyűjtés

b) Helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása

Várpalotán két nemzetiségi (ukrán és roma) önkormányzat működik. Az önkormányzat szoros kapcsolatot tart fenn mindkét önkormányzattal. A nemzetiségi önkormányzatok pedig szintén jó partnerségi viszonyt alakított ki úgy az egyházak, mint a civil szektor képviselőivel.

c) Önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása

A térség önkormányzatai között jól funkcionáló partnerség működik.

d) A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A korábban említett két nemzetiségi (ukrán és roma) önkormányzat közül a Roma Nemzetiségi Önkormányzat az alapszabályában is rögzítette az esélyegyenlőségi tevékenységet. A legjelentősebb tevékenységük a roma és nem roma lakosságnak szóló integrációt elősegítő rendezvények szervezése, valamint a minden évben megrendezésre kerülő – és igen népszerű – gyermek tábor.

e) Civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Várpalotán az élet szinte minden területén megtalálhatók a civil szervezetek, amelyek egyházi vonalon, magánkezdemenykezéssel vagy intézményi összefogással jöttek létre. A városi legaktívabb civilek 40-50 szervezetbe tömörülnek. A civil szervezetek a város egészségügyi, szociális, kulturális és sportéletében fejtik ki a tevékenységüket.

f) For-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában

A magánvállalkozók segítőkészsége és lehetősége az őket is egyre nagyobb mértékben sújtó nehézségek miatt csökkenő tendenciát mutat. Ennek ellenére – lehetőségeikhez mérten – elsősorban karácsony környékén járulnak hozzá az adományok gyarapításához.

8.1. A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyi esélyegyenlőségi program készítése az önkormányzat, az egyházak és településen működő civil szervezetek tevőleges bevonásával történt. Az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozta meg a program Intézkedési Tervét.

HEP Fórumok

2023. június 15-én a közös munkát előkészítő, és a társadalmi nyilvánosságot, valamint a célcsoportok ellátásában érintett szervezeteket bevonó ún. indító HEP Fórumot tartottunk. Ezen az alkalmon a város alpolgármestere, valamint meghívott külső szakértők tájékoztatták a meghívottakat a HEP készítésének előzményeiről, annak fontosságáról, jelentőségéről, a program elkészítésének céljairól, és az új HEP elkészítésének folyamatáról, beleértve a korábban bemutatott adatgyűjtő WEB-es felmérés lehetőségét, annak elérhetőségét és alapelveit.

A HEP IT kidolgozásához 2023 szeptemberében tematikus HEP fórumot⁷⁴ tartottunk, amelyre a célcsoportokhoz köthető legfontosabb közintézmények, szolgáltatók, és civil szervezetek képviselőit hívtuk meg.

A javaslatok megfogalmazásánál fontos rendező elv volt, hogy ne csak nagy horderejű és jelentős forrásigényű javaslatok kerüljenek megfogalmazásra, hanem olyanok is, amelyek egy jó ötlettel és közösségi összefogással, jelentős források bevonása nélkül is kivitelezhetők, és mégis támogatóan járulnak hozzá a helyi esélyegyenlőség minél szélesebb körben való megvalósításához.

IT felülvizsgálatának folyamata

Az esélyegyenlőségi program öt évre készül. Időarányos megvalósítását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente tekintjük át, a helyi esélyegyenlőségi programot felülvizsgáljuk.

- a) A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése alkalmával szorosan együttműködött minden érintett partner. Az információgyűjtésben jelentős segítséggel szolgáltak a helyi intézményeket képviselő személyek, akik személyes interjúkban, helyi, intézményei adatlapok kitöltésével, valamint a WEB-es felmérésben szolgáltattak értékes adatokat. Összességében 18 különböző – az esélyegyenlőségi témában elsődlegesen érintett – szervezet, valamint 1 magánszemély 30 problémás területet rögzített a WEB-es felületen, melyekkel kapcsolatban több esetben átfogó és részletes javaslatokat, sokszor konkrét intézkedéseket fogalmaztak meg. A visszaküldött ötleteket/javaslatokat elsődleges információforrásnak tekintettük a HEP IT-k kidolgozásában, hiszen a célcsoportok problémáit leginkább ismerő intézményektől származnak, továbbá aktuális

⁷⁴ A HEP fórumok jegyzőkönyvét a HEP melléklete tartalmazza.

és valós problémákra adekvát válaszokat és fejlesztési lehetőségeket is magukban foglalnak. A fenti adatokat, információkat egészítettük ki a HEP Fórumon elhangzottakkal.

- b) Az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A helyi esélyegyenlőségi referens 5 évenként, az új Esélyegyenlőségi Program kialakítása előtt, valamint 2 évenként, az előírt felülvizsgálatok alkalmával hívja össze a HEP fórum tagjait. Az Új Program kidolgozása előtti HEP fórumra, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság Nyugat-Dunántúli Társadalmi Esélyteremtési Igazgatóság esélyegyenlőségi mentorát is meghívja. A meghívó mellé az aktuális HEP is csatolásra, megküldésre kerül. Az e-mailen kiküldött meghívókra telefonon, e-mailen, vagy személyesen érkezik visszajelzés. A HEP fórumról jegyzőkönyv készül, amelyet az érintettek is megkapnak. A HEP fórum által kialakított esélyegyenlőségi programot Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete megtárgyalja. Az elfogadást követően a honlapján publikálja (www.varpalota.hu).

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az önkormányzatok és intézmények fejlesztését szolgáló további uniós pályázatokhoz a *települési esélyegyenlőségi program* törvény szerinti elkészítése szükséges. Az önkormányzati esélyegyenlőségi intézkedési tervek megléte és felülvizsgálata előfeltétele annak, hogy a helyi önkormányzat *hazai vagy uniós pályázaton* vehessen részt.

Várpalota település képviselő-testületének javasolt elfogadni az alábbiakat:

1. Az esélyegyenlőség biztosítása egyidejűleg megillet mindenkit nemtől, kortól, bőrszíntől, etnikai és nemzeti hovatartozástól, vallástól, valamint családi állapottól függetlenül.
2. Fontos cél az esélyegyenlőség biztosítása még jelenleg fennálló akadályainak elhárítása.
3. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni az esélyegyenlőség biztosításának mértékét, és ugyanakkor törekedni kell az egyenlő bánásmód elvének minden esetben történő érvényesítésére.
4. Az egyes intézkedésekhez kapcsolódóan meg kell határozni a végrehajtás felelősét, határidejét, valamint a költségek forrását.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	<p>Az utóbbi években tapasztalható volt egyrészt az ingatlanárak, másrészt a lakhatási költségek megemelkedése, ami jelentős problémát okoz a rászoruló családoknál. A legveszélyeztetettebb célcsoport a gyermeküket egyedül nevelő szülők, valamint a nagycsaládosok csoportja, az ő lakhatási esélyeik bizonyos esetekben szinte kilátástalanok. A bérleményben élők jövedelmi helyzete vagy megtakarításaik hiánya nem teszi lehetővé a saját ingatlan vásárlását. Az alacsony jövedelemből megfizethető albérletet nehezen találnak, jellemző a többszöri költözés. Ugyanakkor fontos lenne az érintett családok gyermekei számára is a hosszútávú, biztonságos lakhatási lehetőség biztosítása.</p>	<p>A hátrányos helyzetű, egyszülős vagy többgyermekes családok lakhatási problémáinak enyhítése, megoldása, a szociális bérlakások színvonalának és számának növelésével, valamint a fiatalok albérleti támogatásának bevezetése.</p>
	<p>A hátrányos helyzetű gyermekek az óvodai vagy iskolai külön foglalkozásokat (például: úszás, néptánc, kézilabda, foci, színház stb.) anyagi hiányában nem tudják igénybe venni, így nincs lehetőségük arra, hogy ezekbe a programokba bekapcsolódjanak. A foglalkozásokból való kimaradásuk több területen is hátrányosan érinti ezeket a gyerekeket. Egyrészt a</p>	<p>Annak lehetővé tétele, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek is be tudjanak kapcsolódni az óvodai vagy iskolai életet kísérő foglalkozásokba. Partnerség kialakítása a foglalkozást tartó szakemberekkel, adott esetben kedvezményes vagy ingyenes részvétel feltételeinek megteremtése.</p>

	<p>tehetségük felismerésében, és kibontakozásában (hiszen, ha nem tudják kipróbálni a különféle lehetőségeket, talán ki sem derül, hogy valamelyik területen tehetségesek), másrészt a szocializációjukat illetően, hiszen a különféle csoportos foglalkozásokban, olyan viselkedési mintákat sajátíthatnának el (pl. a sportban a fegyelem, a csapatszellem, kitartás, együttműködés, stb), ami a későbbiekben az életük számos területén segítheti őket a problémákkal való megküzdésben.</p>	
<p>Gyermekek</p>	<p>A korai fejlesztést igénylő hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma folyamatosan emelkedik. Ugyanakkor a speciális igényű óvodás és iskolás korú gyermekek integrált neveléséhez nincs megfelelő számú szakember. A családok nagy része anyagi okok miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudja igénybe venni a gyerekek megfelelő fejlődéséhez szükséges speciális fejlesztő foglalkozásokat. Az intézményekben dolgozó pedagógusok nem rendelkeznek azzal a speciális szaktudással, amit az érintett gyerekek sokszínű célcsoportjának fejlesztése igényel, ezért további szakemberek bevonására, foglalkoztatására van szükség. A gyerekek ellátásával, fejlesztésével kapcsolatban a város óvodáiban, iskoláiban és szociális intézményeiben az alábbi szakemberekből van hiány: pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, fejlesztő terapeuta,</p>	<p>Az SNI-s és BTMN-es gyermekek megfelelő fejlődésük, felzárkóztatásuk érdekében az integrált nevelés keretei között is megkaphassák a megfelelő odafigyelést, fejlesztést, egyéni bánásmódot. Megfelelő számú szakember biztosítása a település intézményeiben. A megfelelő korai fejlesztés révén a beilleszkedési és tanulási nehézségek csökkentése. Ennek támogatásra fontos lenne rászorultsági alapon az ingyenesség, kedvezményes igénybevételei lehetőség.</p>

	<p>óvodai, iskolai pszichológus (jelenleg mindössze 1 fő van Várpalotán), fejlesztőpedagógus, logopédus.</p>	
	<p>A gyermekek körében egyre nagyobb számban fordul elő sajátos nevelési igény, beilleszkedési és nevelési, tanulási, magatartási zavar. Az iskola utáni gyermekfelügyeletet a szülők a munkaerőpiaci részvételük miatt (alacsonyan iskolázott, gyári munkás réteg) egyre nehezebben oldják meg. A gyermekek iskolai lemorzsolódása a csellengés, gondoskodói szülői jelenlét hiányában is egyre növekvő tendenciát mutat.</p>	<p>Az országos Tanoda Program azzal a céllal jött létre, hogy segítse azokat a tanulókat, akik számára önmagában sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz, a továbbtanuláshoz.</p> <p>Jelenlegi célunk, hogy működő Tanodát hozzunk létre Várpalotán.</p>
Nők	<p>Elégtelen számú bölcsődei férőhely áll rendelkezésre a településen. A férőhely hiány azoknak a szülőknek okoz jelentős problémát, akik - már a kisgyermekük mellett - a havi kiadások/költségek fedezéséhez idő előtt kénytelenek visszatérni a munkaerőpiaca. A bölcsődei férőhelyek hiánya növelheti a szülők stresszszintjét, mivel a gyermeknevelés és a munka egyensúlyozása nehézségeket okozhat. Azok a családok, akik nem férnek hozzá bölcsődei ellátáshoz, hátrányos helyzetbe kerülhetnek. Ez további eltávolodást eredményezhet a gazdagabb és a szegényebb családok között, és csökkentheti az esélyegyenlőséget.</p>	<p>Az igényeknek megfelelő számú bölcsődei férőhely biztosítása</p>
	<p>A nők bántalmazása és a családon belüli erőszak tabu téma a társadalomban, emiatt - még ha egy szűkebb körben ki is derül a probléma - sem az áldozatok, sem az erőszakos cselekedetről tudomást szerzők nem jelzik a tényt a hatóságoknak. Ez egy olyan valóban jelenlévő probléma, melynek</p>	<p>A családon belüli erőszak időben való felismerése, a megtörtént esetek hatékonyabb feltárása, a jelzőrendszer működésének fejlesztése.</p> <p>A bántalmazott nők és gyerekek tájékoztatása és támogatása.</p>

	<p>kezelése rendkívüli körülmények között igényel.</p> <p>A fő probléma az, hogy az erőszakos cselekedetek elkövetése nem, vagy csak későn, például akkor derül ki, ha ennek már külsérelmi nyomai is vannak, annak ellenére, hogy az erőszakos cselekedeteket gyakran többen is észlelik (pl: barátok, rokonok, ismerősök, szomszédok stb.)</p> <p>A családon belüli erőszak - még ha nem is irányul közvetlenül a gyerekekre - mégis kihat rá. A Gyermekjóléti Szolgálat kap ugyan jelzéseket, azonban a törvényi előírásoknak megfelelő eljárásrend jogi útra tereli a folyamatot. A rendőrségi eljárást, és az ezzel kapcsolatos kellemetlenségeket nem szívesen vállalják fel a nők - több esetben visszavonják a korábban tett jelzésüket.</p> <p>További nehézség ebben a helyzetben, hogy ha a Szakszolgálathoz érkezik jelzés, maga a Pedagógiai Szakszolgálat is elindíthatja a törvényi folyamatot, azonban ezzel azt veszélyezteti, hogy a szülő többé nem viszi el a gyereket a gyermek számára fontos terápiás kezelésre.</p>	
	<p>A gyermeket nevelő nők egy része azért nem tud munkát vállalni - amennyiben a munkaideje az oktatási-nevelési intézmények nyitvatartását meghaladja - mert nem tudja a gyermeke felügyeletét megoldani. Tipikusan jellemző probléma ez az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, több műszakban dolgozó és/vagy a gyermeküket egyedül nevelő családanyák esetében. A munkaerőpiacról ily módon</p>	<p>Az atipikus foglalkoztatás népszerűsítése a településen tevékenykedő munkáltatók körében. Az atipikus munkahelyek számának növekedése.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatás növekedése következtében elérendő távolabbi cél:</p> <p>A nők munkaerőpiacra való visszasegítése, számukra jövedelemszerző tevékenység biztosítása.</p> <p>A családanyák magánéleti és</p>

	<p>kiszoruló nők számára nem csak a gyermekek felügyelete jelent problémát, hanem - a bevételük hiánya miatt - a gyerekek fizikai, biológiai és szellemi szükségleteinek kielégítése is. A gyerekek kielégítetlen szükségletei hosszú távon hozzájárulhatnak a gyerekek tanulmányi eredményének romlásához, az alacsonyabb iskolai végzettség megszerzéséhez, végső soron a jövedelemszerző tevékenység hiányából fakadó problémák halmozódásához.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatási formák hiányának egy másik vetülete, hogy a dolgozó nők számára mindennapos nehézséget jelent a családanyai és a munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetése. A szerepkonfliktusból és túlterheltségből fakadóan előfordulhat, hogy a nők nagy valószínűséggel egyik területen sem tudnak a feljuk irányuló elvárásoknak megfelelni, ami további problémákat generálhat (pl: családi és munkahelyi konfliktusok, alulteljesítés, nagyfokú stressz, esetlegesen mentális problémák kialakulása).</p>	<p>munkahelyi kötelezettségeinek összehangolásának támogatása.</p>
<p>Idősek</p>	<p>Az idősebb korosztályba tartozók létszámának és arányának a népességen belüli növekedése, vagyis az előregedés országos jelensége Várpalotán is megfigyelhető.</p> <p>Az elmagányosodás, valamint a hasznosság érzésének csökkenése jelentős problémát jelent az idős korosztálynak. Vannak közöttük olyanok, akik tevékenyek tudnának maradni, mentálisan viszont leépülhetnek, ha nincs mit csinálniuk, a hasznos tudásuk pedig</p>	<p>Aktív időskor, a hasznosság érzésének biztosítása közösségi programok, és az idősek tartalmas foglalkoztatása, programokba történő bevonása által.</p> <p>Annak biztosítása, hogy az idős lakosok által képviselt ismeretek, tapasztalatok nem vesszenek el, hanem hasznosuljanak. Valamilyen meglévő helyi igényre, szükségletre válaszul elfoglaltság szervezése az idősek számára, miközben aktivitásuk hasznos segítség a közösségnek, az önkormányzatnak.</p>

	elvész.	
	<p>Az idős lakosok, köztük a például a demensek ellátása nehezen megoldott, főleg, ha hozzátartozóiknak nincs lehetőségük megfelelően gondoskodni az idős rokonról.</p> <p>Az idős lakosok egészségi állapota gyorsuló ütemben romlik, és egyre több lakosnak egészségi szempontból rendszeres odafigyelésre, kontrolra, szűrésre van szükség.</p>	Várpalota idős lakói jó egészségi állapotának fenntartása rendszeres egészségügyi szűrések szervezésével.
Fogyatékossgal élők	<p>A különböző típusú fogyatékkal élő személyek speciális élethelyzetével kapcsolatban elsősorban az őket ellátó intézmények rendelkeznek kellő információval. Azonban a fogyatékkal élők a mindennapjaik során nem csak velük állnak kapcsolatban, hanem a város lakosaival, a lakosokat kiszolgáló vagy ellátó intézményekkel, valamint - jelenleg még minimálisnak nevezhető létszámban - a városban található munkáltatókkal. E kapcsolatokat negatív irányban befolyásolják a társadalomban élő sztereotípiák és előítéletek, megnehezítve ezzel a fogyatékkal élők megértését, elfogadását, a közösségi életben való részvételét, társadalmi és munkaerő-piaci integrációját, azaz esélyegyenlőség megvalósulását.</p>	<p>Szemléletformáló alkalmak és események tartása.</p> <p>Tájékoztatás és informálás.</p> <p>Sztereotípiák és előítéletek redukálása.</p> <p>Fogyatékkal élők iránti elfogadásnívó emelése.</p> <p>Fogyatékkal élő munkavállalók elhelyezkedési esélyeinek növelése.</p>

Jövőképünk

Várpalota Város Önkormányzatának célja a Várpalotán élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmust, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák hasznos és megbecsült tagjai a közösségnek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők társadalmi leszakadásának folyamatát minden lehetséges eszközzel megfékezzük, a többségi társadalomhoz való felzárkóztatásukat elősegítsük.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek kiegyensúlyozott testi-lelki-szellemi fejlődésének, nevelésének elősegítését, egészséges, biztonságos környezet megteremtését számukra. Célunk továbbá a településen a gyermekvállalás ösztönzése, a nagycsaládok segítése.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi helyzetének alakulására, támogatjuk és segítjük őket kezdeményezéseikben.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a munka és a család közötti összhang megteremtéshez szükséges feltételek biztosítását, a gyermeküket egyedül nevelő anyák megsegítését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők feltérképezésére, helyzetük megismerésére, a többségi társadalom tagjainak velük szembeni érzékenyítésére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése (intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)

Településszintű probléma

A	Intézkedés címe:	Társadalmi Esélyteremtési Térkép (TET) elkészítése
B	Feltárt probléma megnevezése	Nem áll rendelkezésre részletes, naprakész információ a város (HEP szempontból releváns) célcsoportjainak elhelyezkedéséről, állapotáról és legfontosabb szükségleteiről. A tervezett "szociális térkép" szükséges ahhoz, hogy láthatóvá váljon, hogy hol vannak a legszükségesebb beavatkozási pontok, a város "problémás" területei. A célcsoportok között a legkevesebb információ az idősekről és a fogyatékkal élőkről áll rendelkezésre, az Ő felmérésük a legszükségesebb ahhoz, hogy az Önkormányzat a jövőbeli tervezésnél az adott célcsoportok valós szükségleteire vonatkozó fejlesztési terveket dolgozhasson ki.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Megfelelő információ rendelkezésre állása az esélyegyenlőségben érintett célcsoportok elhelyezkedéséről, élethelyzetükről, szükségleteikről. A szolgáltatásfejlesztés célzottabbá tétele miatt fontos cél a város problémás területeinek felmérése, feltérképezése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Váralota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Váralota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Országos Fogyatékoságügyi Program Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1.) Felmérés megtervezése. 2.) Anyagi források biztosítása. 3.) Az adatgyűjtés lebonyolítása. 4.) Adatelemzés és kutatási tanulmány elkészítése.
G	Az intézkedés felelőse	Önkormányzat Bevonható partnerek: TNGK, Oktatási, Eü-i és Szociális ellátó intézmények, helyi egyházi és civil szervezetek, kutatók a felmérés lefolytatására
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) A felmérés megtervezése, előkészítése: 2024. december 2.) Anyagi források biztosítása: 2025. április 3.) Az adatgyűjtés lebonyolítása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 4.) Adatelemzés és kutatási tanulmány elkészítése: 2025. december
I	Az intézkedés eredményességét mérő	Az elkészült TET térkép, majd az évente gondozott adatbázis.

	indikátor(ok)	
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	<p>1.) A felmérés megtervezéséhez, lebonyolításához és az elemzéshez társadalomtudományi, (esetlegesen informatikai) szakértelem.</p> <p>2.) Megfelelő kapacitás a személyes adatfelvételhez.</p> <p>3.) Anyagi források biztosítása: Önkormányzati, pályázati.</p> <p>4.) Szakmai koordináció: a célcsoporttal foglalkozó szakemberek bevonása az elemzésbe.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	<p>A kutatás alapozza majd meg kiemelten a fogyatékossgal élők és az idősek, valamint a többi (releváns) célcsoport helyzetének javítására irányuló további fejlesztéseket.</p> <p>Az eredmények fenntarthatósága érdekében fontos az adatbázis hosszútávú gondozása.</p>
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel

A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége

A	Intézkedés címe:	A szociális lakhatási lehetőségek felmérése, szélesebb körű lakhatás biztosítása
B	Feltárt probléma megnevezése	<p>Az utóbbi években tapasztalható volt egyrészt az ingatlanárak, másrészt a lakhatási költségek megemelkedése, ami jelentős problémát okoz a rászoruló családoknál. A legveszélyeztetettebb célcsoport a gyermeküket egyedül nevelő szülők, valamint a nagycsaládosok csoportja, az ő lakhatási esélyeik bizonyos esetekben szinte kilátástalanok. A bérleményben élők jövedelmi helyzete vagy megtakarításaik hiánya nem teszi lehetővé a saját ingatlan vásárlását. Az alacsony jövedelemből megfizethető albérletet nehezen találnak, jellemző a többszöri költözés.</p> <p>Ugyanakkor fontos lenne az érintett családok gyermekei számára is a hosszútávú, biztonságos lakhatási lehetőség biztosítása.</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A hátrányos helyzetű, egyszülős vagy többgyermekes családok lakhatási problémáinak enyhítése, megoldása, a szociális bérlakások színvonalának és számának növelésével, valamint a

		fiatalok albérleti támogatásának bevezetése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1.) Szociálisan rászoruló lakhatási problémáinak azonosítása, vizsgálata, majd a helyzetelemzésre épülő szükségletek rögzítése a város lakáskonceptiójában. 2.) Lakások kialakítása, bútorzat beszerzése, szociális szakemberek biztosítása a havi szintű takarékoskodás ellenőrzésére.
G	Az intézkedés felelőse	Önkormányzat, szociális bérlakások üzemeltetője, Bevonható partnerek: TNGK
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) Lakhatási problémák, és érintett családok számának feltérképezése: 2024. december 2.) Az adatok alapján a városi lakáskonceptió újratervezése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 3.) Forráskeresés, új bérlakások kialakítása, átadása: 2027. október (HEP 2. felülvizsgálat)
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1.) Lakhatási problémák vizsgálatának eredményei. 2.) Kidolgozott lakás vagy bérlakáskonceptió. 3.) Szociális alapon bérelhető lakások száma.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	1.) A koncepció kidolgozásához belső és külső szakértelem biztosítása. 2.) Műszaki szakértelem a tervezés, kivitelezés fázisaiban. 3.) A lakásvásárlásokhoz, felújításokhoz anyagi források biztosítása (önkormányzati, pályázati). Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A kialakításra kerülő/meglévő lakásállomány karbantartása, állagmegőrzése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

A	Intézkedés címe:	Hátrányos helyzetű gyermekek számára a készség- és képességfejlesztő vagy a szabadidő hasznos eltöltését támogató foglalkozásokba való bekapcsolódásának lehetővé tétele
B	Feltárt probléma megnevezése	A hátrányos helyzetű gyermekek az óvodai vagy iskolai külön foglalkozásokat (például: úszás, néptánc, kézilabda, foci, színház stb.) anyagiak hiányában nem tudják igénybe venni, így nincs lehetőségük arra, hogy ezekbe a programokba bekapcsolódjanak. A foglalkozásokból való kimaradásuk több területen is hátrányosan érinti ezeket a gyerekeket. Egyrészt a tehetségük felismerésében, és kibontakozásában (hiszen, ha nem tudják kipróbálni a különféle lehetőségeket, talán ki sem derül, hogy valamelyik területen tehetségesek), másrészt a szocializációjukat illetően, hiszen a különféle csoportos foglalkozásokban, olyan viselkedési mintákat sajátíthatnának el (pl. a sportban a fegyelem, a csapatszellem, kitartás, együttműködés, stb), ami a későbbiekben az életük számos területén segítheti őket a problémákkal való megküzdésben.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Annak lehetővé tétele, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek is be tudjanak kapcsolódni az óvodai vagy iskolai életet kísérő foglalkozásokba. Partnerség kialakítása a foglalkozást tartó szakemberekkel, adott esetben kedvezményes vagy ingyenes részvétel feltételeinek megteremtése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1.) A különféle foglalkozásokat tartó szervezetek feltérképezése, kapcsolatfelvétel, jövőbeli együttműködés, partnerség megalapozása az oktatókkal, edzőkkel, csoportvezetőkkel annak érdekében, hogy néhány rászoruló gyermek szociális alapon (kedvezményesen vagy ingyenesen) részt vehessen a programokon. 2.) Kapcsolatfelvétel az óvodák és iskolák alapítványaival, annak érdekében, hogy párbeszéd kezdődhessen arról, hogy ők hogyan tudnák támogatni a fejlesztő foglalkozásokból anyagi okok miatt kimaradó gyermekeknek a foglalkozásba való bevonását 3.) Az igények felmérése (hány gyermeket érint a probléma): 2024/25-ös tanév első hónapja 4.) A hátrányos helyzetű gyerekeket a foglalkozásokba bevonó szervezetekkel megállapodás kötése önkéntes, esetleg az önkormányzat által részben vagy egészben finanszírozott alkalmak megtartásáról.

		<p>5.) Megállapodás kötése a szülőkkel (esetleges minimális vagy jelképes önerő biztosításáról, továbbá a gyerekeknek a foglalkozásokra történő eljuttatásáról, és a támogatás visszafizetésének kötelezettségéről, amennyiben ennek nem tesznek eleget)</p> <p>6.) Önkormányzati pénzalap létrehozása</p> <p>7.) A hátrányos helyzetű gyerekek foglalkozásokba való bekapcsolódása</p> <p>Megjegyezzük, hogy a külterületeken élő hátrányos helyzetű gyerekek számára az utazás, valamint egyes foglalkozások esetén a megfelelő ruházat, vagy sporteszköz is plusz költségekkel járhat</p>
G	Az intézkedés felelőse	<p>Önkormányzat</p> <p>Bevonható partnerek: óvodák, iskolák, azok alapítványai, Tankerület</p>
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	<p>1.) A különféle foglalkozásokat tartó szervezetek feltérképezése, kapcsolatfelvétel, jövőbeli együttműködés megalapozása az oktatókkal, edzőkkel, csoportvezetőkkel: 2023/24-es tanév utolsó tanítási napja</p> <p>2.) Kapcsolatfelvétel az óvodák és iskolák alapítványaival: 2023/24-es tanév utolsó tanítási napja</p> <p>3.) Az igények felmérése (hány gyermeket érint a probléma): 2024/25-ös tanév első hónapja</p> <p>4.) A hátrányos helyzetű gyerekeket a foglalkozásokba bevonó szervezetekkel megállapodás kötése: 2024/25-ös tanév első félévének vége</p> <p>5.) Megállapodás kötése a szülőkkel (arról, hogy a foglalkozásokra a gyerekeket elviszik: 2024/25-ös tanév első félévének vége</p> <p>6.) Önkormányzati pénzalap létrehozása: 2025. évi költségvetés elfogadása</p> <p>7.) A hátrányos helyzetű gyerekek foglalkozásokba való bekapcsolódása: 2024/25-ös tanév második félévétől folyamatosan</p>
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	<p>1.) Megkötött megállapodások száma.</p> <p>2.) Hátrányos helyzetű gyerekeket befogadó csoportok száma.</p> <p>3.) A foglalkozásokon részvevő rászoruló gyerekek száma.</p>
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	<p>1.) Költségvetési források biztosítása.</p> <p>2.) A szervezési és adminisztratív feladatok ellátásához humán erőforrás biztosítása.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	<p>A megállapodások hosszú távú megkötése, valamint az óvodai és iskolai alapítványok és a foglalkozásokat tartó szakemberek elkötelezetté válása hatékonyan hozzájárulhat a tevékenység</p>

		hosszú távú fenntartásához.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

A gyermekek esélyegyenlősége

A	Intézkedés címe:	Gyermekek fejlesztéséhez, speciális ellátásához kapcsolódó kapacitásbővítés (különös tekintettel az SNI-s, BTMN-es gyermekekre)
B	Feltárt probléma megnevezése	<p>A korai fejlesztést igénylő hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma folyamatosan emelkedik. Ugyanakkor a speciális igényű óvodás és iskolás korú gyermekek integrált neveléséhez nincs megfelelő számú szakember. A családok nagy része anyagi okok miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudja igénybe venni a gyerekek megfelelő fejlődéséhez szükséges speciális fejlesztő foglalkozásokat.</p> <p>Az intézményekben dolgozó pedagógusok nem rendelkeznek azzal a speciális szaktudással, amit az érintett gyerekek sokszínű célcsoportjának fejlesztése igényel, ezért további szakemberek bevonására, foglalkoztatására van szükség. A gyerekek ellátásával, fejlesztésével kapcsolatban a város óvodáiban, iskoláiban és szociális intézményeiben az alábbi szakemberekből van hiány: pedagógus, pedagógiai asszisztens, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, fejlesztő terapeuta, óvodai, iskolai pszichológus (jelenleg mindössze 1 fő van Várpalotán), fejlesztőpedagógus, logopédus.</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	<p>Az SNI-s és BTMN-es gyermekek megfelelő fejlődésük, felzárkóztatásuk érdekében az integrált nevelés keretei között is megkaphassák a megfelelő odafigyelést, fejlesztést, egyéni bánásmódot.</p> <p>Megfelelő számú szakember biztosítása a település intézményeiben.</p> <p>A megfelelő korai fejlesztés révén a beilleszkedési és tanulási nehézségek csökkentése.</p> <p>Ennek támogatásra fontos lenne rászorultsági alapon az ingyenesség, kedvezményes igénybevételi lehetőség.</p>

D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1.) Fejlesztési Kerekasztal szervezése, ahol összeírásra és megvitatásra kerülne, hogy mely intézményekben milyen (szakember) kapacitás bővítésre van szükség, hogy a megemelkedett számú speciális igényű gyerek ellátása biztosított legyen. 2.) A hiányzó szakemberek alkalmazhatóságának átgondolása, anyagi lehetőségek áttekintése. 3.) Kapcsolatfelvétel a szakemberek képzésével foglalkozó szakképzési és felsőoktatási intézményekkel és számukra gyakorlati hely biztosítása - a segítő szakmát tanuló hallgatók számára 4.) A hiányzó szakemberek toborzása, és felvétele, majd alkalmazása 5.) Eszközök beszerzése és biztosítása SNI és BTMN-es diákok számára
G	Az intézkedés felelőse	Önkormányzat Bevonható partnerek: TNGK, bölcsődék, óvodák, iskolák, pedagógiai szakszolgálat.
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) Fejlesztési Kerekasztal szervezése a szükséges státusz bővítéssel kapcsolatban: 2024. december 2.) A hiányzó szakemberek alkalmazhatóságának átgondolása, anyagi lehetőségek áttekintése: a 2025. évi önkormányzati költségvetés tervezéséig 3.) Kapcsolatfelvétel a szakemberek képzésével foglalkozó intézményekkel: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 4.) A hiányzó szakemberek alkalmazása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 5.) Eszközök beszerzése és biztosítása SNI és BTMN-es diákok számára: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat), vagy a pályázatok megjelenését követően. 6.) A státusz bővítést követően az ellátások/ szolgáltatások monitorozása: 2025. december.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1.) Hatékonyan működő kerekasztal, a pontos státuszszükségletek rögzítésre kerülése. 2.) Finanszírozási lehetőségek átgondolása. 3.) Működő gyakorlati program (a kapacitásbővítésben segítenek a

		<p>képző helyekről érkező szakirányú hallgatók).</p> <p>4.) Megfelelő számú szakember, és eszköz biztosítása.</p> <p>5.) Jól működő monitoringrendszer.</p> <p>6.) A gyermekekkel kapcsolatos pozitív tapasztalatok: csökken a szorongásos panaszok, az évisméltések száma a diákoknál, javul az intézményekben az egymás elfogadása, mind a diákok, mind a tanárok részéről, a tanulók kiegyensúlyozottabbá válnak, a korábban túlterhelt pedagógusok, fejlesztők között. arányosabban oszlik meg a teher, ezáltal hatékonyabban végzik a munkájukat.</p>
J	<p>Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások</p>	<p>1.) A kerekasztalok működtetésére helység, a szervezéshez humán erőforrás biztosítása.</p> <p>2.) Anyagi forrás biztosítása a szakember kapacitások bővítéséhez, az új státuszok létrehozásához.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p> <p>Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai: https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/efop-plusz.</p>
K	<p>Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága</p>	<p>A jelenlegi probléma (hiányzó szakemberek), a rendszer túlterheltségéhez és hiányos működéséhez vezetnek, az pedig a szakemberek kiegészésének és pályaelhagyásának egyik okává válhat. A hiányzó szakemberek pótlása biztosítja a terhek egyenlőbb eloszlását és vállalható szintűre csökkenését, a gyerekek hatékonyabb fejlesztését, így az integráció eredményesebb megvalósítását, ezzel hozzájárulva az eredmények hosszú távú fenntarthatóságához.</p>
L	<p>Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása</p>	<p>Együttműködés lehet a járási szintű településekkel</p>

A	Intézkedés címe:	Tanoda Program megvalósítása Várpalotán
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekek körében egyre nagyobb számban fordul elő sajátos nevelési igény, beilleszkedési és nevelési, tanulási, magatartási zavar. Az iskola utáni gyermekfelügyeletet a szülők a munkaerőpiaci részvételük miatt (alacsonyan iskolázott, gyári munkás réteg) egyre nehezebben oldják meg. A gyermekek iskolai

		lemorzsolódása a csellengés, gondoskodói szülői jelenlét hiányában is egyre növekvő tendenciát mutat.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az országos Tanoda Program azzal a céllal jött létre, hogy segítse azokat a tanulókat, akik számára önmagában sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz, a továbbtanuláshoz. Jelenlegi célunk, hogy működő Tanodát hozzunk létre Várpalotán.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Tanoda bevezetése és működtetése. A program tartalmazza az iskolai kereteken túli oktatási és fejlesztő tevékenységeket, a speciális oktatási eszközök használatát, valamint a gyermekek személyre szabott fejlesztését.
G	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés végrehajtásába jelentős szerepet vállal a Búzavirág Gyermekekért Egyesület, amelynek feladata a Tanoda Program szervezése, oktatás és fejlesztés koordinálása. Bevonható partnerek: Önkormányzat, Pedagógiai Szakszolgálat
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) A Tanoda program előkészítése (szakmai ismeretek megszerzése, követelmények, szabályozók megismerése, elkészítése, működési engedélyek beszerzése): 2024. december 2.) Tanoda intézménylátogatások: 2024. december 3.) Szakmai program és szükséges dokumentumok összeállítás: 2024. december 4.) Tárgyi feltételek beszerzése (szponzorok, pályázati források felkutatása): 2024. december 5.) Tanoda program elindítása: 2024/2025 tanév A Búzavirág Gyermekvilág Fejlesztőház szülő és gyermekcsoportok megszervezését (közösség építés és formálás), és lebonyolítását is célul tűzi ki 2024/2025 tanévben havi egy alkalommal
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1.) A Tanoda Program működési engedélyének időben történő megszerzése a TEF-fel, helyi iskolákkal való eredményes előkészítő beszélgetés. 2.) Sikeres Tanoda intézménylátogatások száma. 3.) Szakmailag átgondolt fejlesztési program és szükséges dokumentumok összeállítása. 4.) Tárgyi, személyi feltételek előkészítése.

		5.) Tanoda szolgáltatás elindítása, működtetése.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	1.) Képzett fejlesztő szakemberek a Tanoda működtetéséhez 2.) Pénzügyi források biztosítása a fejlesztők foglalkoztatásához, a technikai eszközökhöz és a Tanoda rezsijéhez. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz . EFOP Plusz 3-as prioritás. A szegénység újratermelésének megakadályozása, oktatási esélyteremtésen belül van. Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság pályázatai - https://tef.gov.hu/ .
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az intézkedés fenntarthatóságát biztosítani kell azzal, hogy a Búzavirág Gyermekekért Egyesület aktívan együttműködik a helyi közösséggel és az Önkormányzattal.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel.

A nők esélyegyenlősége

A	Intézkedés címe:	Bölcsődei férőhelybővítés
B	Feltárt probléma megnevezése	Elégtelen számú bölcsődei férőhely áll rendelkezésre a településen. A férőhely hiány azoknak a szülőknek okoz jelentős problémát, akik - már a kisgyermekük mellett - a havi kiadások/költségek fedezéséhez idő előtt kénytelenek visszatérni a munkaerőpiaca. A bölcsődei férőhelyek hiánya növelheti a szülők stresszszintjét, mivel a gyermeknevelés és a munka egyensúlyozása nehézségeket okozhat. Azok a családok, akik nem férnek hozzá bölcsődei ellátáshoz, hátrányos helyzetbe kerülhetnek. Ez további eltávolodást eredményezhet a gazdagabb és a szegényebb családok között, és csökkentheti az esélyegyenlőséget.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az igényeknek megfelelő számú bölcsődei férőhely biztosítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)

E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Megfelelő számú bölcsődei férőhely kialakítása.
G	Az intézkedés felelőse	Önkormányzat Bevonható partnerek: bölcsődék
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	A források biztosítását követően
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A bölcsődés gyermekek száma.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Pénzügyi források biztosítása az új bölcsődei csoport/ok létrehozásához. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	A férőhelybővítés után a működési költségek folyamatos finanszírozása szükséges a fenntartáshoz. A működtetési forrásokat az állami költségvetés biztosítja.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

A	Intézkedés címe:	Bántalmazás, családon belüli erőszak megelőzése, jelzőrendszer hatékonyságának növelése
B	Feltárt probléma megnevezése	A nők bántalmazása és a családon belüli erőszak tabu téma a társadalomban, emiatt - még ha egy szűkebb körben ki is derül a probléma - sem az áldozatok, sem az erőszakos cselekedetről tudomást szerzők nem jelzik a tényt a hatóságoknak. Ez egy olyan valóban jelenlévő probléma, melynek kezelése rendkívüli körülményt igényel. A fő probléma az, hogy az erőszakos cselekedetek elkövetése nem,

		<p>vagy csak későn, például akkor derül ki, ha ennek már külsérelmi nyomai is vannak, annak ellenére, hogy az erőszakos cselekedeteket gyakran többen is észlelik (pl: barátok, rokonok, ismerősök, szomszédok stb.)</p> <p>A családon belüli erőszak - még ha nem is irányul közvetlenül a gyerekekre - mégis kihat rá. A Gyermekjóléti Szolgálat kap ugyan jelzéseket, azonban a törvényi előírásoknak megfelelő eljárásrend jogi útra tereli a folyamatot. A rendőrségi eljárást, és az ezzel kapcsolatos kellemetlenségeket nem szívesen vállalják fel a nők - több esetben visszavonják a korábban tett jelzésüket.</p> <p>További nehézség ebben a helyzetben, hogy ha a Szakszolgálathoz érkezik jelzés, maga a Pedagógiai Szakszolgálat is elindíthatja a törvényi folyamatot, azonban ezzel azt veszélyezteti, hogy a szülő többé nem viszi el a gyereket a gyermek számára fontos terápiás kezelésre.</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	<p>A családon belüli erőszak időben való felismerése, a megtörtént esetek hatékonyabb feltárása, a jelzőrendszer működésének fejlesztése.</p> <p>A bántalmazott nők és gyerekek tájékoztatása és támogatása.</p>
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	<p>Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030)</p> <p>Nemzeti Ifjúsági Stratégia</p> <p>„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia</p> <p>Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió</p>
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1.) A vármegyében működő, áldozatokat segítő-támogató szervezetek feltérképezése, velük való kapcsolatfelvétel, tapasztalatcsere, és együttműködés kialakítása. 2.) Az igénybe vehető lehetőségekről írásbeli tájékoztató anyag összeállítása az áldozatok számára. 3.) Önsegítő- vagy kríziscsoport létrehozása a bántalmazott nők számára, hogy beszélhessenek a tapasztalataikról, és bátorítsák a többieket arra, hogy jelezzenek (pl: kisfilmek csoportos feldolgozása: https://vansegitseg.im.gov.hu/). 4.) Települési szintű szemléletformáló kampány kidolgozása annak érdekében, hogy az erőszakos cselekményt észlelők megértsék, mennyire fontos, hogy jelzéssel éljenek (akár pályázaton keresztül).
G	Az intézkedés felelőse	<p>Önkormányzat, TNGK</p> <p>Bevonható partnerek: a jelzőrendszer résztvevői (oktatási-nevelési</p>

		intézmények, pedagógiai szakszolgálat, rendőrség), Veszprémi Áldozatsegítő Központ, Devecseri Krízisambulancia
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) Áldozatsegítő szervezetek vármegyei szintű feltérképezése, kapcsolatfelvétel: 2024. december 2.) Tájékoztató anyag összeállítása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 3.) Önsegítő, vagy kríziscsoport létrehozása és működtetése: 2027. október (HEP 2. felülvizsgálat) 4.) Települési szintű szemléletformáló kampány kidolgozása: HEP 2. felülvizsgálat ideje
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1.) A feltérképezett szervezetek listája. 2.) Az elkészült tájékoztató anyag. 3.) A megtartott önsegítő csoportfoglalkozások száma. 4.) Megvalósított települési szintű kampány dokumentumai.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	1.) Humánerőforrás (témában járatos szakemberek) biztosítása az áldozatsegítő intézmények feltérképezésére, valamint a tájékoztatóanyag összeállítására. 2.) Az önsegítő, kríziscsoportok működtetéséhez szükséges önkéntesek és szakértők bevonása, meghívása (pl: Veszprémi Áldozatsegítő Központ, Devecseri Krízisambulancia szakemberei). A csoportok működtetéséhez szükséges informatikai eszközök (projektor, laptop), valamint helyszín biztosítása. 3.) A szemléletformáló kampányhoz szükséges pályázat kiírása, vagy PR cég, aki megtervezi és végrehajtja a kampányt. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázata - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az eredmények fenntarthatóságában kulcsszerepet játszanak az alábbiak: - hálózatosodás és a partnerség fenntartása az együttműködő szervezetekkel - a tájékoztatóanyagok időszakos felülvizsgálata és frissítése - időközönként a csoportok tevékenységének és hatékonyságának értékelése - a kampány népszerűsítésére erősítjük a digitális jelenlétet.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	A járásbeli települések bevonása

A	Intézkedés címe:	Atipikus foglalkozás támogatása, alternatív foglalkoztatási módok elterjesztése
B	Feltárt probléma megnevezése	<p>A gyermeket nevelő nők egy része azért nem tud munkát vállalni - amennyiben a munkaideje az oktatási-nevelési intézmények nyitvatartását meghaladja - mert nem tudja a gyermeke felügyeletét megoldani. Tipikusan jellemző probléma ez az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, több műszakban dolgozó és/vagy a gyermeküket egyedül nevelő családanyák esetében. A munkaerőpiacról ily módon kiszoruló nők számára nem csak a gyermekek felügyelete jelent problémát, hanem - a bevételük hiánya miatt - a gyerekek fizikai, biológiai és szellemi szükségleteinek kielégítése is. A gyerekek kielégítetlen szükségletei hosszú távon hozzájárulhatnak a gyerekek tanulmányi eredményének romlásához, az alacsonyabb iskolai végzettség megszerzéséhez, végső soron a jövedelemszerző tevékenység hiányából fakadó problémák halmozódásához.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatási formák hiányának egy másik vetülete, hogy a dolgozó nők számára mindennapos nehézséget jelent a családayai és a munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetése. A szerepkonfliktusból és túlterheltségből fakadóan előfordulhat, hogy a nők nagy valószínűséggel egyik területen sem tudnak a feljuk irányuló elvárásoknak megfelelni, ami további problémákat generálhat (pl: családi és munkahelyi konfliktusok, alulteljesítés, nagyfokú stressz, esetlegesen mentális problémák kialakulása).</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	<p>Az intézkedés közvetlen célja: Az atipikus foglalkoztatás népszerűsítése a településen tevékenykedő munkáltatók körében. Az atipikus munkahelyek számának növekedése.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatás növekedése következtében elérendő távolabbi cél: A nők munkaerőpiacra való visszasegítése, számukra jövedelemszerző tevékenység biztosítása. A családanyák magánéleti és munkahelyi kötelezettségeinek összehangolásának támogatása.</p>
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Váralota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Váralota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	<p>1.) Az Önkormányzat párbeszédet kezdeményez (kerekasztal beszélgetés) a helyi munkáltatókkal. Tájékoztatja őket az atipikus foglalkoztatási formák bevezetésével kapcsolatos elvárásairól.</p> <p>2.) Az Önkormányzat kerekasztal beszélgetést kezdeményez a munkáltatók körében a megvalósuló jó gyakorlatok bemutatása érdekében.</p> <p>3.) Szükség esetén külső szakértő bevonásával a munkáltatók tájékoztatása a különféle atipikus foglalkoztatási formákról (pl: részmunkaidő, rugalmas, vagy kötetlen munkaidő, távmunkavégzés stb.).</p> <p>4.) Az Önkormányzat jó példával jár a település munkáltatói előtt, és atipikus foglalkoztatásra alkalmas munkahelyet (munkakört) alakít ki.</p>
G	Az intézkedés felelőse	<p>Önkormányzat, váraplotai munkáltatók</p> <p>Bevonható partnerek: Váraplotai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály</p>
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	<p>1.) Párbeszéd kezdeményezése: 2024. december</p> <p>2-3.) Kerekasztal beszélgetés, a munkáltatói jó gyakorlatok megosztása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>4.) Önkormányzatnál atipikus munkahely létesítése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p>
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	<p>1.) Megtartott kerekasztal beszélgetés.</p> <p>2.) Bevont szakértők száma.</p> <p>3.) Atipikus formában betölthető munkahelyek száma.</p>
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	<p>1.) Helység biztosítása kerekasztal működtetéséhez</p> <p>2.) A munkáltatók tájékoztatásához szakértői támogatással</p> <p>3.) Az ismeretátadáshoz (vállalkozások számára) szükséges további humánerőforrás és pénzügyi forrás biztosítása</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	<p>A rugalmas munkahelyek vonzóak lehetnek a tehetséges munkavállalók számára, akik családi vagy egyéb kötelezettségeik miatt keresnek ilyen lehetőségeket. Továbbá lehetővé teszik az alkalmazottak számára, hogy jobban kiegyensúlyozzák a munkát és a magánéletet. Ez hosszú távon csökkentheti a stresszt és a kiégést, ezáltal az adott szervezetnél csökkentheti a fluktuációt. A rugalmas munkahelyek bevezetése hozzájárul az adott szervezet munkáltatói márkájának erősödéséhez, továbbá lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy pozitív társadalmi hatást gyakoroljanak, és hozzájáruljanak a munkaerőpiac társadalmi felelősségvállalásához.</p>
L	Önkormányzatok közötti	Nem releváns

	együtműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együtműködés bemutatása	
--	--	--

Az idők esélyegyenlősége

A	Intézkedés címe:	Lokális akciók megtervezése és megvalósítása idők számára
B	Feltárt probléma megnevezése	<p>Az idősebb korosztályba tartozók létszámának és arányának a népességen belüli növekedése, vagyis az elöregedés országos jelensége Várpalotán is megfigyelhető.</p> <p>Az elmagányosodás, valamint a hasznosság érzésének csökkenése jelentős problémát jelent az idős korosztálynak. Vannak közöttük olyanok, akik tevékenyek tudnának maradni, mentálisan viszont leépülhetnek, ha nincs mit csinálniuk, a hasznos tudásuk pedig elvész.</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	<p>Aktív időskor, a hasznosság érzésének biztosítása közösségi programok, és az idők tartalmas foglalkoztatása, programokba történő bevonása által.</p> <p>Annak biztosítása, hogy az idős lakosok által képviselt ismeretek, tapasztalatok nem vesszenek el, hanem hasznosuljanak. Valamilyen meglévő helyi igényre, szükségletre válaszul elfoglaltság szervezése az idők számára, miközben aktivitásuk hasznos segítség a közösségnek, az önkormányzatnak.</p>
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1.) Jó gyakorlatok gyűjtése, adaptálása. 2.) Annak vizsgálata, hogy az önkormányzat, illetve intézményei milyen feladatokra tudna időseket alkalmazni. 3.) Helyi partnerszervezetek keresése. 4.) Adatgyűjtés, azon helyi idős lakókról, akik bevonhatók ezekbe a programokba. <p>Potenciális programok: A) Képzett idős lakosok iskolás tanulókat korrepetálnak.</p>

		<p>B) Idősek (és akár egyéb hátrányos helyzetű lakosok) foglalkoztatására megfontolandó ötlet, hogy néhány, eltűnőben lévő kisiparos szakmát ismerő embert „egy fedél alá terelve” műhely vagy kisebb szolgáltatóközpont jöhet létre például egy helyi civil szervezet, vagy az önkormányzat (egyik szervezete) felügyeletével, akár szövetkezeti vagy vállalkozási formában. Ilyen lehetne például egy javító szolgálat: ruhajavítás (varró, szabó), cipész, régebbi háztartási eszközök javítása. Ez előnyös az adott ruha (vagy bármi textilféle) tulajdonosának, mert nem kell kidobnia a régi holmit (pénzt spórol, és védi a környezetet), továbbá jó a dolgozónak, hiszen aktívan lefoglalja magát, és pénzt kap a munkájáért.</p> <p>C) Idősek foglalkoztatására, illetve generációk közötti programként, és/vagy akár pályaorientációs funkcióval eltűnőben lévő szakmákban jártas idős embereket szakmai bemutatókra kérhet fel a Város, például kovácsot, fazekast, ötvöst, bődíszművest. Így az idősebb korosztály tagjai átadhatják a tudásukat, kellő érdeklődés mellett akár szakkörök formájában is.</p>
G	Az intézkedés felelőse	<p>Önkormányzat</p> <p>Bevonható partnerek: Idősek Klubja, és civil szervezetek</p>
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	<p>1.) Jó gyakorlatok gyűjtése, adaptálása: 2024. december</p> <p>2.) Annak vizsgálata, hogy az önkormányzat, illetve intézményei milyen feladatokra tudna időseket alkalmazni: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>3.) Helyi partnerszervezetek keresése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>4.) Adatgyűjtés, azon helyi idős lakókról, akik bevonhatók ezekbe a programokba: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>Potenciális programok megvalósítása: az első HEP felülvizsgálatot követően</p>
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	<p>1.) Idősek aktív bevonását célzó, elindított programok száma.</p> <p>2.) Programokba bevont idősek száma.</p>
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	<p>A bevezetendő programtól függ a bevonni szükséges erőforrás típusa és mértéke.</p> <p>Az iskolások korrepetálásához megfelelő helyiség biztosítása, illetve az utazás megoldása merülhet fel.</p> <p>A műhely esetében megfelelő helyiségre, szerszámokra (gépekre), szervező és kommunikációs munkára is szükség van. Ugyanakkor ebből a programból potenciális bevétel is keletkezhet.</p>

		<p>A régebbi mesterségek bemutatásához megfelelő helyiségre, szerszámokra (gépekre), szervező és kommunikációs munkára is szükség van.</p> <p>Konkrét programokhoz pályázati forrás bevonásának lehetőségét érdemes megvizsgálni.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p> <p>Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság pályázatai - https://tef.gov.hu/.</p>
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	<p>Olyan programokról van szó, amelyek sikere esetén (valamint a feltételek biztosíthatósága esetén) folyamatosan működtethetők.</p> <p>Utazási, működtetési költségek felmerülhetnek, ugyanakkor bizonyos programok bevételt is termelhetnek a működtető, illetve jövedelmet a bevont idősök számára.</p>
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel.

A	Intézkedés címe:	"Alzheimer Café" működtetése
B	Feltárt probléma megnevezése	<p>Az idős lakosok, köztük a például a demensek ellátása nehezen megoldott, főleg, ha hozzátartozóiknak nincs lehetőségük megfelelően gondoskodni az idős rokonról.</p> <p>Az idős lakosok egészségi állapota gyorsuló ütemben romlik, és egyre több lakosnak egészségi szempontból rendszeres odafigyelésre, kontrolra, szűrésre van szükség.</p>
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Várpalota idős lakói jó egészségi állapotának fenntartása rendszeres egészségügyi szűrések szervezésével.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai	Idősügyi Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

	stratégiákhoz	
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	<ol style="list-style-type: none"> 1.) Célcsoport felkutatása. 2.) Szükséges erőforrások biztosítása. 3.) Rendszeres időközönként ingyenes vércukor- és vérnyomásmérés szervezése. 4.) Megjelenés városi rendezvényeken, valamint a környező falvakban is szűrővizsgálatok szervezésével. 5.) A demenciával élők hozzátartozóinak, gondozóinak támogató, önszorgító csoport szervezése. 6.) Marketing tevékenység végzése.
G	Az intézkedés felelőse	<p>Önkormányzat</p> <p>Bevonható partnerek: TNGK, A cukorbetegéért Alapítvány Várpalota</p>
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	<ol style="list-style-type: none"> 1.) Célcsoport felkutatása: 2024. december 2.) Szükséges erőforrások biztosítása: 2025. évi költségvetés elfogadása 3.) Rendszeres időközönként ingyenes vércukor- és vérnyomásmérés szervezése: folyamatosan 4.) Megjelenés városi rendezvényeken, valamint a környező falvakban is szűrővizsgálatok szervezésével: folyamatosan 5.) A demenciával élők hozzátartozóinak, gondozóinak támogató, önszorgító csoport szervezése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	<ol style="list-style-type: none"> 1.) Alkalmak száma. 2.) Az alkalmakon részt vett idős lakosok száma.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	<p>Mind a szolgáltatás elindítása, mind a működtetése forrást igényel. Pályázati forrás bevonásának lehetőségét érdemes megvizsgálni.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Olyan intézkedésről van szó, amely sikere esetén (valamint a feltételek biztosíthatósága esetén) folyamatosan működtethető.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Együttműködés lehet más járási településeken élő idősök bevonására.

A Fogyatékkal élők esélyegyenlősége

A	Intézkedés címe:	Társadalmi szemléletformálás, információhiány pótlása, sztereotípiák és előítéletek redukálása
B	Feltárt probléma megnevezése	A különböző típusú fogyatékkal élő személyek speciális élethelyzetével kapcsolatban elsősorban az őket ellátó intézmények rendelkeznek kellő információval. Azonban a fogyatékkal élők a mindennapjaik során nem csak velük állnak kapcsolatban, hanem a város lakosaival, a lakosokat kiszolgáló vagy ellátó intézményekkel, valamint - jelenleg még minimálisnak nevezhető létszámban - a városban található munkáltatókkal. E kapcsolatokat negatív irányban befolyásolják a társadalomban élő sztereotípiák és előítéletek, megnehezítve ezzel a fogyatékkal élők megértését, elfogadását, a közösségi életben való részvételét, társadalmi és munkaerő-piaci integrációját, azaz esélyegyenlőség megvalósulását.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Szemléletformáló alkalmak és események tartása. Tájékoztatás és informálás. Sztereotípiák és előítéletek redukálása. Fogyatékkal élők iránti elfogadásnívó emelése. Fogyatékkal élő munkavállalók elhelyezkedési esélyeinek növelése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogyatékosügyi Program Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	1.) Általános és középiskolákban un. "Esély órák" tartása. 2.) Önkormányzat dolgozóinak szemléletformálása. 3.) Munkáltatókkal kerekasztal beszélgetés kezdeményezése, majd munkáltatók és HR vezetők szemléletformálása. 4.) Települési szintű szemléletformáló esemény vagy rendezvény szervezése (pl: december 3-án, a fogyatékosággal élő emberek világnapján).
G	Az intézkedés felelőse	Önkormányzat Bevonható partnerek: önkormányzat intézményei, fogyatékkal élők célcsoportjait képviselő szervezetek, fogyatékkal élők számára szolgáltatást vagy ellátást nyújtó egyéb állami, egyházi vagy civil szervezetek, tankerület, településen működő általános és középiskolák, a településen telephellyel rendelkező munkáltatók
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	1.) Esély órák tartása: folyamatos 2.) Önkormányzat dolgozóinak szemléletformálása: 2025. októberét (HEP 1. felülvizsgálat) 3.) Munkáltatókkal kerekasztal beszélgetés: 2025. októberét (HEP

		1. felülvizsgálat) 4.) Települési szintű szemléletformáló esemény vagy rendezvény szervezése 2024-től évente
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	1.) Megtartott "Esély órák" száma. 2.) Az Önkormányzatnál tartott szemléletformáló alkalom száma. 3.) A munkáltatókkal folytatott kerekasztal beszélgetés. 4.) Megrendezett események vagy alkalmak száma.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	1.) "Esély órát" tartó szakemberek, akadálymentes helység az óra megtartásához 2.) Szemléletformálás tartó szakemberek, akadálymentes helység az óra megtartásához, az Önkormányzat dolgozóinak a képzés idejére a munkavégzés alóli felmentése 3.) A kerekasztal beszélgetést moderáló szakember 4.) A rendezvény tervezéséhez és kivitelezéséhez szakmai és operatív személyzet biztosítása, az esemény minél szélesebb körű nyilvánosságának biztosításához és népszerűsítéséhez kommunikációs szakember, a megrendezett eseményekhez helyszín biztosítása 1-4.) költségvetési források Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az önkormányzat költségvetésében szemléletformáló tevékenységre elkülönített összeg, valamint a szemléletformálásban együttműködő szakemberek és intézmények közötti partneri viszony alapozza meg a tevékenység hosszú távú fenntarthatóságát.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1.	Társadalmi Esélyteremtési Térkép (TET) elkészítése	Nem áll rendelkezésre részletes, naprakész információ a város (HEP szempontból releváns) célcsoportjainak elhelyezkedéséről, állapotáról és legfontosabb szükségleteiről. A tervezett "szociális térkép" szükséges ahhoz, hogy láthatóvá váljon, hogy hol vannak a legszükségesebb beavatkozási pontok, a város "problémás" területei. A célcsoportok között a legkevesebb információ az idősekről és a fogyatékkal élőkről áll rendelkezésre, az Ö felmérésük a legszükségesebb ahhoz, hogy az Önkormányzat a jövőbeli tervezésnél az adott célcsoportok valós szükségleteire vonatkozó fejlesztési terveket dolgozhasson ki.	Megfelelő információ rendelkezésre állása az esélyegyenlőségben érintett célcsoportok elhelyezkedéséről, élethelyzetükről, szükségleteikről. A szolgáltatásfejlesztés célzottabbá tétele miatt fontos cél a város problémás területeinek felmérése, feltérképezése.	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Idősügyi Nemzeti Stratégia Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Országos Fogyatékosügyi Program Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	1.) Felmérés megtervezése. 2.) Anyagi források biztosítása. 3.) Az adatgyűjtés lebonyolítása. 4.) Adatelemzés és kutatási tanulmány elkészítése.	Önkormányzat Bevonható partnerek: TNGK, Oktatási, Eü-i és Szociális ellátó intézmények, helyi egyházi és civil szervezetek, kutatók a felmérés lefolytatására	1.) A felmérés megtervezése, előkészítése: 2024. december 2.) Anyagi források biztosítása: 2025. április 3.) Az adatgyűjtés lebonyolítása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 4.) Adatelemzés és kutatási tanulmány elkészítése: 2025. december	Az elkészült TET térkép, majd az évente gondozott adatbázis.	1.) A felmérés megtervezéséhez, lebonyolításához és az elemzéshez társadalomtudományi, (esetlegesen informatikai) szakértelem. 2.) Megfelelő kapacitás a személyes adatfelvételhez. 3.) Anyagi források biztosítása: Önkormányzati, pályázati. 4.) Szakmai koordináció: a célcsoporttal foglalkozó szakemberek bevonása az elemzésbe. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .	A kutatás alapozza majd meg kiemelten a fogyatékossgal élők és az idősek, valamint a többi (releváns) célcsoport helyzetének javítására irányuló további fejlesztéseket. Az eredmények fenntarthatósága érdekében fontos az adatbázis hosszútávú gondozása.	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
2.	A szociális lakhatási lehetőségek felmérése, szélesebb körű lakhatás biztosítása	Az utóbbi években tapasztalható volt egyrészt az ingatlanárak, másrészt a lakhatási költségek megemelkedése, ami jelentős problémát okoz a rászoruló családoknál. A legveszélyeztetettebb	A hátrányos helyzetű, egyszülős vagy többgyermekes családok lakhatási problémáinak enyhítése, megoldása, a szociális bérlakások színvonalának és számának	Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	1.) Szociálisan rászoruló lakhatási problémáinak azonosítása, vizsgálata, majd a helyzetelemzésre épülő szükségletek rögzítése a város lakáskonceptiójában. 2.) Lakások kialakítása, bútorzat beszerzése, szociális szakemberek biztosítása a havi szintű takarékoskodás	Önkormányzat, szociális bérlakások üzemeltetője, Bevonható partnerek: TNGK	1.) Lakhatási problémák, és érintett családok számának feltérképezése: 2024. december 2.) Az adatok alapján a városi lakáskonceptió újratervezése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)	1.) Lakhatási problémák vizsgálatának eredményei. 2.) Kidolgozott lakás vagy bérlakáskonceptió. 3.) Szociális alapon bérelhető lakások száma.	1.) A koncepció kidolgozásához belső és külső szakértelem biztosítása. 2.) Műszaki szakértelem a tervezés, kivitelezés fázisaiban. 3.) A lakásvásárlásokhoz, felújításokhoz anyagi források biztosítása (önkormányzati, pályázati). Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai -	A kialakításra kerülő/meglévő lakásállomány karbantartása, állagmegőrzése.	Nem releváns

		<p>célcsoport a növelésével, valamint a fiatalok nevelő szülői, valamint a támogatásának bevezetése.</p> <p>csoportha, az ő lakhatási esélyeik bizonyos esetekben szinte kilátástalanok. A bérlményben élők jövedelmi helyzete vagy megtakarításaik hiánya nem teszi lehetővé a saját ingatlan vásárlását. Az alacsony jövedelemből megfizethető albérlet nehezen található, jellemző a többszöri költözés. Ugyanakkor fontos lenne az érintett családok gyermekei számára is a hosszútávú, biztonságos lakhatási lehetőség biztosítása.</p>			ellenőrzésére.		3.) Forráskeresés, új bérlakások kialakítása, átadása: 2027. október (HEP 2. felülvizsgálat)		https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .			
3.	<p>Hátrányos helyzetű gyermekek számára a készség- és képességfejlesztő vagy a szabadidő hasznos eltöltését támogató foglalkozásokba való bekapcsolódásának lehetővé tétele</p>	<p>A hátrányos helyzetű gyermekek az óvodai vagy iskolai külön foglalkozásokat (például: úszás, néptánc, kézilabda, foci, színház stb.) anyagiak hiányában nem tudják igénybe venni, így nincs lehetőségük arra, hogy ezekbe a programokba bekapcsolódjanak. A foglalkozásokból való kimaradásuk több területen is hátrányosan érinti ezeket a gyerekeket. Egyrészt a tehetségük felismerésében, és kibontakozásában (hiszen, ha nem tudják kipróbálni a különféle lehetőségeket, talán ki sem derül, hogy valamelyik területen tehetségesek), másrészt a szocializációjukat illetően, hiszen a különféle csoportos foglalkozásokban, olyan viselkedési mintákat sajátíthatnának el (pl. a sportban a fegyelem, a csapatszellem, kitartás, együttműködés, stb), ami a későbbiekben az</p>	<p>Annak lehetővé tétele, hogy a hátrányos helyzetű gyerekek is be tudjanak kapcsolódni az óvodai vagy iskolai életet kísérő foglalkozásokba. Partnerség kialakítása a foglalkozást tartó szakemberekkel, adott esetben kedvezményes vagy ingyenes részvétel feltételeinek megteremtése.</p>	<p>Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)</p>	<p>Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia</p>	<p>Önkormányzat Bevonható partnerek: óvodák, iskolák, azok alapítványai, Tankertület</p>	<p>1.) A különféle foglalkozásokat tartó szervezetek feltérképezése, kapcsolatfelvétel, jövőbeli együttműködés, partnerség megalapozása az oktatókkal, edzőkkel, csoportvezetőkkel annak érdekében, hogy néhány rászoruló gyermek szociális alapon (kedvezményesen vagy ingyenesen) részt vehessen a programokon. 2.) Kapcsolatfelvétel az óvodák és iskolák alapítványaival, annak érdekében, hogy párbeszéd kezdődhessen arról, hogy ők hogyan tudnák támogatni a fejlesztő foglalkozásokból anyagi okok miatt kimaradó gyermekeknek a foglalkozásba való bevonását 3.) Az igények felmérése (hány gyermeket érint a probléma): 2024/25-ös tanév első hónapja 4.) A hátrányos helyzetű gyerekeket a foglalkozásokba bevonó szervezetekkel megállapodás kötése önkéntes, esetleg az önkormányzat által részben vagy egészben finanszírozott alkalmak megtartásáról. 5.) Megállapodás kötése a szülőkkel (esetleges minimális vagy jelképes önerő biztosításáról, továbbá a gyerekeknek a foglalkozásokra történő eljuttatásáról, és a támogatás visszafizetésének kötelezettségéről, amennyiben</p>	<p>1.) A különféle foglalkozásokat tartó szervezetek feltérképezése, kapcsolatfelvétel, jövőbeli együttműködés megalapozása az oktatókkal, edzőkkel, csoportvezetőkkel: 2023/24-es tanév utolsó tanítási napja 2.) Kapcsolatfelvétel az óvodák és iskolák alapítványaival: 2023/24-es tanév utolsó tanítási napja 3.) Az igények felmérése (hány gyermeket érint a probléma): 2024/25-ös tanév első hónapja 4.) A hátrányos helyzetű gyerekeket a foglalkozásokba bevonó szervezetekkel megállapodás kötése: 2024/25-ös tanév első félévének vége 5.) Megállapodás kötése a szülőkkel (arról, hogy a foglalkozásokra a gyerekeket elviszik: 2024/25-ös tanév első félévének vége 6.) Önkormányzati pénzalap létrehozása: 2025. évi költségvetés elfogadása</p>	<p>1.) Megkötött megállapodások száma. 2.) Hátrányos helyzetű gyerekeket befogadó csoportok száma. 3.) A foglalkozásokon részvevő rászoruló gyerekek száma.</p>	<p>1.) Költségvetési források biztosítása. 2.) A szervezési és adminisztratív feladatok ellátásához humán erőforrás biztosítása.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázata https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>	<p>A megállapodások hosszú távú megkötése, valamint az óvodai és iskolai alapítványok és a foglalkozásokat tartó szakemberek elkötelezetté válása hatékonyan hozzájárulhat a tevékenység hosszú távú fenntartásához.</p>	Nem releváns

		életük számos területén segítheti őket a problémákkal való megküzdésben.				ennek nem tesznek eleget) 6.) Önkormányzati pénzalap létrehozása 7.) A hátrányos helyzetű gyerekek foglalkozásokba való bekapcsolódása Megjegyezzük, hogy a külterületeken élő hátrányos helyzetű gyerekek számára az utazás, valamint egyes foglalkozások esetén a megfelelő ruházat, vagy sporteszköz is plusz költségekkel járhat		7.) A hátrányos helyzetű gyerekek foglalkozásokba való bekapcsolódása: 2024/25-ös tanév második félévétől folyamatosan				
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
4.	Gyermekek fejlesztéséhez, speciális ellátásához kapcsolódó kapacitásbővítés (különös tekintettel az SNI-s, BTMN-es gyermekekre)	A korai fejlesztést igénylő hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek száma folyamatosan emelkedik. Ugyanakkor a speciális igényű óvodás és iskolás korú gyermekek integrált neveléséhez nincs megfelelő számú szakember. A családok nagy része anyagi okok miatt nehezen vagy egyáltalán nem tudja igénybe venni a gyerekek megfelelő fejlődéséhez szükséges speciális fejlesztő foglalkozásokat. Az intézményekben dolgozó pedagógusok nem rendelkeznek azzal a speciális szaktudással, amit az érintett gyerekek sokszínű célcsoportjának fejlesztése igényel, ezért további szakemberek bevonására, foglalkoztatására van szükség. A gyerekek ellátásával, fejlesztésével kapcsolatban a város óvodáiban, iskoláiban és szociális intézményeiben az alábbi szakemberekből van hiány: pedagógus, pedagógiai	Az SNI-s és BTMN-es gyermekek megfelelő fejlődésük, felzárkóztatásuk érdekében az integrált nevelés keretei között is megkaphassák a megfelelő odafigyelést, fejlesztést, egyéni bánásmódot. Megfelelő számú szakember biztosítása a település intézményeiben. A megfelelő korai fejlesztés révén a beilleszkedési és tanulási nehézségek csökkentése. Ennek támogatásra fontos lenne rászorultsági alapon az ingyenesség, kedvezményes igénybevételei lehetőség.	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	1.) Fejlesztési Kerekasztal szervezése, ahol összeírásra és megvitatásra kerülne, hogy mely intézményekben milyen kapacitás bővítésre van szükség, hogy a megemelkedett számú speciális igényű gyerek ellátása legyen. 2.) A hiányzó szakemberek alkalmazhatóságának átgondolása, anyagi lehetőségek áttekintése. 3.) Kapcsolatfelvétel a szakemberek képzésével foglalkozó szakképzési és felsőoktatási intézményekkel és számukra gyakorlati hely biztosítása - a segítő szakmát tanuló hallgatók számára 4.) A hiányzó szakemberek toborzása, és felvétele, majd alkalmazása 5.) Eszközök beszerzése és biztosítása SNI és BTMN-es diákok számára	Önkormányzat Bevonható partnerek: TNGK, bölcsődék, óvodák, iskolák, pedagógiai szakszolgálat.	1.) Fejlesztési Kerekasztal szervezése a szükséges státusz-bővítéssel kapcsolatban: 2024. december 2.) A hiányzó szakemberek alkalmazhatóságának átgondolása, anyagi lehetőségek áttekintése: a 2025. évi önkormányzati költségvetés tervezéséig 3.) Kapcsolatfelvétel a szakemberek képzésével foglalkozó intézményekkel: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 4.) A hiányzó szakemberek alkalmazása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 5.) Eszközök beszerzése és biztosítása SNI és BTMN-es diákok számára: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat), vagy a pályázatok megjelenését követően. 6.) A státusz-bővítést követően az ellátások/ szolgáltatások monitorozása: 2025. december.	1.) Hatékonyan működő kerekasztal, a pontos státuszszükségletek rögzítésre kerülése. 2.) Finanszírozási lehetőségek átgondolása. 3.) Működő gyakorlati program (a kapacitásbővítésben segítenek a képző helyekről érkező szakirányú hallgatók). 4.) Megfelelő számú szakember, és eszköz biztosítása. 5.) Jól működő monitoringrendszer. 6.) A gyermekekkel kapcsolatos pozitív tapasztalatok: csökken a szorongásos panaszok, az évisméltések száma a diákoknál, javul az intézményekben az egymás elfogadása, mind a diákok, mind a tanárok részéről, a tanulók kiegyensúlyozottabbá válnak, a korábban túlterhelt pedagógusok, fejlesztők között arányosabban oszlik meg a teher, ezáltal hatékonyabban végzik a munkájukat.	1.) A kerekasztalok működtetésére helység, a szervezéshez humán erőforrás biztosítása. 2.) Anyagi forrás biztosítása a szakember kapacitások bővítéséhez, az új státuszok létrehozásához. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz . Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai: https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/efop-plusz .	A jelenlegi probléma (hiányzó szakemberek), a rendszer túlterheltségéhez és hiányos működéséhez vezetnek, az pedig a szakemberek kiégésének és pályaelhagyásának egyik okává válhat. A hiányzó szakemberek pótlása biztosítja a terhek egyenlőbb eloszlását és vállalható szintűre csökkenését, a gyerekek hatékonyabb fejlesztését, így az integráció eredményesebb megvalósítását, ezzel hozzájárulva az eredmények hosszú távú fenntarthatóságához.	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel

		asszisztens, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens, fejlesztő terapeuta, óvodai, iskolai pszichológus (jelenleg mindössze 1 fő van Várpalotán), fejlesztőpedagógus, logopédus.										
5.	Tanoda Program megvalósítása Várpalotán	A gyermekek körében egyre nagyobb számban fordul elő sajátos nevelési igény, beilleszkedési és nevelési, tanulási, magatartási zavar. Az iskola utáni gyermekfelügyeletet a szülők a munkaerőpiaci részvételük miatt (alacsony iskolázott, gyári munkás réteg) egyre nehezebben oldják meg. A gyermekek iskolai lemorzsolódása a csellengés, gondoskodói szülői jelenlét hiányában is egyre növekvő tendenciát mutat.	Az országos Tanoda Program azzal a céllal jött létre, hogy segítse azokat a tanulókat, akik számára önmagában sem a család, sem az iskola nem tud megfelelő feltételeket biztosítani a sikeres iskolai előrehaladáshoz, a továbbtanuláshoz. Jelenlegi célunk, hogy működő Tanodát hozzunk létre Várpalotán.	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Tanoda bevezetése és működtetése. A program tartalmazza az iskolai kereteken túli oktatási és fejlesztő tevékenységeket, a speciális oktatási eszközök használatát, valamint a gyermekek személyre szabott fejlesztését.	Az intézkedés végrehajtásába jelentős szerepet vállal a Búzavirág Gyermekekért Egyesület, amelynek feladata a Tanoda Program szervezése, oktatás és fejlesztés koordinálása. Bevonható partnerek: Önkormányzat, Pedagógiai Szakszolgálat	1.) A Tanoda program előkészítése (szakmai ismeretek megszerzése, követelmények, szabályozók megismerése, elkészítése, működési engedélyek beszerzése): 2024. december 2.) Tanoda intézménylátogatások: 2024. december 3.) Szakmai program és szükséges dokumentumok összeállítása: 2024. december 4.) Tárgyi feltételek beszerzése (szponzorok, pályázati források felkutatása): 2024. december 5.) Tanoda program elindítása: 2024/2025 tanév A Búzavirág Gyermekvilág Fejlesztőház szülő és gyermekcsoportok megszervezését (közösség építés és formálás), és lebonyolítását is célul tűzi ki 2024/2025 tanévben havi egy alkalommal	1.) A Tanoda Program működési engedélyének időben történő megszerzése a TEF-fel, helyi iskolákkal való eredményes előkészítő beszélgetés. 2.) Sikeres Tanoda intézménylátogatások száma. 3.) Szakmailag átgondolt fejlesztési program és szükséges dokumentumok összeállítása. 4.) Tárgyi, személyi feltételek előkészítése. 5.) Tanoda szolgáltatás elindítása, működtetése.	1.) Képzett fejlesztő szakemberek a Tanoda működtetéséhez 2.) Pénzügyi források biztosítása a fejlesztők foglalkoztatásához, a technikai eszközökhöz és a rezsijéhez. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz . EFOP Plusz 3-as prioritás. A szegénység esélyteremtésén belül van. Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság pályázatai - https://tef.gov.hu/ .	Az intézkedés fenntarthatóságát biztosítani kell azzal, hogy a Búzavirág Gyermekekért Egyesület aktívan együttműködjön a helyi közösséggel és az Önkormányzattal.	Együttműködés lehet a járási szintű településekkel.
III. A nők esélyegyenlősége												
6.	Bölcsődei férőhelybővítés	Elégtelen számú bölcsődei férőhely áll rendelkezésre a településen. A férőhely hiány okoz jelentős problémát, akik - már a kisgyermekük mellett - a havi kiadások/költségek fedezéséhez idő előtt kénytelenek visszatérni a munkaerőpiacra. A	Az igényeknek megfelelő számú bölcsődei férőhely biztosítása	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési	Megfelelő számú bölcsődei férőhely kialakítása.	Önkormányzat Bevonható partnerek: bölcsődék	A források biztosítását követően	A bölcsődés gyermekek száma.	Pénzügyi források biztosítása az új bölcsődei létrehozásához. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .	A férőhelybővítés után a működési költségek folyamatos finanszírozása szükséges a fenntartáshoz. A működési forrásokat az állami költségvetés biztosítja.	Nem releváns

		bölcsődei férőhelyek hiánya növelheti a szülők stresszszintjét, mivel a gyermeknevelés és a munka egyensúlyozása nehézségeket okozhat. Azok a családok, akik nem férnek hozzá bölcsődei ellátáshoz, hátrányos helyzetbe kerülhetnek. Ez további eltávolodást eredményezhet a gazdagabb és a szegényebb családok között, és csökkentheti az esélyegyenlőséget.			Koncepció						
7.	Bántalmazás, családon belüli erőszak megelőzése, jelzőrendszer hatékonyságának növelése	<p>A nők bántalmazása és a családon belüli erőszak tabu téma a társadalomban, emiatt - még ha egy szűkebb körben ki is derül a probléma - sem az áldozatok, sem az erőszakos cselekedetről tudomást szerzők nem jelzik a tényt a hatóságoknak. Ez egy olyan valósan jelenlévő probléma, melynek kezelése rendkívüli körültekintést igényel.</p> <p>A fő probléma az, hogy az erőszakos cselekedetek elkövetése nem, vagy csak későn, például akkor derül ki, ha ennek már külsérelmi nyomai is vannak, annak ellenére, hogy az erőszakos cselekedeteket gyakran többen is észlelik (pl: barátok, rokonok, ismerősök, szomszédok stb.)</p> <p>A családon belüli erőszak - még ha nem is irányul közvetlenül a gyerekre - mégis kihat rá. A Gyermekjóléti Szolgálat kap ugyan jelzéseket, azonban a törvényi előírásoknak megfelelő eljárásrend jogi útra tereli a folyamatot. A rendőrségi eljárást, és az ezzel kapcsolatos</p>	<p>A családon belüli erőszak időben való felismerése, a megtörtént esetek hatékonyabb feltárása, a jelzőrendszer működésének fejlesztése.</p> <p>A bántalmazott nők és gyerekek tájékoztatása és támogatása.</p>	<p>Várpalota Város Településfejlesztési Koncepciója (2015-2030.)</p>	<p>Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció</p>	<p>1.) A vármegyében működő, áldozatokat segítő-támogató szervezetek feltérképezése, velük való kapcsolatfelvétel, tapasztalatcseré, és együttműködés kialakítása. 2.) Az igénybe vehető lehetőségekről írásbeli tájékoztató anyag összeállítása az áldozatok számára. 3.) Önsegítő- vagy kríziscsoport létrehozása a bántalmazott nők számára, hogy beszélhessenek a tapasztalataikról, és bátorítsák a többieket arra, hogy jelezzenek (pl: kisfilmek csoportos feldolgozása: https://vansegitseg.im.gov.hu/). 4.) Települési szintű szemléletformáló kampány kidolgozása annak érdekében, hogy az erőszakos cselekményt észlelők megértsék, mennyire fontos, hogy jelzéssel éljenek (akár pályázatúton keresztül).</p>	<p>Önkormányzat, TNGK Bevonható partnerek: a jelzőrendszer résztvevői (oktatási-nevelési intézmények, pedagógiai szakszolgálat, rendőrség), Veszprémi Áldozatsegítő Központ, Devecseri Krízisambulancia</p>	<p>1.) Áldozatsegítő szervezetek vármegyei szintű feltérképezése, kapcsolatfelvétel: 2024. december 2.) Tájékoztató anyag összeállítása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat) 3.) Önsegítő, vagy kríziscsoport létrehozása és működtetése: 2027. október (HEP 2. felülvizsgálat) 4.) Települési szintű szemléletformáló kampány kidolgozása: HEP 2. felülvizsgálat ideje</p>	<p>1.) A feltérképezett szervezetek listája. 2.) Az elkészült tájékoztató anyag. 3.) A megtartott önsegítő csoportfoglalkozások száma. 4.) Megvalósított települési szintű kampány dokumentumai.</p>	<p>1.) Humán erőforrás (témában járatos szakemberek) biztosítása az áldozatsegítő intézmények feltérképezésére, valamint a tájékoztatóanyag összeállítására. 2.) Az önsegítő, kríziscsoportok működtetéséhez szükséges önkéntesek és szakértők bevonása, meghívása (pl: Veszprémi Áldozatsegítő Központ, Devecseri Krízisambulancia szakemberei). A csoportok működtetéséhez szükséges informatikai eszközök (projektor, laptop), valamint helyszín biztosítása. 3.) A szemléletformáló kampányhoz szükséges pályázat kiírása, vagy PR cég, aki megtervezi és végrehajtja a kampányt. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>	<p>Az eredmények fenntarthatóságában kulcsszerepet játszanak az alábbiak: - hálózatosodás és a partnerség fenntartása az együttműködő szervezetekkel - a tájékoztatóanyagok időszakos felülvizsgálata és frissítése - időközönként a csoportok tevékenységének és hatékonyságának értékelése - a kampány népszerűsítésére erősítjük a digitális jelenlétet.</p> <p>A járásbeli települések bevonása</p>

		<p>kellemetlenségeket nem szívesen vállalják fel a nők - több esetben visszavonják a korábban tett jelzésüket.</p> <p>További nehézség ebben a helyzetben, hogy ha a Szakszolgálathoz érkezik jelzés, maga a Pedagógiai Szakszolgálat is elindíthatja a törvényi folyamatot, azonban ezzel azt veszélyezteti, hogy a szülő többé nem viszi el a gyermekét a gyermek számára fontos terápiás kezelésre.</p>										
8.	Atipikus foglalkozás támogatása, alternatív foglalkoztatási módok elterjesztése	<p>A gyermeket nevelő nők egy része azért nem tud munkát vállalni - amennyiben a munkaideje az oktatási-nevelési intézmények nyitvatartását meghaladja - mert nem tudja a gyermeke felügyeletét megoldani. Tipikusan jellemző probléma ez az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező, több műszakban dolgozó és/vagy a gyermeküket egyedül nevelő családnyak esetében. A munkaerőpiacról ily módon kiszoruló nők számára nem csak a gyermekek felügyelete jelent problémát, hanem - a bevételük hiánya miatt - a gyerekek fizikai, biológiai és szellemi szükségleteinek kielégítése is. A gyerekek kielégítetlen szükségletei hosszú távon hozzájárulhatnak a gyerekek tanulmányi eredményének romlásához, az alacsonyabb iskolai végzettség megszerzéséhez, végső soron a jövedelemszerző tevékenység hiányából fakadó problémák</p>	<p>Az intézkedés közvetlen célja: Az atipikus foglalkoztatás népszerűsítése a településen tevékenykedő munkáltatók körében. Az atipikus munkahelyek számának növekedése.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatás növekedése következtében elérendő távolabbi cél: A nők munkaerőpiacra való visszasegítése, számukra jövedelemszerző tevékenység biztosítása. A családnyak magánéleti és munkahelyi kötelezettségeinek összehangolásának támogatása.</p>	<p>Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.)</p> <p>Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)</p>	<p>Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030)</p> <p>Nemzeti Ifjúsági Stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek”</p> <p>Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió</p>	<p>1.) Az Önkormányzat párbeszédet kezdeményez (kerekasztal beszélgetés) a helyi munkáltatókkal. Tájékoztatja őket az atipikus foglalkoztatási formák bevezetésével kapcsolatos elvárásairól.</p> <p>2.) Az Önkormányzat kerekasztal beszélgetést kezdeményez a munkáltatók körében a megvalósuló jó gyakorlatok bemutatása érdekében.</p> <p>3.) Szükség esetén külső szakértő bevonásával a munkáltatók tájékoztatása a különféle atipikus foglalkoztatási formákról (pl: rész munkaidő, rugalmas, vagy kötetlen munkaidő, távmunkavégzés stb.).</p> <p>4.) Az Önkormányzat jó példával jár a település munkáltatói előtt, és atipikus foglalkoztatásra alkalmas munkahelyet (munkakört) alakít ki.</p>	<p>Önkormányzat, várpalotai munkáltatók</p> <p>Bevonható partnerek: Várpalotai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály</p>	<p>1.) Párbeszéd kezdeményezése: 2024. december 2-3.) Kerekasztal beszélgetés, a munkáltatói jó gyakorlatok megosztása: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>4.) Önkormányzatnál atipikus munkahely létesítése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p>	<p>1.) Megtartott kerekasztal beszélgetés.</p> <p>2.) Bevont szakértők száma.</p> <p>3.) Atipikus formában betölthető munkahelyek száma.</p>	<p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>	<p>A rugalmas munkahelyek vonzóak lehetnek a tehetséges munkavállalók számára, akik családi vagy egyéb kötelezettségeik miatt keresnek ilyen lehetőségeket. Továbbá lehetővé teszik az alkalmazottak számára, hogy jobban kiegyensúlyozzák a munkát és a magánéletet. Ez hosszú távon csökkentheti a stresszt és a kiégést, ezáltal az adott szervezetenél csökkentheti a fluktuációt. A rugalmas munkahelyek bevezetése hozzájárul az adott szervezet munkáltatói márkájának erősödéséhez, továbbá lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy pozitív társadalmi hatást gyakoroljanak, és hozzájáruljanak a munkaerőpiac társadalmi felelősségvállalásához.</p>	Nem releváns

		<p>halmozódásához.</p> <p>Az atipikus foglalkoztatási formák hiányának egy másik vetülete, hogy a dolgozó nők számára mindennapos nehézséget jelent a családayai és a munkahelyi kötelezettségek összeegyeztetése. A szerepkonfliktusból és túlterheltségből fakadóan előfordulhat, hogy a nők nagy valószínűséggel egyik területen sem tudnak a feljüük irányuló elvárásoknak megfelelni, ami további problémákat generálhat (pl: családi és munkahelyi konfliktusok, alulteljesítés, nagyfokú stressz, esetlegesen mentális problémák kialakulása).</p>										
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
9.	Lokális akciók megtervezése és megvalósítása idősek számára	<p>Az idősebb korosztályba tartozók létszámának és arányának a népességen belüli növekedése, vagyis az előregedés országos jelensége Várpalotán is megfigyelhető.</p> <p>Az elmagányosodás, valamint a hasznosság érzésének csökkenése jelentős problémát jelent az idős korosztálynak. Vannak közöttük olyanok, akik tevékenyek tudnának maradni, mentálisan viszont leépülhetnek, ha nincs mit csinálniuk, a hasznos tudásuk pedig elvész.</p>	<p>Aktív idős kor, a hasznosság érzésének biztosítása közösségi programok, és az idősök tartalmas foglalkoztatása, programokba történő bevonása által.</p> <p>Annak biztosítása, hogy az idős lakosok által képviselt ismeretek, tapasztalatok nem vesszenek el, hanem hasznosuljanak. Valamilyen meglévő helyi igényre, szükségletre válaszul elfoglaltság szervezése az idősök számára, miközben aktivitásuk hasznos segítség a közösségnek, az önkormányzatnak.</p>	<p>Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.)</p> <p>Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)</p>	<p>Idősügyi Nemzeti Stratégia</p> <p>Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió</p>	<p>1.) Jó gyakorlatok gyűjtése, adaptálása.</p> <p>2.) Annak vizsgálata, hogy az önkormányzat, illetve intézményei milyen feladatokra tudna időseket alkalmazni.</p> <p>3.) Helyi partnerszervezetek keresése.</p> <p>4.) Adatgyűjtés, azon helyi idős lakókról, akik bevonhatók ezekbe a programokba.</p> <p>Potenciális programok:</p> <p>A) Képzett idős lakosok iskolás tanulókat korrepetálnak.</p> <p>B) Idősök (és akár egyéb hátrányos helyzetű lakosok) foglalkoztatására megfontolandó ötlet, hogy néhány, eltűnően lévő kisiparos szakmát ismerő embert „egy fedél alá terelve” műhely vagy kisebb szolgáltatóközpont jöhet létre például egy helyi civil szervezet, vagy az önkormányzat (egyik szervezete) felügyeletével, akár szövetségi vagy vállalkozási formában. Ilyen lehetne például egy javító szolgálat: ruhajavítás (varró, szabó), cipész, régebbi háztartási eszközök javítása. Ez</p>	<p>Önkormányzat</p> <p>Bevonható partnerek: Idősök Klubja, és civil szervezetek</p>	<p>1.) Jó gyakorlatok gyűjtése, adaptálása: 2024. december</p> <p>2.) Annak vizsgálata, hogy az önkormányzat, illetve intézményei milyen feladatokra tudna időseket alkalmazni: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>3.) Helyi partnerszervezetek keresése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>4.) Adatgyűjtés, azon helyi idős lakókról, akik bevonhatók ezekbe a programokba: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)</p> <p>Potenciális programok megvalósítása: az első HEP felülvizsgálatot követően</p>	<p>1.) Idősök aktív bevonását célzó, elindított programok száma.</p> <p>2.) Programokba bevont idősök száma.</p>	<p>A bevezetendő programtól függ a bevonni szükséges erőforrás típusa és mértéke.</p> <p>Az iskolások korrepetálásához megfelelő helyiség biztosítása, illetve az utazás megoldása merülhet fel.</p> <p>A műhely esetében megfelelő helyiségre, szerszámokra (gépekre), szervező és kommunikációs munkára is szükség van. Ugyanakkor ebből a programból potenciális bevétel is keletkezhet.</p> <p>A régebbi mesterségek bemutatásához megfelelő helyiségre, szerszámokra (gépekre), szervező és kommunikációs munkára is szükség van.</p> <p>Konkrét programokhoz pályázati forrás bevonásának lehetőségét érdemes megvizsgálni.</p> <p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p> <p>Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság pályázatai - https://tef.gov.hu/.</p>	<p>Olyan programokról van szó, amelyek sikere esetén (valamint a feltételek biztosíthatósága esetén) folyamatosan működtethetők.</p> <p>Utazási, működtetési költségek felmerülhetnek, ugyanakkor bizonyos programok bevételt is termelhetnek a működtető, illetve jövedelmet a bevont idősök számára.</p>	<p>Együttműködés lehet a járási szintű településekkel.</p>

						előnyös az adott ruha (vagy bármilyen textilféle) tulajdonosának, mert nem kell kidobnia a régi holmit (pénzt spórol, és védi a környezetet), továbbá jó a dolgozónak, hiszen aktívan lefoglalja magát, és pénzt kap a munkájáért.							
10.	"Alzheimer Café" működtetése	Az idős lakosok, köztük a például a demensek ellátása nehezen megoldott, főleg, ha hozzátartozóiknak nincs lehetőségük megfelelően gondoskodni az idős rokonról. Az idős lakosok egészségi állapota gyorsuló ütemben romlik, és egyre több lakosnak egészségi szempontból rendszeres odafigyelésre, kontrolra, szűrésre van szükség.	Várpalota idős lakói jó egészségi állapotának fenntartása rendszeres egészségügyi szűrések szervezésével.	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Idősügyi Nemzeti Stratégia Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	1.) Célcsoport felkutatása. 2.) Szükséges erőforrások biztosítása. 3.) Rendszeres időközönként ingyenes vércukor- és vérnyomásmérés szervezése. 4.) Megjelenés városi rendezvényeken, valamint a környező falvakban is szűrővizsgálatok szervezésével. 5.) A demenciával élők hozzátartozóinak, gondozóinak támogató, önszorgító csoport szervezése. 6.) Marketing tevékenység végzése.	Önkormányzat Bevonható partnerek: TNGK, A cukorbetegéért Alapítvány Várpalota	1.) Célcsoport felkutatása: 2024. december 2.) Szükséges erőforrások biztosítása: 2025. évi költségvetés elfogadása 3.) Rendszeres időközönként ingyenes vércukor- és vérnyomásmérés szervezése: folyamatosan 4.) Megjelenés városi rendezvényeken, valamint a környező falvakban is szűrővizsgálatok szervezésével: folyamatosan 5.) A demenciával élők hozzátartozóinak, gondozóinak támogató, önszorgító csoport szervezése: 2025. október (HEP 1. felülvizsgálat)	1.) Alkalmak száma. 2.) Az alkalmakon részt vett idős lakosok száma.	Mind a szolgáltatás elindítása, mind a működtetése forrást igényel. Pályázati forrás bevonásának lehetőségét érdemes megvizsgálni. Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz .	Olyan intézkedésről van szó, amely sikere esetén (valamint a feltételek biztosíthatósága esetén) folyamatosan működtethető.	Együttműködés lehet más járási településeken élő idősök bevonására.	
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége													
11.	Társadalmi szemléletformálás, információhiány pótlása, sztereotípiák és előítéletek redukálása	A különböző típusú fogyatékkal élő személyek speciális élethelyzetével kapcsolatban elsősorban az őket ellátó intézmények rendelkeznek kellő információval. Azonban a fogyatékkal élők a mindennapjaik során nem csak velük állnak kapcsolatban, hanem a	Szemléletformáló alkalmak és események tartása. Tájékoztatás és informálás. Sztereotípiák és előítéletek redukálása. Fogyatékkal élők iránti elfogadásnívó emelése. Fogyatékkal élő munkavállalók elhelyezkedési	Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (2016.) Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)	Országos Fogyatékosügyi Program Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	1.) Általános és középiskolákban ún. "Esély órák" tartása. 2.) Önkormányzat dolgozóinak szemléletformálása. 3.) Munkáltatókkal kerekasztal beszélgetés kezdeményezése, majd munkáltatók és HR vezetők szemléletformálása. 4.) Települési szintű szemléletformáló esemény vagy rendezvény szervezése (pl: december 3-án, a fogyatékossgal élő emberek	Önkormányzat Bevonható partnerek: önkormányzat intézményei, fogyatékkal élők képviselő szervezetek, fogyatékkal élők számára szolgáltatást vagy ellátást nyújtó egyéb állami, egyházi vagy civil szervezetek, tankerület, településen működő általános és középiskolák, a településen telephellyel	1.) Esély órák tartása: folyamatos 2.) Önkormányzat dolgozóinak szemléletformálása: 2025. októberét (HEP 1. felülvizsgálat) 3.) Munkáltatókkal kerekasztal beszélgetés: 2025. októberét (HEP 1. felülvizsgálat) 4.) Települési szintű szemléletformáló	1.) Megtartott "Esély órák" száma. 2.) Az Önkormányzatnál tartott szemléletformáló alkalom száma. 3.) A munkáltatókkal folytatott kerekasztal beszélgetés. 4.) Megrendezett események vagy alkalmak száma.	1.) "Esély órát" tartó szakemberek, akadálymentes helység az óra megtartásához 2.) Szemléletformálás tartó szakemberek, akadálymentes helység az óra megtartásához, az Önkormányzat dolgozóinak a képzés idejére a munkavégzés alóli felmentése 3.) A kerekasztal beszélgetést moderáló szakember 4.) A rendezvény tervezéséhez és kivitelezéséhez szakmai és operatív személyzet biztosítása, az esemény minél szélesebb körű nyilvánosságának biztosításához és népszerűsítéséhez kommunikációs szakember, a megrendezett eseményekhez helyszín biztosítása 1-4.) költségvetési források	Az önkormányzat költségvetésében szemléletformáló tevékenységre elkülönített összeg, valamint a szemléletformálásban együttműködő szakemberek és intézmények közötti partneri viszony alapozza meg a tevékenység hosszú	Nem releváns	

		<p>város lakosaival, a lakosokat kiszolgáló vagy ellátó intézményekkel, valamint - jelenleg még minimálisnak nevezhető létszámban - a városban található munkáltatókkal. E kapcsolatokat negatív irányban befolyásolják a társadalomban élő sztereotípiák és előítéletek, megnehezítve ezzel a fogyatékkal élők megértését, elfogadását, a közösségi életben való részvételét, társadalmi és munkaerő-piaci integrációját, azaz esélyegyenlőség megvalósulását.</p>	esélyeinek növelése.			világnapján).	rendelkező munkáltatók	esemény vagy rendezvény szervezése 2024-től évente		<p>Potenciális pénzügyi forrás: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz pályázatai - https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz/top-plusz.</p>	távú fenntarthatóságát.
--	--	---	----------------------	--	--	---------------	------------------------	--	--	---	-------------------------

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

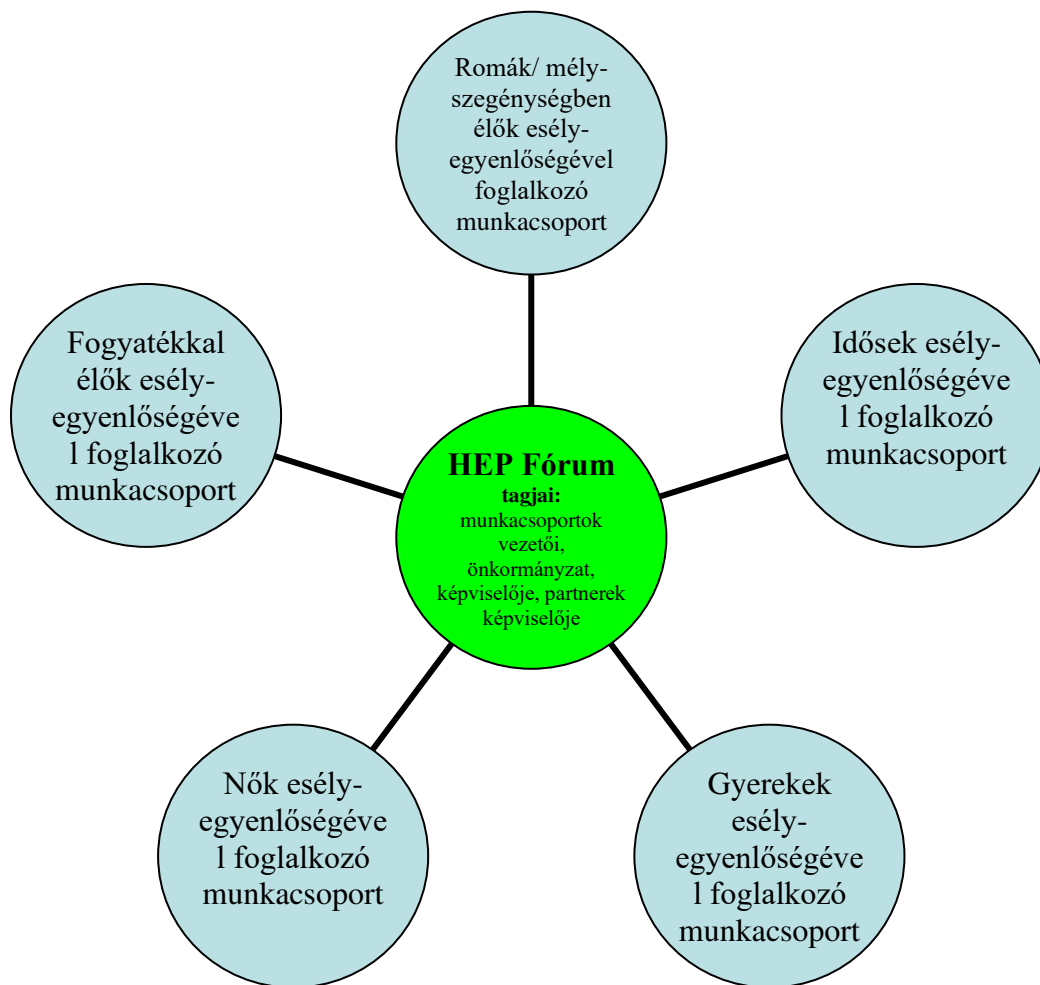
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. A célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- A célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele

Tagok:

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,

- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak:

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit,

tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége

- A HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen,

- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a *kétévente előírt* – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - *felülvizsgálat* során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a *HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát* annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Várpalota város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 153/2023. (XI.30.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet

1. számú melléklet – A HEP elkészítéséhez használt források jegyzéke
2. számú melléklet – HEP Fórum, jegyzőkönyvek, jelenléti ívek,
3. számú melléklet - Képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Várpalota, 2023. november 30.

Campanari-Falabér Márta
Aláírás

Irodalomjegyzék

Bácskay A. (2017): Területi különbségek az idősgondozásban. In : Balázs P., Bácskay A., Boros J., Kemény R., Székely G., Vargha L. (2017): *Ezüstkor – Időskorúak Magyarországon, 2016*. Tanulmánykötet, Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 28-34-39-40-140. oldal

Burt, M., Aron, L.Y., Lee, E., Valente, J. (2001): Helping America's homeless: Emergency shelter or affordable housing? *The Urban Institute Press*, Washington. Forrás: <http://www.urban.org/pubs/homeless/chapter I.html>. Letöltve: 2023.10.01

Czirfusz M., Pósfai Zs., Tóth K., Feldmár N., Kovács V. (2020): *Éves jelentés a lakhatási szegénységről*. Habitat for Humanity Magyarország, Budapest Forrás : hfh_lakhatasi_jelentes_2020.pdf (habitat.hu)/ Letöltve : 2023.09.27.

Ferge Zs. (1982): *Társadalmi újratermelés és társadalompolitika*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest

Iványi G. (1997) *Hajléktalanok*. Sík Kiadó, Budapest

Kopasz, M., Gábos, A. (2018): *A szociális segélyezési rendszer 2015. márciusi átalakításának hatása a települési önkormányzatok magatartására*. Forrás: Középosztály(ok) Magyarországon és Európában (mtak.hu) Letöltve: 2023.10.01

Könczei György (szerk.) (2015): *Fogyatékoságtudományi tanulmányok. A fogyatékoság definíciói Európában: Összehasonlító elemzés (2009): Második, javított kiadás*. Forrás: <http://mek.oszk.hu/09400/09455/09455.pdf> Letöltve: 2023.07.11

László V. (2016): *A fogyatékosággal élők helyzete a munka világában*. MultiScience - XXX. microCAD International Multidisciplinary Scientific Conference University of Miskolc, Hungary, 21-22 April 2016, ISBN 978-963-358-113-1

Misetics B. (2018): Sosem volt elég: Lakásfenntartási támogatás 2015 előtt, *Esély* 2018. évf. 6. sz pp. 3-44.

Monostori, J. (2000): Lakásfenntartási támogatás a városokban, *Esély*, 2000. évf. 3 sz. pp. 67-89

Nagy T. (2009): Átmenet a szocializmus rejtett hajléktalan világából a kvázi jóléti szociális védőhálóba. *Tér és Társadalom* 23. évf. 2009/3. 79-96. p

Ruminé Szíjártó I., Schmidtné Holocsi K. (2017): *A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai*. Emberi Erőforrások Minisztériuma Központi Ügyfélszolgálati Iroda, Budapest

Sullivan, G., Burnam, A., Koegel, P., Hollenberg, J. (2000) Quality of life of homeless persons with mental illness: results from the course-of-homelessness study. *Psychiatric Services*. 51. évf. 9. pp. 1135-1141.

Szabó A. (2013): A közfoglalkoztatás jelentősége két gazdasági recesszió tükrében, *Esély* 2013 évf. 4. sz. pp 73-86

Szabó L. T. (2022): *A közfoglalkoztatottak jellemzői, MNB Tanulmányok 145*, Magyar Nemzeti Bank, Budapest Forrás: <http://www.mnb.hu/letoltes/mnb-tanulma-ny-hun-145->

vegleges.pdf?fbclid=IwAR0AgyBKHZCA84TJkjj9hF1Bip6OBSDU7yhjSo-
xPhVD8awiXhmDiiKsmN8 Letöltve: 2023.07.19

Szémán Zs. (2008): Ki az idős? – Az öregedés különböző szempontjai. *Esély* 2008. évf. 3. szám, pp. 3-15.

Tausz K., Bácskay A., Csordás G., Kovács B., Németh E., Panyik B., Tóth J. N. (2015): *2011. évi népszámlálás. 17. A fogyatékossgal élők helyzete és szociális ellátásuk*. Központi Statisztikai Hivatal. Budapest

Felhasznált stratégiai dokumentumok

1/2014. (I. 3.) országgyűlési határozattal elfogadott, Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

15/2015. (IV. 7.) országgyűlési határozattal elfogadott, 2015-2025. közötti Országos Fogyatékossgügyi Program

47/2007. (V. 31.) országgyűlési határozattal elfogadott, 2007-2030. időszakra vonatkozó „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia

81/2009. (X. 2.) országgyűlési határozattal elfogadott Idősügyi Nemzeti Stratégia

88/2009. (X. 29.) OGY határozattal elfogadott, 2009-2024. közötti Nemzeti Ifjúsági Stratégia

1430/2011. (XII. 13.) Kormányhatározattal elfogadott Magyar Nemzeti Felzárkóztatási Stratégia

1603/2014. (XI. 4.) Kormányhatározattal elfogadott Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030, Forrás: MNTFS2030.pdf (szocialisportal.hu) letöltve: 2023. Letöltve: 2023.10.01.

Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió Forrás : <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a14h0001.OGY> Letöltve : 2023.10.01

Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023.

Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS 2015.)

Várpalota Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS 2016.)

Várpalota Város Településfejlesztési Konceptiója (2015-2030.)

Várpalota Város 2016-os Integrált Településfejlesztési Stratégiájának anti-szegregációs programja

Jogszabályi hivatkozások

48/104. Declaration on the Elimination of Violence against Women az ENSZ Nők elleni erőszak megszüntetéséről szóló (48/104.) nyilatkozata

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Flt.)

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény

A garantált bérminimum megállapításáról szóló 573/2022. (XII.23.) Kormányrendelet

A gyámhatóságokról valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997 (IX.10) Kormányrendelet

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)

A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Kormányrendelet

A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXIV. törvény

A közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007. (IV. 25.) Kormányrendelet

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)

A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003. (XII. 11.) Kormányrendelet

A mozgássérültek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI.29.) Kormányrendelet

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (Nkntv.)

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (nemzetiségi törvény)

A pénzbeli és természetben nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 23/2010. (VI.29.) önkormányzati rendelet

A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII.27.) MT rendelet

A súlyos fogyatékossg minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékossgai támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII.9.) Kormányrendelet

A szociális és gyermekvédelmi ellátásokról szóló 37/2013. (XII.13.) önkormányzati rendelet

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.)

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény

A települési támogatásról és egyéb szociális ellátásokról szóló 4/2015. (II.24.) többször módosított önkormányzati rendelet

A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V.21.) ESzCsM rendelet

A Várpalotai Védelmi Ipari Park Komplexum megvalósítása érdekében szükséges intézkedésekről szóló 1257/2023. (VI. 28) kormány határozat

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII törvény

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

Az Önkormányzat tulajdonában álló lakások és helyiségek bérletéről, valamint elidegenítésükről szóló 36/2010. (IX. 14.) önkormányzati rendelet

Magyarország Alaptörvénye

Egyéb források

Civil szervezetek – Várpalota város hivatalos oldala (varpalota.hu) Letöltve: 2023.07.16.

Fogyatékosok Napközi Otthona (gondozasikozpontvarpalota.hu) Letöltve: 2023.07.16.

Fogyatékosági támogatás - Magyar Államkincstár (gov.hu) Letöltve: 2023.07.17

N9409505.pdf (un.org) Letöltve : 2023.09.18

Rokkantsági járadék - Magyar Államkincstár (gov.hu) Letöltve: 2023.07.10

Századvég_szervezetek_kivonat.pdf (kormany.hu) Letöltve: 2023.09.16.

<https://csalad.hu/tamogatasok/rendszeres-gyermekvedelmi-kedvezmeny> Letöltve: 2023.08.01.

<https://csaladitudakozo.kormany.hu/gyermekjoleti-alapellatasok-rendszere> Letöltve: 2023.08.24.

<https://cdn.kormany.hu/uploads/document/f/f8/f8b/f8bdf54fbf0afd1aba70428762a3c76866695d9.pdf> Letöltve: 2023.08.11

<https://cskwiki.hu/melyszegenyseg-2/> Letöltve: 2023.07.18.

<https://data.oecd.org/pop/elderly-population.htm#indicator-chart> Letöltve: 2023.08.18.

<https://demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/86-belso-vandorlasi-aranyszamok-egyenleg> Letöltve: 2023.07.10

<https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas> Letöltve: 2023.07.11

https://digitalisjoletprogram.hu/hu/kiadvanyaink/download/djp_zaro_kiadvany%20online.pdf/hu) Letöltve: 2023.09.07.

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Housing_statistics/hu&oldid=143863#A_lak.C3.A1sok_megfizethet.C5.91s.C3.A9ge Letöltve: 2023.08.11.

<https://egeszsegprogram.eu/> Letöltve:2023.08.11.

<https://egeszsegvonal.gov.hu/ellatorendszer/vedonoi-szolgalat.html> Letöltve: 2023.09.18

<https://epiteszforum.hu/varpalota-a-legfiatalabb-reformkori-varos> Letöltve: 2023.07.10.

<https://www.habitat.hu/mivel-foglalkozunk/lakhatasi-jelentesek/> Letöltve: 2023.08.11.

https://hvg.hu/itthon/20230629_Tizmilliardokat_ad_a_kormany_a_varpalotai_hadiipari_komplexumra Letöltve: 2023.07.10.

<https://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/aldozatsegito-szolgalat> Letöltve: 2023.09.25.

<https://kezei.hu/> Letöltve: 2023.09.25.

https://www.kodolanyi.hu/konyvtar/images/tartalom/File/Kozossegszervezes/csk_utmutato_e_selyegenloseg_20170331.pdf Letöltve: 2023.07.18.

<https://www.kormanyhivatal.hu/hu/hirek/valtoztak-a-gyermektartasdi-j-megelolegezesenek-szabalyai-2022-janu-1-napjatol> Letöltve: 2023.09.10

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/nep/nep2212.html> Letöltve: 2023.10.10.

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2020/index.html> Letöltve: 2023.07.18.

<https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/mun/mun2305.html> Letöltve: 2023.08.11

<https://www.ksh.hu/sdg/1-22-sdg-1.html> Letöltve: 2023.08.22

<https://ksh.hu/s/helyzetkep-2021/#/kiadvany/a-haztartasok-eletszinvonala/a-haztartasok-egyfore-juto-eves-jovedelmenek-alakulasa> Letöltve: 2023.07.10.

<https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/a-nyugdijban-es-egyeb-ellatasban-reszesulok-aranya-a-nepessegen-belul-es-megoszlasuk-varmegyenkent-2023-janu-1> Letöltve: 2023.09.25.

<https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/a-nyugdijban-es-egyeb-ellatasban-reszesulok-megoszlasa-az-ellatas-tipusa-szerint-2023-janu-1> Letöltve: 2023.09.25.

<https://www.ksh.hu/s/helyzetkep-2022/#/kiadvany/nyugdijak-es-egyeb-ellatasok/az-oregsegi-nyugdij-egy-fore-juto-atlagos-osszege-teljes-ellatas-szerint-jarasonkent-2023-janu-1> Letöltve: 2023.09.25.

https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0038.html Letöltve: 2023.07.10.

https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0034.html Letöltve: 2023.09.20.

https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0036.html Letöltve: 2023.09.20.

https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0041.html Letöltve: 2023.09.25.

https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0053.html Letöltve: 2023.09.25.

<https://www.lakmusz.hu/csokkent-a-szegenyseg-de-kitorni-belole-sokkal-nehezebb-lett/> Letöltve : 2023.07.18.

<http://nepesseg.com/veszprem/varpalota> Letöltve: 2023.07.10

https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/#/16 Letöltve: 2023.09.25.

<https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes-adatok-2/kiadvany/> Letöltve: 2023.09.25

<https://patent.org.hu/n%C5%91k-elleni-er%C5%91szak> Letöltve: 2023.09.11.

https://www.tarki.hu/sites/default/files/2018-10/TARKI_Szocialis%20segelyezes_20180417.pdf Letöltve: 2023.07.29.

<https://tasz.hu/mit-kell-tudnom-a-gyermekvedelemrol> Letöltve: 2023.08.22

http://tudastar.munka.hu/engine.aspx?page=showcontent&content=tudastar_stat_allaskereso,
Letöltve: 2023.08.01.

<https://www.varpalota.hu/csalad-es-karrierpont-varpalotan-efop-1-2-9-17-2017-00015/>
Letöltve: 2023.08.11

<https://www.varpalota.hu/gazdasag/> Letöltve: 2023.07.10.

<https://www.varpalotaipaktum.hu/> Letöltve: 2023.08.01

<http://webmap.lechnerkozpont.hu/webappbuilder/apps/foldgomb1708/> Letöltve: 2023.07.10.

WEB-es felmérés űrlapja az alábbi linken érhető el <https://forms.gle/7Dn33xz2fE19xsYJ8>

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA

Várpalota Város Önkormányzati
Képviselő-testülete
8100 Várpalota, Gárdonyi G. u. 39.
Tel.: (88) 592-660 Fax: (88) 592-676
e-mail: varpalota@varpalota.hu

Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete 2023. november 30-i ülésén a következő határozatot hozta:

**153/2023. (XI. 30.) képviselő-testületi
határozat:**

1. Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31.§-a, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 6.§-a, valamint a Belügyminisztérium honlapján közzétett „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” című dokumentum alapján Várpalota Város Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 2023-2028 közötti időszakra vonatkozóan elkészítette.
2. Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete az 1. pontban meghatározott szempontok szerint elkészített Helyi Esélyegyenlőségi Programot az 1. számú melléklet szerinti tartalommal elfogadja.
3. Várpalota Város Önkormányzati Képviselő-testülete felkéri Várpalota Város Polgármesterét, hogy gondoskodjon a Helyi Esélyegyenlőségi Program közzétételéről és nyilvánosságra hozataláról.

Határidő: azonnal

Felelős: Campanari-Talabér Márta polgármester

Végrehajtásban közreműködik: Nagy Mónika humánügyi referens

Várpalota, 2023. november 30.

Campanari-Talabér Márta
polgármester

dr. Ignácz Anita Éva
jegyző